

ס פ ר

בחינות עולם

חברו החכם השלם המליץ הגדול הפילוסוף והחוקר האמתי כהר"ר
ידעיה הפניני בר אברהם הבדרשי המכונה אנכוניט אברם.

עם פירוש מגדנות אלעזר חברתיו אני הצעיר אלעזר בן לאא"מ
מהר"ר שלמה זלמן ליסר זלה"ה. גם גאון ה' לידי פירוש ישן
מקדמונינו ז"ל על ספר הלן אשר נדפס בשנת ישמח בק"ק פראג
ומרוב ענותנותו לא הגיד מולדתו ושמו פלאי. ושם בין נטע
שעשועיו עוד פירושים שונים. מזהב נחמדים. כפרים עם נרדים.
מאשר חברו הני שני מאירות הגדולים. שם האחד ה"ה איש יקר
רוח ונבון דבר הרב ר' משה ממשפחת חביב הספרדי. אדר חיבר
ספר כפות תמרים. והשני האלוף המשכיל הר"ר יוסף פראנסיש.
שלש אלה הקרתי ונטעתים בין פירושינו. ולעומת פי' המגדנות
הצגתי מקורות כל מליצות המחבר ובו באור וסמך לכל מלך
כאשר ראיתי במצודת ציון וקראתיו בשם המזכיר.

גם נדפס בחבור הלן בקשה מהמליץ המחבר אשר מפתח כל מלתיה הוא במ"ס ומעוטרת
עם פי' הישן הנ"ל ועם המזכיר. ועל הפלאות שם המפורש הנ"ל קראתיו בשמו הפלאי.

ירושלים תשי"ד

הוצאת האחים לוין-אפשטיין ושות' בע"מ

הסכמת הרב המאור הגדול הגאון המפורסם מוה' אברהם אבלי הכהן נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק קאליש וגלילותינו יצ"ו :

הסכמת הרב המאור הגדול הגאון המפורסם מוה' אריה לייב קר"א נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק לעסלא יע"א . ומלפנים היה אב"ד ור"מ דק"ק קראטשין יע"א :

דברי חכמה ומוסר . אשר כמה כתובים צעט ברזל חקוקים בספר . אשר איין וחקר . בגדול בחכמי המחקר . להוציא מוולל יקר . עמוק מימים מחקור כללנו קירות לבנו הקטור ה"ס ספר כנכד המפורסם בחינות עולם הנקרא בפי חכמים וישרים בעל המליץ בגדול וכבר כפלינו בו ראשונים בגדול סינת יקרת תפארת ורכיו התועלת אשר הם המליץ בינוחס לעירר בפועל . להסוך לבות בני אדם לתכלית המועיל . כי כשופר הרים קולו כיוקש לאמר עזרו משינתכם האולת ובחרו דברי ישרים תורס ומלות ותסיס לכם לתוחלת . ולהיות כי לאו כל אפיין שוויין להשכיל ולכבין מסאת עומק המשיג וקולר המושג בקלת בני עמינו כי נתמעטו קוראי הקרא קודש כשקידה מעליותא בחורייהא קדישתא ובספרי נבואייתא גלל כן גם דברי הספר הנ"ל בידם כספר חתום משולל הכנת דבריו הנעימים כי לא ידעו מקור מחזבת ארשי דברי מליצתו כזכה ונקי . והנס קס והתעורר חד מאורכי דרננן ה"ס החורני והכנני המופלא והמופלג מוכר"ר אלעזר מק"ק קלעטשווי ובידו פרושו דקאי מפרש ומגלה ומראה פנים ומקום לכל דברי המליץ הנ"ל מאין ומאיזה מקום במקרא קודש אשר משם יוצא דברי הספר הנ"ל וכאשר חזיתי בו איש מהיר במלאכתו מלאכה שבתורה כאשר עיין בקורא תחזנה משרים אשר טרח ויגע לגמול דברי חפץ לכל דיבור ואמירה נעימה של הספר הנ"ל להכחות מקום מוצאו ומכאן ביאת אורו באיזה פסוק בתנ"ך אשר יליצו ויפריחו פרח שעשעים דברי המליץ הנ"ל ומה גם כי ראיתי בידו כתב הסכמה אשר כבר קדמני ה"ס כבוד הרב בגאון המפורסם אב"ד דק"ק קאליש בהסכמתו הנאמנה אמרתי גם אנכי אריס ידי להניף תנופה כשירי המאזה ואמרתיו כל מן דין ראוי לתמוכו ולסעדו שיגמור הכורו אשר חיבר ראוי לחינוך בני ישראל עם הקדוש שימלאו דברי חפץ ותשובה יתירה ללמוד בהתמדה ובהתחשקות רב את הספר בחינות עולם הנ"ל כאשר כבר אנחנו מזהירים ועומדים מפ' הקדושים קדמונינו ז"ל שמחוייב כל אדם ללמוד בכל יום בספר מוסר לפן שמעו בני וקחו ועסקו בספרי המוסר : בזכות זה עול גליותינו מאתנו יוסר . ותקות אסירי'ם יבשר . ככ"ד המדבר לכבוד אכסנים של תורה באחי על התחום היום יוס ג' ר"ח עכ"ת תקנ"ב לפ"ק :

הגם שדרכי תמיד להיות מן הכסנים כלנועים כמושכים ידיהם . מליצת שום הסכמה ונחית אל הכלים לעמון ידי בחיקי על ספרים חדשים מקרוב באו . אמנם לכבוד המחבר חכם סכולל בעל בחינות עולם אשר חברו הרב המפורסם מוכר"ר ירעיה הפניני במוכר"ר אכרסם הכדושא אשר ה"ס הרב גדל בתורה וסם לו בחכמה כאשר טרע לי מגדולי הראשונים ומפרשי התורה גדול חכמתו ובקיאתו בלשונו לשון מושב הרב לחכמות אשר נתן הרוח בינתו להכיר הסרונות העולם ולבקר בין טוב לרע ובעלי הזמן ומגדול עומק הלשון לאו כל אדם זוכה להבין אמרי בינה לאשורו והוא כספר וחחוס לעין הקורא וקס שם האחד אלעזר ה"ס החורני המופלג מוכר"ר אלעזר כהנדיב המפורסם מוכר"ר שלמה זלמן מק"ק קלעטשווי וסם עיונו ובחינתו וסקידתו להמליץ מקום פורשו מתנ"ך וגם שם פירושו סביב הרב בחכם סכולל הנ"ל בפירושו שיחא נאה ויאה וקרא אותו במגדנות אלעזר וכבר שבתוכו רבנן במאורים סגולים אשר קדמני בכלולא על ספירוש הנ"ל וגם אנכי טעמתי מקלת מפרי המגדנות הנ"ל וחלק יעיד על הכלל ובסיות שנרבה רוחו של החורני מוכר"ר אלעזר הנ"ל להביאו לדפוס ואינו יוצאה שום כוראה מזה בחיבור רק עורר ישנים מאלותם בחקר על שרשי מחזב אכשותם גם ידי תכון בהסלמה להחורני מוכר"ר אלעזר הנ"ל להיות לנו לזר ולתפארה להגדיל תורה ולהאדירה וחלילה שישג איש את גבולו לדפוס חבור הלזה בלתי רשותו משך שלש שנים מיום דלמעה והשומע ישכון בעת כ"ד המדבר לכבוד התורה ולומדים . יוס א' ח' כסליו תקנ"ב לפ"ק :

הק' אברהם אבלי הכהן החונה בק"ק קאליש :

סירשו הנקרא במגדנות אלעזר כי מגדנות נתן לאחינו בני ישראל עם הקדוש שימלאו דברי חפץ ותשובה יתירה ללמוד בהתמדה ובהתחשקות רב את הספר בחינות עולם הנ"ל כאשר כבר אנחנו מזהירים ועומדים מפ' הקדושים קדמונינו ז"ל שמחוייב כל אדם ללמוד בכל יום בספר מוסר לפן שמעו בני וקחו ועסקו בספרי המוסר : בזכות זה עול גליותינו מאתנו יוסר . ותקות אסירי'ם יבשר . ככ"ד המדבר לכבוד אכסנים של תורה באחי על התחום היום יוס ג' ר"ח עכ"ת תקנ"ב לפ"ק :

הק' אריה לייב קר"א חונה פה ק"ק לעסלא יע"א :

הסכמת

הרב המאור הגדול הגאון המפורסם
מהור"ר נחמן נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק
דוד נר"ו אב"ד ור"מ דקהלתינו ק"ק
קלעטשאוי יע"א

הרב המאור הגדול הגאון המפורסם
מהור"ר נחמן נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק
פייוך יע"א :

כן בא אל התורני המופלא המושלם ירא
את ד' נורבים מוסר"ר אלעזר יל"ו :
מתושבי ק"ק קלעטשווע . ובידו מגילת ספר .
אשר אמר להזכיר . וללצין מקראי קודש בחי"ך
אשר עליהם כוטצו אדני מליצת מחברת
בחינות עולם . אשר מוס יביא נקל להבין
פניני אמריו . עוד את זאת נתן אל לבו לפרש
כוונת המליץ כנ"ל בדרך פשטות וישר לבלתי
הטיל ארס דעות זרות ומחשבת פגול בדבריו .
כאשר עשו מקצת מפרשיו . וכבר שפך קוללם
ישר רבי אביעזר במחברתו אמונת חכמים על
מפרש אחד אשר עשה ככה . והתורני הנ"ל .
נתן עיניו בי . חת ידי עליו . ועם כי אנכי
גפסי יודעות מאל . פחיתת נמיכת שפלות ערכי .
(וערך וכו') . וכלי ספק האנשים אשר יגיע
דברי הספר הזה אליהם ידעו יותר ממני . לרוב
אהבתי אותם . לא יכולתי מלט משא . ויהיו
גא דברי לעדות המסורה לכל . על אחת
מארכות הסיבות אשר עליהם יסבו נוחי
הסכמות במכללי הספר . להגיד כי ישר הוא
כפועל . ותורת חלקיו בלבד באחרת דלא ידעי
מעובדי . ולפי קולר דעתי יסו דבריו תועלת
רב לבחורי ישראל . אשר הן עתה רבים
מתחלפים לשחות מי מליציה המחברת כנ"ל .
ועל רשת החרס יעמדו משיגי גבול המפרש
לדפוס מחדש החבור הלו אסם רשות המפרש משך
שלם שנים מיום דלומט . וכל השומע ישכון
שאלן . **יום ג' ער"ח שבט תקנ"ב** לס"ק
פה פייוך יל"ו :

נאום הק' נחמן אמטשטרדם עבד
אנכי לעם הזה אשר בק"ק הנ"ל
והערים אשר סביבותיה :

הק' דוד מבריסק דליטא

הסכמת

הרב המאור הגדול החרוץ והשנון ע"ה
מהור"ר יצחק אייזיק נ"י בהרבני
מהור"ר יוסף זל"ה מקראטשין
אב"ד דק"ק וויטקאווי ה"ה גיסו
של המפרש נר"ו :

הרב המאור הגדול הגאון המפורסם
מה' ליוך נר"ו אב"ד דק"ק קויל בהרב
המאור הגדול הגאון החסיד המפורסם
מהור"ר גדליה נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק
קאפין האגין יע"א :

הלא חכמה תקרא ותבונה תמן קולה .
ישמחו כל רואיה וגיל יגילה . ויאמרו
איש ואיפוא היה עמון . כה דבר ס' לא אלמן
עורי

מה נכבד היום : בהגלות נגלות אחד הך
בשנים מלפני שעריו . עמוני חדריו .
מאלת דברי הספר החתום . אשר ראש ומיתוס

עירי לפון לעגת פעגת המפגגת כל העלם .
 כספר בחינת עולם . שם עולם אחר לו . זה ספר
 חולדת כהדס שנקרא על שמו סם האחד
 אלעזר כי אלהי אלהים בעזרו לידע מחשבות
 ספר קטן וגדול שם הוא אשר חיבר חכר עתיק
 קנקן ישן מלא חדש לאור תעלומות . ברב עז
 וחתולמות . כנודע בשער בת רבים 'יראת ה'
 היא אולרו ורובא דעלמא מרוב סתלחות למחול
 מחשבת המליץ באמרותיו הכרופה דורש אין לה
 כ"א ספרים וילמדו סת"ם מן המס"ורש .
 ועתה פנים חדשות בא לכלן כ"ה גיסי האב"ד
 התורי המוסג יניק וחכים ומושלם כ"ש עובר"ר
 אלעזר מקרית קלעטשאוו כי אשר מלא
 ה' אותו בחכמה . תלור עליו מוימס . וליקט
 בשבילין דאורייתא אשר יכירין ליה תל"ד ובקי
 בהם ובשמותיהם ובפרושיהם . והלך עמודיו על
 אדני פו משי עבריהם . המוזכר מקורס
 הספר . מהדרו מעטרו וזה אופר . ובתבונה
 ליון וחיקר , בספרי בללי מחקר . דבר מהון
 דבר מלא לו עזר . טול מגדנות אלעזר .
 מיוסדים בדברים ישרים ונחמדים . כפרים עס
 נרדים . דברי לך ואמת ופרי מגדים . חכו
 ממחקים וכולו מחמדים : ופרשו נדרשת יפה .
 באשר לעני נשקפה . איזה עלין לתרופה .
 ועיני כל מעיין ישר תחזיק משרים . כי מה
 דברים יקרים ונרורים . בלר סיטב על מחנות .
 ורלוים על מוצח הדפוס להעלות . כל דבריו
 ואמרו אמרי נועס . ערכים לשמעס . ופיו
 יוכיח קיאותו . לידע דעת המליץ כינתו . ומרס
 וכוני מסכים להביא דבריו לבית הדפוס ויחזקו
 ולא ימוש מעשות פרי עד כי יבא טילה לעולם . כ"ד
 כה להאדיר . כיוס יוס עש"ק י"ד מרהשון . לפרס
 הק' יצחק אייזק חתונה פה ק"ק וויטקאווי ואגפי' :

הקדמת המפרש

שרשה המה נפלאו ממני . וארבע לא ידעתים . *החומר *והצורה *הפעול *והתכלית
 ההומר הוא הכתובים והמאמרים אשר מהן חיבר המליץ ז"ל
 את ספרו הנכבד הלו . נפוצים הם במקרא תנ"ך ובדברי חז"ל וקדמונינו חכמי המחקר
 ובעלי מוסר . ואם העלם יעלם מעיני הקורא מקום המליצה ומקורה . לא יאמת אותה
 וישחית הדרתה . כאשר ראיתי רוב לוטרי ספר הלו בפייהם ירצו סלה . ולבו רחוק ממנו .
 לא ידעו ולא יבינו . ידמו כי מלבו ברה המליץ ז"ל דברים כאלו . והמה בכתובים
 ומאמרים . מעושרים ומהודרים : הצורה הוא טעם ותמונת מליצת הספר . כמו
 שיחתוך האומן הנגר הבסא והשלחן והמטה וזולת' צורת שונות מחומר אחד והוא
 העץ . וכן האומן הנפס יפעול הסיף והתער והמנעיל מחומר אחד והוא הברזל . וכן
 החומר ביד היוצר חולת' מעוללי מלאכות . ככה חכמי תורתנו ולומדיה יכבשו טעם
 הפסוק או המאמר איש איש לפי דרכו . חקרו וגם ערכו . וכי יפגשוהו עין ראות
 הבסיל במפעל המלאכיות והציורים ולא יכיר תמונתם וצורתם בלתי חומרים לבד .
 לשוא עמלו בוגיו בו להוציאו מכח חומרו אל מפעל צורתו . כמו כן לומדי הספר
 יודעי מקוריו וטח מראות עיניהם מהשביל לבותם במעמיו ותמונותיו . יאבדו נועמו
 גישנו את טעמו . מקיפים שושן קוץ ורדרד . לא תאר לו ולא הדר . כאשר שמעתי

הקדמת המפרש

קיראי ספר הנחמד חלו קול דברים שמעתי ותמונת המליצה לא ראיתי זולתי קול • **הפועל** הוא הספרי' הקדושי' ומפורשי' מקראות והמאמרי' • כמו שלא יתכן אף לאומן חכם לפעול מה זולת כלי אומניו ככה לא תפאר איש לפרש החבו'אפס ספרי' הקדושי' ומפורשי' התורה : **והתכלית** כל חפץ לא יושג בהעדר אחת משלש אלה הנזכרים • עין ס"ח אות ד' • כ"ש איש צעיר ופחת הידיעו' כמוני לא למדתי חכמה ורעת קדושים לא ידעתי על ארבע' רבעיה' הג"ל איך אעלה על במתי עב להמליץ ולפרש דברי המליץ הגדול הלז הפולסוף המחקר האמתי • הלא שאהר' מבעת • ויבער כל חכם מרעת • יסכר כל מעיין • חהום כל רעיון • עלגו ארשת השפחתם • ינועו קפת הסופר מתחת כפות הירים • כאשר ינוד הקנה במים : **וְאֵלֶּם** קנוא קנאתי לה' אלקי צבאו' ולתורתו • ולספר בחינת עולם ומליצתו • ויגיעתי מאד ומאד לחפש מקורות המקראו' והמאמרים מספר הלזה והקרתי בחארם ובצורת' ובפירש"י ז"ל ושאר מפורשי מקראי תנ"ך וכל עמלי הי' כדי למצא ולהשיג תכלית הספר הנחמד המליץ הזה • ולהטות אוזן לשמוע חכמתו ותוכחתו ומוסר דבריו הנעימים והעמוקים וזכות המליץ הי' אחי ועורך לבבי והורגי הדרך אשר אלך בו למען לא אכשל • והיה כי הקד' לפני פירוש טוב ואמתי לפי דרך הכתובים או המאמרים מדברי חז"ל ומקדמונינו הגאונים החסידים והמחקרים והוא מס' חובת הלבנו' ומספרי הרמב"ם וספר הישר לר"ת ובעל עקוה ועקרי' ומעשה ה' זכר כולם לברכה • כתבתי על לוח לבי למען לא אשכחנה • וכאשר אספתי ב'ג' פרקים חברתי על לוח מכתבי • והראתי לחכמי דורינו ויהללו אותם • והשאני וגם יכלו לי למען לא אחדל מעבודתי עד היום הזה אשר סייענו ה' ושלמתי • וקראתי פירושי זה בשם **מגדנות אלעזר** על שם נועמו בחיך כפרי מוגדים • ומפתח שפתיו נגידים • ועל דרך המקרא ומגדנות נתן וכו' • וגם שמי זכרתי בו • ולא דחקתי ליפות ולעמוק בו לשוני אך ראיתי בכל כחי ואמצי להקל על הקורא למען יבין בעברו בו בעיונו • וגם סרתי כל המלות הזרות אך כאשר ירגלו בו כל האנשים • והקדמתי לכל ענין עמוק מדברי קדמונינו ז"ל הג"ל כדי להבינו בטעמו ובמקורו • ולא יחשבני הקורא כמחעתע בהאריכי במקומות • כי כוונתי בו להבינו לאישים כערכי ולהבחורים אשר עדן לא למדו בעניינים האלו ומתאווים למלאות צמאם במימי המליץ ז"ל • **וְאֵת** גם זאת ראיתי כי שהקדמתי ויתן תו לפני כל פרק ופרק להגיד לו מה שחו והנה האמת נעדרת בו • לזאת אחזתי בקצור נמרץ תוכו כל פרק ופרק ושמותי ממולו : **גַּם** שלחתי ידי לאחוז בכפות מנעול בקשות המי"מן להמליץ ז"ל ולפרשם ע"ר פירשינו זה אבל מספיקים מפורשי קדמונינו חכמי המחקר • אולם במקום שקצרו מלאתי את ידם : **גַּם** הצגתי מצד השני לעומת פי' המגדנות מקורות המקראו' והמאמרי' אשר ידעתי שמהם חיבר המליץ ז"ל ספר בחינות עולם הלז • וקראתי שמו **המזכיר** משני פעמים • האחד שהוא מזכיר כל מאמרי הנשכחות והנעלמות • גם סמך לכל מלה ומלה בו תמצאו • גם נכלל בו ההשגות אשר השגתי על הרבינו מהו' יוסף ליסר ז"ל בפירושו על המליץ ז"ל גם נוסחאות ופירושים שונים מקדמונינו מפורשי המליץ בו נמעת • ובכ"מ שימצ' הקורא שם מהר"ל בזה הפי' ר"ת מהו' יוסף ליסר • גם הפעולו' והשמושים ולשון זכר ונקבה שיקשה לפעמים בחבר המליץ ז"ל בו תמצא כפי אשר השיגה ידי • לכן לא יספיק לרקורא פי' המגדנות לבד אבל כל אות ואות יענין גם בהמזכיר • ובטוח אני בזכות המליץ ז"ל כל מי שיעיין פעמים ושלש בפירושינו זה ירווח לו הענין ויבינו לפי כוונתינו בו ותועלת המזכיר רב הוא למען יחפש המעיין מעיין מקור המליצה וענתה בי צדקתי • וטעם השני הנ"ל והיה כאחרית הימים במלאות ימי שנותי ויולך ה' אחי בדרך כל הארץ ויאספני אל עמי • ושכבתי עם אבותי • ויכלו שארי ובשרי והלחות וחומרי הגופות ותשכח זכרי • וחבור פירושי זה לא ישחת ויחזק לא יסוף מזרעי מדור דור וימהרו וזכרוני לטוב לי כל הימים • וזהו תכלית כוונתינו עם פירושינו הלז לא לכבודי ולכבוד משפחתי • כי רבי' יראו בו קלוני וקוצר ידי וזעיר ידיעתי וחולש רעיוני • ומעט הכרתי • לכן מבוקשי מאת קוראי בפירושינו זה ואחלה פניו שלא ימהר להאשמי אשם בהשיגו עלי ויהפוך לכל הצדדים לזכני ולהרחיב אמרי • ומעתה אחן שבח לאלקי אבותינו • אשר לא עזב חסדו ואמתו • ומלא מחשבת רעיונינו • והוא יולכנו קוממיות לארצינו • ויבא מהר גואל משיח צדקנו • אמן שלמתינו במועד חג האסיף שנת תקנ"ב לפ"ק • פה קלעמשאווי :

הקמן אלעזר במהורר שרמה זמן זללה ליסר

פרק א

כוונת המליץ בזה הפרק להורות שלב האדם רחב מאוד ולולי יומו יבוא וימות ישיג נושכלות עד
היותו כאלקים :

(א) **שמים** לרום וארץ לעומק ורוחב לב נבון אין הקר (ג) אוהב
התחקות על שרשי מחצב אנשותו (ג) אין הקר לתבונתו.
רבים חקרי לב אשר אתו (ד) רבות מהשבות בלב צדיק צדקות אהב
(ה) בקרבו יקדש קויוש ישראל ובשפתיו יכבד אלקי הכבוד (ו) אין
חכמה ואין עצה ואין תבונה אשר אין להם רעה (ז) מי משפלים
בלעדי

המזכיר

מגדנות אלעזר

(א) **שמים** לרום וארץ לעומק ורוחב לב
נבון אין חקר . פי' רש"י לשלש
אלב אין חקר . ואלם כוונת המליץ הוא שלב
הנבון רם ועמק יותר מרום שמים ועומק הארץ
כמ"ס בסמוך היכלכל לב שמים וכו' : היקפו
רחבי ארץ וכו' . ודע כי שלמה ע"ה אמר ולב
מלכים כאשר זכרנו בהמזכיר . והמליץ יסד לב
נבון אלל פתרון אחד לשניהם והוא עס מכ שפי'
רש"י מלכים היינו כרצנים העומקים וחוקרים
מחשבה ורעין על הדוינים והשייגי' וכמו שאמר
הכתוב שם וכבוד מלכים חקור דבר ונבון פי'
רש"י במשלי א' כ' שמבין דבר מתוך דבר :
(ב) ומי הוא הנבון אשר אין חקר לתבונתו ע"ז
אמר מי שכוה אוהב התחקות וההקירות לחקור
על שרשי מחצב אנשותו ר"ל לבין מאין נחלב
ופפעל גווייתו ועיין נשמתו אשר בהתרכב' יהד
יקרא חנוש . ויש גורסין אישותו והוא מלשון
גפלו אשיותיו ירמי' נ' ט"ו ופי' רש"י שהוא
לשון יסוד : (ג) אין חקר לתבונתו וכו' ר"ל
לזה האוהב ומתאוה לתבונות ולחקירות ה"ל
לזה אין חקר לתבונתו ולרבים חקרי לב אשר
אתו כי רב הוא כמ"ס אות ד' . פירש אחר אשר
אתו אשר בענתו ר"ל במהלך אנשותו רבים
חקרי לב כמה : (ד) המליץ מכנה שם המחקר
צדיק ושלם כמבואר בסמוך . ואמר רבות
מחשבות וכו' ולפיכך אין חקר לתבונתו כמ"ס
אות ג' : (ה) וא"ת מכ חועלת בהקירה הזאת
עד שיקרא בעבורה צדיק צדקות ע"ז אמר בקרבו
יקדש וכו' ובשפתיו ירנבו שיג' גם לזולתו את
הדרך אשר ילכו בו או פי' שבלבו ובקרבו יקדש
וגם בשפתיו יכבד אלקי הכבוד ור"ל שפיו ולבו
שווין לא כמו שהוכיח הנביא ישעיה כ"ט י"ג

יען כי נגש העס הזה ובשפתיו כבדונו ולבו רחק
חרם את חרבו האדמה וארץ אשיג חכמות רבות ונגבות עד אין חקר לסע ע"ז אמר אין חכמה
ואין וכו' ור"ל האדם הוא רוע ואדון על כל ההכמות אם ייגע ימלא והוא ימשול בס' :
(ז) מכנה שם המחקר שלם על היותו שלם ותמי' באמונת אלקיו ואישי' וזולתו ובלעדו קראם
המחבר שפלים ואמר עוד זאת מהועלת המחקר מי הוא מן השפלים ר"ל כל העולם השפל אשר
יכוב ויכחש ויענה שקר נגד המנהק כי יודע תעלומות לב כמו שסיים הפרק עד היותו
כאלקים לדעת טוב . או יש לפרשו שהמחקר ישיג כנ העצמים אשר בעולם השפל וזאת כולם
הוא

בלעדי השלם יתבהשו לו (ח) היכלכל לב שמים היכול לב ימים מחקר
כללהו קירות לב (ס) היסוככו בגפי רוח על רוח חכמה מרחפת על מי
מנוחות ונחלי עדן היקיפו רחבי ארץ מחשבה מושבה עלית קיר
קטנה כבף איש (י) ראה זה חלק אדם מאל וחלק אלהי מעולמו
(יא) האלהים בשמים וזה לבדו על הארץ הולך נבחו דורש רשומת

בכתב

מגדנות אלעזר

הוא שם הקב"ה יתעלה ששכלם שלו אותו לא
ישיג או יש לפרש אחר שאמר אין חכמה וכו'
אמר אבל מי שהוא מן השפלים ולבדו איננו שלם
ולא שם לבו אל החקירות יתחשו לו ר"ל נעלם
ממנו החכמה ובעזה והתבונן שמעתי :
(ח) היכלכל כיכול כללכו . פזרון אחד לשלש
אלה עיין המזכיר וכו' לשון סבלה וזה פירוש
המאמר כיסבול איש להשיג מה שבלב שמים או
בלב ימים אבל המחקר יסבלם וישיג מה
שבלבם או יש לפרשו היכולו השמים וישיג מה
לכבד מה שיסבול וישיג המחקר וזה פירוש
המזכיר ואלו קירות לב אות יותר לפירוש
הראשון : (ט) היסוככו כנפי רוח. פי' התכולה
כל החבל אשר הוא מורכבת מיסודות ומיסוד
הרוח לכסות את רוח החכמה אשר היא
מביאה את האדם לתכלית שלמתו אל המנוחה
ואל עדן עולם הבא ור"ל שאין די ויכולת כל
החבל לספק את החכמה . כי החכמה רם
ועמק יותר ממרחב כל החבל . ועיין פ"ד אות
ו"ב שהחכמה היא מביאה את האדם אל עדן
עכ"ל . ועיין במעשה ה' פ"ג מה"ק ד"ה ורות
אלקים שהחבל מכוסה בשם כנפי כרות מטעם
אשר כתבנו ועל מה שזכר המליץ כמות שם
החבל על שם יסוד הרוח ולא על שם שארי
היסודות הוא על דרך הכתובים שזכרנו
במזכיר . פירוש אחר מלאתי בפירוש ישן וכו'
ע"ד רז"ל שנועלת כשלמים יותר מהמלאכים
אפשר לפרש היסוככו כנפי הרוח שר"ל המלאכים
כמ"ש תהלים ק"ד עושה מלאכיו רוחות :
מרחפת על מי מנוחות ר"ל כי זה הוא בתנאי
כשיביא השלם במנוחות שאנויות ובמשלכות
מבטות ונחלי עדן כלומר נחלי עידוין
המתעדיים על האדם אבל צהיות לו טרדות
ובכרעות יגונות ולאנחות אז יוחלש החכמה

המזכיר

(ה) היכלכל. כמו ונלאיתי כלכל ולא אוכל ירמי'
ק' ט' . ופירש"י לא אוכל לסבול : כיכול .
מלשון לא יכולו הנשים שם ג' י"ג ופירשו שלא
יסבלו הבארות הנשברים במים . וכן נלאיתי
כיכול שם וי"ו י"א : כללכו. מלשון מזיון מכלל
יופי תהלים ר"ס כ"א ופירשו שזיון הוא העיר
הכוללות וסובלות כל סופי . וכן מלא החכמה
וכליל היופי יחזקאל כ"ח י"ב : קירות לב. ירמיה
ד' י"ט ונראה לי טעם שהלב נקרא קירות לב
על שם שחוכו חלול ונכבד כקירות הבית . לב
השמים פ' יתרו . כלב יס פ' בלעל . יש מי
שאומר שיסד לב שמים נגד יסוד אש . ולב ימים
נגד יסוד מים . כנפי רוח נגד יסוד רוח .
רחבי ארץ נגד יסוד עפר . ור"ל שהלדיק
והשלם מבטל טבע היסודות וכו' דעת הר"ר
יוסף פראנקס . והרב ר' משה חביב מאן זה
באמרו שדרך הכתובים הנ"ל יסד בלשונות כנ"ל :
(ט) היסוככו וכו' מלשון סוככים כנפיכס פ'
תרומה : כנפי רוח. תהלים י"ח י"א ושם ק"ד ג' :
מרחפת . פ' בראשי' מי מנוחות תהלים ק"ד ג' :
ונחלי עדן. ע"ד ונכר ילא מעדן וכו' פ' בראשית
היקפו. כמו הקוף את העיר יבועה ו' ג' : רחבי
ארץ. אויב ל"ה י"ח עליות קיר וכו' מאמר זה
מורכב משני כתובים עליות קיר קטנה מ"ב ד'
יו"ד קטנה ככף איש. מ"א י"ח מ"ד ותיבת קטנה
מחברת הב' פסוקים להיותם מאמר אחד :
(י) ראה זה וכו' מלשון זה חלק אדם נשע
מאלקים אויב סס"ך : וחלק אלקי וכו' ע"ד ומה
חלק אלקי ממעל שם ל"ה ב' : (יא) אלקים
בשמים וכו' ע"ד כי אלקים בשמים ואתה על
הארץ קהלת ס"ס ה' הולך נכחו. ישעיה ר"ס
כ"ו : דורש רשומות וכו' מלשון את כרשום
בכתב אמת דניאל י' כ"א : דוד ודן. אסתר א' י"ג :
לולי

ממשפחה

בכתב אמת גדולים מעשיו בדת ודין (יב) לולי בעתות זמנו יבהלותו
זרוח עתו מבעתו אל יעצור לו לרכוב שמים לחבק זרועות עולם עד
היותו באלקים לדעת טוב :

פרק ב

יתרעם על המקרים ועל פגע המותח שימונעו להאדם בשגת האמור כפ' הראשון ומוסף בשגת
המחקר עד סוף הפרק :

(ה) על זאת ישתומם כל חסיד יבהל כי אזלת יד (ג) כי אראה המם
ורוב בעיר צלמי אבזה (ג) כי אתבונן לתמורות במדינות
שנאתי נפשי (ד) אמרתי הן האדם הלז בתבל היה כאחד מצבא
המרום

המזכיר

(יב) לולי דעווי לולי אלקי אבי בעזרתי. פ' ויאל:
בעתות. כמו ובעתהו רוח רעה ש"א ט"ז י"ד:
יבלהו. כמו נכסלו עמי הליסוי"ו ג': לרכוב
שמים. ע"ד רוכב שמים בעורך פרשת בכרכה:
לחבק. כמו וימינו תחבקני שיר ב' וי"ו: זרועות
עולם. פרשת בכרכה: עד כיומו וכו' ע"ד כן
האדם היס כאחד ממנו: לדעת טוב ורע. פ'
בראשי' והמליץ ז"ל מאן לסיים ברע וסיים בטוב:
(א) ע"ד זאת וכו' על דרך המקרא על זאת
יתפלל כל חסיד. הסיים ל"ב וי"ו:

ישתומם ויבהל פתרון אחד לשניהם כמו ואשתומם
על המוראש דניאל ס"ס מ' ופירש"י ואחבהל
על הכוזב: כי אזלת יד. שינית האוינו: (ב) מאמר
זה מורכב משני כתובים כי ראיתי חמס ורוב
בעיר חבלים נ"ה יו"ד בעיר אלמס תבזה שס
ע"ג' . ותיבת בעיר מהברת בשני פסוקים
לכיוחס מאמר אחד: (ג) לתמורת. כמו לא
יהלפטו ולא ימיר פ' בחוקתי וכן כל המקרים וכן
אם יהיה המת או ימות הכי נקרא תמורת וחלף
ענינו בקודם עיין לויז י"ד וכן ע"כ לא נראה
בהמיר הארץ חסלים מ"ו ג': (ד) הלז. כמו
בבן

אלקי' לדעת טוב עיין המזכיר. וחביב פ' בעתות זמנו על מקרים הרעים שיחזקוהו בזמנו
וכן ורות עמו פ' על מקרי הזמן: לדעת טוב פ' חביב להשיג הכשגה שכולה טוב ר"ל הצורות
הנפרדות מהחומר שהם טובים בלתי רעות כי כל רע והפסד בא מהחומר עכ"ל:

(א) ע"ד זאת שסיים הפרק הראשון שבהלות המקרים ובעתות כמות המה מעלר לאדם
לבלתי ישיג חכמות נשגבות ושלמותו ע"ו ישחומם ויבהל כל חסיד כי אזלת נומנו יד וכת
נחמד כזאת: (ב) המם ורוב פ' מכריז' המם המקרים ונראה ע"ש שיהמכו ממנו בלתי
דלונו ואלו יחמם ממנו אדם וזלחו היה רוב דיניכס וכה פ' המאמר כי אראה המקרים
הרעים אשר יארכו בעיירות ובמקומות חני מצוה ללס דעוהו (ג) וכי אתבונן לתמורת
המקרים אשר על המדינות בו יאמר שנאתי נפשי. על מקרי העיר אמר כי אראה כי הנס
העיר הזאת לא רחוקה ויראה בעין מבטו. ועל מקרי המדינות אמר כי אנובונן וכוא בחושין גס
מקרי העיר הלא מלצר היא אמר ללמי אבזה וכוא הגולם ועל מקרי המדינס רבו לרי' אמר
שנאתי נפשי וכתב המפרש כיין אמר בסגוף ציון ובהנפש שנאתי כי חלילה לבנות הנפש
אשר היא הזוזה מתחת כהא הכבוד מיין פרק י"ד א"כ אכל ישנאכו כמי שיחפץ להסתכר עם
פלוגי ובאם לא יתראה לו חוי ישנאכו אחר אכבתו אותו כן הנפש צמה אשר לא יוכל
לכזיז' אל הסועל בתשוקתו ישנאכו עכ"ל: (ד) אמרתי הן האדם המחקר חיותו וענינו
כתבל

מגדנות אלעזר

מונשפחת חביב שכוא ע"ד ומוראכס ותחכס
יביס על פני כל הארץ פ' בראשית א"כ האדם
שליט בארץ לבדו על הכל לא זולתו מן הגבראים:
כולך נכחו פ' בדרך הישר כמו עיניך לנכוח
יביטו משלי ד' כ"ה וה"ל האדם יביס שליט
בכל הארץ כשילך בדרך הישר אכל אס יפנה
לכבו ויקשה ערפו וימאן וימרה את פי ה' חלילה
אזי איננו הוא במדרגות אדם ויגרע מנועלת
בהכמה. א"כ הולך נכחו ר"ל נוכח אלקים
וכוא בשתדלות המושכלת דורש רשומות וכו'
פ' מהר"ל דרושים ורצוים בתורה. וכבר ר'
יוסף פראנקס פ' השתדלותו במדרש ובכשגת
החכמת גדולים מעשיו ר"ל שיאחוז ג"כ במעשים
טובים ע"ד לא במדרש עיקר אלא המעשה.
פירש אחר אלקים בשמים כל שכן מלא כל הארץ
בכבודו וזה השלם על הארץ בלבד כ"כ הנופרש
הכ"ל שמו לא הגיד לנו: (יב) לולי צנחות
זככות יום מוחו יבלהו פהאום ומכפיל הדבור
ורוח עתו וזמנו ר"ל יום מוחו יבלהו ויבעתהו
לא יהיה מעלר לאדם לרכוב שמים כמו שזכרנו
ד' נכנסו לפרדס חגיגה י"ד ע"כ ולהבק בידו
זרועות ועלמות כל התבל עד כיומו כמלאך

המרום במרום לבבו מני ים רחבה גדותיו (ה) יפרוש כנפיו לתימן •
בחדריו סתום יגלה (ו) הן קדם יהלוך ויבין תעלומות חכמה (ז) יסק
שמים שמה מרכבות ההחכמות. יציע שאל הנה עליות בתהומות
יקרה: (ח) יעלה משפול מצבו לרום שמי • ירד מגבה שמי על ארצו.
עד יסקלו לפניו נתיבות עולמו (ט) רצוא ושוב עד בקלות הרגל עבלו
ורוח בינתו בקצוי הבריאה (י) מולך ומביא מעלה ומורד עד יאבך
בהפניו גלילות ארץ בתעצומו ורומו ובגאותו שהקים עד יכלול מדעי
טבעי

מגדגות אלעזר

המזכיר

בחבל ובעור כ"א כחש ענין לזכאי השמים צמרום
כמ"ש אות י"א וכאשר סיים פרק כראשון עד
היותו כאלקים וכאשר פירשנו ולבנו רהב פי'
לב המחקר רחב יותר מן כ"ס המלא על רל
גדוהיו: (ה) יפרוש כנפיו וכו' פי' המחקר
מגלה בחכמתו כל הדיס והסודות אשר טמונים
בס' בחדרי חמון: (ו) הן קדם וכו' פירשו
מפרשים ע"ד ממקרא מ"א ד' למ"ד וירג
הכמת שלום מחכמת כל בני קדם ופי' רב"י
מה היא חכמת בני קדם יודעים במולות עכ"ל
ופירש המאמר שיבין המחקר הנעלמות מנני
קדם ויש מפרשים הן קדם יסלך ר"ל כגן עדן
שנא' בפ' בראשית ויטע ה' גן בעדן נקדם
ויסגרו באדם השלם מכותו ומכות הענוג
בנפש אשר צו. וכן יסיק שמים ר"ל ויציג ג"כ
מכענין קלת הדיוקים שעלו לשמים בעוד
בהיים הייהם כמו הנון המזכיר כרשע כ"ל
ואליהו המזכיר מ"ב ב'. יציע שאל וכו'
לכשיג מכות אש הגבוהים ע"כ מנאחתי צפירות
הישן בשם יש מפרשים (ז) יבן שמים וכו'
פי' מכרי"ל וז"ל אש יעלה בעיניו לעיין
במכלי השמים גם שם ימלא מרכבות חכמות
ר"ל שם בגלגלי השמים יש כח בחכמה להשיגם
עכ"ל. יציע שאל הנה עליות בתהומות יקרה
פי' מכרי"ל שיוכל המחקר לבנות חדרי החכמה
ועליות מקורות בתהומות ותחתית הארץ: (ח) יעלה משפל מצבו פירש אף שמצב האדם
הוא שפל וגמוך עם כ"ו יעלה משפל מצבו לרום שמים ויבין שמה וכאשר עלה בשכלו שמי
השמים שוב ירד בשכלו ויחקור אשר תחתית הארץ ובתהומות עד יסקלו וכו' פירוש שיתחכם
כל כך עד אשר יסקלו נתיבותיו אשר ילך גם בלחי שום מכשול עיין המזכיר ומכרי"ל פירוש
בענין אחר ע"ש: (ט) רצוא ושוב פי' לא שרריך להשג מחשבות רבות ולהעניק הקירות לידע
הנסתרות כנ"ל אך במהרות רצוא אל השמים ושוב אל אשר תחתית הארץ. כאשר ירוץ איש
קל בגלגיו ורוח בינתו בקצוי הבריאה פי' לא בעומק הוא רוח בינתו שרריך לדלות וגשאו
חכמתו הכלל בעומק יצירתו. אך חכמתו ורוח בינתו הוא בקצס בריאתו ויצירתו ר"ל במושכל
בראשון. ובפי' ישן פי' בקצווי הבריאה בקצות העולם ע"כ ור"ל שידע המאשרות בכל העולם
ומכנה שם העולם בריאה ע"ש שהוא נברא ומחודש מנחתו ית': (י) מולך ומביא מעלה ומורד עד
ומענה בחכמתו השמים ומוריד בחכמתו אל התהומות עד יאבך בהפניו כל גלילות ארץ פי'
כונש בחפניו כל גלילות ארץ ואת מאורעותי' בעמק חכמתו ורום ידיעתו ובגאותו שהקים פי'
מכרי"ל ובגבוהות בינתו יאבך בהפניו שהקי'. ויש לפרש שנמשך למטה וכו' פירשו ובגאותו
וגדל בינתו כמדת שהקים יכלול ויסבול מדעת טבעי היוצרים ותבונתם ר"ל מבין כל טבעות
היוצרים ותבונתם עיין המזכיר ומכיל בענין ליוסי המליכ תקבן בחינתו פי' מכרי"ל שיבנת

טבעי היצורים ותבונתם תקבץ בחינתו אמיתות הנבראים למיניהם:
(יא) ועל אל אלים ידבר נפלאות וטילין לצד עילאה ימלל :

פרק ג

יתרעם על האדם הנבון המוכר שינתן תחת החקרים ויותר על פגע כמותה שהוא ההסרון
ממוחלט במין אנושי :

(א) **לְאִישׁ אֲשֶׁר אֱלֹהִים לוֹ . אֲנִי הִרְתִּי עִמָּל וּבָעֵס .** (ב) הטוב היות
נזרת ספיר אשר כזה למקרה ופגע במטרה לחץ . הנבון
התעתדו לבוז ולקלון באחד הריקים . היאות שאהו עול והרפה .
בנעוריו ובזקונו : (ג) איך יושב בשבת תחכמוני יושב בדד וידום דמה
לבר אלהין (ד) רועה אמונה איבה ירעה רוח מרביץ חכמה ומוכר
איבה ירבץ תחת משאו נשען על בינתו להמלט איך חכמתו לא ענדה
לו מחזיק בתובתו איך תרפינה ידיו (ה) או אם תחת מסיבות יתהפך
למה

המזכיר

ופירש חלק השני : (יא) ועל אל אלים ידבר
נפלאות. לשון הפסוק דניאל י"א ל"ו: ומילין ללד
עילאש ימלל. שם ז' כ"ה :

(א) **לְאִישׁ אֲשֶׁר אֱלֹהִים לוֹ אֲנִי הִרְתִּי הִרְתִּי וְיֹשֵׁב**
יעקב וע"ד רחית כי אחש עמל

ובעם חביט תהלים וי"ד י"ד : (ב) נזרת

ספיר. איכס ד' ז' אמ' ספיר גזרתם ופירש'י

תמונתם והוא על שם שתמונת נזרת הנפשל הוא

כפי אשר יחלז ויגזור בפועל וכמו גזרו את

הילד כתי מלכס א' ג' ה' : למקרה ופגע. כמו

כי עת ופגע יקרה את כלס קהלת ט' י"א :

כמטרה לתן. איכס ג' מטרה הוא כמקום אשר

יארבו רובי הקשת לירות התן : כמעתדו. פירשו

שיהיה נכון כמו ולהיות עתידים לכיום כזס

אסתר ג' י"ד: כלאחד הריקים. שמואל ב' וי"ך

היאות וכו' מלשון כי ישא עול בנעוריו איכס

ג' : (ג) יושב בשבת תחכמוני. שמואל א' כ"ג

ח' ופירש'י מושב הסנהדרין ששם מקום החכמה

והתורה : ישב בדד וידום . איכס ג' : דמס לבר

אלהין. דניאל ג' כ"ה : (ד) ורעה אמונה. תהלים

ל"ג ז' : ירעה רוח . מלשון אפרים רעה רוח

הושע י"ב ב' : מרביץ חכמה. פי' משקה חכמה

לזולתו והוא מלשון תורה כמותו לא רבלת כ"מ

פ"ה ע"ב ע"ש רש"י : איכה תרביץ. שיר א' ז'

וע"ד רובץ תחת משאו פ' משפטים : נשען על

בינתו. ע"ד ואל בינתך אל תשען משלי ג' ב' :

איך חכמתו לא עמדה לו : מלשון אף חכמתי

עמדה לי קהלת ב' י"ד : איך תרפינה ידיו :

מלשון ע"כ כל ידיו תרפינה ישעיה י"ג ז' :

(ה) או אם תחת וכו' ע"ד והוא מסיבות

מתהפך

מגדרות אלעזר

הכדל שבין מימי הנבראים : (יא) ועל אל
אלים. פי' מהר"ל ואחר שהשיג חכמות הטבעות
ומימי הנבראים ישיג ללמוד חכמות אלהות ועיין
בחובת הלבבות בהקדמתו ד"ס והחכמה
מתחלקת : ולפי פירושו לא יאות לפירש ונפלאותו
שהקים כפירוש הכ"ל :

(א) **לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים .** המעלות במבוארים

במקרים שלפני זה אנכי כרתי

ומלאתי עמל וכעס שיקרבו המקרים והפגעים

המבוארים כזס הכ' : (ב) ומבאר המקרים

והפגעים ואומר הטוב ביות האדם אשר הוא

תמונת וגזרת ספיר לכיותו מוכן למקרה ופגע

רע כאשר מוכנת המעטה לקבל התן או הנכון

שיהיה האדם הנבון הכ"ל עתיד ומוכן לבוז

ולקלון כלאחר מן סריקס אשר לבס לפון משכל .

או היאות שישא עליו עול המרקי' ותרחסס

מנעוריו וגם כי יזקין לא יסורו ממנו : וממליץ

בג' לשונות משונות . הטוב כנכון . היאות .

ליופי המליצה : (ג) איך בהיות האדם בחייו .

ישב בשבת החכמה והתורה ואחרי מות ישב

דד' בקברו. וידום לא יפתח פיו עוד בחכמה

ובתורה זס האדם הכ"ל הדמה לבר אלהין פי'

מלאך אלקי' עיין סוף פ"א : (ד) ומוסיף וקונן

איך מלפנים כהיות בחיים חיותו הים התחברתו

את התורה הנקראת עדת ה' נאמנה עיין פ'

א' אות וי"ו ואחרי מות ירעה כרות אשר

ינשב על קברו ומוסיף ומקונן עד סוף הכ'

על כרע שימנע בפגע כמותה ואומר מרביץ

חכמה ומוסר פירש השקס לתלמידיו ואל

הסריס למשמעתו חכמה ומוסר ועתה אחרי

מות רובץ תחת משאות הקבר נשען אל בינתו

להמלט מכל רע אשר יפגענו איך חכמתו לא

פי' כיותו תמים וחזק ויתגבר יוס יוס בעבודת אלקיו איך עתה רפוי ידיו : (ה) או

פרק ד

מגדנות אלעזר

המזכיר

סי' בנתי ובחנתי בי"יר' האנושי וחלושם שבאדם והוא הגוף ועם כל זה הוא מבחר כל הכבואים וגם בחנתי בי"ירחו לשון נזירה ר"ל כבשמה ולא מנלתי בה וכו'. כמו שאמר לעיל אות ה' למה זה יגוע אדם ואין מנלתי בפי' ישן ועיי' במלת כגיון להרמב"ם ז"ל שער ט' :

(א) אחר שסיים פ"ג. ולא מלאה בו הסקון רק את הכמות הזו. מנהם פה על פגע הכמות ואומר מוכ יתאונן באדם על מיתות עובד"ו בלא מקור חיים ובווא חיים הנלחמי הכין לנו חכמת הכורא וגשיג. ואת החיים הנלחמי בחכמה שכוונע במין אלומי"ו ור"ל בהשכלות נפשו ונפיו חיים הנלחמי לנפש"א פי' יאמר אדם שיש לו חכמה פשוטה חפץ לפי פי' ח"י שכוונע הוא פס הכורא יתעלה עיין שם ראיותיו מוספר הכוזרי וספר הקדוש של"ם וזכי פי' במאמר מקור חיים הכין לנו הכורא בחכמת בורא ר"ל גשיג מקור החיים בהשכלות חכמת הכורא וכו'

האדמה. להסגיר בנושיהם רוח חיים הלזו ותהי לאדם : (ז) הן המזכר ארבו לדמו. והם היו בעוכריו : (ח) החשקים מחשכים וכלי הנשקים שקים. הפנינים צנינים והשושנים קמשונים הרהבים להבים והזהובים זכובים. ותענוגות בני אדם שדה ושרתן : (ס) ואתה תבקש לך תאות גדולות כאלה אל חבקש : (י) ומה לעשות. רק להנהיג הזמן בהנהגך חבר עקש ופתלתל תאהבו על פי מדותיו תיסרהו : (יא) אבל כפי תבונותיו. תשמח במעט המושג מתעלותיו והשגתו. ועיני הבחינה תעצים מראו' במה שיתרשל מהועיל או שיוזק : (יב) אפס כי חברת הזמן מצללי ערב מהירת הנטיה. ובעלם יאסף אל ידו. נצוץ השמש מלא

קמצו

מגדנות אלעזר

המזכיר

בראות ממליץ לסגיר וע"ד ויסגור בשר תחתה פ' בראשית : (ז) הן המזכירות ארבו לדמו פי' מהרי"ל להמתו לע"ב ולהבין תיבת דמו כל נטילת נפש כמו אין לו דמים דמים לו פירש' משפטים : (ח) ומפרש ואזיל שהם היו בעכריו והכל המה מעשי תענועים ואומ' החשקים הם החמודות אשר חשק נפשו להם מחשכים ר"ל נעים לו אור עו"ב לחושך אישון ואפלה וכלי הנשקים ר"ל הכלים הנאכלים והנענועים לו אשר באמתם ישקם מנשקות פיהו המה באמת נשקים הכלואים ומהרי"ל פי' בענין אחר ע"ש הפנינים פירוש אביש טובות הם באמת לניני' וקולים והשושנים פי' החמודות הנאות לך כפרת שושן. הם באמת קמשונים וקולים, הרהבים פירש מהרי"ל שהרבים הם כלהבה, אש אשר מהר יכבה אורם ויכוב כל כנוגע והזהובים פי' מנצעות של זכב המה באמת כזובי' אשר גז חיש ויעטו ושאר התענוגות אשר יתענג בה האדם הם שדה ושדות עיין המזכיר : (ט) ואתה בן אדם תבקש לך תאות גדולות כאלו הנזכרים אבל זאת עזתי שלא תבקשם : (י) ומה לעשות. פי' ואיך להתהבג כל ימי הזמן היותו צע"ה ומפרש ואזיל ככה תתנהג רק להנהיג וכו' פי' מהרי"ל וז"ל אם יהיה לך חבר אהב אותו ומדותיו רעים בחבונם שהוא עקש ופתלתל ראו' שתאהב אותו כמו שהוא אהבך ואם תראה בו מדם

ובס' היו בעכריו ע"ד ואת היית בעכרי שופטים י"א ל"ה : (ח) החשק' לשון חשק : מחשכים. לשון חושך כלי הנשקים לשון ישרני מנשקות פיהו פיר רס"א : שקים. לשון שק ואשר אסתר ר"ס ד' : הפנינים כמו יקרה היא מפנינים משלי ב' ט"ז : לנינים בלדיכם פ' מסעי : שושנים. כמו שושנת בעמקים שיר סס"א : קמשונים והנה עלה כלו קמשונים משלי ס"ס כ"ד : הרהבים כמו ירכבו הנער בזקן ישעיה ג' ה' : זכובים. כמו ישרוק ה' לזכוב ישעיה ז' י"ח : ותענוגות בני אדם שדה ושרתן. כמו יזבחו לשדים שירת האזינו ולשון הפסוק הוא קהלת ב' ח' : (ט) ואתה תבקש וכו' מלשון המקרא ואתה תבקש לך גדולת אל תבקש ירמיה מ"ה ב' : (י) מה לעשות. אסתר וי"ו וי"ו : עקש ופתלתל. שירת האזינו : (יא) תכונתיו פי' כפי צרכיו הטוב אשר בתוכו או כפי צורת הבית ותכונתו יחזקאל מ"ג י"א : ועיני הבחינה וכו' ועולם עינו מראות ברע ישעיה ל"ג ט"ו : יתרשל. אין לו דמיון בהמקרא כל ידים תרפינה שם י"ג ויין מתרגמין וכל ידים מתרשלין ערך : (יב) אפס. כי כמו אפס כי עז העם פרשת שלח לך : מלליו וכו'. ע"ד כי ינטו כללי ערב ירמיה וי"ו ד' : כעלם. פי' נער קטן כמו ואם כה אומר לעלם ש"א ק"ך ובשם פסק ל"ה אומר ונער קטן עמו : מלא קומלו. פי' ויקרא :

עמדתו

פחותה תוכתו על פניו עכ"ל וזהו מ"ש תאהבוהו. אבל ע"פ מדותיו תיסרהו : (יא) אבל כפי תכנתיו פי' עוד בענין הכהגת החבר הכ"ל לפי שתכונתיו רע אך אשר הוא מיטב אתך תשמח במעט אשר השיג מתעלותיו ר"ל הטוב אשר תועלת בו תקבל מאתו ועינו הבחינה פי' כאשר תבחן בעיניך בדרכיו הרעים אז תעזים ותסגר עיניך לבלתי ראות בכם שיתרשל ויתרפה ממלאכות התועלות ואל תקבל מאתו דבר שאין בו תועלת או שיוזק פי' כ"ש שלא תביט בו ובדרכיו באופן שיוזק לך : (יב) אפס כי וכו' : פי' מהרי"ל אך אין עש"ז דומם בכל דמיונות אל החבר כמזכר אשר אפשר שתחמד חברתו זמן מה אבל חברת הזמן ינטו מכר כלליו וכו' ואיני לא ידעתי כי תחרון אשר בין חברת אדם לחברת זמנו ואפשר שלא לחלק יאל' אך מנמאם בטחון זמנו כי אפס הוא והיו כעלם וכו' הנער הקטן בראותו ילוץ השמש זורחת יפה המראה כחוס נח עלי אור ויתאווה תאוה פי' יתגנו זה ויאסוף נכחו סמדה ככונ

קמצו וכפתחו עומד מרעיד כי איננו רואה את כל מאומה בידו :

פרק ה

יתרעם על המכיל שיחזקק על כל קנייני העולם והמס לו למוקש . ועל שלא יואילו ללכת בעלת נשמתם . ויתבאר שעולם כזה כחלום מהקן נדמה . ומקוקן על יורדי בור שלא יעלו :

(א) **ראה** זה רעה חולה לא זורה ולא חובשה: (ג) בהתעצם תשוקות משכיל לתכלית בלא הועיל: (ג) בהגדלו מועצות נמרצות

ועשתונות משתנות להרבות מהר ולהרחב מתן נטושים עלי ארץ בהלפו נעזבים אחרים נפלו (ד) כי מה חלקו בביתו מכל עמל. שיעמול לגויתו ואדמתו. מלבד ארוחת תמיד. ומעשה שולחנו: (ה) ושאר מבמניו ובתי נבאת וצרי אשר הפיל לנפשו חבלים בנעימותם. מה כשרון לו בהם כי אם ראות עיניו: (ו) אף כי הם יהיו לו למוקש ברוממו

המזכיר

עמדת מרעיד. דניאל י"ד י"א: איננו ראה את וכו' פ' וישב :

(א) **זה** רעה חולי. קבלת ה' ט"ו: לא זורה ולא חבשה. ישעיה א' ו' ע"ש

רש"י: (ב) בהתעצם. לשון התגברות כוח כמו גדל ועצם פ' לך לך: תשוקת. כמו ואלו תשוקתו פ' בראשית: בלא שועל. כמו לבחלי שועל ירמיה ז"ח: (ג) מועצות. לשון עצה הוא כמו יפלו ממעונותיהם תכלים ה' יו"ד: נמרצות. כמו קלל נמרצות מלכים א' ב' ח' ופירש"י משרשית ובאיוב וי"ו ק"ה פירש"י מה נמרצו מה נמלנו ולמ"ד מתחלפת ברי"ש עכ"ל ועיין מ"כ ב' יו"ד שמביא רש"י כל מקומות מבטא זו ע"ש והרד"ק פ' ב' בכולן לשון חזק רב ומהר"ל כמשך אחריו וכאן נראה כפירש"י: ועשתונות. לשון מהשבת רעיון הוא כמו אבדו עשתונותיו תכלים קס"ד ו' אולי יתעשת אלקים לנו יונה א' ו' ופירש"י לשון מהשבת: מוכר ומתן. פ' וישלח: נטושים עלי ארץ. ש"א למ"ד ט"ז: אחרי נפלו ש"ב א' ו' (ד) כי מה וכו' ע"ד כי מה חפלו גביתו איוב כ"א ב"א: מכל עמל שיעמל. קבלת ר"ס א': לגויותו. עיין פ"ג אות ו': ארוחת תמיד סוף מלכים ב' ובסוף ירמיה ולשון סעודה הוא: (ה) ממכניו. פ' אולרת טמונים כמו ומושל בממכניו הובד דניאל י"א י"ג: בתי נבאות מ"ב ק' י"ג ופירש"י בתי בשמים כמו נבאת ולרי פ' וישב ועיין ישעיה ל"ט ב' ברש"י: אשר הפיל וכו'. משלוח חבלים נפלו לי בנעימים תכלים ט"ז ו' : ומה כשרון לבעלים כי אם כמות עיניו. קבלת ה' י' : (ו) אף כי. פירש"י כ"ש כמו הן לדיק בארץ ישולם אף כי רשע וחוטא משלי פ"ס י"א ע"ש רש"י וע"ד המקרא כי יביא

מגדנות אלעזר

כחוצ אותו את ילדיו השמש מלא קנאו. וכפתחו להשתעשע כמה שזמן בידו עומד בבטלה ורעד כי איננו וכו' כן חבדת בזמן אשר יתהפך כרגע :

(א) **ראה** זה האמור בסמוך הוא רעה חולי אשר לא יועיל לחולשה זו מזור וחרופה: (ב) וזאת היא הרעה חולי שיתעלם ויתחזק תשוקת ותשקת המשכיל לתכלית אשר אין בו תועלת: (ג) ומה הוא התכלית אשר אין בו תועלת ע"י אשר בהגדלו עלות נמללות ומפורשו' ועשתונות ורעיונות שונים זו מזו להרבות ולכרחיב מוכר ומתן נטושים עלי וכו' פ' אותם המשא ומתן נטושים ונעזבים עלי הארץ בחלפו מן עוה"ז עפ"כ א"ג. ונעזבים המוכר וכמתן אחר נפלו בקברו: (ד) כי לא ישג האדם שום חלק וחפץ. מכל קניינו ועמליו שיעמול גופו אשר הוא עפר מן האדמה בלבד סעודותיו ומנוחותיו ומעשי שולחנו המתמיד יום יום: (ה) ושאר ממכניו. ר"ל מעשי שולחנו וארוחת תמיד עכ"פ בהם תועלת לעמל' היותו ובכירותו אבל שארי אולרותיו הטמונים ובתי בשמיו אשר שכנו ונסלו אתו חבלים חבלים עקב נעמו וימתקו לחכו אין שום תועלת וכשרון בהם כי אם אשר יראה אותם בעיניו כל ימי חייו אבל אחרי מותו שיכלו ההומרים ובהק"ה נטל מאור עיניו אשר נהן לו לא יראה עוד וחביב פירש איזה הסיל לנפשו חבלים בנעימותם שכל גופו רב מכאובו עד כי השיג והנה הוא מפרש חבלים משלוח חבלי לידה ואם נפרש חבלים כפירושו אפשר לפרש לנפשו ר"ל נשמתו כי כרדוף הגוף אחרי ההענוגים חלטה נפשו מלאה בפירש הישן: (ו) אף כי. פירש"י כ"ש סימאם קנייני עוה"ז בשביל שהמה לו למוקש וכס' פ' מהר"ל ולא די שאין בהם תועלות אף כי הם לו למוקש וכשלון ברוממי הלקי וכו' לבסוף

ברוממו חלקי נפשו העבדים: (ז) והעבדו החפשי מהם החשוב כל אשר תאמר חברת פחותי כחותי ינתן לה וכל אשר יאוו הם יקחו חלקם י זכבלב יחידתו בירכתים תדרם . יחידה היא והיא מתנברה: (ח) אם יבקשו תבונות מפיה תסבל . יאלם עצתו . נתקו מורשיות כהנתק פתיל הנערות בהריחו אש ביראה ורעד: (ס) הוזה פועל חכם הימתק גזיר עדשים בו תמכר הבכורה או הייטב בלא כף נחת חלש מושג . ממלאים חפנים אלף עמל מכאוב הטוב שישישו בני מעי ונפשי תאבל אדמתי עצם תאדם ונשמתו תשם: (י) ומה יתרון מולך בחזיון לילה

בגדנות אלעזר

להבין הוא שחכמת האדם ב' חלקים שונים נשמתו מתאוות לעבודת סבורא יתעלה ולהשיג שלמות עוב"ב ותואר חלק זה חלק ההשוב והחפשי וחלק השני הוא כחות הגוף כמתאוו' תאווה לקנייני עה"ז ומכנה המליץ שם חלק זה חלקי נפשו העבדים וזה פירש המאמר בס' יהיו לו למנוקש ברוממו וכו' ר"ל עס קניני העולם הוא מנשא ומרומם חלקי נפשו העבדים . והס' כחות הגוף אשר יתעדנו בהבלי עוו' והעבדו החפשי וכו' ר"ל עס כקניינים ומשפיל ועובד עבודת הספק את כחלק החפשי והחשוב הנזכר: (ז) כל אשר וכו' . פי' מהרי"ל כל מה שואמר ויתאוו חברת כחות גופו הפחותים והשפלים ינתן להם בנשמתו אשר היא יחידה בין כל אברי הגוף הישן ותבטל מעבודת האל כמו כבלב שגדרס תורכתי הבית ואין איש משגיח עליו יחידה הוא תואר להנשמה וכן מכנה הסיט במוסף ר"ב ד"ס ואתה און: (ז) וס' מתנכרס . פי' מהרי"ל כאלו היא נכרות בין אברי הגוף: (ח) אם יבקשו כחות הגוף תבונות ע"ה מפיה ר"ל מהנשמה ותגיד ע"ה ללכת בדרכי יושר: (ס) חסבל . ר"ל לאולת ולכסלות אהשבו אמרי' ולא יואילו ללכת בדרכי ע"ה ויאלמו אמרי' אשר תאמר נתקו מורשי' ומחשבותי' הטובים כאשר ינתן פתילה דקס בהריחו אש: ביראה ורעד . פי' והנשמה עומדת ברעדה וביראה על אשר לא שמעו לה . פ"א אם יבקשו תבונות מפיו לעתיד כשישאלסו קבעת עתים לתורה ויסכל ויאלם ע"ה ר"ל לא ימצא מענה כפתי כממר וכאלס לא יסתח פיו אוי לאותו בוסה אוי לאותו כלמה נתקו מורשיו ככנתק וכו' רמז לבעתות ורעדות עונש אש של כניהנס רח"ל מלאתי כפי' ישן: (ט) המליץ מכנה שם מטעמי עוב"ז למוד יעדישם . והנשמה הטבורס לבכורה ושואל האם זאת הוא פעולת חכם שיבחר בהתמודות הנ"ל . ומכפיל הענין ויאמר הימתק תמודות ומטעמי עוב"ז הכמשלים למוד עדשים ובהם ימכור בכבורה: הוא כנשמה הטבורס . ומשגש הענין ליוסיו ואומר בייטב כף וכו' פירוש מהרי"ל ככלי עוב"ז אך מעט יחלם ואינו אלא כמלא כף נחת אחת ואי אפשר להשיגו אלא אחרי יגיעות עמל ומכאות הרבה מאוד הממלאים אלף חשנים . ולא טוב שיטמול הכרס בשביל הכחת המעט ע"ש . ויש לפרשו בייטב מלא וכו' על הכערות שמתענגים בגוף והיא מלצר כהתענג ואחר יקבל העונש בגדול אשר הוא אלף פעמים ככה כמאמר המלך הכחם כמעט בייתי בכל רע עיין משלי ה' י"ד: הטוב שישישו וישמחו בני מעי ממטעמי התענוגות ונפשי היא נשמתו יתאבל: אדמתו פירוש גופו אשר הוא עפר מן האדמה עלס תאדם פירוש ע"ה נגוף אדמות ממלא כטוב וחכלילי עינים מיין . ונשמתו תשם: (י) ומה יתרון מולך בחזיון לילה . פי' שיחלמו חלוס והנו מולך מהדו ועד כוש וכחוקתו וגובה לבו .

המזכיר

יכיס לך למנוקש ס' משפטים: (ז) את כל אשר תאמר ינתן לס אסתר ב' י"ג: הס יקחו חלקם . ס' לך לך: מיד כלב יחידתי. תכלים ק"ב כ"א: בירכתים תדרם . ע"ד ויונה ירד אל ירכתי הספינה ויסכב וירדם יונה ח' ב' והיא יחידה: שופטים י"א ל"ד: והיא מתנכרס. מלכים א' י"ד ה': (ח) יבקשו תבונות מפיו ע"ד ותורה יבקשו מפיו מלאכי ב' ז': יאלם ע"ה. כמו מי יסוס אלם פרשת שמות: נתקו מורשי לבני . חיוב י"ז י"א ופי' רש"י לשון מחשבה ע"ש כאשר ינתק פתיל כנוערת: בהריחו אש שופטים ט"ז ט"י ייראה ורעד. תכלים ל"ה ו': (ט) כימתק. כמו מה מתוק מדבש שופטים י"ד ח' ומקור ימאמר זה ר"ס פרשת תולדות: או בייטב וכו' ימלשון טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל קבלת ד' וי"ז: בני מעי. כמו מעי אוחילה ירמיס ד' י"ט: ונפשו עליו תאבל. חיוב י"ד כ"ב: עלס תאדם. מלשון אדמו עלס מפניסם איכס ד' ז': (י) ומה יתרון. קבלת ה' ט"ו: מהזיונות לילה .

לילה. ובחזקתו וגובה לבו יעור והנה חלום או במראה יתודע יתחבם אליו יאספו עדרי. בעלי אסופות והקיץ ורקה נפשו: (יא) אוי לו איש זרוע שיפול וזרועו תשבר אוי לו איש זרוע ארץ תנחלהו כי לא לו יהיה הזרע אשר ירש הארץ:

פרק ו

אחר שסיים פרק ה' במתחיל ראה זה רעה חולה אמר פה ורעה עוד מוזאת כחולאת הכוזב והוא מובא בפדק כלו:

(ה) ורעה עוד מוזאת עוצם תשוקת האיש החמוני שיגיעו תקופות הימים. להגיע למבוקשיו. ואולי עם זה לראות ברעתו: (ז) בלתה נפשו שתכלה שנה וקללותיה תגלינה: (ג) ואיטה ישמור מה מלילה שבין לילה יאבר או יאמר מי יתן ערב בו ימולל ויבש: איך

המזכיר

לילה חיוב ד' י"ג: ובחזקתו גבה לב ד"ס ב' י"ו ט"ז: והנה חלום. פרשת מן ומלשון ובחזקתו ועשרו: יעור. דניאל ר"ס י"א: או במראה וכו'. ע"ד במראה אליו אחר ע"פ בהעלותך: בעלי אסיפות. קבלת י"ב י"א: והיקץ וריקה נפשו. ישעיהו ד' ט"ה: (יא) איש זרוע. חיוב ד' ב' ח' ו' ואורעי מקנה חשבר. שם ל"א כ"ב: כי לא לו יהיה הזרע. פרשת וישב וע"ד וזרעו ירש ארץ. תהלים כ"ט י"ג:

(א) תשוקת. כמו ואליך תשוקתו. פרשת בראשית: הכמוני. עיין פרק ח' אות ח': תקופת הימים. ש"א א' י': לראות ברעתו. ע"ד פן אראה ברע. פרשת ויגש: (ב) בלתה נפשו. תהלים פ"ד ג': (ג) ואיך ישמור וכו'. ע"ד שומר מה מלילה ישעיהו כ"א י"א ופי' ישמור כמו ואליך שמר את הדבר: שבין לילה יאבר. סוף יונה: או יאמר וכו'. מאמר זה מורכב משני בחינות תאמר מי יתן ערב פ' תבא: ערב ימולל ויבש. תהלים י'

זרע זרוע אשר יזרע פרש' שמיני ע"ש שינתן בתוך הארץ אחרי מות הזרע התבואה. והביט פי' כי לא לו וכו' מלת כי כמו כי יקרא קן נסור ר"ל זה יקרה כאשר לא יהיה לו זרע אחת והם בתורה והמורה והשגת הזוהלות אשר בעבורם יורש ארצות החיים:

(א) אחר שסיים פ"ה במתחיל ראה זה רעה חולה אמר פה ורעה עוד מוזאת כחולאת הכוזב והוא שיחשש ויתחזק תשוקתו וחסד האיש מהמון עם שיסבבו ויקפו בימים האלו. ויגיעו לימים האחרות הבאים אחריהם כמו שמבאר בסמוך לכגיע או למבוקשיו: ואולי עם זה ר"ל עם זה הזמן שיחששו שמא יבא יראה ברע אשר ימלא אותו: (ב) ומשם אמרו ואומר בלתה נפשו. פי' מנסה נפשו שמא יכלה השנה לצורך מבוקשו ע"ד משל שיפסק לזמן היריד או על ימי גזת האין: ואז קללותיו תגלינה. פי' הקלות הנגזר עליו שיבאו תוך זה הזמן יתגלו ויבאו עליו ונמלא כל אשר מחכה שיעברו הימים יתקדשו יום יום קללותיו: (ג) ומחזק הענין ולא זו שלא יאות לחכה על השנה שיעבור אלא חף זו איך ישמור ויפסה מה שיאירע בין הילכה הזה. הלא אפשר שבין הילכה הזה יאבר וי' כלל ה' ולא זו שלא יאות לחכות על יום המתה אלא איך יחכה ויאמר מי יתן ערב היום וכו' יגיע מבוקשו ויחפזו

בגדנות אלעזר

אשר מולך בחלום הילכה יעיר משנתו והנה חלום כן כבלי העולם כחלום מהקיץ נדמה ומכסיל הענין ליופי המליכה או במראה וכו' פי' שיראה במראות החלום שנתמלא דעת ובינה ויתחכם מאלו עד אשר אליו ידרשו ויאספו עדרי בעלי אספות לבקש תבונת מפיו ולשמוע חכמתו: והיקץ משנתו. וריקה נפשו מדעת ותבונה אין בו ולבו לפון משל: (יא) אוי לו איש זרוע. פי' רש"י איש גדול וחזק. שיפול לנחתית הארץ בקברו: וזרוע מקנה חשבר. אוי לו איש זרוע שינחלו קברת הארץ כי לא לו. פי' מכריז' וי' הכה בדת האדם זרע בעץ או התבואה בארץ לא תירש אותה בהדמה כי תשוב ותזיל למחש. ותהיה קבורתה בארץ לעובת הזרע הנקבר. כי אולי ימלא מאה שערים מאשר בתכלה. אבל זה בעל הזרוע. כאשר שכן לא יוסף לקום. ויחי' נחלת הארץ לעולם ולא יהיה לו שום תועלת מן הזרע הנקבר בארץ אשר ירשה אותו עכ"ל ע"ס הושע פ"ס ב'. ואפשר לפרש איש זרוע כשני כמו

זרע זרוע אשר יזרע פרש' שמיני ע"ש שינתן בתוך הארץ אחרי מות הזרע התבואה. והביט פי' כי לא לו וכו' מלת כי כמו כי יקרא קן נסור ר"ל זה יקרה כאשר לא יהיה לו זרע אחת והם בתורה והמורה והשגת הזוהלות אשר בעבורם יורש ארצות החיים:

(א) אחר שסיים פ"ה במתחיל ראה זה רעה חולה אמר פה ורעה עוד מוזאת כחולאת הכוזב והוא שיחשש ויתחזק תשוקתו וחסד האיש מהמון עם שיסבבו ויקפו בימים האלו. ויגיעו לימים האחרות הבאים אחריהם כמו שמבאר בסמוך לכגיע או למבוקשיו: ואולי עם זה ר"ל עם זה הזמן שיחששו שמא יבא יראה ברע אשר ימלא אותו: (ב) ומשם אמרו ואומר בלתה נפשו. פי' מנסה נפשו שמא יכלה השנה לצורך מבוקשו ע"ד משל שיפסק לזמן היריד או על ימי גזת האין: ואז קללותיו תגלינה. פי' הקלות הנגזר עליו שיבאו תוך זה הזמן יתגלו ויבאו עליו ונמלא כל אשר מחכה שיעברו הימים יתקדשו יום יום קללותיו: (ג) ומחזק הענין ולא זו שלא יאות לחכה על השנה שיעבור אלא חף זו איך ישמור ויפסה מה שיאירע בין הילכה הזה. הלא אפשר שבין הילכה הזה יאבר וי' כלל ה' ולא זו שלא יאות לחכות על יום המתה אלא איך יחכה ויאמר מי יתן ערב היום וכו' יגיע מבוקשו ויחפזו

(ד) איך ישאף צל . אשר עם נס הצללים • ינום ליחו ושאף צמים חילו: (ה) או יבטח על חברת נשמתו וגוו. כבוא השמש מועד צאתה: (ו) יצפה ליום יכפה יחבה לקץ ימים יקוץ באמים למועדים ימעדו רגליו לשנים ישתנו כדריו לשמימות ישמט ליובלים יתאבל: (ז) נכספה נפשו שיכספה פניה תשבע בחרפה . חתה שתוכה בלי חמלה: (ח) העל זאת לא שמת לבך ברצותך לדלג במהירות כהרף עין מראשית השנה ועד אחרית השנה: (ט) ואם חשקת עבוד האדמה כעבוד אלקים לאחכה איך תאווה יום תשמטנה ונטשתה אין זה כי אם רוע לב :

אם

מגדנות אלעזר

וחפזו כלא אפשר שבו בערב ימולל נפשו ויבש ליחו: (ד) וגא זו שלא יהכס על לללי הערב אלא איך ישאף ויתאוו לל הערב הוא טרם בערב ממש כלא אפשר כאשר ינסו הכללים ינום ליהו עמם ויבש מחר ושאף לנמים חילו פירש הנגזלים נקראו למאים ע"ש שם למאים ומתאווים חפסל אשר נגזל מכס ר"ל כאשר ימות הגזלן עם ניכס הכללים יבאו הנגזלים ויקחו איש איש חלקו מה שגזל מהם בחייו: (ו) ופי' חובת לנמים נגזלים . ומכרי"ל פי' לנמים לסטים והוא כהפוך ויכריע המעיין בחיוב ס' ה' ברש"י . וכוונת המליץ כפירשנו מדמשי לשון הפסוק חילס ויסד חילו עיין עוד חיוב ח"י ט': (ה) ולא זו שלא יהכס על לללי ערב אלא איך יבטח לחכות בלוח השמש והוא טרם לללי ערב: ויבטח בטחון כזה על אשר כעת הוא מחובר נשמתו וגופו . הלא אפשר כאשר יבא השמש בעת ההיא היה המועד ועת יליאת נשמתו מגופו ויתפסדו ולא יתלכדו: (ו) ואיך יאסר מלילה מבוקר היום הלא אפשר שבו ביום ימות ויאכף אל עמו . או איך יחכס ויזפה

המזכיר

ו' וי': (ד) ישאף לל . חיוב וי"ן ב': ונסו הכללים . שיר ד' ו': ולא נס לחו . פ' הכרעה: ושאף לנמים חילס . חיוב ס' ה': (ה) וגוו . פי' גופו עפ"י אות וי"ן: כבוא השמש מועד לאחך . פ' ראש: (ו) יספה . כמו . כאף חספה לדיק עם רשע פרשת וירא: יחכס . כמו אשרי המתכה סוף דניאל: לקץ ימיו . סס: יקוץ . כמו ויקלו מפני בני ישראל פרשת שמות: למועדי רגל . חיוב י"ב ה': (ז) נכספה וגם כלכה נפשו . תהלים פ"ד ג': שוכספה פניה . אינו במקרא ובלשון הש"ס דלמא ה"ו אחיז מלתא לידי כסופא בוק מסי' הוריות ונראה ע"ש שמתבטא יא דמו ויתלבן כספ: ישבע בחרפה . איכה ג' למ"ד: חכה . כמו נפשינו חכה לה' תהלים ל"ג כ': (ח) השמת לבך . חיוב א': לדלג . כמו מדלג על הכרים שיר ב' ח': מראשית השנה ועד אחרית שנה . פ' עקב: (ט) לעבוד את האדמה . פרשת בראשית: תשמטנה ונטשתה . פ' משפטים: אין זה כי אם רוע לב . נהמים ב' ב': שמש

לאחר מתי יגיע קץ הימים כאלו מכרי"ל הלא אפשר שיקוץ וימאס חייו בלימה ובמורה בין אלו הזמנים . או יאסר למועדים ולרגלים: הלא אפשר שבין הזמנים האלו ימעדו ויחלקו רגליו . או יחכס לשנים כבאות ובין השנים טרם יבואו ישתנו סדרי עולמו לרעה מכרי"ל . ואיך יחכס לשנה השמטה ואולי טרם שנת השמטה ישמט מן העולם . או יאסר ליובלים ואולי יתאבל אז על הצרות כרעות שיפגענו הו ומכרי"ל: (ז) נכספה וכלכה נפשו שיכסוף ויתלבן פניו מהרפות ובושות וישבע בחרפה: חכה וכו' פי' מה שחכס מחכה ומלפס לזמן אחר עם זה חכה שתוכה במכות בלי חמלה וחינאל: (ח) כעל זאת במקרים הנזכרים לא שמת לבך . ברצותך לרגל במהירות ובהרף עין מר"ה שינוע מחר אחרית שנה: (ט) ואם חשקת וכו' . פי' מכרי"ל ח"ל ועוד יש לתמוס אם אחס אוכס את האדמה אשר אחס עליה . ומאכבתך אותה אחס חושק לעבוד אותה כאשר ראוי באמת לעבוד את האלקים: למס אי"כ מתאווה שיעבדו כימים אשר אחס על האדמה מהרה לקרב יום אשר אין לך בו הפך כי תשמט ידך אז את האדמה ותקוט אותה כלא זה רע לב אשר יתאוו לבג' באוכבו והנפטר מעליו עכ"ל:

פרק ז

אחרי סבוכות הרדופים לתמודות המדומות הסיב המליצה כמדבר את נפשו ואומר :
(ה) אם לוקחה נפשי שמין מנתיבות באלה למה לי חיים : **(ג) אם** קצרו מסעי ומהלכי אל מחוז החפץ מה יועילני במעברות כי ארכו לי שם הימים . אם להשגת תכלית רחוק נבראתי . ואני אתנהלה לאמי מתעצל טומן יד נלאה להשיב אל שולחי דבר : **(ג) מה** תמרצני . שיבה טובה ושנות חיים שיוסיפו לי . מה יוסף ומה יהן . אם לעשות מלאכתי שולחתי הגה ואני רפה הידים נגוע המיול ומוכה הבטלה מה ייטיב ומה ירע שבתי הבית מעט או הרבה : **(ד) ואם** רואה אנכי הרעות והטוב . ובחור בטוב בלי אדע מה טוב כי אדע וכי אבין : **(ה) וכי** אומר מה מתוק לחכי דרכי מה טובו כל מעייני לעיני התתאמ' בחירת

המזכיר

מגדנות אלעזר

(א) שמין . כמו ותקח חזני שמן מניה חיוב ד' י"ב ופירש"י שמן מקאת : מנתיבות : כמו ובמים רבים נתיבה ישעיה מ"ג ט"ז וכל המחזור מורכב מפסוק סוף פרשת תולדות אם לוקח יעקב וכו' למה לי חיים : **(ב) קצר** : כמו ה' ה' הקצר פרשת בעלותך ופירשו סה שקלים ולא הגיעו ימי הססוע : מסעי ומהלכי . פתרון אחד לשניהם : אל מחוז חפסם : תהלים ק"ד למ"ד עש"ר : יועילנו . כמו לא יועילו אולת רשע משלי ר"ס יו"ד : מעגרת היסודן . שופטים י"ב ה' : כי ארכו לו שם הימים . פ' תולדת : ואני אתנהלה לאטי . פ' וישלח . מתעצל טומן יד . ע"ד טמן עזל ידו בלחת משלי י"ט כ"ה : להשיב אל שולחי דבר . ש"א כ"ג י"ג : **(ג) מה** תמרצני . יש לפרשו תמללני כפי' רש"י או תחוקני כפי' רד"ק עפ"ה אות ג' : בשיבה טובה . פ' לך לך : ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך . משלי ר"ס ג' : מה יתן לך ומה יוסיף לך . תהלים ק"כ : לעשות מלאכתו . פ' וישב : ורפה ידים . ע"ב י"ז ב' : נגוע המיול . לשון כס"ס ואני ואתה וכן ישי נטייל בג"ע סנהדרין ק"ב ע"א : שבתה הבית מעט . רות ב' וי"ן : **(ד) הרעות** . לשון רבים . והטוב לשון יחיד וכן הוא באיכה ג' : ובחור בטוב וכו' . ע"ד בטרם ידע הנער מאוס ברע ובחור בטוב ישעיה זי"ן ט"ז : **(ה) מה** נחזק לחכי . הוא פירש פסוק מה נמללו לחכי תהלים קי"ט ק"ג עש"ר : מה מחזק . שופטים י"ד יח' : מה טובו . פ' בלק : הלאמן דברי מלשון

לא יחסון לבחור בדרך הטוב וללכת בו שאין תועלת לו ולהכמתו : ואומר ואם רואה אנכי ברעות והטוב ר"ל שאני רואה ומבין בין הטוב ובין ברע ובחור בטוב בלי אדע ר"ל איני מסכים לעשות הפעולות הטובות ולבחור בהם ואין חפצי לידע אותם : מה טוב כי אדע וכי אבין . פ' מה יתרון לי כמה שאני יודע הרעות והטוב : **(ה) אומר** זה אל מי שבחר עלת

בחירתו היאמן דבריו: (ו) כי ייטב לנפשי אורח אבחרהו הייטב בעיני ה': (ז) או התישר דרכי לדרך על במתי גאותי כי היא ישרה בעיני: (ח) האתעצם כי נסבתי מלכי ישפר עלי אם בהצר מלכי שקר נסבתי או כי אעריץ עצתי הנבלה אם גערץ בכוד קדושים המוני יערוץ או כי אאמיר אמרתי אם מרה תהיה באחרונה:

פרק ח

יתבאר משל נמרץ על העולם וזמנו וא"כ איפה אל יתהלל בגבור בגבורתו ובעושר בעשרו: (א) העולם ים זוף. רב מצולה. רחב ידיים: (ב) והזמן גשר רעוע בנוי עליו: (ג) ראשו אחוז בחבלי העדר הקודם להוייתו:

ותכליתו

מגדנות אלעזר

הרשעים ודרך החטאים. ואומר שזה הוא דרך הטוב והנעים. שלא יאמנו דבריו: וכי אומר מה מתוק לחכי דרכי אשר בחרתי לדרך אחרי סהכל. ומה טובו כל מעייניו ושפעת הקניינים והתענוגות לעיני: ההלמות בחירתי. פי' האמ' הוא הדרך אשר בחרתי או היאמנו ויזדקק דברי אשר אני אומר שזה הדרך הוא הטוב: (ו) ומכפיל הענין ואמר כי ייטב לנפשי אורח והדרך אשר בחרתי הייטב בעיני ה' פירש'י' אם ייטב בעיני ה': (ז) ומשלים הענין ואומר התיישר דרכי. פי' מהר"ל וכי חכיה דרכי ישרה לדרך בגבור רוס הגאון: בשביל שהיא ישרה וטובה בעיני. אם לא יישר בעיני אלוקים ואדם: (ח) אמר זה למי שמתפאר בעשרו ובהורו ובמדוחיו ובגובה לבו מדמה עצמו למלך: ואומר האתעצם ואחזק כי נסבתי ומייתי עצמי למלך. והוא שפרה ונאם עלי אם בחר מלכי מלך מלכי המלכים שקר נסבתי והתמנותי. או כי אעריץ ואחזק עצמי הנבלה והסכלה והוא עזת הרשעים: אם האל הנערץ בסוד קדושים יערוץ נכה. וישגר המון הכחות אשר בי מהר"ל. או כי אאמיר ואחפאר אמרתי ודברי אם מרה תהי' באחרונה:

(א) העולם דומה לים שהוא כוער וזועף ומזלזל ועומקו רב וידו ומקומו רחב ומאוד. אשר אם יפול כנופל בתוכו לא במהרה יציל ככה הנטבע ביוון מזלות חמורות העולם יקשה להציל נפשו משאול תחתיה כאשר יתבאר: (ב) והזמן גשר רעוע בנוי עליו. פי' הזמן שהאדם חי על העולם הוא פירוש

המזכיר

מלשון ויאמנו דבריוכס פרשת מקץ: (ו) כי ייטב. ע"א כ' י"ג: אורח. כמו באורח רשעים אל תבא משלי ד' י"ד: היטב בעיני ה'. פרשת שמיני: (ז) התיישר דרכי. כמו ישרים דרכי ה' סוף השוע: לדרך במתי גאותי. כמו ודרך על במתי ים חיוב ט' ח': כי היא ישרה בעיני. שופטים י"ד ג': (ח) נסבתי מלכי. תהלים ב' ו' ופירש'י' מניתי: ישפר עלי. כמו ספרה עלי שם ט"ו ו': שקר נסבתי. ירמיה ו' י"ד ונ"א י"ז: אעריץ. לשון חזק הוא כמו אל נערץ תהלים פ"ט ח': עצתי הנבלה. לא יתאמת פשוטו ואולם הוא לשון סכלות ושטות כמו הו' על הנביאים הנבלים יחזקאל י"ג ג' ופירש'י' השוטפים ויאלות לומר עלם סכלות: אל נערץ בסוד קדושים. תהלים פ"ט ח': המוני יערוץ. ע"ד אערץ המון רבה חיוב ל"א ל"ד: אאמיר. כמו אח' ה' האמרת ו' האמירך פ' תבא: אם מרה תהי' באחרונה. ש"ב ב' כ"ו: (א) ים זועף. כמו ותעמוד הים מועפו. יונה ח' ט"ו: רב מזלזל. כמו ותשליכנו מזולה שם ב' ד': רחב ידיים. תהלים ק"ד כ"ה ופירש'י' מקומו רב: (ב) גשר. לשון המשנה כיצד מערבין הגשמים עירובין דף נ"ג ע"א רעוע. לשון המשנה פרק ג' דברים משנה ד' חביות שנחרטע ופירש'י' נערך כמו תרועס בשבט ברזל: (ג) ראשו. פירשו קלבו כמו וילך שמן על ראשו פרשת ויאל: אחוז בחבלי. אסתר א' ו': העדר. ע"ד אורח ג': הקודם להוייתו.

פירוש

מעט וזעיר. כמו שהגשר כרואל לא תחקיים ימים רבים על ים כבדול אשר סוער וזועף תמיד תחתיו ככה לא יאריך האדם ושום נכבד ימיו בעולמו: (ג) לקרב הענין ע"ד הספוט אמרנו שראובן ימות פתאום אחר שיחיה ע' שנה. הנה בעדר היומו וחיינו בקרב הארץ לאחר ע' שנה. ואמרנו שימות אחר שיחיה שלשים שנה. הנה בקדים העדר היומו וזמנו יותר אפס הוא. ואמרנו שימות פתאום אחר שיחיה י' שנים הנה בקדים עדרו משני הכוכבים וכיומו יותר אפס הוא. ואמרנו על העובר שעדן לא יאל לאויר העולם שימות פתאום. הנה עדרו יותר אפס נהנה נכבדים וזהו פי' המאמר ראשו אחוז פי' ראש וקן הזמן אשר

(ד) ותכליתו לראות בנועם מתמיד לאור באור פני המלך : (ה) רוחב הגשר באמת איש וגם אפס המסגרת : (ו) ואתה בן אדם ע"כ אתה חי עובר עליו תמיד מיום היותך לאיש בהביטך קוצר המסלול. ואין דרך לנשות ימין ושמאל התתפאר ביד ושם בהציצך אבדון ומוות לך חומה. טימיןך ומשמאלך היעמוד לבכך. התחזקנה ידיך : (ז) ובי תתהלל בהמדת קנין ורב ענין אשר אספתו. בזרוע השפתו אשר בקשתו

המזכיר

סירט טרם ילירתו : (ד) ותכליתו לראות וכו'. ע"ד רביו ז"ל עוה"כ אין בו לא חילול ולא שחית חלא לדיקים יושבים ועטרוהם בראשם ונהנין מזיו השכינה ברכות דף י"ח ע"א וע"ד המקרא להוות בנועם ה' ולראות בטוב ה' בארץ החיים חכלים כ"ז ע"ש פסוק י"ג שדרשנו לשכר עוה"כ : מתמיד לאור וכו'. ע"ד לאור באור החיים חיוב לג' ולשון המקרא באור פני הנגף משלי ט"ז ט"ו : (ה) בגשר. עיין אות ב' : אמת איש פרשת דברים : אפסו. לשון אפס כסף פרשת ויש : במסגרת. עיין רש"י פרשת חרומה על פסוק ועשית לו מסגרת : (ו) ואתה בן אדם. יחזקאל ד' : ע"כ אתה חי. אבות סוף פרק ד' : עובר עלינו תמיד. מ"ב ד' ט' : מסלול ודרך. ישעיה ל"ה ח' : ואין דרך לנשות ימין ושמאל. פ' בלק י"ד ושם ישעיה נ"ו כ' : בהליך. כמו מליץ מן החרכים שיר ב' ט' : וע"ד והמים להם חומה ניימינס ומשמאל : פ' בשלח : היעמוד לך אס תחזיק ידיך. יחזקאל כ"ב י"ד : (ז) בזרוע השפתו. ע"ד חשף ה' את זרוע קדשו ישעיה נ"ב יו"ד ופרש"י חשף גילה והוא על שם שקודם הביענו חפלו הוא נסתר ונעלם ממנו וכאשר יביענו הוא מוחשף ומגולה לפניו : אשר בקשתי. פ' ויחי בקשתי

מגדרות אלעזר

כאדם יחי' על האדמה אחוז ונקשר צחכלי כעדר הקודם להווייתו ר"ל קודם שבי' ונכרח ועודנו בכען אמו. כי אולי נפל טמון יסיה או מרחם יאח ויעות. עיין בספר מלות בגיין לכרמכ"ס ז"ל שער י"א : פי' אחר על דרך מליץ באת מקיפה סרומה וכיא אפס ותכו טרם להווייתו וזכו מ"ש ראשו אחוז וכו' עפ"י אד"כ פ"א שכל מתכווה בהכרח שיהיה נעדר שאס ה' כבר הכה לא טוכל לומר שמתכווה. או להיות שכל מתכווה הוא חומר ואורכ וכתומר פושט נורכ ולובש נורה וא"כ קודם לבישת הנורה ה' בעדר הנורה עכ"ל המפרש טימן ולאלה הפרשים פי' ראשו תחילתו לא סופו כאשר פירשנו : (ד) ותכליתו לראות וכו' הקדם דברי הרמב"ם ז"ל בספר הכ"ל שע' ט' וז"ל סבות הנגזלות ארבע. *החומר *והצורה *הפועל *והתכלית. ע"ד משל בכסא חומרו הוא העץ ופועלו הנגר. ולורתו הרבוע אס הוא מרובע. או השילש אס הוא משולש. או העיגל אס הוא עגול. ותכליתו הוא הישבה עליו. וכן באדם * חומרו הוא החיות. ולורתו הוא הכח המדבר. ותכליתו הוא השגת המשכלת. (ר"ל שישכיל ויבין ויכין דרכו ויקבל שכרו לעכ"כ כי הוא תכלית האדם) ופועלו הוא אשר נתן לו הנורה. והוא הבזרח יתעלה. עכ"ל. ופי' המאמר ותכליתו ר"ל תכלית האדם

במעט הזמן אשר חי על פני האדמה הוא שיעסוק בתורה ובמלאכה כדי שיזכה לראות וליסכות בזיו נועם השכינה לעתיד : מתמיד לאור וכו'. פי' תכליתו שיזכה לראותו בנועם יתמיד לו והוא ההיטב הנלמדי והוא שכתב מתמיד לאור באור פני המלך. ויש גורסין לרעות בנועם "בעיני ויתר יאות "באלף ע"ד המקרא לחוות בנועם וכו' ויעיד עליו מתמיד לאור וכו' : (ה) ממליץ עוד זה על חלשת הזמן הנמשל לגשר הרועה הכ"ל ואמר רוחב הגשר אינה חלא אמה אחת באמת איש. וגם אפסו וכלו במסגרת כמה כעמודים מקורות אשר בשני עברי הגשר לארבעה והדרך בין המסגרת : (ו) ואתה ב"א אשר ע"כ אתה חי עובר עליו. ר"ל על הגשר הנזכר מיום היותך לאיש, ר"ל מיום שנברא האדם הוא בבהלת כמות. כי לא ידע יומו המר מתי יבוא ופן פהאוס יפגענו בו כרגע והוא דוגמת האיש העובר על הגשר הכ"ל. שכל רגע הוא בבהלה פן עתה הוא כעת שתשבר בגשר מושק וסער גלי הים בהציצך ובראותך קולר הכתיב והנסילה על דרך זה הגשר. ואין דרך לנשות ימין או לשמאלך פן תפול בנמות הים. התפאר ותכלל ביד ושם בהליץ ובראותך אבדן נפסך ומוות לך חומה ניימינק ומשמאלך : היעמוד לבכך. על כל חלשת העולם הכ"ל או התחזקנה ידיך חלא פללות יאחזון : (ז) ובי תתהלל בהמדת קנייני העולם וברב ענין חמודת עש"י. אשר אספתו ואלירתו. ובכה זרוע השבת וגלית לך הקניינים והעניינים ור"ל גולת אותם בכת ובחלומות אשר בקשתו ומפלתו ברומח ובקשת

בקשנו בקשתך וררד לרשתו ברשתך : (ח) מה תעשה לחוף הים והמונו כי יתגעש . ושטף ועבר . ובית מלונך . אף הוא יחשב להשבר זה הים הגדול אשר אתה בקרבו : (ט) התפאר עליו גם השתרר על פרשיו ורכבו צא נא עתה והלחם בו : (י) גם כי תחוג ותנוע מיין תנואות נאונך אשר יונך מעבים רמוני רוממותיך שהמה רמוך כמעט

מגדנות אלעזר

ותרד לרשתו ולהנחלו כפח וברשת : (ח) מה תעשה . פי' אש בואת תחלל מה העשה לעוף הים והמונו גליו כי יתגעש וירעש ובעברה וזעם ישטוף את קנייניך ועיני חמודותיך . אשר אכסחם ור"ל פגעי הזמן ומקרו יפגעו בכל אשר לך והיו כלל היו . ואף ביתך שהוא בלמח את מלון אורחים גם אותו יחשב להשב' זה הים הגדול אשר וכו' : (ט) התפאר עליו . ר"ל על מקרי ופגעי הזמן הנמשל לים ולגשר הני' . גם הסתתר לכבוש מקריו ופגעיו שהם פרשיו ורכבו : לא נא עתה וסלחם בו היכול תוכל לו : (י) גם כי תחוג ותנוע וכו' . לקרב בעיני ולהבינו . כי האיש הכלב והחכם . בעגרו על הגשר הני' מחנכל לאטו בנחת . ומשגיח שלא יכשל ויגוף באבן רגלו וימעדו אשוריו ויפול מרום הגשר אל עומק הים חלילה וזכר מאד מאד אכל כמות ככוס עיניו . ושכר ירדסו ויין ידלקו . ומוחע כהתעות שכור בקיאו ולא יבוק לדרוך בדרך המלך אך יתנוע הכה וכה . בדחפו היין בלי ספק בעברו דרך הגשר הני' מהרה יפול לעומק זה הים הגדול . וכן הנמשל החכם כיווד בלמח שזה העולם נמשל לים הני' . ומקריו דבים כהמונו גליו והזמן מעט וחלש כגשר הני' . ובמחרה יכשל בעון ובחטא חלילה ואפשר שלא ישיג לשון מחטאיו . ויראש יום יום להשיג חליתו הני' . ולקחת ציד לדרך בגדלו ולא יתאזה לתאזה עוב' ותענוגיו . ואם טוב לו בעוב' . וחטא הכורא בעושר רב . עם כל זה לא יגבה לבו ולא יתפאר בעשרו ולא יבטה עליו ויתן מעשר מכל . ולדקא לענים ואביונים : ואז יגיש חליתו הני' ואשרי לו . ואולם ככסיל הכוטר בעשרו ורכ כוטר . ומתאזה בו כי טוב לו עמו ולא שם לבו לאחריתו וחליתו . הוא נמש :

המזכיר

בקשתי כמו חברי ובקשתי שם : לרשתו . כמו ירשה לעשו פרשת דברים : ברשתך . כמו ברשת זו טמנו תהלים ט' ט"ז : (ח) זעף הים . עיין אות א' : כמו . יאות על כל קבוצ רב כמו אב המון גוים פרשת לך לך ותרגומו סגי עממין וכן טוב מעט ללדיק מהמונו רשעים רבים תהלים ל"ז ט"ז ועל שם הרעש . והחיות תנועות קבוצ הרב נקרא כמו וסארכתי הנה למען ישלח פארותיו בכל המקומות אשר קארתי בעניינו : יתגעש . כמו ויתגעשו מימיו ירמיה מ"ו ז' : ושטף ועבר . דניאל י"א ופירשו בעברה וזעם ישטוף ע' נחום א' ח' ברש"י ותבין : אף הוא יחשב להשבר . מלשון והאניה חשבה להשבר יונה א"ד : זה הים הגדול . תהלים ק"ד כ"ה : אשר אתה בקרבו . פ' תשא : (ט) התפאר . כמו פן יתפאר עלי שופטים ו' ב' : גם השתרר . פ' קרח : לא נא עתה והלחם בו . שופטים ט' ל"ח : פרשיו ורכבו . פ' בשלח : (י) תחוג ותנוע וכו' . ע"ד יחוגו ויטעו כשכור תהלים ק"ז כ"ו ופי' רש"י יחוגו לשון שבר : ויטעו . לשון ויטעו אמות הסיפים ישעיה ו' ד' כי דרך השכור שכלו ברכיו ורגלו וימעדו ויתנועו ואין בכוה לבעמיד רגליו ולולי פירש"י יאות לפרש יחוגו ע"ש שאין בכח השכור לדרוך בדרך המלך : אך במחוגם יתהלך . כמו במחוגם יתארכו ישעיה מ"ד י"ג : תנוות . דוגמתו וידעתם את תולאתי פ' שלח לך אנשים ופירש"י לשון הכרס וכן הניח מחשבות עמים תהלים ל"ג : גאוק' . דוגמתו הורד שאול גאוק' ישעיה י"ד י"א : אשר יונך . כמו ואיש לא יונה יחזקאל י"ח ז' : מעבים רמוני . שיר ח' ב' ופירש"י יין מתוק ומהר"ל פירש לשון כחיעס ולא מלאתי עור כנגדו : שכימה רמוך . לשון

לשכור הני' כי שחם מיין תענוות העולם וישכר . וילך הלך על העולם הזה דוגמת השכור על גשר הני' . וכן כחמ"ד בחובת הלכות ממשל ומדמה בוחרי גאון ותענוות חבו לשכרי יין . והוא בהקדמתו בד"ה אמר המהדר ' כאשר הסכמתי . וז"ל שם ראותו כי יתוד כלב שלם . לא יתקיים כפשם המחמין . כשלבנו שכור גיין אהבת העולם . ונוטה לתאוור בהכניות עכ"ל . וכן הכניח לא הוכיח דוקא על היין והשכורים אלא לרודפו כל תענוגיו העולם והוא יואל א' קצו שכורים וכו' . וכלילי כל שותי יין על עסוס כי נכרת מפיכס . ובארכתי קאת להעוור ולסקלו משכרתו ויקיא יין התענוגות אשר שחה . וזה פי' המחמין גם כי תחוג ותנוע מיין ר"ל שתדדוף אחרי תאוות הבהמיות הנמשלים ליין חמסים ולהשכורים

(יא) כמעט כמעט נטוטה אנה ואנה תאבד כרגע במצולות מבהלות ודמך מידם . אין מבקש . תלך מתהום אל תהום נבוך בנבכי ים ואין אומר השב :

פרק ט

אחר סהרה חולשת העולם הזה . אחר ששקר כבטחון עליו ומוסיף להוכיח בדברים נמרצים ונמלצים:

(ה) האבטח על שקר האשען על משענת קנה רצוין לחשוב מלון אורחים אשר כזה . מבצר משגב ובית מקדש מלך :

(ז) כנף פרעוש צפורן שמיר קורי עכביש ראמות וגביש : (ג) כי תראה הימים נעימים . והזמן מפוז ומכרכר והרגע הולך להרגיעך . והשעה משתעשעת משחקת לפניך בחבל ותבו בלבבך לאחרית הימים

המזכיר

לשון למה רמתי פ' ואלא : (יא) מעט מעט פ' עקב : אהס ואהס . מ"א ב' ל"ו : כרגע . עפ"א א"ב : דמך מידם וכו' . ע"ד ודמו מידך אבקש יחזקאל ג' : תהום אל תהום . תהלים מ"ב ח' : נבוך . כמו נכוכים הם פרשת בשלח : נבכי כים . איוב ל"ח ט"ז : ואין אומר השב . ישעיה מ"ב כ"ה :

(א) האבטח על שקר וכו' . מלשון הנה בטח על משענת הקנה : כרלון . ישעיה ל"ו וי"ו ומלכים ב' י"ח כ"א : מלון אורחים . ירמיה ס"ט ועיין פרק ח' אות ח' : מבצר משגב . ישעיה ס"ס כ"ה : מקדש מלך . עמוס ז' י"ג : (ב) פרעוש שמ"א כ"ד ט"ו : לסורן שמיר . ירמיה ר"ס י"ו : קורי עכביש . ישעיה כ"ט ב' : ראמות וגביש . איוב כ"ח י"ח : (ג) מפוז ומכרכר . ש"ב ו' ט"ז ועיין רש"י ישעיה ס"ז כ' : וכרגע . עיין פרק י"א אות ב' : להרגיעך ימנו ובגוים הכס לא תרגיע פ' תבא ופי' רש"י מנוחה וע"ד סלון לשרגיו ירמיה ר"ס ל"א : והשעה משתעשעת וכו' . מלשון ואהס שעשועים יוס יוס : משחקת לפניך ככל עת משחקת : בתבלי' משלי ח' ל' ל"א ועיין ברכות ז' ע"ב : באחרית הימים . ישעיה ר"ס ב' :

בקר . ואיך אחשבה בלומות בלומות ונשגבות ולבית אשר הכינו וגם הזמנו שיסבין וידור בו מלך אדיר שוודאי יבנו אותו באבני גזית גדולות ויקרות : (ב) ומכפיל כענין איך אדמה עוב"ה . אשר הוא בלומות הלש כקפ' פרעוש הוא מקטני כרמשים . לציפורן שמיר הוא הכרול בחוק ובעו אשר לא יחשבתו בשום כלי אומן וזולת עס בחולעת הנקרא שמיר שכיב דימי המשכן והמקדש : קורי עכביש . פי' מהר"ל *שפין *וועב ב"א ר"ל העוב"ה : שהוא הלש ואפס כקורי עכביש . ואיך יחשבתו לראמות וגביש כמה אבנים טובות ויקרות : (ג) ואם כן איפס שהעולם ככל ושקר כי תראה הימים כמעטים אשר אתה בעוב"ה נעימים לך : כי כך ה' אותך בכל . והיית איש מלליה . והזמן אשר אתה בעוב"ה מפוז ומכרכר ר"ל מרקד ומקפץ ומשמת אותך וכרגע ר"ל כל רגע ורגע מומתך יתן מרגוע ומנוחה לנפשך . וכל שעה משמח' ומשחקת לפניך בעולמך ובתבל אשר אתה בה ותבו בלבבך מרב בון ועושר ושמחת הזמן ליתן לך לאחרית כימים ולקחת לידה לדרכך הגדול

מגרנות אלעזר

לפי יחוננו וינעו : תגאות גלוק . פי' בתאוות והשתנוגות הסירו גלוקיך ר"ל כגלון והגבורה ולא תתגבר עוד על ילךך ע"ד איזה גבור הכובש את ילכו : אשר יונך . פי' מהר"ל כגאות דברים לאמור שלום יהיה לך עכ"ל מעבוס רמוני רוממתין פירוש התגאות והתרחמות הוא בלומות אך מיין כמתוך וכאשר יעיר משנתו בלומות הוא ספל ונמוך שהמס רמוך פי' מהר"ל ובלומות במרמס רנו אותך . לאמר שלום יהיה לך . ויש גורסין תנועות גלוקיך בעיין והטיבו אשר דברו : (יא) אם השמע ותלכס לכתמודות ותלומות כנמשלים ליי' ה"ל כמעט כמעט כו' ר"ל כאשר תשכר ותתנועע אך כמעט על ימיך או על שמא לך תאבד נפשך כרגע אחת במלומות ועמקות כים בנהלה ודמך מידם ר"ל מגליהם אין מבקש . תלך ותחד מתהום אל תהום נבוך ומוות בנבכי כים ואין אומר לך השב ר"ל אין מידו מליל :

(א) האבטח על העוב"ה ותמודותיו אשר הוא בלומות שקר וככל . כמבואר בפרק הקדש לזה . או האשען על עוב"ה שהוא וסמיכתו משענת קנה רלון לחשוב עוב"ה אשר הוא בלומות אך מלון אורחים ר"ל כאשר ילון באורח הליכה בבית מלון וישכם בבוקר וילך לדרכו . כן העוב"ה דוגמתו היום ככלן ומחר לבית אשר הכינו וגם הזמנו שיסבין וידור בו מלך אדיר שוודאי יבנו אותו באבני גזית גדולות ויקרות : (ב) ומכפיל כענין איך אדמה עוב"ה . אשר הוא בלומות הלש כקפ' פרעוש הוא מקטני כרמשים . לציפורן שמיר הוא הכרול בחוק ובעו אשר לא יחשבתו בשום כלי אומן וזולת עס בחולעת הנקרא שמיר שכיב דימי המשכן והמקדש : קורי עכביש . פי' מהר"ל *שפין *וועב ב"א ר"ל העוב"ה : שהוא הלש ואפס כקורי עכביש . ואיך יחשבתו לראמות וגביש כמה אבנים טובות ויקרות : (ג) ואם כן איפס שהעולם ככל ושקר כי תראה הימים כמעטים אשר אתה בעוב"ה נעימים לך : כי כך ה' אותך בכל . והיית איש מלליה . והזמן אשר אתה בעוב"ה מפוז ומכרכר ר"ל מרקד ומקפץ ומשמת אותך וכרגע ר"ל כל רגע ורגע מומתך יתן מרגוע ומנוחה לנפשך . וכל שעה משמח' ומשחקת לפניך בעולמך ובתבל אשר אתה בה ותבו בלבבך מרב בון ועושר ושמחת הזמן ליתן לך לאחרית כימים ולקחת לידה לדרכך הגדול

הימים על שקר אתה בושח: (ד) צל הקיקיון אתה רואה כהר גבוה ותלול: (ה) העל אלה השלכת נשמה אחרי גיו הסיבות דרכיך אל מול נגי תענוגי בשר לכל אשר תראנה אוהבת אלהיה כזוכרת אחריתה במצטיידת לדרך בעמל ידיה תרגונה מידי עלותה בבית ה' כן תבעסינה: (ו) העל הבלי המודות מדומות. תמוש יקרת נצח חמדת עולם והיה כי ישאלך לבבך מחר בקפוץ ילדי היום מי ילד לי את אלה אף אתה זמר לו שרירות לבך ועצתך הרע: (ז) היקלקל עבד מלאכת הקו ורוח המושל לא תמאסנו. היתהלך איש את אדונו בבלי דעת והוא לא שונא לו: (ח) ומה תתהלל הגבור ברעות נאות דשא אחרי

מגדנות אלעזר

הגדול וסמורה כי תבטח על כסף וזהב אשר יתנו אתך על שקר אתה בושח כי כאשר יחנו כן יסעו וגם ימך שקר וככל עלי הארץ ומכר יסאו אותך לבית עולמך: (ד) זה מוסיף על מ"ש לעיל כף פדעוש וכו' לל הקיקיון מין עשב הנקרא כך: וסוף חלוש. כ"ש ללו. ואתה רואה אותה כהר גבוה ותלול. גבוה ותלול פתרון אחד לשניהם: (ה) העל אלה המודות כנ"ל כהרת. ונשמך השלכת אחרי גיון ר"ל שמת אחריו בלתי לכת אחרי עתה. הסבות דרכיך ר"ל דרכים כסופים הראויים לך בלמת הסבות פניך מהם אל מול דרכי יגונות ולאחזות והם הם היגונות תענוגי בשר ר"ל כל שהגוף מתעניג הוא יגון לבנשמת לכל אשר תראה שבהשמת אוהבת את אלהי' וזוכרת אחריתה ולולאת אותה נפשה לקחת לידם לדרך הגדול ויום החשבון. וסוף מנושי הסורה והמנוח. בעצמל ידיה. ר"ל עש כל עמלה להשיג השלמות תרגונה ותכעבנה ואין משיגים למלאות עתה ולקחת הלידה: מדי פלוסה. ר"ל כאשר תחפון נשמתך עלות בית ה' וסוף בתי כנחיות ובתי מדרשים לקחת הלידה כן תכעבינה ותשחית עתה ונלדבת אל. תבער כעסה על שלא שמעת עתה: (ו) העל כבני המודות אשר המה בלבן כדומה תפוש והעו ב הנשמה ודרכי' שהי' יקרת נלחיות ותחודות לעולם ועד: ובי' כי וכו' כנפץ ילדי כיוס הים הנקרים וכפגעים הרעים אשר מחרה יקפזו עליך ובכל יום ויום חדשים יבאו ויתחדשו לך: מי ילד לי את אלה. ר"ל מי גרם לי. שילדו כמקרים וכפגעים הרעים האלו אף אתה חמור לו בשביל שרירות לבך ועצתך ברעה כמה ילדו וגרמו לי את הרעות האלו: (ז) היקלקל. פי' מכריז"ל איך אפשר שלא יקלף המושל על העבד שקלקל במלאכה. אשר הוטל עליו מאת אדוניו לחק. או איך לא ישנא האדון לאיש אשר מתחבך אתו בלא דעת ושכל. וזכו במשל על שקלקלת במלאכת ה' וסוף וסוף: (ח) מה תתהלל ברעה הגבור. תהלים נ"ב ג': בנאות דשא. תהלים כ"ג ב': אחרי הבחורים רוח

המזכיר

ב': (ד) לל הקיקיון. יונס ד' ו': על הר גבוה ותלול. יחזקאל י"ז כ"ה: (ה) השלכת אחרי גיו. ישעיה ל"ח י"ז: אל מול. פ' בהעלותך: כוגיפירס מכריז"ל לשון יגון ודוגמתו בחולותים כגות איכה א' ד': כמנציידת. עין יבושע ט' י"ב וברש"י שם פסוק ד': מדי עלותה וכו'. ע"א ח' ו': (ו) אליג פה באר חיצת מדומות וזיה כל מבקשו ידלנה מבאר בזאת והוא על שם הכפרש שבין הנעראים החיות והעופות והבהמות ורמשים ודגי הים וכל אשר בו רוח חיים נקראים חיים ע"ש שרות חיים נקרבם: וכנפץ האדם. נקראים מדברים ע"ש נפש במדברית אשר הוחן מאת הבורא. והאלנים וכדומה הכסף והזהב נקראי' מדומה ע"ש שאין רוח חיים נקרבם ולא נפש המדברת אך הם בלבן כדומה אשר לא יפתח פיו כמו ישב בדר וידם איכה ג' וכן ולא כל יורדי דומה תהלים קט"ו על שם שהארץ היא אינה מדברת ועין במעשה ה' פרק ג' מחלק א' ד"ה וכבר יראה: תפוש. כמו אל תפוש חורת אמר משלי א' ח': וזיה כי וכו'. לשון ככתוב פרשת בא: כנפץ. כמו מקפץ על הכדים שיר ב' ח': מי ילד לי את אלהי' ישעיה מ"ט כ"א ע"ש: אף אתה חמור לו. הוא לשון כמגיד: בשרירות לבני. נלבים: (ז) היקלקל. כמו וכל הגבעות התקלקלו ורמיה ד' כ"ד: מלאכת הקו. פירוש מלאכתו אשר הק עליו מאת אדונו כמו אספרה אל מק תהלים ב' ו' עין רש"י: רוח כממשל. קבלת יו"ד ד': תמאסנו. כמו מאס מאסתנו סוף איכה בבלי דעת והוא לא שונא לו. פרשת שופטים: (ח) מה תתהלל ברעה הגבור. תהלים נ"ב ג': בנאות דשא. תהלים כ"ג ב': אחרי הבחורים רוח

במלאכה. אשר הוטל עליו מאת אדוניו לחק. או איך לא ישנא האדון לאיש אשר מתחבך אתו בלא דעת ושכל. וזכו במשל על שקלקלת במלאכת ה' וסוף וסוף: (ח) מה תתהלל ברעה הגבור. תהלים נ"ב ג': בנאות דשא. תהלים כ"ג ב': אחרי הבחורים רוח

אהרי הבחורים לעיני השמש בהרבוץ כפוך אכניך בצהרים. עם עדרי חבריך האומרים לנפשם אכול ושתה ולבם כל עמם אשר אין לפניהם כי אם גויתם ונוכה דומם המדומה נשיאים וגשם ורוח אין הלא ידעת כי יש למעשיך זכרון ובי יש למעלה ממך. עין רואה. ואוזן שומעת. את כל שאננך ואת כל התרגון: (פ) ועתה על מי בטחת לפרוץ גדרות. אשר יסדו אבירי הרועים. המבלי אין אלהים עליך. לדעת את מוצאיך ואת מובאיך המבלי אין קברים תחתיד. להנקם בתוכם מאויבי ה: (י) ואיך לא שמת על לב כי תמורות המגיעות. שלוחי ההשגחה לא יסבו בלכתן. לגמול ולעגש פרמי האדם וכתותיו: (יא) ובי מפי עליון תצא שפלות הנדיב. והרמות הנבל. יום יעלה במעלות איש הבליעל מה' היתה נסיבה ויום משמים ירד איש האלקים המלך דבר רדה: (יב) ואיך על אלה לא פקחת עיניך הסיתוך וגם יכלו

המזכיר

רות ג' יו"ד: לעיני השמש. ש"א י"ב י"א' מרביץ כפוך אכניך. ישעיה כ"ד י"א ופי' רש' רופץ רלפתיד כאבני נופך: בלכרים. פ' מקץ: עדרי חבריך. שיר א' ו': אכל ושתה. עיין ישעיה כ"ב י"ג: אשר אין לפניכם וכו'. ע"ד לא נשאר לפני אדוני בלתי אס גוויתו ח"ס ויגש: נשיאים ורוח וגשם אין. משלי כ"ה י"ד: הלא ידעת וכו'. ע"ד וכל מעשיך בספר נכתבין אבות פ"ב: וכי יש למעלה ממך וכו'. הוא לשון המשנה שם: את כל שאננך ואת כל התרגון. ע"ד המקרא יען התרגון אלי ושאננך עלה באוני מ"ב י"ט כ"ח: (ט) עתה על מי בטחת. ישעיה ל"ו ה' ומ"ב י"ח כ': לפרוץ גדרות. ע"ד ופורך גדר ישכנו נחש קהלת יו"ד ח': אביר הרועים. שמואל א' כ"א ח': המבלי אין אלקים. ש"ב ג' כ"ה: המבלי אין קברים. פ' בשלח: להנקם באויבי המלך. ש"א י"ד כ"ה: (י) לא שמת לך. ישעיה ל"ו י"א: תמורות המגיעות. עיין פ"ב אות ג': לא יסבו בלכתן. יהושע א': (יא) מלשון מפי עליון לא תלא. איכה ג': נדיב ונבל. עיין משלי י"ז ז': איש הבליעל. שמואל א' כ"ה כ"ה: מה' היתה נסיבה. ע"ד כי היתה כסה מעם ה' מ"א י"ב ט"ו ובד"ה ג' יו"ד ט'. אמר כי היתה כסה מהאלקים: איש אלקים המלך דבר רדה. מ"ב א' ט': (יב) פקחת עיניך. כמו ותפקחנה עיני שניהם פ' בראשית: הסיתוך ויכלו לך. ירמיה

בגדנות אלעזר

פי' מהר"ל ולמה תחלל בן אדמה בגבור צעיניך. במה שתתענג בטיוול כניסו והפרדס ולרעות ננאות דשא במקום שטילו הבחורים בזרוע השמש ואויר נקי ותתענג בנחל ובמשתה בעודת כלכרים בחדרים נאים על רלפת אבן יקרה ונופך עם קבוץ עדרי חבריך כאומרים לנפשם אכל ושתה ולבם וכלם כל עמכם. אשר אין לפניכם כ"א גוויתם פי' גופם וגוב' רונם הנדומה' וקורא אני עליהם נשיאים לשון בעלי גאווה ובתנשאות וגשם לשון גשמת הניף ורוח אין פי' הנשמה אשר היא רוחנית אין עמוס ע"כ מהר"ל ודבריו נעמו אך לעיני השמש פירשו פרהסיא לעיני העם אשר הרת השמש כאשר כתבו במזכיר: (ט) ועתה שים למנלה ממך. וידוע את שיהך ואת שאנניך ואת התרגון: בגד נא לי על מי בטחת לפרוץ הגדרים. אשר יסדו הבחורים שנקראו אבירי הרועים. וכי אפשר שבטחת במה שתחשב שאין אלקי' למעלה ממך שידוע מעשיך בלאתך ובבואך או אפשר שבטחת שאין גמול רע וקברים שינקום ה' מאויביו להורידם שמה ע"כ דעת מהר"ל: (י) איך לא שמת על לב. פי' מהר"ל כי כל אשר יחליף וימיר בזמן מקוב לרע או מרע לטוב בין בכתות בני אדם ר"ל באומות שלמות. כי זו נופלת וזו קמה וגם נלכת: ובין בפרטי אדם. שהם אנשים יחידים בלא כל אלה מגיעות לעולם ע"י השגחת ה' אשר הוא שלהם לעולם. בטובות לנמול בטובות. והדעות לעונש הרעים ולא יסובו בטובות והדעות לנמות לדרך אחרת מאשר נשתלחו שמה עכ"ל: (יא) וכי לא שמת על לב כי מפי עליון תלא שישפול הנדיב וירוס הנבל. ומפרש ואויל יום יעלה במעלות איש הבליעל והוא הנבל הנ"ל עיין ש"א כ"ה מ"ה: מה' היתה כסה זאת שישבב מולו וירוס. ויום אשר ישפל איש האלקים הוא הנדיב הנ"ל אשר גבשו כניע השמימה המלך בגדול דבר וזהו שירד מנדיבתו וישפל ואיך על אלו אמרים הנ"ל לא פקחת עיני: (יב) כסיתוך וגם יכלו לך. ר"ל לפחות אותך רעיוניך כדודים. והסעפים כנרסים. ובמחלשים

יכלו לך רעיונים זדונים וסעיפים נרפים יומם יעצוך כליות כלות .
אף לילות יסרוך בשוטים המתקו לחכך רגבי הכשלון בחמאת פתנים
בחמת חנינים מסוכה ובעלילות השחיתו התעיבו הבאיבו לך כל
חלקה טובה ותשועה . בחלקת אמרים רבו משמן : (יג) מה לך נרדם
למה רמוך לתחך יורש עשר ארצות כאלה כל ימי עולם . ואתה שאול
בירכתי ביתך מדת הימים : (יד) ארורים הם כי גרשוך . מהסתפח
בנחלת קדושים מצורים הצבת . מהתערב בסוד חיות ההויך . ומעונות
אריות היו לך למעון : (טו) ואם על אוצרות . מופז ומגולת מדינות
אשר כנסת הוספת גאווה לגויה . בהשפילך לפני רוח נדיבה ראה
הובת

מגדנות אלעזר

וכמהלכים חותך מלעבוד את הבורא : יומם
יעלך כליות הכלות וכמתאות אל ההעמוס
המדומי אף לילות יסרך הרעיונים וכסעיפים
כנל ביסורי מכות שוטים : המהקו לחכך רגבי .
כמשלים אותך : בחמאת . פירוש עם חלב
וחמאה של חזן . והוא נחש ארס ובחמת
חנינים פירש עש"י כהרגוס הוא מרירות של
החנינים והוא ג"כ מין נחש : מסוכה . פירוש
מוזגים לך הרעיונים והסעיפים את ייך עם
חמאת פתנים וחמת חנינים . ובעלילת דבריהם
ועליותיהם השחתו והתעבו כל חלקך הטוב
ותשועה והוא עוב"ב . ולח די שהשחתו לך
חלקך עולם הבא אלא אף הבאבו לך כאב גדול
והוא עוש הגיכס : בחלקת אמרים מהחמאות .
ורכו משמן בסחוך ומח יכלו לך לפתות אותך
הרעיונים והסעיפים כנל : (יג) מה לך נרדם .
פי' אחת באיש הישן וכמתעלל בעבודת הבורא .
ותשמע לעצת הרעיונים והסעיפים כנל . למח
רמוך פירוש שהם במרמס הסתו אותך שסכאנאי
והחמודות תירש אותך כל ימי עולם ולדור ודור
אשר לא ברע ובחמת שאול ואבדון בירכתי
ובקאוי ביתך כל מדת ואורך זמן כימים אשר
אתה מי על כאדמה ור"ל כאשר תדרוך אתה
ואתה לפי תומך ובכניעך לירכתי ביתך שם
תקבר . ומכר"ל פי' שאלו כמו כי ישאל איש
ע"ש : (יד) ארורים הם הרעיונים והסעיפים
לפי ה' כי גרשו אותך בעלזת לבתי הכחפת
ולכתאכף בנחלת המלאכים בקדושים ר"ל לולי
לעוב"ב . מזורים חולצת פי' מחלוצת האור אשר
נחלצו ונבראו המלאכים נחלצה גם נשמחך ע"פ ט"ו אות א' . ועיין בספר הישר לר"ת אשר
י"ב . מהתערב בסוד וכו' ר"ל ועתה כאשר שמעת לעצת הרעיונים והסעיפים כנל . לא
תשיג עוד להתערב בסוד היות והמלאכים הקדושים אשר נמשח הוא יצירתיך והויתך . אלא
מעונות אריות הוא כנוי לגיכס הוא לך למעון : (טו) ואם על אוצרות זהב ופז כמזכיר במרגליות
ומגולת והמודת המדינות . אשר כנסת ואספת באוצרות . בשביל זאת כוספת ורביית גאווה
וגאון לגיוך וגופך : בהשפילך לפניכם . ר"ל לפני הפז והסגולת כנל רוח הנדיבה הוא
כשמש . ראה אם אתה בוחר בחלואת כגופות ותאבד עם זה הדת נשמחך ותאפל זכרם .
סוכת בשבט סכלת שאיך מנין בין הטוב ובין הרע . ובנגעי עורין שאיך רואה מה הוא הטוב
ומה

המזכיר

ירמיה ל"ח כ"ב : רעיונים . כמו ונרעיון לבו
קהל ב' כ"ב : זדונים . פירש המידים לך :
וסעיפים . דוגמתו סעיפים שנאחי הכלים קי"ט
קי"ג : נרפים . פ' שמות : כליות . כמו ונחון
כליות ירמיה י"ז יו"ד : כלות . כמו וכלות
חליכם פ' חזק וע"ד רז"ל כליות יעלות נרכות
ס"א כע"ב וע"ד אף לילות יסרוני כליותי
חלים ט"ז וי"ן וע"ד המקרא אבי יסר אחכם
בשוטים : מ"א י"ב י"א : רגבי הכשלון . כמו
רגבי נחל חיוב כ"א ל"ג : בחמאת פתנים וכו'
ע"ד חמת חנינים יינס וראש פתנים אכזר בשירת
האוינו : מסוכה . כמו מסוכה יינה משלי ר"ס
ט' : ובעלילות וכו' . ע"ד התעיבו עליה
חלים ר"ס י"ד : וכל חלקה . טובה מ"ב ג'
כ"ה : בחלקת אמרים וכו' . ע"ד חלקו מהחמאות
סיו וקרב לבו רבו דבריו משמן חלים כ"ה כ"ב :
(יג) מה לך נרדם . יוכה א' ו' : למה רמוך .
כמו למה רמתני פ' ויאל : יורש עשר . עיין
שופטים י"ח ז' ומקור מאמר זה ש"א כ"ד ד' :
(יד) ארורים הם וכו' . לשון הפסוק הוא שם
כ"ז י"ט : מזורים חולצת . ע"ד בביטו אל לור
חולצת ישעיה ר"ס כ"א עיין פט"ו אות א' :
סהויך . לי יציר הוא ועיין פ"ח מעונות אריות .
שיר ד' ח' וגזס ב' י"ב : (טו) אוצרות מופז .
פירש ש"מ א' יו"ד י"ח שכוף זכב המזכיר
כמרגליות : כנסת . כמו כנס את כל היהודים
חסתר ד' ט"ז : לגוי . עיין אר"ט : רוח נדיבה .
הכלים

עלמס היית מבני עלי' בנחלת המלאכים בקדושי'
נחלצו ונבראו המלאכים נחלצה גם נשמחך ע"פ ט"ו אות א' . ועיין בספר הישר לר"ת אשר
י"ב . מהתערב בסוד וכו' ר"ל ועתה כאשר שמעת לעצת הרעיונים והסעיפים כנל . לא
תשיג עוד להתערב בסוד היות והמלאכים הקדושים אשר נמשח הוא יצירתיך והויתך . אלא
מעונות אריות הוא כנוי לגיכס הוא לך למעון : (טו) ואם על אוצרות זהב ופז כמזכיר במרגליות
ומגולת והמודת המדינות . אשר כנסת ואספת באוצרות . בשביל זאת כוספת ורביית גאווה
וגאון לגיוך וגופך : בהשפילך לפניכם . ר"ל לפני הפז והסגולת כנל רוח הנדיבה הוא
כשמש . ראה אם אתה בוחר בחלואת כגופות ותאבד עם זה הדת נשמחך ותאפל זכרם .
סוכת בשבט סכלת שאיך מנין בין הטוב ובין הרע . ובנגעי עורין שאיך רואה מה הוא הטוב
ומה

היכת בשבט סבלות ונגעי עורין: (מז) העל אוצרות חושך צררת שנאת צרורה בצרור החיים. העל רצי כסף עשקת ורצות. כוסף אמתי ותשוקה נכבדת: (יז) אפס כי לא תהיה תפארתך הממונות נמשכת עוד מעט ויצא רוח אלקים רעה לבזר רכושך והיה בלא היה חמשים אלפי זהב אשר בקנינם מכרת נפשך יתהפך הזמן כמעט רגע לקחת חן וכבוד מעל ראשך. תרד אש אלקים מן השמים ותאכל אותך ואת חמשיך: (יח) ומה אחמוד אדמה כאדמה • וצבא כצבוי • שמורה עברתה בחברתה אמיץ קשורה בקשורה: (יט) מתקה וצופה • בקש וסופה אחריתה וסופה קנה וסופה • קלון מתמיד וחרפה רצופה •

או

המזכיר

תהלים נ"א י"ד: (מז) אולרות חושך • ישעים מ"ה ג': צררת. כמו צרור כסף משלי ז' כ': צרור צרור החיים: ש"א כ"ה כ"ט: רצי כסף • תהלים ס"ח ל"א ופירש"י לשון מניות כסף ודוגמתו עוד בפיהם ירלו סלה שם מ"ט י"ד ומכרי"ל פירש חתיכות כסף: עשקת ורלות כמו עשוק ורלוך פ' תבא: כוסף. כמו נכסף נכסת פ' וילא: ותשוק • כמו ואלוץ תשוקתו פ' בראשית: (יז) אפס כי לא תהיה תפארתך. שופטים ה' ט': רוח אלקים רעה. ש"א ט"ז י"ז: לבזר רכושך • ע"ד ורכוש להם יבזור • דניאל י"א כ"ד: והיה בלא היה. עובדיה ט"ז: כמעט רגע. עזרא ט' ח': חן וכבוד • תהלים ס"ד י"ב • וע"ד ביום לוקח ה' את אדוניך מעל ראשך. מ"ב ב': חרד אש וכו'. לשון כפסוק הוא שם ה' : (יח) ומה אחמוד • כמו לא תחמוד: אדמה • ע"ד וילך ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה פ' בראשית: כאדמה וצבא כלצויים. על דרך כמחשבת סדוס ועמורס אדמה וצבואים פ' נצבים וצבא פירשו ג"כ לשון חמוד כמו ולמלאן די יצבא דניאל ד' כ"ח: שמורה • כמו ואביו שמר פ' וישב: עבדתה: כמו וישעבר ה' פרשת ואתחנן: חמיץ קשור: כמו אל תאמרו קשר וכל אשר יאמר בעם הזה קשר ישעים ח' י"ב: בקשורה • כמו ונפשו קשורה בנפשו פרשת ויגש: (יט) מתקה • כמו מה מתק מודבש שופטים י"ד י"ח: וצופה • כמו לוף דבש משלי ט"ז כ"ד: כקש וסופה. פי' רש"י משלי יו"ד כ"ה: רוח סערה. עיין איוב כ"א י"ח: קנה וסופה. ישעים י"ט וי"ו ועיין מ"א י"ד ט"ו: קלון • דוגמתו גע וקלון משלי ו' ל"ג: רלופה • כמו רלוף אסבה שיר ג' י' ובלשון הש"ס ג' שנים שאלמרו הוא שאלבן

מגדנות אלעזר

ומה כרע: (מז) ומכפיל בענין העל אולרות חושך הס כזהב מופו וסגול' המדינות ככ"ל ובאמת כס אולרות חושך המאכלים אור עוב"כ בשבילם שנאת נפשך אשר היא צרורה צרור החיים כנלתי • ומשלש הענין לחזקו וליופי במליצה העל רצי כסף פי' שבשביל שיש לך רב מעות למנות • עשקת וגזלת ורלות ושברת כוסף וחשק אמרי ותשוקס ותשוקס נכבדות וכו' נשמתך טעברה כחסידיה: (יז) אפס פי' כ"ס שלא יעמוד לך העושר וכממון • אך לא יביה לך תפארתך הממונות ר"ל הדרתך עם רב הממון שיש לך לא יקום לך לעולמים אך כאשר ימשוך ויעבור זמן מעט • וילא רוח מאת אלקים רעה לעושה אותך ולפזר רכושך. ובי' הפארת הממון ככ"ל בלא כ"י • ומכפיל בענין חמשים אלפי זכב הוא הדרת הממון ככ"ל אשר בקיימים ר"ל כאשר קנית ואכפת אותם עם זה מכרת נפשך • כי גזלת ובעושק הגיעתו וכחצרתם בקינו ומהבת קנין ירדת נשמתך חמסם יתהפך הזמן כמעט כמעט רגע לוקחת וכו' ר"ל שיאבדו תפארת הממון ככ"ל אשר הוא לך לזן ולכבוד • וכבדה זאת יאבד תפארת הממון ככ"ל. שחרד אש אלקים וכו' ותאכל אותך ואת חמשים אלפי זכב ככ"ל ומה שגבר המליץ בחמשים אלפי זכב הוא שיפול עליו לשון הכתוב ותאכל אותך ואת חמשיך: (יח) ומה אהמך ותאחור להאוות בגופות אנכי האדם עפר מן האדמה • כאדמה פירוש שיכפוך שנות חיי וננין גופי כאשר הפך ה' בצפו את עיר אדמה. וצבא פי' או כי תחמוד לתאוות ככ"ל ואחר יהפכני הכורא כעיר צבואים • שמורה עברתה וכו' ר"ל כאשר תתהבר אל חמד דות בבכמיות ונשמות אדמה היא תשמור ענין ר"ל כאדמה תשמור לך לבלע אותך פתאים בקרב. חנין קשורה פי' מכרי"ל ובגודך מתקשר בתאוות ואכבת • כאדמה לעבדה היא קושרת עליך קשר להרגי': (יט) מתקה וצופה פתרון אחד לשניהם ור"ל במתיקות של בגשמות הוא כקש ולכמון לפני רוח סערה • אחרים וסופה ר"ל אחרית תאוות בגשמות הוא כאשר יגוד הקנש נמים ונים סוף. והוא קלון

(כ) או מה יתענג בשרי בהתבשר על רוב שנים ומתבוסת המותה אין מנוסה מה יגבר לגבורת עברת וקברות אחריתם או ישמן לשמונים אשמנים בצדם . או יתעשת לתשעים . אין תשוע בגבולם : (כא) היתנשאו למלוק נכלים יתבוללו וימולו ורמשים ימסו כמו מים ואם יום או יומים יעמדו . הלנצח חרב לא יאכלו ואיך תצלחנה שדמות סדום ועמרי עמורה :

פרקי

מלצח זאת, לכורות הבלי העולם ותענוגיו : וחלשות האדם ורוע בחירו וזמור אל התבל :
(ח) **תבל** מקור הבליה והפסד : (ג) המהבליך ניהל להתנחל . להשאיר לנו אחרית ותקוה : (ג) מוצא ההעדריים הממך נקוה

כנדנות אלעזר

קלון ובושה מתמדת והרפה רזיפה ומחוכרת : (כ) או מה יתענג בשר בגוף בהתבשר לעלמו בסורה שיחיה שנים רבות חלא . מתבוסת המות אין מנוסה וכללה . או מה יתגבר ויתעלס שיגברו שנותיו ויחיה שמונים שנה כלא אם יחיה שמונים שנה . ואחר בעברה זעם ילכו לקברתו ואם אלף שנים יחיה מה יחרון לו כלא ביה יחיה עיין קבלת ו' ו' וברש"י . ומכפיל הענין או ישמן לבני ויבדל בלתי כשב אל השם בגדול והקורא בשביל בטחונו השקר שיהיה שמונים שנה . כלא אשמנים וחושך כד שמונים שנה או יתעשת ויתעלס שיחיה לחשעים ר"ל שיהיה השעים שנה . אין תשועה ועורר בגבולם ר"ל כאשר ישלמו ההשעים שנה ויגיע גבולם אין מושיע לו להללו ולפדו מרדת שחת : (כא) היתנשע נמלה קטנה וחלושה . לאמור אזי אוליך מפני שמכר יתבולל וימולו . וכן רמוש האדמה לא תתנשא למליך מפני שמהר ימסו כמו מים ולמה יתנשא הגוף שאופו יהיה נמס ונכרת למלוק ולמשול על הנשמה . שהיא השועת עולמים ונלחית מכרי"ל . ומכפיל הענין ואם יום או יומים יעמדו אלו המתפארים למלוק . הלנצח חרב ואבדן לא יאכלם ויאבדו מתחת שמי ה' . וא"כ איפס שלא לעולם תחיה איך תלחיה בהתאווך לתענוגות העולם הכמשלים לשד לבן של סדום ועמרי התבואה של עמורה : אשר הפך ה' בלשו ונחמתו ככה יבסך ה' אויביו המתארים בגשמות לזאת לא תחלו לבן ותלצח לרוח ה' :

(ח) **תבל** מקור פי' התבל היא המקור והשורש של כל הבליים וההפסד ופס' יסן פירש תבל מקור וכו' ר"ל כשמה כן היא תבל שמה והבל היא ומקור ושורש אחד להן : ונקוד לרשת השאלת הכפש אשר היא אחרית מולא פי' את התבל אשר ממך ילאו כל ההעדרי' ובההרונות

המזכיר

שאלנך לרזפות ב"כ כ"ט ע"א : (ב) בהתבשר . כמו גם זה מבשר ש"ב י"ח כ"ו : ומתבוסס . כמו ואחרך מתבוססת בדמיון יהוקאל ט"ז ו' ופירש"י לשין יבוס קמנו : אין מנוסה . כמו אבד מנוס ממנו תכלים קמ"ב ב' : מה יגבור לגבורת . ע"ד ואם נגבורות שמים שנה תכלים ל' יו"ד ופירש"י ואם הרבה גברו הימים שמונים שנה הם : עברת . כמו הנשא בעברת לוררי תכלים ו' ו' : או ישמן . כמו וישמן יסורון ויבעט בשירת האזינו : אשמנים : פירש"י ישעיה נ"ט לשון מנחשים : יתעשת . כמו שזנו עשתו ירמיה ס' כ"ח : (כא) נמלים . כמו לך אל נמלה משלי ו' ו' : יתבוללו וימולו . פתרון אחד לשניהם עיין תכלים נ"ח ח' : ימסו כמו מים : שם יום או יומים יעמדו : ש' משפטים : הלנצח חרב תאכל . ש"ב ב' כ"ו : שדמות סדום . פירש"י סוף חבקוק שדה לבן ועיין בשירת האזינו דרש"י על פסוק ומשדמות עמורה : ועמרים . כמו גם בין העמרים רות ב' ט"ו . ומה שבהר המליך ועמרי עמורה ולא שדמת עמורה שהוא לשון כחוב בשירת האזינו הוא ליופי המליצה שיחל לשון נופל על לשון :

(א) **מקור** הוא שם עצמי עד"מ החוש במים החמין כנה החוש כזה הוא על דרך המקרה אבל החוש באש הוא עצמי . וכן הבבל הוא עצמי ומקור הבבל וההפסד ועיין פ"ד אות א' ובחובת הלבבות פ"ט משער היחוד : (ב) **המהבליך** . לשון הכל הבליים אמר קבלת ר"ס א' : ניהל . כמו כאשר יהלנו לך תכלים ס"ס ל"ג : להתנחל . כמו והתנחלתם אותם פ' בהר : להשאר לנו וכו' . ע"ד לתת לכם אחרית ותקוה ירמיה כ"ט י"א : (ג) ההעדריים . עפ"ח

(ג) **המהבליך** וכו' פי' המקור הבליך ניהל ותכלית כל אדם ותקוותו : (ג) ומפרש דבריו

נקוה למצוא שם ושארית: (ד) כי אתור בהקירות שרשך מוצאך טאין באת. ואיך נצרת לדעת. התוכלי להטיב התצלחי למלך: (ה) מצאתי בוניך היו בעכריך ועושיך מהרסיד. ידי מעצבך מעצבך ומצבך מחרבך: (ו) הרבצך כעשיסודך ברקב המצאו אפס מונך גמסה הרבבתך: (ז) אבל אחרי עמדי על מונך. וגלותי חרפתך לכל מוצאך האלך אחרך. האתכבד בחברתך האוסף עוד חשוק ביפך. הנראה לעיני אחרי בזיתי בלבבי: (ח) ואיך אסכל ונפשי אשכל ומאשכול

המזכיר

עפ"ח ח"ח: נקוס * כמו ויקו לעשות ענינים ישעיה ח' ב': שם ושארית * ש"ב י"ח ז' * (ד) כי אתור * כמו ויתרו את הארץ. ר"ס שלח לך * מולך * עיין בחובת הלכות חשבון כג' ובמספא לנפש שם ומצין * מאין באת * מטפה כרוהה: הכוללי לסיכס * ירמיה י"ג כ"ג: התלמי למורה * יתחזקל ט"ז י"ג: (ה) בוניך * לשון בנין: ב"ז בעכריך * כמו את ביית עכרי טופסין י"א ל"ה: מהרסיד * כמו הרס חרסס פ' משפטים: ידי מעליך * הוא מלשון חיוב יו"ד ח' ידך עלבוי ויעשוני ופירש' אלכ דפוס והשני הוא לשון דאגס ועלבות כמו פן יעלש ש"ח כ' ג' וממלך בלרבע לשונות שנות בוניך עושין מעליך מניך נד ארבע היסודות המבוארים במגלות או נגד ד' כחות וכו' המושך * המחזיק * המעכל * המרחח * עיין חובת הלכות שער בחינה פ"ה: (ו) הרבצך כעש * כמו רובץ בין המשפטים פ' יחי: עש ורקב * עיין חיוב ס"ס י"ג: אפס * כמו אפס ותיבו ישעיה מ' י"ז: מונך * הוא לשון ערוב ע"ד משלי מ"ב: נמסה * כמו וחס השמש וממס פ' בשלח: הרבבתך * כ' במספא לנפש ר"ס'ו משער היחוד מורכב הוא דבר המעורב ממנינים שונים שאינם נכרים כמו המים בתוך העיסה ע' ברוח הן פ"ט: (ז) וגלותי הרפתך * ע"ד כיום גלותי הרפת מלרים יחושע פ' ט': לכל מולריך * כמו מלואי הרעות האלו פ' וילך: אחרי בזותי בלבבי * כמו ותבו לו בלבה ש"ב ו' י"ז: (ח) אשכל * כמו עתה הסכלת עשו פרשת וילא: ונפשי אשכל * כמו לנח אשכל גם שניכס פ' תולדות ופירש' הקובר את בניו קרוי שכול ע"ש * וכן כאן שקובר את נפשו תלילה: אשכלות מרורות

סגדרות אלעזר

ובחסרונות: בממך נחל וקוה למלוא שם ושארית ר"ל הלחות השלחת הנפש: (ד) כי אתור ואחקור בחקירת לידע מולך ר"ל קודם שנבראת ביית אין ועתה כן נמצא ולידע ולהבין סבות מילאותך כלום ואין נוצרת לדעת ולהבין זאת. הכוללי להיטב ולהלל ענייניך או התלמי למלך: (ה) אמר זה על הרבצו יסודות שמכן חובר ומורכב האדם וכל העצמים מבריל זהם אש. רוח. עפר. מים. וכאשר יגבור יסוד האחד בלוארי האנושי עד"מ שיגב' יסוד האש. ויכער בו ויהלש ונפל לנשכב ועיין בהוב' הלכות רפ"ד משער הכחיה ז"ל סימן החכמה הנראה בשרשי העולם ויסודותיו בראותיו עמידת הארץ בלמעט וכמים סמוכים למעלה ממנה. והאור סנך להם והאש למעלה מכלם על משקל ושעור עכ"ל. ופי' מ"ל על משקל ושעור שלא יתגבר יסוד על חבירו ויחרב העולם עכ"ל ועיין פ"ה ממאמר הראשון בבעל עקרים אות ד' בשרשים ונעשה צווא לפרש במליצה מלאתי בוניך הם הרבצו היסודות הכל' שהם בניין לאדם הם בעוכריך ר"ל כאשר יחלש האדם ויעבר תלרו הוא מסבות התגברות מקצת היסודות על מקצתם. ועושך הם ג"כ היסודות אשר מהם נעשה יציר האנושי הם מהריסים אותך. וסידים אשר עלבו ודפסו אותך בתבנית איש והם יסודות הכל' הם מנעלים ומוסיפים יגונות ואנחות. ומלריך ר"ל היסודות אשר מלבים ומעמידים אותך על רגליך הם מהרבים אותך לא כאשר תחזק עמודי בנין הבית וזולתו. יוסף חוקק בבנין כחול אבל כל עוד יוסף גברת עמודיך הכל' יוסף מכאוב: (ו) הרבצך כעש. פי' היסודות מרכלים ומשפילים אותך כעש וממלש אשר מהרס וממללו וימולו. ויסודך חקקון * המלאו היסודות הכל' אפס ותבו מונך. וממס ברבבתך והבונך * אבל לזנב אחרי רואי עמדי על מונך וחסרונך ואגלה חרפתך אשר ימלאו ויקרה אותך. האלו אחרך ר"ל אחרי תענוגי והכלי חבל. או האתכבד בחברת תענוגות והנאות מדומת החבל. האוסף עוד להנאות ביפך. הנראה לעיני עמודותיך אחרי בזיתי בלבבי על החסרונות המולאות הכל': (ח) ואיך אשכל בתענוגות העולם. וזוה נפשי שכולה ונאכדה. ומאשכלות המרים אשר הם כוהם ומור שלך ומעניך המרים כלענה אקוס ואחל לעשות

ומאשכול מרורות מרוריד ומלענות ענבין . אקו עשות 'פרי ותנוכה :
(ס) המעוז צחנת שחנים בחמת תנינים אוציא מתוק . ומגויות הארי
והדוב ארדה דבש : (י) אף כי בחזתי חשוקין בני בלי שם ואנשי
השם המה שנואיד : (יא) ראיתך תלקטי הקליפות והתוכות תזרקי
תאספו האכפסוף . תקרבי הריק . והמלא תסיעי : (יב) בזאת תעירי
על שרשך רוכלת המכשלות סותרת החכרונות בזאת תכרזי על
נבלתך אצת לפידות . בהשתדלך כל היום ברוב רשעתך . הסר
המלכים איש ממקומו לשום פחות משפחות ובזו משפחות תחתיהם :
(יג) בהשתגעך כל היום להתוות על דלתות בתי הנדבים . תיו
השחתה

מגדנות אלעזר

המזכיר

מרורות . שירת האזינו : מרוריד . לשון מור
דכור פ' תשא ואפשר שפירושו ג' כ לשון מרירות
לעב : ומלענות . כמו לענה וראש איבה ג' :
ענבין . כמו ענבנו ענבי שירת האזינו :
אקו . כמו ויקו לעשות ענבים ישעיה ה' כ' :
(ס) המעוז לחנת . ע"ד מעוז ילא מתוק שופטים
י"ד י"ד לחנת כמו ותעל לחנתו ואל ב' כ' :
חמת תנינים . שירת האזינו . ופירש"י והתכרוס
כוא מרירות של הכחש : ומגויות הארי דבש
הדבש . שופטים י"ד ט' : (י) בחזותי כמו ויחזו
את האלקים פ' משפטים : בני בלי שם . איוב
למ"ד ח' : חנני שם . פ' קרח : (יא) תלקטו .
כמו וילקטו אותו פ' בשלח . ומאמר זה מלשון
הש"ס חגיגה ט"ו ע"ב ר' מאיר רימון מלא
חובו אכל קליפתו זרק ועיין בספר הישר לר"ת
ז"ל שער א' שמכנה הרשעים לקליפות והחסידים
לחוכות : תאספו . כמו ואין איש מאסף אותו
שופטים י"ט י"ח : האכפסוף פירש בבעלותך :
תקרבי הריק . והמלא תסיעי . מלשון הכתוב
מ"ב ד' פאוק ג' וד' : (יב) תעירי . לשון
עדות : רוכלות וסותרות . פתרון אחד לשניהם
עיין יחזקאל כ"ז ג' וברש"י : תכרזי . כמו
וכרזא קרא בחיל דניאל ג' ד' : נבלתך . כמו
הנביאים הנבלים יחזקאל י"ג ג' ופירש"י בשופטים :
אצת לפידות . שופטים ד' ד' : בהשתדלך .
לשון המשנה אבות פ"ב השתדל להיות איש :
הסר המלכים וכו' . מלשון המקרא הסר
המלכים איש ממקומו : ושם פחות תחתיהם .
מ"ב כ' כ"ד : ובזו משפחות . איוב ל"א ל"ד :
(יג) בהשתגעך כל וכו' . מליצה זו ע"ד המקרא
בהשתגע דוד לפני עבים מלך גת כתיב ש"ה א"ה ס"ס
כ"א וישנה את טעמו . ויתבאר ויתיו על
דלתות

שאלה משתדל כל היום ברב רשעתך . להסיר המלכים אלו אנשי השם הנ"ל תסירם ממקומם
לכל ימולכו וילנהו ותשים השפלי' והפחותים בני השפחות ובזו משפחות תחת המלכים הנ"ל :
(יג) בהשתגעך סי' את החבל המשועת לכתוב ולרשום בכת' לזכרון : את מי להיטב ואת מי
צהרע ככה דרכן להתוות ולרשם על דלתי בתי הנדבים הם הלקדים . תיו ותכתוב להשחיתם

השחתה ומפיל ואת בתי הנבלים תבנה גזיו ואבן יקרה אש הרוגך
בגן אלקים בעצי הלבנון מתלקדה והסנה איננו אוכל ארזים תגדע
ולשקמים תהלפי כח: יד) תאפלה הוללה מהללי הילל בן שחר תשהרי
לבנת ספיריו תבכסי בנתר חלואות נבתי עון לזייף גלויים ובתוכם
ארבם: (טו) ומה לי ולך נבחר הנבלות תדברי רבות לרכי הלבב
אחר תשברי גרמיהם: (סז) חטבי ראשך תשקפי בשחר הער הלונך
ואחר תעוף עינים ואינך יוצץ כבודך סביבות אהלים מעט ואחר
יעלם: (יז) שולי מעיליהם על במותי זמנם תסחבי כמעט רגע אחר
תנהגם

המזכיר

דלתות ע"ש: בית נדיב. איוב כ"א כ"ח: חגי
גזית כמה פעמים בבנין הבית. אבן לשון זכר
יקרה לשון נקובה והוא לשון הספוק עיין ד"ס
ב' ט'. וכן והאבן הזאת פ' וילא עיין תוספות
י"ט מסכת שבת פ"ז משנה ו': גן אלקים.
יתקאל כ"א י"ג: עלי לבנון. שיר ג' ט'.
מתלקחת. יתקאל א' ד' והסנה איננו אוכל פ'
שמות: ארזים תגדע וכו' מל' שוקמי' גדעו וארזי'
נחליף ישעיה ט' ט'. ע"ש רש"י: (יר) האפלה
לשון הושך אפלה פ' בל: הוללה כמו לא יתלבו
כוללים תהלים כ' ו' פרש' משתטים: הילל בן
שחר. ישעיה י"ד י"ב ופירש' כוכב כמחיר
וגם אש וכן כוכבי השמים וכסליהם לא יכלו
אורם שם י"ג י' ומחיר' פירש לשון ויכללו
אותם ולא אותם תפארת כמליצה שמאפלת
כבדיר וכאור ולא שמאפלת המכולל והמשובח
כי אין האפל בהפוך ומתנגד בשבח זולת בגדוף
והגנאי אבל הוא מתנגד כאור: לבנת ספיר.
פ' משפטים: תבכסי וכו'. מלשון אש תבכסי
בנחר ותרכי לך בורית נכתם עוקר לפני ירמיה
ב' כ"ב: וכתובם ארצם. כמו ובקרבן ישים
ארבו שם ט' ו': (טו) ומה לי ולך שופטים
י"א י"ב ומ"ב ג' י"ג: הנבלות פיר' השטות
עיין אות י"ב: תדברי רבות. ע"ד המקרא
אש ידבר אליך רבות איוב מ' כ"ז: כך לבב
פ' שופטים: גרמיהם: פ' עצמותיהם כמו
דין גרמי' דעשראה ברי ברכות כ' וכלשון
המקרא הנגזר גרם פ' וחי: (טז) חטיבי וכו'.
מלשון חטיב את ראשה ותשקיף בעד החלון
מ"ב ט' ג' ועיין פט"ו אות י"ט בהמזכיר.
ואחר תעוף וכו'. מלשון התעף עיניך בו
ואיננו משלי כ"ג ה': יוצץ. כמו מליץ מן
ההרכים ביר ב' ט': (יז) שולי מעיליהם
כמו על שולי המעיל כביס פ' תלום: על במות
כמו

מגדנות אלעזר

ולחפיל בתיכם. ואת כל אשר לכם. ואת בתי
הנבלים. תבנה באבני גזית ואבן יקרה ומכפיל
סעיף אש חרוך בגן אלקים המה הדיקים
כמעוותים לשבח בעדן גן אלקים תבצר גם
אש חרוך להשמידם. ובעלי הלבנון הוא ג"כ
תאר לחסידיו העולם מתלקחת ובעד גם אש
חרוך. והסנה הם הרשעים הנמשלים לקוצים
שמכאיבים הגופות איננו אוכל ר"ל אינך מכלה
אותם. ומשלם הענין ארזים הוא תאר לבישרים
כמו לדיק כתמר יפרח בארץ בלבנון תגדע
ותכרית' ולשקמים הוא כנוי להרשעים הנמשלים
לשוקמים ולחילנות רקנות תהליסם כח ותאמנם
עיין ישעיה מ' ל"א: (יד) עוד זאת ברוע
בחירת כתבל. תאפלה את כתבל הכוללת
והשטות. מכללי הילל בן שחר פי' אותם
הישרים המבדיקים ככוכב השחר תאפל ותחשך
אותם ותשהרי לבנת ספיריו ר"ל אשר הוא
מלובן ודך בלי עון ואף בלי חטא לבנת הספיר
את משחיר אותם. ותבכסי בנתר ובנורת
הרשעים המלוכלכים בכתמי און והולאים
בחטא ועון. לזייף גלויים פי' הנגלה דהיינו
מבחוץ אתה מוסיפים שיהיו נכרי' טהורים
ונאים אבל חוסם ובקרבם יתאוו ויארבו ויהפלו
כל רעם: (טו) ומה לי ולך נבחר הנבלות פ'
מה לי לשמוע לך את כתבל אשר תתגבר יום
יום עלי לשחית. בעלת הנבלות והכסלות.
הדברי אמרים רבים אל רכי הלבב אשר מהר
תוכל לפתוחם. שילבו בעצמך ויתאוו להמודותיך.
ואחר כאשר יואילו ללכת אחריך וישמעו לך
ששבר גרמיהם ועצמותיהם כי לא ילאו
במודותיך: (טז) אמר זה שלא יאריכו ימים
המודות כתבל חטיבי ותופה ראשך את כתבל עם
חמודותיך ותשקפי בעד הלונך תיפסע בעדי
עדיים ותבדיק ככוכב השחר ואחר תעף עינים
ואינך ר"ל כאשר יעוף האדם מהר את עיניו
להעלימם ולפתוחם. ככה יעפו מהר המודות הכבל ואילו
יתראה ויאלץ כבודך סביבות אהלים לביטב ולהתפסע אותך. אבל אחר
זה מעט יעלה ויאבד כבודך: (יז) אמר מול כמון האנשים אשר זמנם ושעתם מלאת וסם
מתפארים

תנהגם כסחבי המלחים. סחוב והשלך ואצל ברגע קטן: (יח) רצונך על ראשיהם לוויית חן והדר ועוד מעט ישלח קצפך ימשוך לויתן בכה מכת הרב ואבדן: (יס) היית בעיני באשה זרה סבלה זוללה כל אשר יוספו לאכל מפתה ולשכב בחיקה והיה לה לבן אז תפשע לבנה בעת ההיא ואח או בן השנואה לא תכיר: (כ) שמעני אחי ועמי זאת המרטשת עולליה ברוע מעלליה זאת עצתי עליה כורו מפתחיה שהמה פתיחות. ומנגד עיניכם הסירות אל תפקדו את הארורה הזאת וקברוה:

א"ך

מגדנות אלעזר

מחפארים ומתרוומם בגאווה וגאון שלא יאריכו כללחם ומכר יאבד תפארתם וכונם וילכו בקרועי ונלווי נגדים ואמר שולי מעילכם על נמות פי' כס כעת ברום המעלה עד כי ילכשו נגדים ארוכים מארץ מדי ויסחב בקס גובה סדרכים. אבל כאשר יסחוב ויגרור וימשך בזמן כמעט רגע ואחר תהכנס זמנם בסחבי המלחים פי' בנגדים הרקבון כראויים לסחוב ולגרור בחולות ואשפות חב וסלך פי' יסחב ויגרר ויעדר מהם גדולתם ויאלץ ויסריר ממנו ברגע קטן: (יח) ומכפיל הענין ואמר רצונך את התכל והזמן עם החמודות אשר הנתת לבינותם על ראשיכם לוויית ומחברת חן וכדר אבל עוד מעט תלליה ואחר כמעט ישלח בזמן קלף גדול עליך וימשוך ממך ויסר מעל ראשך לוית חן סכ"ל בחכה הוא כלי משחית ור"ל כי יסיר מעליך לוית חן סכ"ל ויכר מכת חרב לגיוך. ואבדן לפסך: (יט) היית בעיני את כהכל כאשר זרע וכו' ר"ל אשה מוכרת לחם ומומוות להחיות בזה נפש ונפש עולליה והיא זרה סכלה וזוללה כל אשר יוסיפו האנשים לאכול מפתה ולחמם וליתן לה ממחר זה כסף להטיב לה כסה היא זוללה וממלאות נארה ותמאן למכור לא זכרה להחיות טפיה ועולליה וכל אשר יוספו וירחמו עלי' אנשי חסד ויאכזבו אותה ישכבו בחיקה כמשפט באוהב הנה היא סכלה ואין תבונה בה לכביר מחסדי' וכל עוד יוספו אכזבה ואחוב עד כי כי' לה לכן באכזבת אותה כנה היא זרה ונכריה חף לאיש הבוא. ואז היא תפסע ותבגוד לנכה ואח או בן וכו' ר"ל האשה זרה סכ"ל אשר היא ראויים בלמה לשנואה אותה לא תכיר כי יאכזבו אותה כמשפט כהן את אמו ואיש את אחיו ותבגוד ותפסע בלגשי המרחמים עליה ככה את כהכל: (כ) שמעני אחי עמי

המזכיר

כמו על נמתי עב ישעי' יד י"ד: חסחבי. כמו ואת סכלים לסחוב ירמיה ט"ו ג' ופירש' לגרור: כמעט רגע. עזרא ח' ט': בסחבי מלחים. מל' ככ' סס ל"ח י"ב בלוי הסחבו' והמלחי' ופרש' בלוי הסחבות בלוי בנגדים כהכה' וסכלחי'. לשון רקבון כמו כעשן נמלחו ישעיה נ"א ו' ומכר' פירש לשון מלח מנהיג הספינים כמו ויראו מלחים ויזעקו יונק א' ה' וברכ דוחק משחית סדריה מליליה: סחב וסלך ירמיה כ"ב יט': ואלל. כמו בלא אללתי לי ברכה פי' חולדות: ברגע קטן עסי' א' אות ב': (יח) על ראשיכם וכו'. ע"ד המקרא כי לוויית חן כס לראשך משלי א' ט' ופירש' חבור של חן: למשוך לוויית בחכה. חיוב מ' כ"ה אבל כפי הענין לא יתפרש הנאמר כפסע הכתוב אך כאשר פירשנו במגדנות לווייתן לשון חבור כמו לוויית חן סכ"ל בעידי': עורר לווייתן. חיוב ג' ח': מכת חרב וכו' ואבדן. אסתר ט' ה': (יח) אשה זרה. משלי ב' ט"ז: זוללה. לשון זולל וסובא פ' תלא: כל אשר וכו'. מלשון מפתה תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לי ככת ש"ב י"ב ג'. אז תפסע לנכה בעת הכה. מ"ב ח' כ"ב. אולם כאן לנכה במסיק כי"א כמו את בת בנה פ' אחרי: ואת או בן השנואה וכו' מלשון כי את הבכור בן השנואה יכיר ר"ס תלא: (כ) שמעני אחי ועמי. ד"ה א' כ"ח ב': המרטשת עולליה. ישעיה י"ג ט"ו ועוללים ירעשו זו וכן הושע כ"ס י"ד ברוע מעללים כמו כפעל' וברוע מעללים סכלי' כ"ח ד': שמה פתיחות. סכלים נ"ה כ"ב: אל תפקדו את הארורה. ע"ד ארורה אדמה עבורך פרשת בראשית מכר'ל. וכל כמאמר מלשון הפסוק מלכים ב' ט' למ"ד:

א"ך

ואז כהכל וחמודי' המרטשת עולליה ויונקים עם רוע מעלליה ומפעליה כאשר זרע סכ"ל. זאת עזרי עלי' ר"ל על חודות התכל שחבורו מפתחי' הפתוחים תמיד שחבאו אליה ותלכדו ברוע מעלליה ומנגד עיניכם הסירות את חמודות התכל תסורו מנגד עיניכם ואל תראו ואל תחמדו להם ואל תפקדו ותזכרו את חמודותיהם המדומים כארורים ותקדו אותם

לבלתי

אחר שהורכב רב אלל ורבנל כעלל אחר שאין כמון בזמן ובאלוהותו והמדותיו כי כל אשר יוסף לביטוי רעש נוגש :

(6) איך אכנה על זמן ירופפו עמודיו. הרריו תלוי בשערה סובבת אין מעצר לרוחה: (3) ישנה בבל חלק מרגעיו בעלות וברדת שנים אין מכפר: (ג) בחזותי כביבי יקרו. אכיר הבל וכוז אחז בצד עקרו: (7) ובראותי באוצרי זהבו. ארגיש נהש הנהושת כרוד בעקבו. כל אשר יוסף להטיב אומר לרעיוני דעו נא וראו כי רעה זה מבקש: (8) ואני כרחל נאלמה. משתאה מחריש. מתעצב לעבר נבהל להווה. יראה לעתיד מתנהל לאיטי נושא עול סבולו סובל ע"כ עד תם כחי וגוס לחי: (9) המון המורות בזמן קצר וצבא הרפות עשרת אלפים בחדש חליפות: (10) עתה אומר שצדק מאמר החכם

המזכיר

(א) איך הבעה וכו'. ע"ד המקרא חיוב כ"ו י"א עמודי השמים ירופפו: שעה.

כמו רוח סערה עושב דברו: אין מעצר לרוחו.

משלי ס"ס כ"כ: (ב) חלק מרגעיו. רגע

כ"א אחת מהמשת רבוא ושמונת אלפים ושמונה

מאות ושמונים ושמונה של שעה עיין ברכות ו'

ע"א: (ג) בחזותי. כמו לכו חזו. תהלים מ"ו

ט': אחז. כמו אחזי כשנן ש"ב א' ט':

(ד) נהש כנהושת. פ' חקת ומלשון המשנה

ברכות דף למ"ד ע"ב ואפילו נהש כרוך בעקבו:

דעו נא וראו וכו'. לשון הפסוק הוא מ"א כ'

ז': (ה) ואני כרחל נאלמה. מלשון הפסוק

וכרחל לפני גוזזים נאלמה וישעיה י"ג ז':

משתאה מחריש. פרשת חיי שרה: מהעלב.

כמו פן יעלב ש"א כ' ג': הוה. היא עת

עתה ובלשון חכמי המדקדק נקרא בינוני. כמו

ואתה הוה לכם למוך נחמיה ו' ו': אתהכלה

לאטי. פרשת וישלח ופירש"י בנחת: עול. כמו

עול ברזל פרשת תבוא וע"ד עול סבלו וישעיה

ט' ג': חס. כמו חס הכסף פרשת ויגש: נס

ליחו. פרשת ברכה: (ו) המון. פי' רב

כמו מהמון רשעים רבים תהלים ל"ז ט"ז.

תמורות. כמו צמיר הארץ שם מ"ו ג' עיין

ערך ב' אות ג': הרפות. כמו אסף חלקים

הרפתו פ' ויאל: עשרת אלפים בחודש חליפות.

מ"א כ' י"ד עיין חיוב י' י"ז: (ז) שכל.

כמו יתרון נהננה מן הסכלות קבלת ב' י"ג:

לא

ע"כ עד תם כחי ר"ל עד עת ק"י שיחם כח

וינוס ליחי עפ"ו א"ד: (9) המון המורות

וקצר וכוז בחלק מרגע ה"ל וכוז פי' וחיל רב של הרפות ובושת וכוז עשרת אלפים בחודש

אחד יחלפו על האדם כהכל: (10) עתה אחרי רואי רב החליפות ותמורות הזמן הנזכרות אומר

אני שצדק ואמת הוא מאמר ההקם אשר חשבנו עד עתה ששכל ושתתקע בינוני נאומרו הזמן

בוגדנות אלעזר

לכלתי תחמדו אליהם. והמפרש פי' שהמה פתירות חרכות לטושות וכן סתרו מנחם עיין רש"י:

(א) איך אכנה על זמן אשר עמודיו הם חלשים ורפויים. וברריו הם הלחת בלגשים

שנזכרים בעיניהם כהר נצוק ותלול הם תלויים

באמת כרוח סערה שרינס נעלרת ונספקת רק

סובבת תמיד ומתהרע יעקור הכוח סערה הכרים

הכס: (ב) בזמן מתחלק לרגעים וכל רגע

להלקים ומשתנה בזמן כשנויים רבים אשר אין

לכס משפר בעלות וברדת כי בחלק אחד מהרגע

יעלה ויליח. ובאותו רגע ישפיל וידיה

(ג) בראותי ובחזותי סבבי יקרת הזמן אז אני

מכיר שכל וכוז אחז וכוז עקרו ר"ל עקרו

ושרשו באמת הבל וכוז הוא: (ד) ובראותי

באוצרי זהבו של הזמן אי מרגיש כי בעקב

ובסוף הזמן כרוך נהש כנהושת ואפס כדלת

ותחת כזכב יכוא נחושת מכרי"ל ואפשר לפרשו

שסופו יכאוב לו כנחש הנחושת עמ"ב י"ח ד'.

וכל אשר יוסף לביטב הזמן בטובו אומר אני

לרעיוני דעו נא וראו כי רעה זה הזמן מבקש:

ע"ד הם ארבו לדמו וכס ב' בעוכריו פכ"ד.

(8) ואני כרחל נאלמה ולא אסתה פי' לשהפאר

בתפארת הזמן אך אני משתאה מחריש מעלבות

ויגונות אשר כבר עברו עלי וכוזי כהכל גם

כעת על בגידת הזמן. וירחתי על גלות הזמן

שעתידים לבוא עלי. ולכן כני מתנהל את הזמן

לאטי ובנחת שלא אחפאר בטובו ולא אכנה

עליו ואני נושא עלי עולו. וסבולו אני סובל

וינוס ליחי עפ"ו א"ד: (10) המון המורות

וקצר וכוז בחלק מרגע ה"ל וכוז פי' וחיל רב של הרפות ובושת וכוז עשרת אלפים בחודש

אחד יחלפו על האדם כהכל: (10) עתה אחרי רואי רב החליפות ותמורות הזמן הנזכרות אומר

החכם אשר חשבנו שמבל הבנתו באמרו הזמן ענין אלהי לא תושג אמתו: (ח) או לעינים שכבה רואות מצבאות שואות מהומותיו. ויוספו להתאבק בחיקו בלי ישתו מלאכת המשוש. (ס) כל עוד יוסף להתעולל במ השמחים עלי גיל. בראותם יתעב שיאם. וינשא תועבתיהם לעיניהם ולא יסקרהו. בשפכו למעמכות תוכחות לחוצות ונאצות נמרצות בראש כל חוצות. ועיניהם הראות ולא יחשו. כאלו יצחק אליהם ולא יאמנו: (י) לא האמנו לשבעתו: אורבי

מגדנות אלעזר

ענין חלקי. סי' מהרי"ל ענין רוחי סאינו נגבל במקום וכמועז מחזיק המרכה כמו כן הזמן מועט מחזיק הזמן ולכא רב מן החרפות השונות והכרות עכ"ל. מאמר החכם הזה נפשוטו הין כאן עניינו. אמנם חילכל לי ולא אחדל מלהביג גם ככה מקור מאמר החכם הלו. אולי ירכבו לומדיו לפי עניינו לזכרי כמלין וכו' בספר מורה נבוכים פרק שלשה ושבעים מחלק הא' בהקדמה שלישית וז"ל ודין הוא לכם זה (ר"ל) שלא יאמינו מהות הזמן כל עיקר) שהם מכרי הפילוסופים. כבר בבלס ענין הזמן. וקאחם לא השכלו ענינו. עד שגילאנוס אמר שהוא ענין חלקי לא תושג אמתו עכ"ל וע"ש סי' ג' בח"ב. ועיין בבבל עקרים סי' ח' ממאמר השני. אחר זאת ראיתי בסי' יס' וז"ל. אמנם דע כי בהשגה הם שני הפכים החלקי לא יושג מפני חזק מאלתו ובראותו כאור השמש שלא יתראה מפני גדול אורה אמנם הזמן לא יושג מפני חולשתו שאי אפשר לראות בו עכ"ל: (ח) או לעינים וככה רואות והוא מציאות שואות סי' מהרי"ל יותר ממחילות השואות מבלחמה יותר הם מהומות הזמן. ואעפ"כ יוסיפו להתאבק ולהתחבר בחיק הזמן עכ"ל בלי ישתו מלאכות המשוש והשמחה אשר ששים ושמחים את הזמן: (ט) כל עוד יוסף להתעולל במ סי' כל אשר מוסף הזמן להתעולל עלילות רעות וזרות עליהם והם ששים ושמחים שמחה על שמחה כמו יגל יעקב ויבמה ישראל תכלים ס"ס י"ד ואינם מרגישים כי רעתם מבקש זה הזמן כהנ"ל ומכסיל הענין בראות' אשר נתאב ולאחל שיאם ונבהם. וינשא ויגדל תועבותיהם ורעותיהם לעיניהם ולא יסקלסו באגנים שלא להמשיך אחריו מהרי"ל. ומשלס כענין ליופי המליזה בשכרי למעמכות סי' רואים שישפך הזמן

המזכיר

לא תושג. כמו וישג וירמס תכלים ז' ו': (ח) או. כמו אוי לך מואב פרשת חקת: שואות. כמו שואות כוגס איוב ל"ט ז': מהומותיו. כמו מהומות כ' זכריה י"ד י"ג: לס זאנק. כמו ויאבק איש עמו פרשת וישלח וע"ד סהאנקות לא ימלט זולת חבור שניהם בדבק חמין: בחיקו. כמו ובחיקו השכב ש"ב י"ב ג': ישתו. כמו משבית מלחמות תכלים מ"ו י': מלאכות המשוש. שניהם בשמאל כמו שש אנכי תכלים קי"ט קס"ג. ומהרי"ל סירשו על חוש המישוש בעבור חושו אין בו לא זכר מ"ש המלין במוחן: השמחים עלי גיל. וכל כענין עד סוף הפרק יעיד שהוא לשון שמחה: (ט) להתעולל. כמו למי עוללת זה איכה ב' כ': השמחים עלי גיל. איוב ג' כ"ב: יתעב. כמו איש דמים ומרמס יתעב ה' תכלים ה' ז': שיאם. כמו אם יעלו נשמים שירו איוב ב' ו' ופירש' גבשו: וינשא. כמו מחנא לאמור מלכים א' א' כ': הועבותיהם לעיניהם וכו'. ע"ד הן נזכה את תועבת מזרים לעיניהם ולא יסקלסו פ' וארא: לנעמכות. הוא לשון משא כמו עמוסות משא לעינה ישעיה ר"ס מ"ו: נואלות. כמו נאלו האנשים האלו ס' קרח: נמרצות. כמו וחבל נמרץ מיכה ב' יו"ד. ופי' רד"ק לשון חזק מאוד עפ"ה א"ג ופ"ז א"ג: בראש כל חולות איכה ר"ס ד': ועיניהם בראות. מלשון עיניהם בראות ס' ויגש: ולא יחשו. כמו ומה חשון עזרא ו' ט'. ופירש' מה שיהי' חוששין וכן ושאר חששות שם ז' כ' וכלשון הש"ס אין חוששין. לא חש: כאלו יצחק. כמו כל השמע יצחק פרשת וירא: (י) אורבי מחולות. ע"ד המקרא וארבתם בכרמים וראיתם אם יאלו כנות שילו: לחול

תוצאות ויחזרי' בכל בחולות ורהובות קשים ולבדים כעמסם וכמשא כבד. ונאלות נמרצות. סי' לרות חזקות המכעסים ומאליים האנשים ישפוך הזמן בראש כל חולות. ועיניהם בראות אלו הרעות ולא יחשו ולא ידאגו כלל וידמו שיהא עמסם הזמן. ולא יאמנו כי כלתה עליהם הרעה רח"ל: (י) לא האמנו לשמועתו סי' אנשי כששון והשמחים עלי גיל הכי"ל לא יאמנו כי ישמעו קול נבי וקניה כי רעתם הזמן מבקש ומכסיל הענין ואומר האנשים האורבים ומביעים אל שמחה טף ומחול ואורבים שמחה כוללות והתושקים לתאוות עכ"ז כיעלות היא

מהוללות . אוהבי כללות חושקי יעלות . נושקי אילות . שוחרי עדניו
סוחרי רגניו חשבהו כמהתל וגהי במצחק בעיני חתניו :

פרק יב

לכורות שאין סיבה לכאיל מפגעי הזמן כ"ש מפגעי זכאי השמים אין מנוס לעורה : ומספר
כוד ותפארת יקרת הכלאים . ומקוק על הרעש שימאל הבנים אחרי מות אביהם ומנחם :

(א) ובחפשי אמתחת עתותי אם אמצא גביעי הוד וקני מנורה
האם יוכל זמני בכדני גם כי יהיה בעוזרי : (ב) שבת
ואראהו קצר יד מהושיע . למשול במכאובי להסירם מעלי . לא יסור
שבט פחדו עליהם ולעצור במחרכי לא יעצור כח : (ג) כי יבחרני
ליתר שכני לצפוני בסוכה מרוכסי מהומות מקריות . מרגשת שואות
רצוניות

המזכיר

לחול במחלות סוף שופטים : אוהבי כללות .
כמו אכבת כללותיך ירמיה ר"ס ב' : יעלות
ואילות מיני נחיות הן כמו הידעת עת לית
יעלה סלע חולל אילות תשמור חיוב ר"ס ל"ט .
וינ"ד המקרא אילת אכובים ויעלת חן משלי ה'
י"ט . ודרשנו רז"ל בעירובין כ"ד ע"ב אמר
רב שמואל בר נחמני מ"ד אילת אכובים ויעלת
הן מה אילת רחמיה לר וחביבה על בעלה כל
שעה ושעה כשעה ראשונה אף דברי תורה
חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה
ראשונה : ויעלת חן שמעלת חן על לומדיה ע"כ
ואשר הועלתו כזה שיסול לשון חושק ונושק על
יעלות ואילות : שוחרי . כמו לשחר פניך משלי
ז' י"ד : עדניו . כמו מעדני מלך פ' ויחי :
סוחרי . כמו אנשים סוחרים פ' וישב עפ"י
א"י"ב : כמחל . כמו ויחלל בהם אליהו מ"א
י"ח כ"ז : ונכי . כמו קול נבי ירמיה ט' : ויחי
כמחלק בעיני חתניו . פ' וירא :

(א) חסדיך נחר צמלות הללו ע"ד שחיסם
נביע הוד של יוסף בלמחמח

אחיו והוא סוף פ' מקץ : עהותי כמו לעחות
צלה חסדי ר"ס י' : קנה מנורה . פ' חרומה :
האם יוכל זמני בכדני . כמו לא אוכל כדרך
פ' בלק : (ב) שחיי ואכראהו . קהלת ט' י"ח :
קלר יד . כמו ויושעיהן קלרו יד ישעיה לז כז :
במכאובי . כמו ה'ש מכאוב במכאובי חובה א'
י"ב : להסירם מעלי . כמו ויסר מעלי פ' צא :
לא יסיר שנט . פ' ויחי : ולעזר . כמו עלזר
עלר ה' פ' וירא : לא יעזר כח . ע"ד ולא עלר
כח ירצט ד"ה ב' י"ב כ' : (ג) שכני . כמו
הוא ושכני פ' צא : לצפוני בסוכה מרוכסי .
מל' הפסוק הכתוב בסחר פניך מרוכסי חיש
הלפנס בסכה מריב לשונות חסלים נא כ"א :
מקריות . כמו וקראהו אסון פ' מקץ : רגשות
ושאות . סחרון אחד נשניהם ומוריס על קצון
ומהו

מגדנות אלעזר

מין חיה אשר יחשוק ויתאסר לה בעלה נושקי
אילות פ' : והאנשים הנושקים מנשקות סיבה
לסחמדות מדומות כאילות היא ג"כ מין חיה
והזיבה על בעלה מאוד עיין המזכיר . והאנשים
הסוחרים ומנשקים עדניו והמודיו של הזמן .
והסוחרים המסבכים ומנשקים את שיר ורגות
הזמן . חשבהו ר"ל האנשים הנוכחים יחשבו
את השמועות הנ"ל כמהתל ומלחק אחם . ונכי
ר"ל קינה ונכי כמלחק בעיני חתניו פ' בעיני
אלו האנשים הנוכחים הנ"ל אשר התחתנו את
הזמן לדק כו כאשר יהי וידבקו האיש במתחתן
את האשה . ומהי"ל פירוש כפאטס ונכי
כמלחק כמו ויחי כמלחק ולא מלשון כבי ונכי
ויסלח מאוד על השנות נוסח הקרא . אחר זכ
מלחתי בס' יסן ויחי כמלחק בעיני חתניו כקוסח
כמקרא :

(א) ובחפשי אמתחת פ' מכרי"ל וכאשר
הפסטי בלמחמח הזמני והעתי

אם חמלא נחקר האמתחתי גביעות של הוד או
קניי של מנורה אשר באורה אכראה אור . והוא
האם יש זיכור הזמן לעטרי כבוד והוד והדך
עכ"ל וגם אם זיכולתו להיות בטרי ולבליגני
מסנטימכאובי : (ב) שחיי ואכראהו פ' רחיתי
זמן כי קלה ידו . ואין לאל ידו להושיעני .
למשול במכאובי ש סוכו מעלי . כי לא יסור
שבט פחד הזמן על מכאובי . וא"כ איפה שלא
יסורו מכאובי למשמעתי . לעזר במחרכי ר"ל
אם ירלה הזמן לעזר המכאובי שלא יחריבו
אוחי לא יעזר כח פירוש אין כח עלזר זמן
לעזר המכאובי שלא יבאו עלי כ"ש שאין נכח
הזמן לכדני נהוד והדך : (ג) כי יבחרני
ליחר שכני פ' כי יבחר הזמן אוחי וירבהני
מיחר כל שכני וקרוני ויחי זיכולתו וגם יחרכה
ללפון ולסחר אוחי כסכחו . מרוכסי מהומות
מקריה פ' שלא יחצרו צי מהומ' מקריה פ' ויחי
ומה

רצוניות ונתנני עליון נגד אחי נמלט משכבות המככות הנמשכות לבחירה: (ד) היש לאל ידו להצילני מכמה פגעים טבעים מוכרחים. והמון תוצאות תלאות. משמים ילהמו בי: (ה) כי אראה כדורים יקרים מסודרים סביבותי. כדור יצנפני צניפה: (ו) והמה נפלאו ממני בפלאי מעשים ונבורתם תאבד כל חכמה וכל בינה תסתתר לשער גדלי דחקיהם ומרחבי קצותם על נכון: (ז) ארץ נתנה באמצעותם מערה

מגדנות אלעזר

ומה הם המקרות המהומות ואמר מרגשות שואות לאויות פי' מן רגשות וכמון רב מהומות הבאות לפעמים מבעלי החיים והם בעלי רצון ור"ל שלא יוקני חיה רעה וזולתה. ונתנני עליון נגד אחי פי' אם ירוס בזמן אחי נגד אחי ר"ל שיחון אחי יותר מכל אחי וימלט ויזל את נפשי משככות ורשת המככות הנמשכות מבני אדם וכן בעלי הבחירה ר"ל שלא ישלט אדם בי: (ד) אם יש בזה בזמן להללני ממקרים כנזכרים ביש לאל ידו להללני מכמה פגעים אשר מוקים בטבע ובהכרח ועיין המוזכר. ומי הם הפגעים המזיקים בטבע ובהכרח ואחר המון תולדות תלאות פי' רב דרכים של לאות ועמל. אשר בזה השמים מן השמים ילהמו בי וישלחו עלי כפגעים. וכן הם הפגעים הטבעיים והמזכרתי ועיין המוזכר: (ה) ואומר כי אראה כדורים פי' בגלגלים היקרים אשר הם מסודרים סביבותי. כדור יצנפני צניפה פירש"י כמלפפת המקפת את הראש ככה יקיפני הגלגלים כדור פי' כשור וכחומה המקפת ככה יקיפני ויסובבני בגלגלים: (ו) והמה נפלאו ממני בפלאי מעשיהם פי' מהר"ל ואלו הכדורים נפלאו ונעלמו ממני ור"ל שאין בה בדינת אדם להשיג חומר בגלגלים אשר מהם נעשו ונבראו: וגבורתם פי' מהר"ל גם מעשי בגלגלים וכחם וגבורתם בעולם נעלמו מבני אדם חלד כל חכמה וכו' פי' נאבדה חכמה זו מן העולם ואינה. וכל בינה תסתתר לשער גדלי פי' נסתרה חכמה זאת מבני אדם שיסער בשכלו ובבינתו גדלי דחקיה ומרחבי קצותם פי' אף מקלת מרחב הגלגלים אין בדינת אדם להכיר על נכון: (ז) ארץ נתנה באמצעות כמ"ש הרמב"ם ה' יסודי התורה פי' ה"ד וז"ל כל הגלגלים האלו המקיפין את העולם הן עגולין כדודר והארץ תלוי באמצע עכ"ל ועיין בספר נהמד וגעים פי' כ"ז ופי' מהר"ל וז"ל וסלח נתנה באמצעות אלו הגלגלים. וסלח הארץ כמו מערה שפלה אשר מונער הגגים ישפכו אליה כן הארץ הזאת

המוזכר

והמון רב כמו מרגשות פועלי און תהלים ס"ד ג': שואות. כמו ושואון לאומים כשאון מים רבים ישאון ישעיה וי"ז ב' עפ"ה א"ה. או הוא נמשון כרמי כנפך למשאות תהלים ע"ד ג'. וסוף לשון שמונן ויהי פירשו מהמון שמונן: ונתנני עליון. כמו ונתנך ה' עליון פ' תבא: שככות. הוא רשת כמו ועל שככה יתהלך איוב י"ח ח' ופירש"י רשת: מוככות. כמו מוככות את החמון יחזקאל ח' י"ד ועפ"י א"ז: (ד) היש לאל ידו. לשון המקרא פ' ויאל. ופירש"י הים כח בידי ע"ש: טבעים מכרחים. אציג ככה פי' מלות כללו אשר מואנתי במגדנות משמחת האריות, הבכמה והחיים והגוף ודומיהם הם בעלי רצון ע"ד אם ירצו יכלנו ואם ירצו יעמדו. אם ירצו יזיקו ואם ירצו לא יזיקו. אבל לא יקראו בעלי בחירה מפני שהם כרמי מדעי לבחור בטוב ולמאוס ברע. והאדם נקרא בעל בחירה אם ירצה משחיר כלות ואם ירצה מלבנו וכן כל הפגעים זאת אשר יבחר נפשו יעשה. וטבע ובהכרח הוא ע"מ החוס באש יחמם וקור השלג יקרר וזה נקרא פועל בטבע ובהכרח כי כך הטבעו ואין בה באש לקרר ולא בשלג לחמם. וזה מ"ש המליץ אם יש בזה הזמן להללנו ממקרי בעלי רצון ובעלי בחירה אשר אם ירצו יזיקו ויכאבו. ואם לא לא. אין בזה הזמן להליל משגעי וממקרים המזיקים בטבע ובהכרח. ע"מ שימשרו גפרית ואש מן השמים וזה בלי ספק יבעור ואין מוכב כי הוא כפועל ומזוי' בטבע. ועיין בעל עקרי' פ"ב מה"ב וחיבין: המון. פי' רב כמו מהמון רשעים רבים תהלים ל"ז ע"ז עפ"ה א"ח: תולדות. כמו ולאלקים ה' למות תולדות תהלים ס"ח כ"א ופירש"י דרכי המות ע"ש: תלאות. כמו את כל התלאה פרשת יתרו: מהשמים ילחמו בי. כמו מן השמים נלחמו שופטים ה' כ': (ה) כדורים. פי' גלגלים ע"ש שהגלגלים הם עגולים וכדור הוא שם עגול כמ"ש בסמוך: כדור יצנפני צניפה. ע"ד המקרא ישעיה כ"ב י"ח. לנוף יצנפני צניפה כדור ע"ר: (ו) והמה נפלאה ממני. משלי ל' י"ח ופירש"י נכסי ואבדה חכמות חכמו ובינת נבונתו תסתתר

תסתתר. ע"ד המקרא יעשיה כ"ע י"ד: קצותם. כמו אפש קצהו פ' בקל

מערה שפלה . אליה ישפכו כל מותרת הטבעים ועיפושיהם :
(ח) ובשאתי עיני ואבינה בעליונותם המופלא ממני . ורבבות גדודיהם .
העוטרם עלי ועל אנשי אשר בקצה המערה יושבים בקצה נקודה
קטנה שפלות המקומות אחרי התהלקה לאיקלמים ומדינות ועיירות
ובתים . מקומי כשיעור יתוש כשיעור קומתי וצל קרתי הקטנה מאחד
בתי עיר קטנה אחת : (ט) היתפאר חלש אשר כמוני על אלו הגבורים
החוצבים קברי טרם היותי : (י) וכל הימים אשר אני חי על האדמה
האבון

המזכיר

זלק : (ז) מותרות הטבעים . פירשו מותרות
הגלגלים ע"ש שהגלגלים הם פועלים בטבע
על"ד . ועיין צעל עקידה בנעילת השערים
שהגלגלים הם פועל בטבע : ועיפושיהם . אין
לו דמיון במקרה ובלשון כש"ס הפת שעיפשה
פסחים מ"ה ע"ב : (ח) ונשאתי עיני . כמו וישא
עיניו פ' וישלח : המופלא ממני . פ' הנעלם
ממני כמו סיפלא מה' דבר פ' וירא : גדודיהם :
פ' חייליהם כמו וארם יאל גדודים מ"ב כ' ג' :
עוטרם עלי וכו' . מלשון הפסוק ושאול ואכניו
עוטרם אל דוד ואל אכניו ש"ח ס"ס כ"ג :
נקודה . כמו כל זה נקוד פ' וילא : איקלים .
קדמוניו חלקו את הישוב לוי' איקלמים עיין
ספר נחמד ונעים סימן ס"ו וס"ז : עיירות .
כמו ושלשים עיירות להם שופטים ר"ס יו"ד :
יתוש . מלשון הש"ס אימת יתוש על הפיל
שבת דף ע"ז ע"ב : אל קורתי . פ' וירא :
עיר קטנה קהלת ט' יו"ד : (ט) היתפאר . כמו
פן יתפאר עלי שופטים ז' כ"ב : חלש . דוגמתו
החלש יאמר גבור אני ויאל ד' י' : החוצבים
קברי . כמו חצבת לך פה קבר ישעיה כ"ב
ט"ז : טרם היותי עפ"ה א"ג : (י) וכל הימים
וכו'

מגדנות אלעזר

הזאת ישפכו אליה כל הפסולות והמותרות
שבטבע הגלגלים והיסודות המקיפים אותה
והמתעפז בהם הכל ישב אל הארץ השפלה
עכ"ל . ורצה בזה שהעולם הזה אינו אלא
כעד המקבל מאדוניו חק מוזנו אך אשר יאמר
משולחן אדוניו כזה העוה"ז אינו מקבל מנצח
השמים אך כמותרות והעיפשות "כתב המפרש
נגד ג' תארי הגלגלים *כדורים* יקרים
*מסדרים יסד ג' שפלות עוה"ז הפכיים וכוא
נגד כדורים אמר ארץ נתנה וכו' ר"ל כאשר
יקיף הכדור את המרכז כזה יקיפו הגלגלים
את עוה"ז ונגד יקרים אמר מערה שפלה מבלי
יקר וכבוד . ונגד מסודרים אמר אלי' ישפכו
וכו' ומקום הטינופת והאשפתות בוודאי בלי
קדור היא שם ע"כ : (ח) אמר זה להורות
שפלות האנוש נגד הגלגלים ונצח השמים ואומר
ובשאתי עיני ואבינה בהגלגלים אשר הם עליונים
ומופלאים ונעלמים ממני . ורבבות גדודיהם
פירשו רבבות חיילות של הגלגלים עוטרם
ואסובים עלי ועל אנשי אשר בקצה המערך ר"ל
בעוה"ז הנמשל למערה כמ"ש לעיל א"ו מערה
שפלה . יושבים בקצה נקודה קטנה שפלות
המקומות ר"ל אני ואנשי יושבים בעוה"ז אשר
מקומם אך כשיעור וערך נקודה קטנה וכוא העוה"ז הוא מקום שפל אחר התהלקה . ומבאר
קטנות ושפלות מקום האדם בעולם ואומר אחר התהלקה כתבל לשבעה איקלמי' וכל איקלי'
לעדימות וכל מדינה לעיירות . וכל עיר למקומות ורחובות וכל מקום לבתים וכל בית למקומות
אשר ימכון שם האדם . ונמצא שעור מקומו וקומתי כשעור יתוש . וכוא פחות היצירה
והלושה . וכל קורתי הקטנה ר"ל שעור וערך ביתי כוא אך מא' בתי עיר קטנה אחת ר"ל
בבית א' העומד בעיר קטנה אשר בלי ספק הבתים קטנים בה וכל זה בשפלת האדם נגד
הגלגלים : (ט) ואם כן איסר שאסם ותכו נחשבתי מול הגלגלים היתפאר חלש אשר כמותי
וכמוני על אלה הגלגלים הגבורים . אשר הם חוצבים קברי טרם היותי ר"ל טרם שגבראתי
שמו קצבם וגבול כמה יכיה שני חיי עלי הארץ כל זה לדעת מהר"ל ונקם סמך לקצב זמן
האדם מאת הגלגלים וזאת המות החרו' לו מנחת כבודא יתעלה ומביא הפסוק אם ה' יגפנו או
ימו יבא ומת וכוא כמ"א כ"ו י' . הרי לך שמלבד החיים המושגחים מהשם זמנם קצובים
ע"י הגלגלים עכ"ד ועוד מביא ראיה ע"ז ע"ש . ולדבריו אפשר שימות האדם פעמים . כאומנם
פ' המליץ כאל שסיבת מותו הוא אחוז בתנועות הגלגלים והוא ממקרה איוב יו"ד ה' אם
הרואים ימיו ופירש"י חלוצים ימיו ואם כאשר יתגלגל קצב זמן כהוא ע"י התנועות [הגלגל מהר
ימות כי הגיע קצו והרי קצו אחוז בתנועות הגלגל . או כוא ע"ד שכתב המורה פ' ע"ב
מהלק הראשון וז"ל וכמו שימות כלב בדרך עין ימות האדם ויבטלו כל תנועותיו וכל כחותיו כן
אלו ימותו הגלגלים יי' בו מותם העולם בכללו ובטול לכל מה שבו עכ"ל . ולפ"ז נאחז חיי
האדם בתנועות הגלגל : (י) וכל הימים אשר אני חי על האדמה . יש לפי' שנמשך למ"ש

האבון אני ומלכותי והמה ימוני לכל אשר יחפצו : (יא) מה ישתרר צעיר זכוכים קצוץ כנפים שקוע בכלא מעוך בכלוב וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו היוכל זמני מלמני מפחד אחת הפחתים הקטנים אשר ממרום יכרו לרגלי אשר מעת היצירה ערבים להובילני אליהם : (יב) אלו הגופים הנוראים שמש בראש עבדים מהמדם התענג בסיפור כבודו מבלי שפה מבלי היות לאות ועמל מעמדם במערכות שם

מגדנות אלעזר

לעיל מני' ור"ל מדת וזמן כל ימי אשר אני חי על העולם הוא אחוז בחטעות בגלגל וכאשר פירשנו. או הוא נמשך למטה וכל הימים וכו' האבון ר"ל אם אטע שבני וחשי ומוחי כל הימים אשר אני חי על האדמה להבין אמתות מהות בגלגל. האבון אני ומלכותי מאומה וכו' ר"ל הגלגלים יטו אותי ככל אשר יחפצו והמפרש פירוש אמת שהמה חולכים קברי ואולם עבוד בחיים חיי אשמת בכל עמלי ע"ז אמר וכל הימים וכו' האבון וכו' ר"ל גם כל הימים וכו' אין ביכולתי להתחכם נגדם אך הנח יטונו כחפצם : (יא) ומוסף להחליץ בשפלות האנוש ואומר מה ישתרר ויתגדל אנכי בשפל וכנבזה אשר דמיוני ונמשלתי כצעיר שבזבזים אשר קצוץ כנפיו והוא שקוע בכלא פי' מורד בבית הסהר ומעוך בכלוב של העופות והוא בכל בשפלות האדם ושפלות מעונו. ונגד שפל והלש כזה כל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו וא"כ איסוף היוכל זמני להליל ולהמלט נפשי אך עשה אחת מה שיפחיד עלי אפילו הקטן משרי ופחות צבאי השמים אשר ממרום יכרו לרגלי ר"ל כצבאי מרום כרו לרגלי אלו הפחדים אשר מעת היצירה וכו' פי' מהר"ל וז"ל מעת שצדתי בבטן יסובבו לי מן השמים סבות רבות עד כי אטעב בבזר אשר כרו לי כאלו רגלי נכנסו בערבות להולכתי אל הבורות כמאמר חז"ל רגלוסי דבר אינש אינן ערבינ עכ"ל ועיין בזה המזכיר. וז"ל הנפרש ויתכן לומר שכל זה שאמר משפלת האדם הוא הסוף מעלת בגלגלים כפי מה שאמר שהם עליונים ומוסלמים ורבות ועושרים הנה נגד מה שאמר שהם ע"וים אמר כי האדם בזבזים

המזכיר

וכו'. מלשון כל הימים אשר הם חיים על האדמה פרשת ואתחנן : האבון. לשון בחימה ובחבונה פ' חשא : אני ומלכותי * פי' מהר"ל וז"ל אם אפשר לי ולמלכותי שהמלכתי הזמן להתכונן ולקיים נגד גזירת השמים עכ"ל : (יא) מה ישתרר. כמו כי תשתרר פ' קרח ומתרגמנין אני אחזקננה : זבזים. כמו זבזי מות קבלת ר"ס יו"ד : קצוץ. כמו ויקצו את ידיכם ואת רגליהם ש"ב ס"ס ד' : שקוע. כמו ובתבל חשקיע לשונו איוב מ"ה כ"ה ולשון ירידה עמוקה הוא : בכלא. כמו נתחם אותי אל בית הכלא ירמיה' ל"ו י"ח ופירש"י בית הסהר : מעוך. כמו ומעוך וכתוב פ' אמור : בכלוב. דוגמתו בירמיה' ה' כ"ז ככלוב מלא עוף : וכל צבא השמים וכו'. לשון הכתוב הוא מ"א כ"ב י"ט : אחת הפחתים הקטנים. עיין ישעיה' ל"ו ט' : אשר ממרום יכרו לרגלי. ע"ד המקרא ממרום שלח אש וכו' : פרש רשת לרגלי. איכה א' : יצרו. כמו בור כרה תהלים ז' י"ו : אשר מעת היצירה ערבים וכו'. ע"ד המאמר שמיני מהר"ל והוא במס' סוכה דף כ"ג ע"א. וז"ל אמר ר' יוחנן רגלוסי דבר אינש אינן ערבינ בי' לאחר דמזגשי. שמו מובילין יתי' ופי' רש"י וז"ל ערבים בי' לשמים ומשלימן ערובותן ומוליכן אלו. למקום שמתקשר : (יב) שמש. כמו שם שם לו ס' בשלח : מתמידין. לשון 'תמיד : מבלי שפה. כמו שפה אחת פ' נח וע"ד המקרא השמים משערים וכו' אין אומר ואין דברים ועיין במורה הלך ב' פ"ה : לאות ועמל. פתרון אחד לשניהם : במערכות. מפורש במגדנות ויכו במערכת בשם ש"א ד' ב'

והוא הקטן בקטנות הכנפיים כנודע. וכנגד שהם מוסלמים ונעלמים מהשיג אותם לרוב רחוק ממנו אמר כי האדם קצוץ כנפיים אשר חפצם ביד' ומשיגים אותם. וכנגד רבבות אמר שקוע בכלא וכו' בבית הסהר שמהם אמרם אחד אחד לבדו. וכנגד עושרים אמר מעוך ר"ל במקומו מונח ולא יסבב שום דבר עכ"ל : (יב) אלו הגופים הנוראים פי' אלו בגלגלים שם ונתן אותם בבזר שיהיה עבדים מחתענים תמיד במה שיספרו כבוד אל בלא שפה ולשון ובלי נשמת קולם ולא ישיגם הלאות והעמל כספור כבודו יתברך. אלא תמיד מספרים כבוד אל. מעמדם במערכות אשר בעמיד ה' להם ושם יתנו ויכפרו דקות ה' ולא לזקות פי' לא יפגע בכם לרע ולזקק. אלא הם תמיד יעבדו שדי. ולא ידעו מכל שוד ושבר. העצם כזה מבלי היות לאות ועמל מעמדם במערכות ר"ל כשעמדם במערכת כהיכן המלך

שֶׁם יתנו צדקות ולא לצוקות המה יעבדון שדי ולא ידעו שדון :
(יג) ואף גם זאת ביכולת המביעים כוראם בגזרתם היקרה נתנם בחלוף
מזבם ומהלכים הפכיים : (יד) מהייבי פעלם בשפלים בהנעות גופים
שוכתים מתים ונתינת הבנת לקבל צורות. להשיב מתלבש המתכייש
במערומו : (טו) לא שלכך נוצרו לעבוד יצורים אובדים שהמה
גבבדים מהם וגבוהים עליהם חלילה ליוצרם להבגיע היקר לזולל
והעומד

המזכיר

ב' : יחזו לדקות . לשון המקרא שופטים כ' : יחזו : ללזקות : כמו לרה ולזקק משלי א' כ"ז : ולא ידעו שדון . כמו לשון הפסוק למנוח מדעון שדון איזו כ"ס י"ט ופירש"י שדד הפורעניות : (יג) ואף גם זאת . פרשת בחקותי : ביכולת הטבע . עפ"ד א"ח : בוראם בנזרם . עפ"ג א"ב ותבין : בחלוק מלכס . עיין בעל עקרים פרק חמישי ממאמר שלישי אות ד' וז' : ומהלכים הפכיו . ז"ל הרמב"ם הלכות יסודי החורה פרק ג' הלכה ב' . מהן גלגלים סובבים ממערב למזרח ומזן סובבים ממזרח למערב וכתב בפירוש שם מהן סובבים כל זה נתבאר בהכח החכמה וילתך בידעתו לזכרון רוב אותה החכמה ואיזה מקומה עכ"ל ועיין בעל עקרים פיר"ב ממאמר השלישי ופרק ד' ממאמר הכריעי מאלו הענינים : (יד) בהענת גופים וכו' . לפי מהר"ל עיין ברמב"ם הלכות יסודי החורה כ"ס ג' שהיחודות הם גופים מתים . ובמורה נבוכים פרק ע"ב מה"א ובחובת הלבבות פ"ז משער ביהוד בד"ה האחד מהם ותבין דבריו : ונתנית הכנות לקבל נזרות . עיין בעל עקרים פ"ד ממאמר ד' : (טו) לא שלכך נולדו וכו' . עד תהי' בנחת מביאו בעל עקידה ריש שער ה' פ"י שם וז"ל : הנה שהלן עליהם בחזרות על מדרגות' . אם מלך מהותם שהמה נכבדים מהם . ואם מלך מלך מקומם וגבוהים עליהם . ואם מלך חכמת הפועל הילול ליוזרה . גם הלין מלך שאלו קיימים באים וזה בלתי קיים עכ"ל ע"ש : היקר לזולל . כמו ואם סוף

בגדנות אלעזר

לא ישיגם בלילות וכעמל ע"ד שאמר נבוכד נלך
דניאל א' ד' ואשר כח בהם לעמוד בביטל המלך
עכ"ד : (גי) ואף גם זאת פי' מזהר"ל וז"ל
ואף זאת נזן הכורה בגופם ובספיר וזרחה טבע
היכולת הדר ה' אותם במצבים נחלים ושונים
מצבו של כוכב זה לא מצאנו של זה . ומהלכים
הפזיים מכלבו של זה הפך מזהל של זה . זה
למזרח וזה למערב . עכ"ל ועיין המזכיר :
(יד) מחייב פעלם בשפל פירוש בגלגלים מתייב'
פעולות בעולם השפל הזה בכנעת ג פים שובחים
מתים . פי' אם יונחו בגלגלים . ימות כל
העולם השפל הזה מהר וישבחו וינחו
מתנועתם . ועתה בכנעת הגלגלים ינועו ג"כ
הגופים השובחים מתים וזלזה וכנ"ש דברי
המורה לעיל אות ט' עיין שם במגדלות .
ומהר"ל פי' וז"ל גם נתן ה' הוחם שירא מהם
פעולות מוכרחים בעולם השפל דכיינו הזה
העולם השפל . וזה יכירה ע"י תנועת הגלגלים
שהם מניעים עומם היסודות שחתחיהם שהם
ר"ל היסודות הם גופים מתים ושובחים מעלמם
וע"י תנועת הגלגלים יתערכו ויתמוגו עכ"ל
ודבריו נכוחים למצין . ונתנית הכנה לקבל
אורות פי' גם מחייבה פעולות בעולם השפל
הזה שיתנו ויכינו הגלגלים אורות לכל הומר
אשר הוא ערן ערום בלא אורה ומתבדים נגד
שארי המאמץ לבוש' בלור' וע"י תנועות
הגלגל יתלבש החומר בצורה וישב מערומיו אשר
היה בתחילת מתלבש בלבוש הצורה ולא יתבשש
עוד ממערומיו ר"ל מתה שהי' ערום בלא אורה
עד הנה : (סו) לא שלבד נולדו בגלגלים

שיעבדו וישמשו את כליאוריס והנבראים האובדים והנחיתים להניע גופם ולתתן ולתקן לכם כסודות שהנחם ר"ל מופתי שהם הגלגלים כנבדים מהם ר"ל מהיצורים האובדים וגבוהים מהם. חלילה לליוור כל להכניע בגלגל היקר לזולל ר"ל להיצורים האובדים וזוללים. והטומד ר"ל חלילה להכניע בגלגל העומד וקיים לעולמים. לאובד ר"ל להיצורים האובדים ומתים. נכניע קיים עיין איוב י"ד. ולא יחשב פועל הכס פי' חסד שיכון למלאכה כלים יקרים של כסף שמשקל כספם יהיה עשרת אלפים ככר כסף לעשות ולפעול עם הכלים היקרים אך ממה של צדל אחד וכדס לא יתכן להבורא חלילה שיכין הכספים שימשו ויעבדו את העולם השפל הנמול אנדס כך לנמול אחד. כתב חגיב די היה אם אמר י' אלפים ככר נעשות מהם אבל הכריבו אנדס כסף ובעול נתי' קושיו חזקה הלא שפיר יהשב פועל חסד אם פעול מחט אחר מחט לרוב אשר לא יספר ככה אלו היו בגלגלים לתכלית קיום איש אחד היה דומה כמשל להנמשל אבל תכליתם הוא לתכלית אישים רבים וזולתם מן הנבראים לרב אשר אין

והעומד לאובד ולא יחשב פועל חכם שיבין כלים משקלים עשרה אלפים כבר כסף. לעשות מחט ברזל אחד אבל בראם בתבונה לא ידע בלתו אשר דרך סבובם ולהם לעשות מלאכתם. הוחזק להם מן הטוב ששינור רחב ידים כיד אלהיהם הטובה אשר כן יסד וישבעו ויותירו בדבר ה' ויקח להם מיטב השפע ראשונה לתתם יושבים במלכות וכל המלאכה נמכזה ונמס השלכו ארצה ותבל ובניה תחיה בנותר: (טז) צעיר אני לימים והמה ישישים בער אנכי מאיש והמה חכמים מחכמים טרם אוצרי בבטן שפכו הסוללות להסגרני טרם הבראני כוננו המצודות לצודדני ועד לא אצא מרחם. לכדו המבערות לתופשני

מגדרות אלעזר

אין מכפר על זאת אמר כסף וברזל לכניד שאין ההפרש מול גדולות וקטנות כלכד כי אף בעלס הוונרם יש הפרש שכתומר הגרמי זך ונקי מחומר אדם כ"ש משהרי המינים ההויים והנפסדים לכן הוא רחוק מאד שיכא כמעולה כלי למלאות הפחות והשפלה. אבל בראם הכורא הכל בתבונה. אשר לא יתודע עניינם ומסותם כלנו וזולתו ר"ל הכורא לבדו הוא יודע אמתות עניינם. אבל אמנם אשר דרך סבובם ולכתם לעשות מלאכתם ר"ל עם זה שהם סובבים תמיד בלכתם הוא מלאכתם שלום הכורא להתמוד כוהן להם מן הטוב שיעור רחב ידים פי' הכורא חנן אותם בשפע אלקי שיעור גדול ורחב ידים כיד אלהיהם הטובה פירשו רש"י כאשר כלל' יד סקב"ה שתיחה ידו טובה עליהם להלליהם בשפע רב כזאת אשר כן יסד הכורא לחנן אותם ככל' בשפע רב עד שישבעו ויותירו כדבר ה' אשר דבר לביטב של ונחנן אות' בשפעת אלו. יוקח להם ר"ל להגלים מיטב השפע הראשונה לתתם יושבי' במלכות והוא ג"כ כנוי לשפע אלקי. וכל המלאכה נמכזה ונמס הוא כנוי להצטרפות עובדי' משלבים בגלגלים ארצה. וכל התבל ובני' ר"ל ביושבים בה יחי' אך בנותר שהתרו בגלגלים כמ"ש לעיל וישבעו ויותירו. ולא שכתורו לעבוד כיצורים אובדים אלא או אורחי' מושפעים מעט לעולם כשפל ועיין המזכיר: (טז) צעיר אני לימים והמה ר"ל הצאצים ישישים וזקנים ממנו שא"ר נכרא ביום הששי ובראשית ברא אלקים את השמים או לסיבת היותם נחיים ואזנהו יצורים אובד' בער חכמי ואין בי שכל נכדל מחומר והם המערכות חכמים שכלים נבדלים כ"ס במפרש טרם אשר מוצאתי בבטן אמי שופכו הסוללות פי' עשו ושפכו תל גבוה להעמד עליו להסגרנו להלחם בי ועיין המזכיר. וטרם אשר נכראני כוננו מלודותיהם ללוד אותי בהם ועד לא אלא מרחם פירוש

המזכיר

חזיא היקר מוולל ירמיה ט"ו י"ט: ולא יחשב וכו'. מובא מליה זו בהקדמ' בעל עקרים וכתלין ובעל עקרים ראוהו במורה נבוכים פ' י"ד מחלק ג': מושקלם עשרת אלפים כבר כסף. אסתר ג' ט': בלתי. כמו בלתי כלב פ' מטות: רחב ידים. תהלים ק"ד כ"ד: כיד אלהיהם הטובה. עזרא ז' ט': כן יסד. ע"ד כי כן יסד המלך אסתר א' ח': וישבעו ויותירו. מלשון ותשבע ותותר רות ב' י"ד: כדבר ה'. יחוש ח' ח': השפע. כמו כי שפע ימים ינקו פ' הדרבה: וכל אשר יתאר המליך בשבח אלו המערכות שמעולים המה מילורי' אובדים הוא שגדלו בהכמה ויודעים דעת עליון יותר מידעיתו כמ"ש הרמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ב ס"ו וז"ל. זה שאמרנו למטה ממעלתו של הברו אינו מעלת מקום כמו אדם שישב למעלה מחבירו. אלא כמו שאומרים בשני חכמים שאחד גדול מהבירו בהכמה שהוא למעלה ממעלתו של זה. וכמו שמרין צעילה שהוא למעלה מן כעול עכ"ל. לתתם יושבים במלכות. כמו ביושבים ראשונה במלכות אסתר א' י"ד: וכל המלאכה נמכזה ונמס. ש"א ט"ו ט': ותבל ובניס התי' בנותר. ע"ד במקרא זאת ובניך תחיה בנותר מ"ב ד"ז: (טז) צעיר אני לימים והם ישישים. איוב ל"ב: בער חכמי מליש. משלי ר"ם ל': טרם וכו' מלשון טרם אלאך בבטן ירמיה א' ה': שפכו הסוללות. רש"י פי' במלכים ב' י"ס ל"ב וז"ל: סוללה. לצור אדמה להגביה תל לעמוד עליו להלחם על העיר ועל שם שהוא כובשו וחוטבו בעלם ומקבות כדי שיביס דגוש וכבוש בהזקק קורא סוללה לשון קולו קולו המסילה ישעיה ס"ב י' עכ"ל. וי"מ שהוא כלי קרב: מלודות ללודדני. כמו ותפס בללודתי ויחזקאל י"ב י"ג: ועד לא אלא מרחם. מלשון ובטרם תלא מרחם ירמיה א' ה'. לכדו המבערות. כמו וילכד גלעד את מעברות

גלעד

מגדנות אלעזר

פירוש טרם אשר ילאחי מרתה אחי לכדו המער'
לחפשי ר"ל אין מנוח לי במה לברו עפרי פי'
מכרי'ל כי סבות חנועות בגלגלים הוא סבה
התכחות היסודות אחד אל אחד שירכבו ויתחברו
המכ קרוי פי' רש"י הם נתנו קורות בנייני .
וימניס טפחוי פי' בטפח ימניס מדדו אותי
ויסדוי : (יו) וא"ת שמשנחת בגלגלים אשר
שנאו את היטורים גרמו המוקרים הרעים האלו'
על זה אמר ואולם כל המקרים הוא כפי חיוב
המערכות ר"ל בגלגלים דרך סבובם לעשות
מלאכתם חגב תורמו' מחייבי' ופועליס בעולם
השפל אלו המוקרים כמ"ש אוח י"ג ואוח י"ד
אבל לא משנחת אותי שמוני מתחילת יאורתי
חלוש ההרכבה ורפי כמוג ותור הקשרים
שלשתן לשון הולשת בנין הגוף ועיין המזכיר :
(יה) אמר זה להולשת האדם אשר יפגענו מאת
לכאי כשמים . ואמר וכי יפגעי ויפגעני עת
ופגע . ומכ היא הפגע ואמר כי יקרב שמש
ושרב פי' וחוס הכלחם בי אור היער השכיב
פי' חרב גדול . או קרח הנורא להלחם בי .
פי' ילחמו אחי הכדורים אס בחוס ואס בליה
ובקרה או בחרב . או האטח בשפתי לבתקשר'
ולאכב מעדנות ותענוגות מאכל ומשתה לפי
כסיל . וזה הוא סבה למחיתת וחולאי הגופים
העוללים פי' נפעלים ונבדאים ועלולים מאתו
ית' או רגע ימסו אסורי וקשור בנין גופי וישפל
שיאי וגוביבי ונפלתי למשכב והוליתי וכייתי
כאח' האדם אשר מואסתיו פי' אשר לבר מת
ונמנבו ונמס : (יט) שקר אז כאשר ימס בנין
האדם וישפל שיאו ונפל למשכב והלה ונמאס
אז יבין כי שקר הכון והנמנן . וסבל כללחתו
אשר הללחו זמנו והיתרון אשר וכו' אז יבין כל
מה שחב את הזנן ועבד בו עבדות פרך
למלאות תאוותיו והלגית בזמנו והים לו יתרון
נגד תהיו ושכניו כי סכל הכל : (כ) אמר זה
שכל

כמו העניק חניק לו ס' רחב : באהבתי אותו. ע"ד באהבתה אותה ס' וילא : (ב) אספו לי חקיד. תכלים ונ"ן ה' : רוסא גלעד. ע"ד הנקרא כלרי אין, בגלעד אס רוסא אין שם

נלעד קראו לי נאמני יודעי צירי עוד הוסיפו צרי . חפשו אלי כפר רפואות הגנוז וחקרו כל חכמות מצרים ושאלו את החרטומים היש מגיד לי במה ישוב כחי במה אוכל להתקן אשר עותו המצב השמימה מיום הוסדה . היוכלו כל חכמי הגלילות (כא) ואם יותן להם מלא ביתי כסף וזהב לעשות ארובות בשמים להזיל ולהשיל מהם דרך ארובה כחות אחרות ובנין חדש להשבני וענן כבדוש ובריא אולם : (כב) ובלעדי אלה האתפאר בחברת זמני ובריתו . מאימות עצומות . ובהלות גדולות מאלה האלהים עשאם שיראה מלפניו בהערות עלי ואני שלו בביתי . רוח ממרום גדול והזק ישבר הסלעים הגבוהים יפיל ההומות הבצורות התבטח גויתי . ואם בקיר החומה היא יושבת : (כג) וזולת זה האמלט מרוגז חיוז קולות בטקהלות ישברו מפרקת ביום

מגדנות אלעזר

שכל חכמי ורופאי עובדי לא יסורו מעליו נגעי המערכות ואמר אספו וקראו אלי אתם אנשי חסדי את רופאי וכו' וקראו לי אתם אנשי החכמים אתי את הרופאים המבינים כל צירים וכל חולשות ועוד תוספי לרי ורפואה וחפשו ובקשו את ספר הרפואות שכתבו שלמה המלך בהכמתו וגנוזו הזקיקו . וחקרו כל חכמות מצרים על מותלתי ושאלו את חרטומי מצרים . כיס מגיד מכל הנזכרים כנ"ל במה ישוב כחי ובמה אוכל להתקן את אשר עותו המצב השמימה מיום הוסדה פי' מיום שיוסד העולם האם קרה שירפאו אלו החכמים הנזכרים שבר ומעות המערכות היוכלו כל חכמי גלילות ארץ לתקנו : (כא) עתה ממניץ אפילו שאם יושמד לחכמים אלו נרצב כסף וזהב אין לאל ידם לרפאותו ואמר ואם יותן להם ר"ל אף אם יותן להם מלא ביתי כסף וזהב בשביל שיעשו ארוב' בשמים להזיל ולהשיל ולהשליך דרך ארובה זה כחות אחרות בריאות וטובות ולבנות אותי בבנין חדש להשבני ממחלותי בריא כרענן ברוש וצריא כאלום אין לאל ידם ר"ל להכניי אלו עם כל זה הכסף וזהב לרפאות שברי וגנעי ממערכות השמים : (כב) ובלעדי אלה המקרים . האתפאר בחברת זמני פי' אשר בזמן מתחבר אתי כחבר עובד ונאמן וכרת בריתו אתי האתפאר ואתהכל שלא יבואו עלי אימות עצומות וחזקות ובכחות גדולות מאלו המקרים הנזכרים . האלקים עשאם פי' האימות המבוארים מטה כדי שאירא מלפניו וכוא בהערות עלי פירש ישפוך עלי ואני בביתי בשלום וכשקט וישפוך וישלך עלי רוח ממרום גדולה והזק מאוד עד שיסבר הסלעים הגבוהים ויפול הכוח הכוא החומות הבצורות והחזקות . וא"כ איפוס כח גדול כידי הכוח התבטח גויתי מפגע הכוח אפילו אם אשכ בקיר החומה כי גם

המזכיר

ירמיה ח' כ"ב : יודעי צירי . פי' מבינים כל כאב ומחלי ורופאי מומחים כמו ונבהלו צירים וחבלים יאחזון ישעיה י"ג ח' : חפשו אלי ספר רפואות . עיין פסחים מ"ו ע"א : חכמות מצרים . מ"א ד' למ"ד : חרטומים . כמו חרטומי מצרים פי' אורא : במה אוכל להתקן וכו' . קהלת ז' י"ג : מיום הוסדה פי' אורא : חכמי הגלילות . כמו גליל הגוים ישעיה ס"ט ח' : (כא) ואם יותן להם מלא ביתו כסף וזהב . פי' בזה : לעשות ארובות בשמים . ע"ד המקרא הנה ה' עושה ארובות בשמים מ"ב ז' ב' : להזיל . כמו יזל מים פי' בזה : ולהשיל . כמו ישל זתיך פי' תבוא : רענן כבדוש . ע"ד אני כבדוש רענן כושע י"ד ט' . ופירשו בריא כרענן וענף ממין עץ הנקרא ברוש כמו ועלי ברושים מ"א ה' י' : וצריא אולם . תהלים ע"ב ד' ופירשו בריא בבנין אולם : (כב) ובלעדי . כמו בלעדי רק אשר אכלו הנערים פרש' לך לך : האתפאר . כמו פן יתפאר עלי שופטים ז' ב' : עצומות . כמו עלם ואין מספר ויאל א' ו' : האלקים עשאם וכו' . מלשון הנקרא וסאל עשה שיראו מלפניו קהלת ג' י"ד : בהערות עלי וכו' . ע"ד המקרא ישעיה ל"ב עד יערה עלינו רוח ממרום ופירש' ישפוך : ואני שלו בביתי . כמו שלה היות בביתי דניאל ר"ס ד' עש"ר : רוח ממרום גדולה וחזק . ע"ד המקרא ורוח גדולה והזק מפרק הרים ומשבר סלעים מ"א י"ט י"א : החומות הבצורות . כמו חומותיך הגבוהות והבצורות פי' תבוא : ואם בקיר החומה וכו' . מלשון הפסוק כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת כושע ב' ע"ו : (כג) חיוז קולות . איוב ל"ח כ"ח ע"ש ברש"י : ישברו מפרקת . כמו ותשבר מפרקתו דעלי שמואל א' ד'

ביום הגשם בהראות הברקים נמרקים מחרכי ארקים . גורקים בהשפך מבהיקי רקועים.זועמים משקעים לא יערכם כל חרוץ ובזיקים ונזקים . כל צר איננו שוה בהם : (כד) וקול הגשם כקול מים רבים כקול שדי . ישטוף מדינות ישקיע מקומות וכל מחנות ישים לחרדה . כל גנות בפלגות מזרם וממטר כל חוצות רחוצות ורחובות תלכנה מים : (כה) קפאים קצת הקפאה לחוזק הקור וישלך שלג כפיתים לא ימנונו קירות מקרירתו . ולא תציל צינה מצינתו או קפאו קפאות שלם

המזכיר

ד' י"ח : נרקים . כמו קולות ונרקים ס' יתרו : נמרקים . כמו נחושות ונרק והוא לשון אור גדול ד"ה ב' ד' י"ו ע"ר : מחרכי . כמו מליץ מן החרכים שיר ב' ע' : ארקים . כמו אלהיה די שמיא וארקא לא עבדו ירמיה י' י"א . וסירשו שמים וארץ . ונפיט יולר יוס א' דר"ס אס יאלכ גזירס דחוקס - לחבל יושבי ארקא . ג"כ פירשו יושבי ארץ והוא לפי ענין כספוק שס . ובמקום אחר יסד שכן מושבו ארקים פירשו שמים ע"ד השמים מכון שבתך מלכים סימן א' ה' : מבקשים . הם מיני ברק ע"ש שמחביק' ומזכירים אור גדול : זועמים . כמו מכ אעס לא זעס ה' ס' נלק : משקיעים . כמו ובחבל חשקיע לשונו איוב מ' כ"ה : לא יערכם כל חרוץ . ע"ד המקרא איוב כ"ח ו' : לא יערכנה זכב וזכויות איוב כ"ח : ובזיקים . כמו כמראה הכזק יחזקאל א' י"ד : ונזקים . ג"כ מין ברק כמו מאזרי זקות לבו כלאור חשכם ובזקות בערסם ישעיה ג' י"א : (כד) וקול הגשם . ע"ד המקרא כי קול המון הגשם מ"א י"ח מ"א : כקול מים רבים וכו' . לשון המקרא יחזקאל א' כ"ג ופירש"י כקול שדי קול גדול כמו שמסורש ככתובים קול ב' כח וכו' : ישטוף . כמו ונשרות לא ישטפוה שיר מ' ו' : ישקיע . מ"א י"א וכ"ג : וכל מחנות ישים לחרדה . ע"ד המקרא ותכי חרדה במחנס ש"א י"ד ט"ו : בפלגות . כמו פלגי מים תהלים מ"ג : מזרם וממטר . ישעיה ס"ס ד' : ורחובות תלכנה מים . מלשון ברחובות פלגי מים משלי ה' ט"ו . או מלשון וכל ברכיים תלכנה נים יחזקאל ז' י"ז וכ"א י"ב : (כה) קפואים קצת הקפאה : כמו קפאו תכוומות פרשת בשלח : כקור . כמו ביום קרס משלי כ"ה כ' : וישלך שלג כפיתים . מלשון מושלך קרחו כפיתים תהלים קמ"ז י"ז : לא ימנונו . כמו אכזי נגן לך פרשת לך לך : קירות . כמו בקירות הבית ס' נלוורע . וע"ד המקרא לפני קרתו מי יעמוד תהלים שס : לינה . כמו לינה רצון חטטורו שס ס"ס ה' : מלינתו . כמו כלינת שלג משלי כ"ה י"ג : קפאות שלג ,

מגדנות אלעזר

כמרעים נקול במקלות ישברו מפרקה פו' צאלו יכה כי סרעס ישבור מפרקתי כאשר יכני איש במקלו . ביום הגשם בהראות הברקים נמרקים ס' או כאמלט ביום שיראו עלי הארץ נרקים המבטיקים ומזכירים ונמרקים . מחרכי ארקים ס' מכרי"ל מחלוני כשמים נורקים עלי הארץ . בהשפך מנביקי רקועים יס לפרשו שהוא מין נרק המבטיק ומאיר ברקיע או הוא כוכב הורה כחץ והס זעמים צועף ומשקיע' ומורידים מנס : לא יערכם כל חרוץ ס' אס ירלו להזק אף אס יתן כל ערך כוכב שבעולס שלא ויקרו לא יועיל זה כלום . ובזיקים ונזקים כמה ג"כ מיני ברקים כל לרס ולוקה אין שוב ודומה להם : (כד) אחר שהליץ ממקרי הרוח ורעמים ונרקים ממליץ על מקרים אשר יאירעו מן הגשמים ואומר וקול הגשם ר"ל כאשר יגמרו המים והגשמים יכהון כקול מים רבים וכקול שדי עיין המזכיר וישלף מדינות וישקיע מתחת לארץ את המקומות וכל מחנות יחרדו . וכל גנות ימלאו מזרם וממטר כפלגי מים וישחתו הזרעים . וכל חלונות רחוצות מכלי עוצר . והרחובות תלכנה מים : (כה) עתה ממליץ שאין מנוס ועזרס מלינה החורף ומנגני הברד ואומר קפואים ונקרשים אלו מי בגשמים אף מעט וקצת הקפאה ונהפך כל טיפה מהגשמים לשלג וישלך אותו השלג כפיתים עלי הארץ לא יתגונו ויזילו קירות כבית מקדשו ולינתו . ולא תציל לינה ומלכוש . מלינתו וקריתו . או קפאו אלו מי בגשמים קפאות שלס עד אשר נכסכו כטיפות לברד קשות כאבנים ונתך וירד הברד ארצה עד כראות אבנים גדולות ממקום אבני שיש טבור ס' נראו עלי הארץ כאבנים וידמו שגאללו מהכבנים הסבורים והזכים אשר ברקיע ובאמת כס אף מים הנקפאים ועיין המזכיר . לעמען הכות וכו' ר"ל קפאים המקום ב"ה לבעניש ככס העוזבים דרכיו ולהכות כל מואס ר"ל כל מה שיפגעו וימלאו . וכל עץ טוב יפילו אלו המים הנקפאים היעמיד שליט ומושל נגדם : או ביועיל כללחס ר"ל שיאמר הנני איש מלליח

שלם. והיה לאבן ונתך ברד ארצה עד הראות אבנים גדולות ממקום אבני שיש טהור למען הכות כל מוצאם וכל עץ מוב יפילו היעמוד שלטן. היועיל הצלחה לפקוח עיני אין אגוס לעזרה: (כו) אתם רעי דעו כי ה' נתן את ההיציג ביד השמש בגבורתו. ואת קשתו נתן בענן ואני עני וכואב שולחתי הנה במטרה לחץ אל הצער והסערה ואל יחטאו: (כז) כי ישמני זמני מולך על כל שכיית ההמדה מושל בכל משאלות עינים הישכלני סגולתי בכל זאת להחטא כונות רבי המלך רובי הקשת. והיתה לי נפשי בכל שוללה לשלל: (כח) וכי אמלט בחמלת ה' עלי ממהומות מקרי הטבע האלה בכל האותות ומופתים בשמים ובארץ אשר תמעט הויתם. ומציאותם אפשרי רחוק היוכל עוד בחי ועוצם ידי להמר מעלי נגעי תקופות הימים הכובבים עלי בתמידות

מגדנות אדעור

וכזמן כרת אתי זכיותו לפקוח עיני פי' כי אחרון בעיני פקוחות אין מנוס לי לעזרה ולהלל: (כו) אתם רעי דעו כי ה' נתן חילו ביד השמש לכלם בי כח וגבורה. כמ"ש לעיל אות י"ח כי יקרבו שמש וסרד לכלם בי. ואת קשתו נתן ביד הענן לכלם בי כמ"ש לעיל אות כ"ג כאמלט מרגוז חזיו קולות. ואני עני וכואב שולחתי כנס עלי בארץ אל כעזר והסערה ר"ל לקבל הפרענות מאת המערכות המאערים ומאערים בזרקם בי את כחלים ואת הקשתות ולא יחטאו ר"ל היורה חץ להמערס חולי לא תקבל המטרה החץ לכנס סבות אם אשר לא יארכו בעיניו כראוי או קלקל בידו וזולת מהסיבות אשר יחטא בהן את המטרה. אבל כאבאי השמים אם ילחמו בי ויזרקו חילם וקשתם לא יחטאו בי ועיין פ"ג אות א': (כז) כי יסוס הזמן אותי מולך על כל שכיית החומה פי' פלטין נהמדים וימשלני בכל אשר ישאלו ויבקשו עיני הישכלני ויולחמי סגולתי ואוצרותי להכטיא כוונות רבי ושרי המלך סרובים נקשתם בי ועיין אות כ"ו ותבין. והיתה לי נפשי בכל שוללי פי' מן הנלחמים לשלול שלל כחי ממני. לשלל פי' רש' כאדם השולל שלל וחטפו וכו' לו כן תהא לי נפשי שוללה מן המהה ור"ל היולחמי זמני להכטיא כוונות רבי כמלך ונפשי חבי' שוללה ונללת מן המהה: (כח) וכי אמלט בחמלת ה' עלי ממהומות מקרי הטבע האלו פי' ממהומות מקרי אלו המערכות אשר נקדם הוא טבעי ועיין המזכיר בכל אותות ומופתים בשמים ובארץ פי' אף אחרי רואים פעלם ואותיותם מכבדקים וכרעמים בשמים ואף עלי בארץ יראו ועם כל זה ימלט נפשי ממהומות מקרס * והוא בכת אלקי אשר יחמול עלי. אשר תמעט בווייתם. ומציאותם אפשר רחוק פי' ימלט נפשי יקרבו למעט עלי בארץ. ר"ל לעתים רחוקים ויבדוק

המזכיר

כמו אבן שלמה ס"פ תלך ונת דברד ארצה. מלשון כססוק ס"פ וארץ ומטר לא נתך ארצה: אבנים גדולות. יהושע י' י"א: ממקום אבני שיש טבור. ע"ד אמר לכם ר"ע כשאתם מגיעים אלל אבני שיש טבור אל תאמרו מים מים וסירש"י כשתעלו לרקיע ע"י שם ותגיע לאבני כו' המבהיק' כמים ללולי' ע"כ: וכל עץ טוב תסילו. מ"ב ג' י"ט: שלטון כמו ויוסף הוא השליט ס' מקן: לפקוח עיני. כמו ויפקחו עיני שניהם ס' בראשית: אין מנוס לעזרה. כמו על מי תנוסו לעזרה ישעיה' י' ג': (כו) אתם רעי. חיוג י"ט כ"א: השמש בגבורתו. שופטים ס"ס ה': ואת קשתו נתן בענן. ס' נח: ואני עני וכואב. תהלים ס"ט ל': כמטרה לחץ. איכה ג' עפ"ג א"ב: ואל סערה. כמו סערת ה' ירמיה' ל' כ"ג: ואל יחטא. ע"ד המקרא קולע אל הסערה ולא יחטא. שופטים כ' ט"ו ועיין א"ז. ומכריז"ל לא זכר במקרא זה ולזאת גמגם כאן: (כז) על כל שכיית החומה. ישעיה' ב' ט"ז: בכל משאלות עינים. ע"ד המקרא וכל אשר שאלו עיני לא אולחתי מהם קבלת ב' י': הישכלני. סירש"י יהושע א' ז' תלחמי: סגולתי. כמו סגולת זכב וכסף ד"ה א' כ"ט ג' ע"ש ברש"י: להכטיא. עיין אות כ"ו: רבי המלך. ירמיה' ל' י"ג ושם ר"ס מ"א וסירש"י שרי המלך: רובי הקשת. כמו ויהי רובה קשת ס' וירא: וסיתה לי נפשי וכו'. ע"ד המקרא וסיתה לו נפשו לשלל ירמיה' כ"א ט'. ועש"ר ושם ר"ס מ"א: (כח) בחמלת ה' עלי. ס' וירא: מקרי הטבע. עיין אות ד': בכל האותות והמופתים. ס' בדרכה: הווייתם. עפ"ח א"ג: כחי ועוצם ידי. ס' עקב: תקופת הימים. ש"א א' כ': בתמידות ממקרי הטבעים מחמת שאלו הכבדקים וכרעמים ואף אם ימציאו וירעם ה' בשמים

בהמידות והדושים הכרחי : (כט) האביב לא יאבה השקימני . כאובות במכאובות הדשים יבקעני הקיץ יקוץ בחיי . במצוקות יציקני יקיציני טשנת מנוחה בקטב מירי ההורף יהרפני למוות יחרף לבכי מהיות שלו מפגעיו . הכתו יסית צינה וכגדיר לבלעני הנם כאילו ישוב הגלגל יהפלא בי להוציאני מרעה אל רעה לדחותי מדהי אל דחי : (ל) וגם בהיות טבעי הפרקים האלו על תבלית כדורם ויותר מהמה כהתעות כדריהם עוד יוסיפו צרה בהתחדש לאחד מהם מוכבי המזרים ומצב מיוחד מן השמש יכפול חוזק איכות התקופות בשיעור נמרץ לא אוכל שאנתו או יחסרני מהצריך והשלמת תקון עות

המזכיר

בתמידות . ע"כ : והדושי' הכרחי . ע"ד : (כט) האביב . כמו בחודש האביב פ' ראה : כאובות וכו' . מלשון כאובות הדשים יבקע יקוץ לזיב : (ל"ב) י"ט : יקוץ בחיי . כמו קלתי בחיי פ' תולדות : יציקני . כמו וילקס לפני כ' יהושע ז' כ"ג : יקני משנת מנוחה . יש לפרש ג' כ לשון קלתי בחיי כנ"ל ותיבת משנת הוא מלשון שנה ועת ויבחר כבומר : קצב מירי . פ' האזינו ופירש'י כריתת השדים : יהרף . כמו יחרפו חויבי תכלים ק"ב ט' : יהרף לזבי . חזק כ"ז ו' : הסמו . שיר ב' י"א : לינה . כמו כלינות שלג משלי כ"ב י"ג : וסגריר . פירש'י שם כ"ז ט"ו כמ"ש במגדנות : יסית לינה וסגריר לבלעני חנם . מלשון והסתינו כו לבלעו חנם חזק ב' ג' : חסוב תתפלא בי . שם י"ד ט"ז : להוציאני מרעה אל רעה : ירמיה ט' ב' מרעה אל רעה יצאו : מדחי אל דחי . כמו וכדית עלינו חת הדש ש"ב ט"ו י"ד : (ל) טבעי הפרקים . פירש טבעי הוומים והתקופות . ובלשון הפייט בזה פרק הנן עתמיה יולר יוס א' דר"ס : ויותר מכמה . קהלת י"ב י"ב : עוד יוספו לרס . מלשון עוד חוספו סרס ישעיה ח' כ' : מזרים . פירש'י חזק ב' ג' ל"ב מזלים . ולפי מה שפירש'י שם ו' כ"ה על פסוק מה תמרנני מה תמלנני וכי"ש בלמ"ד מתחלפין ירווח לך מאוד : איכות . עיין במל' בגיון להרמב"ם ז"ל פ"ב : בשיעור נמרץ . פי' בשיעור חמץ כמו וחבל נמרץ מיכה ב' י' ופי' רד"ק חמץ : ולא חוכל שאלו . ע"ד

מגדנות אלעזר

ויברק חליו עם זה רחוק שיזיקו כי אחד מן האלק יזק ולא חלילה בתדירות יזיקו ואם ימלט נפשי ממקרים אלו היכול עוד כחי ועוצם ידי להסיר מעלי נגעי תקופות הימים . ר"ל כאשר יקופו ימי תקופה זו ויבא תקופה אחרת מזה ימשוך כחז וחולשת לגופות . סוכביים עלי בתמידות פי' המיד יסוכב ויקפו הימים והתקופות . והדושים הכרחו פי' מוכרח שיהיה כל פעם תקופה אחרת ויגעו איש נגעו . וכמפרש פי' שמקרי הטבע נקראים אותות ומופתים שעיין כרעמים וברקים הן גדולים וגוראים כעין הניסים . והזיב ופראנכוס פירשו בכל האותות וכו' מוכב על בהמלת ה' ור"ל כי בהמלת ה' ילני באותות והניסים ונפלאות ואמר בשמים ובארץ כי יטרח לעשות כס בשמים שלא יתכוו ואם יתכוו יעשה בדרך שלא יפגעו בחדם והוא במועט כי האל ית"ה לא יעשה נס חזן לטבע רק ליחיד כדורו לזיק גמור דבוק בהכנה תמיד ע"כ : (כט) האביב הוא הקופות יסין לא יאבה ויהרף להשקימני ולשלתי כאובות פי' כהיותו וגלדות שיתבקעו כס יבקעני כהיא במכאובות וחולשות הדשים . כקין הוא הקופות תמוז יקוץ בחיי במצוקות ולרות יציקני ויעמידני . יקלני משנת וכו' פי' יקין ויעורר אותי משינת ומוחמומות מנוחה ומה בקטב מירי אשר שולט בעת כהיא וע' המזכיר . ההורף הוא תקופת חשירי יחרפני למוות פי' מהר"ל כי רוב התללה בעת כהיא לבז' העתק מחוס לקור ויהרף לזבי מבלתי היותי בשלום ושלוש מפגעיו . כסתינו הוא הקופות טבת יסית עלי לינה וסגריר פי' קור ומיני גשמים כרעים . שכל נסגרים ביותם מטרדותם יסיתם עלי לבלעני הנם . וכל אשר ישוב הגלגל ויבאו תמורות הימים יהפלא בי למוות יחרף לבכי מהיות זו אל דחי אחרת (ל) אמר המפרש כלעיר שבזבזים כבר בקדמתי בהקדמת פירשו זה שלא לזבזי . כוונתי להרכב להכרות קלוגי וקולר ידי ומעט בינתי ולא נהירין לי שבילין דרקיע ולזאת לא פירשתי במאמר זה בהתחדש לאחד וכו' עד ויעורר תמורה . חמס לא נרעתי מפי' מהר"ל והלנתיו חלי יבין הקורא מפירשו . וגם בהיות טבעי כפרקים ותקופות והמולות על הכנתם כדורים בלתי שום שינה עם כל זה יהחדשו כמאורעות כרעות . ויותר

עות הזמן אשר חלף. ויעוררו תמורתם ביצורי מדוים וכאבים חדשים גם ישנים גדולים מנשא ובלכל לא אוכל: (לא) ראה זה חידש ונפלא. הובכבים ממסילים באלו גלחמים איש ברעהו. לקצת התנגדת בפעליהם המיורדים. ואני רש ונקלה וחלקי הבל בעולמי יפקדני בשפלי משכנות מלחה יכוננו נגדו חגיתותיהם. יסוכו עלי רביהם. גם שנאתם גם קנאתם אני אסבול. כי הצלני זמני מיתר בעתות ובהלות הצילני מאלו: (לב) ובלעדי זאת היבטחני על שלות זרעי שיבא אחרי וכי יודע אם ישוב ונחם. על טובות גמלני ועשה עמהם רעה. בההפך לבב עתי להם לאכזר אחרי שובי לעפרותי תחת לכתו אתי בשלום ובמישור וכפר בריתו את מות: (לג) אבל זה ואם הוא מין ממיני

מגדרות אלעזר

מהמם יגברו כלרות כהתעוות וישתנה סדריהם כאשר אמרו ז"ל בר"כ דף י"ב ע"ב מתוך שבינו חנשי דור המבול את מעשיהם שינה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מנול כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מכול לעולם ע"כ הרי לך כהתענות הסדרים יסופו לר"ה וז"ל מהכ"ל ויותר מהמה יסופו לר"ה כהתענות והשתנות וכו' וכו' בהחדש לאחר מוכובי כמולות כפי התחברות מנב הכוכב עם השמש הנה יכפיל החזק וכו' או לפעמים כפי המנב יחסרלי מן הכורך אל בשלמות ותיקן עוות הזמן אשר הלך כמו אם הסמו היה מעוות סנה לר"ה האביב להשלמו ולתקנו וכמנב מן הכוכב יחסר ההשלמו יעוררו התמורות של כעוות או חסרון התקון ביצורי נראה ששרשו לשון מבצר ר"ל מדוים חזקים עכ"ל יעוררו תמורתם ר"ל אלו התמורות והכשתנות ביצורי ר"ל בגופי אשר הוא נוצר וכברא מדוים וכאבים חדשים וגם הישנים לא יסורו מעלי וגדולים מנשא עלי אלו הכאבים וכלכל לא אוכל פי' לא אוכל לסבול: (לא) פי' כמפרש כאלו נלחמים אבל אינם לוחמים ממש כי כל ענינם הם טבעים ואין שם שגאה ולא קנאה וחרירות ואולם המלהמה היא קצת התנגדת פעליהם ר"ל תנועתיהם המתהלפות ועם התחלפות התנוע יחליפו כענינם בתבל כידוע עכ"ל ומקוקן על זה ואומר ואני רש ונקלה ושפל וחלקי הבל בעולמי ולא יעלתי ולא ידעתי סבות התלחמות ועם כל זה יפקדוני בשפלת מלחה ר"ל בעולם השפל הזה אשר חרץ מלחה

המוכיר

ע"ד ומשאתו לא אוכל איוב ל"א כ"ג: אשר חלף. פי' אשר עבר כמו חלפו עם חיות אבה איוב ט' כ"ו: ויעוררו. כמו וכו' עורר את חניתו ש"ב כ"ג י"ח: מדוים. כמו מדוי מזרים פ' שלח: כאבים. כמו כי גדל הכאב איוב ס"ס ב': חדשים גם ישנים שיר סס"ז: גדולים מנשא. מלשון גדול עוני מנשא פשרת בראשית: וכלכל לא אוכל. מלשון וללח כלכל ולא אוכל ירמיה כ' ט' ועש"ר ועס"א ח"ח: (לא) ראה זה חדש. קבלת א' י': הכוכבים וכו'. מלשון הכוכבים מחסילים נלחמו עם סיסרא שופטים ה' כ': התנגדות. עיין מלת הגיון להרמב"ם ז"ל שער ד': ואני ראש ונקלה. ש"א ח"ו כ"ג: משכנות מלחה. איוב ל"ט ו': חגיתותיהם. כמו חגית ותלם תלמים כ"ז ה': יסוכו עלי וכו'. איוב ט"ז י"ג: גם שנאתם גם קנאתם. קבלת ט' ו': אני אסבול. יפיעה מ"ד ד': (לב) שלות. כמו אמרתי בשלוי תכלים ל' ו': מי יודע ישוב ונחם. יואל ב' י"ד ויונה ג' ט': על טובות גמלני. כמו גמלתי הטובה ש"א כ"ד כ"ח: ועשה וכו'. כמו ואתה עשה אתי רעה להלחם בי שופטים י"א כ"ז: בכספך לבב. כמו ויכסף לבב פ' שלח: לבס לאכזר. כמו תהפך לאכזר לי איוב ל' כ"א: אחרי שובי. ע"ד כי עפר אתה ואל עפר תשוב פ' בראשית: תחת לכתו וכו'. מלשון בשלום ובמשור הלך אחי מלאכי ב' ו': וכפר בריתו וכו'. ישעיה כ"ח י"ח וסירש"י יתבטל הברית

הוא. יכוננו נגדי חגיתותיהם ויסוכו עלי רביהם וקשתותם ותולס גם שנאתם וכו' פי' מוכרח אני לסבול אפי' מקרים אלו הבאים מכבות שנאתם וקנאתם זה את זה (לב) ובלעדי זאת ר"ל אם חמלט בתגלת ה' עלי מכל אלו המקרים כיבטח בזמן חוהי שישלחו וישקטו זרעי שיבאו אחרי זמי יודע ואפשר ישוב ונחם בזמן על קטנותי שגמל לי בהיותי בחיי ויעשה עם בני אחרי רעה וישלך עליהם המקרים המנבארים בזה הפרק ויכסף לבב בזמן ועתים סטוב שהיה לי. ולהם ר"ל לבני אחרי וכו' לאכזר. אחרי שובי לעפרותי ר"ל להעפר אשר נבראתי ממנו. ותחת אשר ה' ונחם אתי בשלום ובמשור וכפר בריתו תיקף אחר מותי (לג) ממלין נחמה

למיני עצבונות האנשים לא עליו אהרד או אתעצב כי מה יגיע לי אם הבאים אחרי ירעו בהמות בהררי אלף . או מעט הצאן ההנה במדבר ומי גבר חכם יחוש לבאים העתידים עודר לויתן למועד שמור אם שלום ואמת יהיה בימיו : (לד) כל נאקתי וצעקתי על עתי בבגדו בי . בחזותי חזות שוא אחזתני בתתו המוני וצבאי לתמורות כל ימי צבאי מרמס ארעה מה חדל חלדי מה נאלח כלחי ואמאן הנחם : (לה) אי שמים ישומו על זאת . אם בריאות וטובות יברא ה' וברא אתהן בהרבותיו . יצוה על רוח מטרם במקום קדש . יתהלך לנוע

המזכיר

כברית ע"ש : (לג) ירעו בהמות וכו' . מלשון הפסוק כי לי כל חיותו יער בהמות בהררי אלף תהלים כ' י' : מעט כללן הכנס במדבר . ש"א י"ז כ"ח : גבר חכם . משלי כ"ד ה' : העתידים עורר לויתן . איוב ג' ח' : למועד שמור . ש"א ט' כ"ד : אש שלום ואמת יביה בימיו . שם כ' י"ט : (לד) נאקתי וצעקתי . פזרון אחד לשיהם כמו וישמע חלקים את נאקתם פ' שמות ואת צעקתם שמעתי שם : על עתי . כוח לשון עת וזמן : בבגדו בי . כמו בגדו בה איכה א' : בחזותי . כמו לכו חזו תהלים מ"ו ט' : חזות שוא . כמו חזו שוא וקסם כוז יחזקאל י"ג ו' : אחזתני . כמו אחזת בעקב פ' תולדות : המוני . עפ"ז א"י : לתמורות . עפ"ז א"ג : מרמס . כמו וירמס לארץ תהלים ז' ו' : מה חדל . תהלים ל"ט ה' : חלדי . שם פסוק ו' ופירש"י חלדי זקנתי : מה נאלח . כמו נחשב ונאלח איוב ט"ו ט"ז : כלחי . כמו חבא כלח על קבר איוב ה' כ"ו וז"ל רש"י בכלח אין סמך במקרא להבין מלייתו . ולפי ענין הנולי' יפחד וילמד מענינו שהוא לשון גמר בשול סבואס כוז שכלס כל זורכס עכ"ל ושם ל' ג' אמר עלמנו אבד כלח ופירש"י כלח זקנה ע"ש : ואמאן הנחם . ע"ד וימאן להנחם פ' וישב : (לה) אי שמים ישומו על זאת . ע"ד המקרא שומו שמים על זאת ירמיה ב' י"ב : אש בריאות וכו' . מאמר זה מורכב מב' פסוקים בריאות וטובות פ' מקץ ומלשון אש בריאה יברא ה' פ' קרח וברא אתהן בהרבותיו יחזקאל כ"ז מ"ז . ופירש"י וברא לשון קליפה וכריסת : רוח ממרום . ישעיה ל"ב ט"ו : ממוקם קדש

בגדנות אלעזר

כרע שימאל את זרעו אחריו ואמר אלז זס האכל והעלכון אס כוח ממני עלכוונות ויגונות האנשים . לא עליו אחרד ר"ל אין ראוי שאחרד ואחעצב עליו כי מה בלע ויגיע לי אס זרעי הבאים אחרי יתנס ה' בעושר רב עד שירעו בהמות בהררי אלף . או מעט כללן במדבר ובשפלה ומי גבר חכם יחוש וידאג לבאים ר"ל על הימים שיבואו אחרי מותו . ועל מה שיארע את בניו בעת הכיא . בעתידים עורר לויתן פי' האנשים המוכנים ועתידים להיות עירי ויחדי בקבר מלווים וחברת שיהי לו בעוב"ז למועד שמור ר"ל למועד ועת שנגזר עליהם שימותו כיא שמור ומנפס עליהם : די לו בזו הדאגה ולא שידאג על אחרים אך לראות אס שלום ואמת יביה בימיו : (לד) ומוסף להמליץ שאין לדאוג ולהסתעב אלל מרע שימאל אותו לבדו . ואומר כל נאקתי וצעקתי הוא אך על עתי וזמני בבגדו בי . בחזותי פי' בראותי במאצעות ופגעות חזות שוא אחז אותי ר"ל אינני רואה טוב אך שוא ומדוחים בתתו המוני וצבאי פי' מהר"ל לשון לבא וחיל ומשל על רבוי המנוון וצבאות ימיו שהוא ענין המליץ כאן ויאמר בסמך בהפלת הענין כל ימי צבאי מרמס ארעה ר"ל כל הימים אשר אני חי על באדמה מרמס ושפלות אני ארעה ועיין המזכיר ומוסף ומשלש הענין על זמנו ואמר מה חדל ונהדל מנוב זקנתי וחלדי מה נחשב ונאלח כלחי הוא ג"כ לשון זקנה עיין המזכיר . ואמאן לקבל תהומין על כרעות האלו : (לה) אי שמים יש לפרשו כמו ואמר יגב האי הוב שהוא שם מקום כמו שפירשו רש"י ישעיה כ' ו' וכן דומה יושבי אי

שם כ"ג ג' ור"ל שכל מחזו ומקום השמים וכל לבאס ישומו ויתחמו על כרעה וחרבן הזה או יש לפרשו כמו אי הבל אחיך פ' בראשית שפירשו איה ור"ל שכל החבל וכל מקום איה השמים נראים ישומו על זאת אס בריאות ר"ל אנשים בריאות וטובות בראס ה' . ואחר ברא אתהן בתבוצותיו ר"ל יקלון ויחחק לחוסם במאצעות ומקרים רעים השנונים כחכבות . ומכפיל הענין ואומר ילוה על רוח ממרום קדש הוא כנוי להנשמה שחלק משמים ומחנכע ר"ל ממקום עדן והוא השמים אשר בו גן העדן עס עלי עדן על עלי השדה ר"ל שחכות וחכנס בגוף סאדס

לנוע מעצי עדן על עצי כשדה . ואחר כן כמוהם יאכל עש ורקב !
(לו) ואיך אראה אריות יוארו וגורים יגורו . כבשים יבושו וחורים
פניהם יחורו כגנים בגנות עגונים . בחורים בחורים נחבאים . ופחות
כשפחות בפחות ופח גלכדים : (לז) השמים והארץ רגזו ואל תחדלו .
מנפש קדשה תשבות ממעשה תקפה ולא הנפש . מהשב רוח יקר
הולך למושעות מהוריד גשמת אנוש מחדרים עליים לצלמות תהתיה .
מני שים אדם עלי ארץ :

פרק יג

אומר שכל המקרים ופגעים : כואב הכיבוש מעצי הרעים . וממלך בשבח ומלךי האל יתברך
ועיר ידיעתו אותו יתברך .

(ה) **חמסי** על מעשי ועל פועל ידי ומה אועק ואשוע . ומה ה' ארקים
אדרש ממך היים וחפד אם חפץ לבבי להמתני . אם אין
אני

מגדנות אלעזר

המזכיר

האדם הנעכר ונמשל אף לעצי כשדה . ואח"כ
לאשר היה בו רוח נדיבה כואב יאכלם עש
וירקבו בקברם אחרי מותם : (לו) ואיך אראה
אריות פי' מהרי"ל תלמידו חכמים יוארו
ויתקללו מזד הנקרים וגורים כמה התלמידים
יגורו ויפקדו מהנקרים . כבשים תואר לחסידיו
כמו ודעו כבשים בדגרים ישעיה כ' איך אראה
שיבושו וחסרו וחורים הם שרים פניהם יחורו
ויתלכטו מקללת ובושת הנקרים . כגנים הם
ג"כ שרים בגנות ר"ל בעבור הגנות שקרה להם
הם כאלמנה עגונה . ואיך אראה בחורי ישראל
בחורים וסדקים נחבאים על מקרי הזמן ופחות
הם ג"כ שרים ורזונים הם כשפחות מנקרי
הזמן . (לז) כשמים וארץ רגזו ואל תחדלו פי'
ראוי להשמים וארץ שירגזו ולא יחדלו . מנפש
קדושה תשבות ממעשה תקפה פי' שיתבטלו
וישבתו ממעשה תקפה וגדולה וחשובה וכו'
מעשים טובים והשגת המושכלות ולא הנפש פי'
וע"י זה לא ישיגו שלמות הנפשי וכו' עולם
הבא . מהשיב רוח יקר הולך למושעות פידוש
שוב ולהתבטל ממעשה תקפה הנ"ל אשר היא
רוח יקר ותשוע גדול גם יתחדו על רדת נשמת
אנוש מחדרי' עליים וכו' הרקיע השמים עיין
המזכיר ללמות תחתים והוא עו"ז כחשך וכל
של מות מני שים אדם עלי הארץ פי' יתחדו
וירגזו על זאת מיום אשר שם ה' את האדם
עלי הארץ . כ"ז מפירש המכריז . עוד כתב
המפרש ולא הנפש פי' לא תהי' נפש לפי שאם
לא תתעסק במושכלת לא תקרא נפש אלא הוא

קדוש . קבלת ח' יו"ד : לנוע . כמו נע ונד
פרשת נחלשית : עלי עדן ועלי שדה . כמה
פעמים ביחזקאל כימן ל"א : כמוכס . דוגמתו
כמהם יהי' עושיהם תהלים קט"ו : יאכלם עש
ורקב . ע"ד וכו' כרקב יבלם וכגד אכלו עש
איוב ס"ט י"ג : (לז) יוארו . כמו ארה לי
פי' בלק : וגורים . לפי' מהרי"ל כאן ע"ר על
פסוק גור אריה יהודה פי' יחי : יגורו : כמו
וגר מואב פי' בלק : כגנים וחורים . כמו את
החורים ואת כסגנים נחמיה ה' ז' ו"ה פניהם
יחורו ישעיה כ"ט כ"ב עפ"ו ח"א : בחורים
נחבאים . ע"ד מן החורים אשר התבטאו
שם ש"א י"ד י"א : ופחות . כמו והחשדרפנים
וכפחות אסתר ט' ג' : כפחות ופת . ישעיה
כ"ד י"ו : (לז) רגזו ואל תחדלו . כמו רגזו
ואל תחצאו תהלים ד' ה' : השבת . כמו
וכשבתם אותם מסבלותם פי' שמות : מעשה
תקפה . סוף אסתר : למושעות . דוגמתו האל
לנו אל למושעות תהלים כ"ח כ"א : מהוריד
נשמת אנוש מחדרים עליים . ע"ד הפייט הפחת
בהלדו טובה נשם מזובליך מוסף י"ב ד"כ אמין
כה : ללמות . כמו חשך וללמות איוב ג' ד' :
מני שים אדם עלי ארץ . שם כ' ד' :

(ח) **חמסי** על מעשי . כמו חמסי ושארי על
בבל . וכו' י"א ל"ה ע"ר : אועק
ואשוע . פירוש אחד לשניהם כמו גם כי אועק
ואשוע איוב ג' ח' : אם חפץ לבבי להמתני .
ע"ד כי הפך ה' להמתית ש"א ב' כ"ה : אם אין
אני

כרות כהמנה הורדת למטה לארץ . ללמות תהתי' פי' חביב שאם לא יוכה ירד לגיהנם שהוא
ללמות מני שים אדם עלי ארץ ר"ל אד"ה או ר"ל כל אדם ואדם כמ"ש ופראנסוס כתב רמז אל
הקבר ר"ל עוד ירגזו מאשר יושם האדם בשלם על הארץ מקום ששם קבר ע"כ עכ"ל המפרש :
(א) **חמסי** פי' זקת חמסי מאת המקרי' הוא על מעשי ועל פועל ידי ר"ל חני
נרמתי

אני לעצמי מי אתי : (ז) מה בצעי באותה חיבה יתירה . שתודיע לנפשי אם אנכי שנאתיה אם ידי עצבוני הנעסוני בהבליהם . מה תשמהני ה' בפעלך ואם כעיפי גוזלי כבודי בהלו נרו . מה תעניקני יקר וגדולה ואם אני הוא המונע ממני הטוב ברבות הטובה ה' אלקי מה תתן לי : (ג) ה אלקי אתה ידעת את האיש ואת שיהו כהנת בנת לרעו תהאר גבוליו הדרי יצוריו וכתריו אתה חופש כי מששת את כל כליו : (ז) עליון העולה על רוחו מרווחים כונו כונתו פתוחים שקופים אל מול פני מדעך : (ה) אתה הצבת מוקשי חרונך ללכדנו בערמתו אתה מושל בנאותו . תסוב פלכיו נסיכיו מטרפו חוקיו

המזכיר

אני וכו' . ע"ד אם אין אני לי מי לי וכו' : (ב) מה בלע . ס' וישב : חיבה יתירה . ס' ג' משנה י"ד דאבות : ידי עצבוני . ע"ד ידך עצבוני חיוב י' ח' . אלכל פירושו כאן כמו הכנה הרבה עלבונך פ' בראשית : כעיסונוי בהבליהם . שירת האזינו : סעיפים . כמו כעיסים מחזיונות חיוב ד' י"ג ופירש"י מחשבות : בלעו נרו . שם כ"ט ג' : תעניקני : כמו כענק תעניק לו ס' ראה : אני אני הוא . שירת האזינו : המונע ממני הטוב . כמו אל תמנע טוב משלי ג' כ"ז : ברכות הטובה . קהלת כ' י' : מה תתן לי . ס' וישב : (ג) אתה ידעת וכו' . מלשון אתה ידעת את האיש : ואת שיהו . מלכים כ' ט' י"א . וע"ד ומניד לאדם מה שיהו עמוס ס"ס ד' : בנת לרעי : תהליב קל"ט ב' : תחאר גבוליו . ע"ד ותאר בגבול יהושע ט"ו עשר' : הדרי יצוריו וכו' : ע"ד נר אלקים נשמת אדם : חופש כל חדרי בטן משלי כ' כ"ז : כי מששת את כל כליו . פ' ויאל : (ד) מרווחים . מלשון ורוח חשינו פ' וישלח : כונו . כמו וכיון פתחין ליה דניאל ו' י"א : כוונתו . הוא כוונת ומחשבת בלב : שקופים . כמו הלוגי שקופים מ"א ו' ד' : אל מול פני . פרשת בבלותך : (ה) אתה חלצת . עפ"א ח"ב ופ"ט אי"ד : ולכדנו בערמתו . ע"ד לוכד הכמים בערמת חיוב כ' י"ג : אתה מושל בגאות בים תהלים פ"ט י' : פלכיו . כמו ומחזיק בפלך שהוא לשון עני וכואב ע"ר ש"ב ג' כ"ט : מטרפי חוקיו כמו בערפתי להם חוקי משלי ל' ה'

מגדנות אלעזר

גרמתי כרוע נעמי שיבואו עלי . ומה אזעק ואזעק להושיעני ממוקרים הלא אנכי פעלתם ומה ה' אלקים אדרש ואבקש נומך חיים וחסד הם לפני חפץ להמית אותי כרוע נחיריו . אם אין אני משתדל לעצמי החיים וחסד כמעשים טובים ובחורם מי אחי עוד אחר זולתי שיסתדלם לי : (ב) אמר זה על המשכיל המתעלל בהשתדלות שלמותו ואומר מה בלעי בלאתו וכו' . ר"ל אשר כודעתי בהכמה והמדע אם אנכי שנאתי אותה בלתי עסקי בה אם ידי עצבוני פ' מביאם לי כל העצבים ומכעיסים אותי בהשתדלותם בהבלי עולם . ומוסף ואומר מה תשמהני ה' בפעלך . פ' יצוריו נפשי המשתכלת להשיג בה את הכבוד והשלימות ואם כעיפי ומחשבותי גוזלים ומונעים ממני כבודי ובהלי נרו ר"ל אור עוב"ב בהביל ומאיר אור גדול ומה הענייני יקר וגדולה הוא תואר להמושכלות ואם אני אני הוא המונע ממני טוב עט"ב וא"פ א"פ ברכות הטובה ר"ל אף שאתי חכם עמוק ותרב חכמתי ד' אלקוי מה תתן לי כזה אם איני מוכי' להשתדל בהכמה ע' : (ג) ד' אלקוי א"פ ידעת את האיש ואת שיהו פירש מהר"ל אפי' שיחה קלה בין איש לאישו כחנת בנת לרעו לשון רעיון רות . ור"ל לא הדיבור בלבד כי אף בוחן ומבין העולה על רוחו תחאר גבוליו פ' חטבב גבול האדם ואין נעלם ממך מאומה וכל חדרי גופו אשר נר ונכרה וכל אשר עמן כחוכו ובסתרוי את חופש כי מששת וכו' . הוא ג"כ לשון חיפוש את כל כלי גופו וחדרי סתרו ומכר"ל פ' יצוריו לבון יצר לב האדם :

(ד) אתה ה' העליון כל אשר עולה על רוח האדם מרווחים ופתחו כוני והלוגי כוונתו ומחשבו והנס פתוחים ושקופים אל מול פני מדעך ר"ל ידעת את כל רוח ורעיון האדם : (ה) אתה חלצת ובכרתם וכוננת מוקשים ומלודות רעות כחרונך ובאשך ילכדנו בערמתו ופ' מהר"ל המערימים ומראים עצמם כלדיקים והקב"ה מוכילם ברכים להודיע חטאתם . אתה מ כל בגאות וגאון אדם חסוב פלכיו נסיכיו פ' מהר"ל מסבב סיבות עד שפלכיו הם העניים הוגזי פלך ומקלחותם חסבב להיותם נסיכיו וארזיו ואמר פלכיו לכיוו בהיו עבדיו ע"כ ועתה מערישים לו להם תקיו ונותנים לו לחמו לאכול ופשהו ללכוד שמן לסוף ומסכה לבמות :

חוקיו נוחן לחמו פשחו שמנו ושקיו : (ו) אתה כוננת דרכיו מערכיו חניכיו ילידי ביתו כנפי שחריו תשא . יומיו וליליו אתה יסדת ומספר רגעיו תגיד תשים שפלים מכור תחתיות למרום וגבוהים עליהם צוללים במצולה . תפיל משמים ארץ גדיבי ארץ בשבט עברתיך תתן מחבק אשפתות רוכב שמים בעזריך : (ז) אתה חזקת בריתי שערי שומרי תורה נוצרי משפט . אתה שברת ראשי עם הארץ . אתה וואה כליות ולב וכבין את כל מעשיהם : (ח) הדומך מרום עולם על גפי מרומי היצירות יאריכו ראש להפליא כבוד ליחד במשלה שם הביון עוזך . שמה מרכבות כבודך . לאמר אני ואפסי עוד שמה צפנת דודיך הגדולה והגבורה והמתנשא לאמר אני אמלך : (ט) גבהת מכל יש התרוממת מכל נמצא ועיני רצונך בשפל מצבינו ישוטמו' מראשית שנותינו' בהם עד אחריתם גדלת מאד מהבלי פעלינו

מגדנות אלעזר

(ע) אתה כוננת דרכי איש ותהולתיו מערכיו פי' מהכיר' ערכת והרכבת ובראת אותו . חניכיו וילידי ביתו הם האברים ומעיים ע"ד כנף נמשל לבית ע"כ האברים נמשלים לילידי ביתו כנפי שחריו תשא הוא ענין זריחת השמש לאורך ולכנות האדם יומיו וליליו אתה יסדת לטובתו מספר רגעיו תגיד פי' אף שרגע זמן מעט מאוד הוא . הוא ית' יגיד מספר רגעיו ר"ל כמה רגעים יחיה ולא יחטא ולא נעלם ממני ית' . ותשים השפלים יותר מכור תחתיות לגבוה וגאון מאוד עד למרום . והגבוהים צמעותם יותר מהשמים צוללים מטה מטה במצולה ומכפיל בעיני תפיל גדיבי ארץ בגבוהים ונשיאם שמימה תפלים ותשפלים עד הארץ מטה בשבט ובפרענות עברתך וכעסך . והעניים בחובקים אשפתות בחולות תתנם גבוה כאלו רוכבים בשמים בעורך האל : (ו) אתה חזקת וכו' ר"ל תלמידי חכמים השומרים ומתמידים בתורתך ושברת את ראשי עם הארץ כמלאכים לשמור ולהגות בתורתך ורואה כליות ולב ר"ל המערימים ומראים עצמם כאלו למדו ומבין את כל מעשיהם אס לש"ס ואס לערמה : (ח) כדום רגלך מרום עולם והוא השמים על גפי מרומי יצירות הם המלאכים הרוממים מכל היצירות יאריכו ראש ר"ל כאלו יאריכו ויטו ראשיהם למעלה להפליא כבוד וכו' ר"ל כדי לרעות יחידיך ולהפליא בשבחם כבודך . אבל שם חביון עוזך ר"ל נחבה וכסתר כבודך ולא ישיגו אחתך כמו שכתב רמב"ם ז"ל הלאות יסודי תורה ס' ב' כלכס ח' אפילו מעלה

המוכיר

ח' : נוחן לחמו וכו' . ע"ד נוחן לחמי וימי לחמי ופשתי שמני ושקיו הושע ב' ז' : (ו) אתה כוננת . תהלים ל"ט ד' : חניכיו ילידי ביתו . פרשת לך לך : כנפי שחריו תשא . ע"ד אשא כנפי שחר תהלים קל"ט ט' : מספר רגעיו . עפי"א א"ב : לשם שפלים וכו' . איוב ה' י"א : צללים במצולה . כמו צללו כעופרת צמים פרשת שלח : תפיל משמים וכו' . ע"ד כשנך משמים ארץ תפארת ישראל איכה ב' : מחבק אשפתות . ע"ד חבקו אשפתות איכה ד' ה' : רוכב שמים בעורך פ' הכרזה : (ו) אתה חזקת וכו' . מלשון כי חזק בריחי שערך תהלים קמ"ז י"ג : ונארי יאפס . מלשון לנזור אורחת משפט משלי ב' ח' : אתה שברת ראשי . תהלים ע"ד י"ג : רואה כליות ולב . ירמיה כ' י"ב : ומבין וכו' . תהלים ל"ג ט"ו : (ח) הדומך וכו' . ע"ד השמים כסאי והארץ כדום רגלי ישעיה ר"ס ס"ו : על גפי מרומי . משלי ט' ג' : ושם חביון עוזו . חבקוק ג' ד' : שמה מרכבות כבודך . ישעיה כ"ב י"ח : אני ואפסי עוד . שם מ"ז ח' . וצלפני' ס"ב : לפנת . כמו ותלפסו שלש ירחים פרשת שמות : בגדולה והגבורה וכו' . מורכב משני כתובים בגדולה והגבורה והתפארת וכו' : והמתנשא . ד"ה א' כ"ט י"א מתנשא לאחר אני אמלך מ"א א' ה' : (ט) ועיני רצונך וכו' . ע"ד עיני ה' במה משוטטים בכל הארץ זכריה ד' י' ובד"ה ב' ט"ז ט' : מראשית וכו' . ע"ד מראשית השנה ועד

ראשונה במדרגת המלאכים אינה יכולה להשיג כבודך וכו' לאחר אני אמלך ואין עוד זולתי : (ט) אתה ה' גבהת מכל יש והתרוממת מכל נמצא ואעפ"כ עין רצונך גם בעפ"ז אשר הוא שפל כמאנ' וישוטטו ויראו מעשינו מראשית שנותינו ר"ל מיום שנבראנו עד אחריתם ומכפיל קעינו . גדלת נכנ' ואעפ"כ הבלי פעלינו תבחן מוראם

פעלינו והבלי פעלינו תבחן נוראות נפלאות על כל המעשים וזכר כל המעשים לפניך בא. היעשה ה' אלקים דבר בלתי אם נגלה לך סודו טרם העשותו התעלה על רוחי בחדרי משכבי גדולה או קטנה ואתה ה' המלך לא ידעת. שכלך הגבוה גובה גבהי שמים שפלו בערבו ידע את כל אשר נעשה בעמק מצולתינו אשר היא תכלית תחתית כל עמוק. ואין עלינו להפליא איך ואיבכה אתה לבדך תדע. ואיך תדע ההפכיים והמינים השונים בידיע אחת לבד מכל צד. ופרטים מתחדשים משתנים בלי תכלית במכפר. במדע אחד קיים ומוקיף על כלם. והדברים העתידיים אשר לא יצאו אל המציאות בידיע אמתות בלי התלות בהעדר: (י) והצודק משני קצוות. האפשר בעתיד בהברעת סגוליית נפלאה. משארת טבע אפשרותם מי ידע בכל אלה

המוזכיר

ועד אחרית השנה פרשת עקב: נוראות נפלאות וכו'. תהלים קל"ט י"ד: היעשה וכו'. ע"ד כי לא יעשה ה' אלקים דבר כ"א גלה סודו אל עבדיו הנביאים עמוס ג' ז': ונחזירי משכנך. קבלת י' כ': גדולה או קטנה. פ' בלק: ואתה אדוני וכו'. מ"א א' י"ח: גבשו השמים. ישעיה נ"ב ט': ידע את כל אשר נעש. אסתר ר"ד: אתה לבדך וכו'. מה שכתוב מהר"ל הוא דברי הרמב"ם ז"ל פ"ח משמונה פרקים. ונכלכות תשובה פ"ה ה"ה וכל ענין זה תבין אחרי עייך א"י בסמוך: התלות בהעדר. עפ"ח א"ג ופ"ז א"ז: (י) משני קצות. כמו על שני קצות כחשן פ' תלום: סגוליית. כמו והייתם לי סגולה פ' יהרו

מגדנות אלעזר

נוראות ונפלאות כל מעשיך וכו'. היעשה בקמץ תחת העיין. ומשלש הענין התעלה וכו' ר"ל כל מחשב ורעיון רוח אתה ידעת. שכלך הגבוה וכו' פ' גובה שכל כבורא יתבדך גובה מאוד הוא עד שגבשי השמים שפלים ונמוכים בערך שכל כבורא ועכ"ז יבטי ויודע תחתית כל עומק. ואין עלינו להפליא איך ואיבכה אתה לבדך תדע כתוב מהר"ל ר"ל עלמך הוא ידיעתך וידיעתך הוא עלמך וכמו שלא נשיג עלמך לא נשיג ידיעתך הכופכים פ' מהר"ל כמו הקור והתו' וסמינים השונים כמו האדם והבהמה כולם ידעת בידיעה אחת בלבד. ה"ל בלתי תוספת ידיעה ח"ו אך בידיעה אחת ידעת כל לדדים הכופכים. וכל הפרטים המתחדשים ומשתנים לרב מאוד עד אין מכפר להשתנות המתהלפות ואעפ"כ רק במדע אחד ידעת. קיים ומוקיף על כולם ר"ל וכל כנבראים אתה תסבב ותקיף את כולם. וגם כל דבר אשר עודנא לא נמצא ולא נברא ידעת בידיעה אמיתית בלי התלות בהעדר פ' אין חסרון והעדר ידיעתך בכל הנמצאים וגם באשר עדין לא יצאו אל המציאות בעולם. ופראנסוס פ' כ"ל לא שתתלה ידיעתו אלא שיודע הדברים במה שחס נעדרים כאלו הם נמצאים שאל"כ היתה ידיעתו נהלם בהעדר לזה אמר מבלי התלות מציאתו כי יודעם כאלו הם נמצאות וחס פלא ע"כ עכ"ל במפרש. ועיין המוזכיר: (י) הולדק משני קצוות האפשר בעתיד. ערס לו לבין שכל אפשר יש לו שני קצות ע"ד משל שאלמנא אפשר שירד המטר מחר כנה זה יש לו ב' קצוות וכו' שירד או שלא ירד וכן באמרך אפשר שראובן יהיה לדיק בכך זה יש לו ב' קצוות וכו' אפשר שיביא וכו' אפשר שיביא רשע. שנית ידוע ומפורסם שהאדם הוא בעל בחירה בנמשיו ועיין בזה בעל עקרים פ"א ממאמר ד' שנובא ראיות מככתובים ומלד כשכל המוהש. שלישיית כבר מושרש באמונתנו שהק"בה מסולק מחסרונות ויודע כל עתידות. ולפי הנחתנו הקשו הקדמונים ממ"נ אם הקב"ה יודע ומכריע שיביא האדם מוכרח בנמשיו א"כ אין ראוי מאת כבורא יתבדך שייטיב השכר להישרים בלבנותם. ולהעניש הנמטים עקלקלותם. אחרי כיומו פועל על ל' הבורח שכר כאל יתבדך הכריע ויודע את המעשה אשר יעשו. ואם אינו יודע ומכריע הנה יהיה האל חסרון ידיעה חלילה והוא יתבדך מסולק מן החסרונות כן הקשו כחובות הלבנות שער ג' פ"ח וסרמב"ם ז"ל בשמונה פרקיו פרק ח'. ונכלכות תשובה פרק ה' הלכס ס'. ובעל עקרים שם. וישנו הרמב"ם על קושא זו הוא ע"פ מה שזכרנו דכריו לעיל אות ט' שלא נעדר חלילה ידיעת כבורא בשני חלק האפשר. וכאדם הוא בעל בחירה בנמשיו. אך כבורא הוא וידיעתו אחד הוא. ידיעתו הוא עלמותו ועלמותו הוא ידיעתו

אלה זולתיך : (יא) וידעתינו בלות ומטלאות קצרו מהשיג . איך ידעתנו עם רוחק היחס בינותינו מצדך ומצדינו : (יב) ואולם כל אשר יצא אל היש אתה יצרתו וכל אשר אתה רואה לך הוא . הנסתרות לנו והנגלות . ואיזה ריבב הכם יהפלא כי תשוב תתפלא . במעשה ידך . היפלא מהיוצר דבר מטלאכת ההומר ומועשהו : (יג) אתה המצאת כל אשר דאתה החכמה להמציא ותהן במבע מדענו אלו המסכים והמניעות . וכודם השארת רשום בחותם הרב אמתך האמת אתה הוא לבדך אלהינו והאמת הוא אתה : (יד) התודע למושב לצים ההגלה לפני

מגדנות אלעזר

וכמו שלא נשיג עלמותו לא נשיג ידיעתו . ואף הגבוה בעמלות במלאכים לא ישיג אמתות עלמותו . וזה כוונת המליץ כאן וכוונת מנשי קצוות האפשר שעתיד אלה ידעת בהכרעה וכו' ר"ל אתה מוכריע אם שיהיה לדיק עם רשע . משארת טבע אפשרותם פי' ועם כל זה טבע האפשר תשאר לעולם כמין האנושי ור"ל לומר שיהיה האדם בעל בחירה במעשיו . ומה שיקשה לך כי ידיעתו יהפך . ע"ז אמר מי יודע ככל אלה זולתך דברות אלה המה ישוב כרמב"ם ז"ל על קושי' הנ"ל . ור"ל ידיעתך אין כחה הנכבדים אפי' המלאכי' השכלים הנבדלי' לא ידעו אמתתך כנ"ל . וזולת אלה ידעת אמתך ועלמך

המוזכר

יתרו : טבע עפ"ד א"ח : (יא) בלות ומטלאות . יהושע ט' ה' ע"ר : קצרו . כמו ביד ס' תקצר כרעת בהעלותך . היחס כמו כחבה המתיחסים עזרא ב' ס"ב ונחמיה ז' ס"ד : (יב) וכל אשר אתה רואה לי הוא . פי' וי"א : הנסתרות . מלשון הנסתרות לה' אליקנו והנגלות לנו פי' נלבים : כי תשוב וכו' . מלשון וחשוב תתפלא כי איזה י' ט"ז : היפלא וכו' . מלשון היפלא מה' דבר פי' וירא : ממלאכת ההומר ומעשהו . עיין ירמיה י"ח : (יג) בטבע מדענו . עפ"ד א"ח : רשום וכו' . מלשון את הרשום בכתב אמת דניאל י' כ"א : (יד) מושג ללים . תהלים א'

כמו שכתוב כרמב"ם שם הלכה י' ע"ש : (יא) וידעתנו בלות ומטלאות ר"ל השמות וקצרו ולא יכינו להשיג ולהבין איך ידעתנו וכו' פי' ע"ד משל אין דרך המלך בשר ודם להיותו בקי ויודע דרך השפלים והנבזים והדברים המוגנים מגודל החרהקו מהם ומעניינם ומגודל היתום אשר ביניהם . ואתה המלך בגדול וכוונתך רוחק היתום מאוד ביטוי מלידך המעולה והנעלה מעין כל ומולדיו בענוקה ושפלה בחליתם בשפלות ועם כל זה ידעתנו ואת שיהיה ואת מהשבות רעיון לבביו : (יב) מיישב כזה אומרו איך ידעתנו אם רוחק היתום ביטוי וכו' ואמר ואולם כל אשר יצא מאין אל היש ר"ל כל נברא קודם יצירתו ויהיה אין ואפס . ואחר שנברא יצא אל היש ואתה יצרת והוצאת מאין אל היש . וכל אשר וכו' הנסתרות לנו וכ"ש הנגלה לנו . ואיזה לב חכם וכו' פירש בהפך איזה לב חכם יתפלא ויתמה על בקושי' הנ"ל . כי תשוב וכו' פירש ואיך ישוב אחור ידיעתך ותתפלא ותהעלם בנעשי ידך ולא העיין בהם כי איך יתכן שיעלם מה שפעל היפלא מהיוצר וכו' וכוא ע"ד אם יוצר עין הלא יביט תכלים ז"ל ט' ע"ב . ור"ל איך דומה למלך ב"ו כנ"ל שהוא לא בפועל ולא יצר הפחותים ביהם ממנו וכוא נברא כמובן . חבל יאזח שהיוצר הכל ידע את כל רעיון וענין ילדיו עולמו ויהר מידעות היוצר במלאכות החומר שגם חומר ילדיו הכל יתבדך בראו : (יג) נקדים כי ברא האל הכנות נגזרות ורבות וסודות וכשפעות אשר בה אין בעין נברא לרחותם ולהשיגם על תכליתם זולת כבודא . וזה אומרו אתה במלאכת ובראת כל אשר ראתה חכמתך לבדך . והתן בטבע ידיעתנו אלו המסכים . והמניעות פי' מכרי'ל אלו החומרים אשר הם משך גדול ומוכע להשיג אמתות ענינים השכלים . ולואת השארת כודות אלו רשום והתום בחותם כתב אמתך פי' בחותם של מכתבך ע"ד חוהמו של הקב"ה הוא אמת . או יש לפרש שכל הסודות החומרים ונסתרים הם בחותם כתב אמת הוא החורה . ואם ייגע עד אשר יפסיעו אלו המסכים והמניעות יתגלה וכוא עיקר לפי הענין . האמת אתה הוא וכו' ע"ז שכתבנו זה פעמיים עלמותו כוא ידיעתו . וידעתו כוא עלמותו (יד) ואת' למס לא ידע ולא יבין באדם אלו הסודות וכשפעות שפע אליקים ע"ז אמר התודע כסודות לבני אדם שמכונים בנושב ללים ובני עולם . כנה במלאכים וכו' אקדים דברי רמב"ם הלכות יסודי תורה פרק ב' הלכה ח' אסורו מעלה ראשונה במדרגות המלאכים אינה יכולה להשיג אמתת כנ"ל זאת יו"ד .

לפני בני עולה. הנה המלאכים לא עמדו על כוד מכתבך האמתי
החרות בלוחותיהם ואיך נעמוד אנהנו די לא אית אנוש די כחב יכיל
למקרא הן בקדושיך אשר כך יאמינו לעולם לא תאמין ואיך תשמין
בשפעך בועט במלכו ובאלהיו או איך יתוש נואש ימצא הן בעיניך
וידעך: (טו) תכלית מה שנדע כך שלא נדעך ואולם נדע היותך נמצא.
זה הלקינו מבל עטל ההשתכלות וידיעות ההשקפה. לבד בהשגת
קצת שולליות. ילבש צדקה מבקר בהיכלך. ובתכונות הרחקות
יקרב

המזכיר

א' א': לפני בני עולה. ש"ב ג' ל"ד: הכס
מלאכים וכו'. מלשון סנה שני המלכים לא
עמדו לפניו ואיך נעמוד אנהנו. מ"ב י' ד':
החרות בלוחותיהם. מלשון חרות על החרות
פ' תשא: די לא אית וכו'. דניאל ב' י': כן
בקדושיך וכו'. ע"ד הן בעבריו לא יאמין:
אף שובני כתי הומר. איוב י"ד י"ח ו"ט ע"ש
ט"ו ט"ו: ואיך תשמין בשפעך. ר"ל בשפע
אלקי ועיין בעל עקרים פרק ו' ממאמר א':
ובס' רש"י משינוי לרמב"ם ז"ל במשנה כל ישראל
יש להם חלק לעולם הבא: בועט. כונו וישמין
ישורון ויבעט שירת האזינו: וע"ד וקלל במלכו
ובאלהיו. ישעיה ח"ת כ"א: יתוש. עפ"ב
א"ח: נואש. כזו ולרוח אמרי נואש איוב ו' כ"ב
(יד) ילבש צדקה. ישעיה כ"ט י"ז: ולבקר

כביכול

נעמוד ונבין אנהנו: די לא אית וכו'. ולזה אין איש אשר יוכל למקרא כל הסודות
ולבנים. ומכיל העין ואומר הן בקדושיך הם המלאכים הקדושים אשר כך יאמינו ולעולם לא
יסקרו באמונתם לא תאמין להם ותודיעם סודיך ואיך וכו' ר"ל שיהם לב האדם ותדעו
בידיעת שפעך וסודך המוכרים ומשלים בעיניו או איך האדם אשר נמשל ליתם נואש והכל ימצא
הן בעיניך שמודיענו היעת עד שידע אותך: (יד) תכלית מה שנדע כך. ר"ל ידיעתנו אותך
הוא שלא נדע אותך כנו שכתוב בחובת הלבבו' פ"ו משער היהוד ד"ה ונשאל ותכלית דעתך
אותו שתורה ותאמן שאתה בתכלית הסכלות צאניתת עם כבודו. ע"ש כל דבריו
הנאבדים והעניינים ומוליך זו מובא בעל עקרים סוף פרק ל' ממאמר כב' ע"ש. ואולם
וכו' זה הלקינו וכו'. ר"ל אם התקדושים והשקפות ידיעות לא נדע מאומה מעלם כבודך וזולת
ידענו היותך נמצא: (טו) לבד בהשגות וכו'. ארומי כאן כדיבור כי כל עומק לא ימלא וזולת
רוח. וערס כל אידעך פי' החיוב והשולל. החיוב הוא שתאמר ראובן חכם ע"ד מושל או
ראובן גבור. הוא נקרא החיוב מפני שאתה מהייב אליו אלו התארים. וכשולל הוא שתאמר
ראובן אינו כסיל או ראובן אינו חלש הוא הנקרא השולל מפני שאתה לוקח ותשלל מעמו
חסרונות אלו. ועיין בזה במלת הגיון לרמב"ם ז"ל שער ב'. וכתבו קדמונינו ז"ל שלא יתאר
הבורא יתעלה דרך חיוב אלא דרך שלילה. וכך כתוב הסורה נבוכים פרק כ"ח חלק א' שכל
השלילות נדקות עליו וכל המהינות כחובות עליו יתבאר. ועיין בעל עקרים פ' כ"ב ופ' ל'
ממאמר השני. ולבבין טעם זה בקיצור נמך אקדים דברי החסיד בחובות השוללות כדברך האמתות
משער היהוד דבר המחיל וכבר התבאר זה לשונו וכל אשר תספר אותו מן המדות נדריך
מן המהינות מפני שכל מה שמחייבים נמשך כבודו מן המדות אינו נמשך ממדות נגדו
ממדות המקרה כדורא העלם והמקרה לא תשיגו מזה ממדות נגדו כבודו. ואקדים לך להבין
דבריו ותחילה להבין העלם והמקרה. כעלם הוא ע"ד מושל החוס כהאש הוא עצמות מפני
שלא נמצא אש וזולת החוס. והמקרה הוא החוס בזה החוס שהחוס כהאש אינו כ"א מקרה
קרה. ועיין במלת הגיון כנ"ל שער י' וכתובת הלבבות פ"ט משער הכ"ל ותבין העלם והמקרה.

שנית

מגדנות אלעזר

וכלל מכוונת בשם לוח כמו שאמר המלך כהכס
ע"ה כהכס על לוח לבך מושל ג' וכן ירמיה
ר"ס י"ז חרשה על לוח לבם וזה לשון החסיד
בספר אחרות לדיקים בהקדמה שם לב האדם
דומה ללוח שהוא מוכן לכתוב עליו אם הלוח
הזה ביד טיפס ישרעט עליו שריטת כבלים עד
שיתקלקל. אבל הכס יכתב עליו סדר עניניו
וחובותיו ויגיע לתועלת גדול. כן לב האדם
הכסילים ילידו בו ליורי הכל ויכתבו עליו חקקי
הכל והמשכלים יכתבו עליו מכתב אלקים שהוא
יסוד התורה והמלאך. הכס הלב מכוונת בשם
לוח והכריזו מכוונת בשם מכתב. וזה פי'
המאמר א"ה למה לא ישיג האדם את הסודות
והשפעות ע"ז אשר הכה המלאכים לא עמדו
וישינו סודך האמיתי החרות בלוחותיהם ר"ל
אשר יחשבו ויתאוו תמיד בלביהם להשיג ואיך

נעמוד ונבין אנהנו: די לא אית וכו'. ולזה אין איש אשר יוכל למקרא כל הסודות
ולבנים. ומכיל העין ואומר הן בקדושיך הם המלאכים הקדושים אשר כך יאמינו ולעולם לא
יסקרו באמונתם לא תאמין להם ותודיעם סודיך ואיך וכו' ר"ל שיהם לב האדם ותדעו
בידיעת שפעך וסודך המוכרים ומשלים בעיניו או איך האדם אשר נמשל ליתם נואש והכל ימצא
הן בעיניך שמודיענו היעת עד שידע אותך: (יד) תכלית מה שנדע כך. ר"ל ידיעתנו אותך
הוא שלא נדע אותך כנו שכתוב בחובת הלבבו' פ"ו משער היהוד ד"ה ונשאל ותכלית דעתך
אותו שתורה ותאמן שאתה בתכלית הסכלות צאניתת עם כבודו. ע"ש כל דבריו
הנאבדים והעניינים ומוליך זו מובא בעל עקרים סוף פרק ל' ממאמר כב' ע"ש. ואולם
וכו' זה הלקינו וכו'. ר"ל אם התקדושים והשקפות ידיעות לא נדע מאומה מעלם כבודך וזולת
ידענו היותך נמצא: (טו) לבד בהשגות וכו'. ארומי כאן כדיבור כי כל עומק לא ימלא וזולת
רוח. וערס כל אידעך פי' החיוב והשולל. החיוב הוא שתאמר ראובן חכם ע"ד מושל או
ראובן גבור. הוא נקרא החיוב מפני שאתה מהייב אליו אלו התארים. וכשולל הוא שתאמר
ראובן אינו כסיל או ראובן אינו חלש הוא הנקרא השולל מפני שאתה לוקח ותשלל מעמו
חסרונות אלו. ועיין בזה במלת הגיון לרמב"ם ז"ל שער ב'. וכתבו קדמונינו ז"ל שלא יתאר
הבורא יתעלה דרך חיוב אלא דרך שלילה. וכך כתוב הסורה נבוכים פרק כ"ח חלק א' שכל
השלילות נדקות עליו וכל המהינות כחובות עליו יתבאר. ועיין בעל עקרים פ' כ"ב ופ' ל'
ממאמר השני. ולבבין טעם זה בקיצור נמך אקדים דברי החסיד בחובות השוללות כדברך האמתות
משער היהוד דבר המחיל וכבר התבאר זה לשונו וכל אשר תספר אותו מן המדות נדריך
מן המהינות מפני שכל מה שמחייבים נמשך כבודו מן המדות אינו נמשך ממדות נגדו
ממדות המקרה כדורא העלם והמקרה לא תשיגו מזה ממדות נגדו כבודו. ואקדים לך להבין
דבריו ותחילה להבין העלם והמקרה. כעלם הוא ע"ד מושל החוס כהאש הוא עצמות מפני
שלא נמצא אש וזולת החוס. והמקרה הוא החוס בזה החוס שהחוס כהאש אינו כ"א מקרה
קרה. ועיין במלת הגיון כנ"ל שער י' וכתובת הלבבות פ"ט משער הכ"ל ותבין העלם והמקרה.

יקרב איש להשתחוות לך: (פו) ואיך יעלם מציאותך עם גודל כדום
 פלאי מעשיך הנלותם. ואם תכלית הראותך מחיים לנו העלמה
 לקצורינו לא בבל זאת נהדל להכיר גדלך. כי חזק הסתרו יעיד
 עליו למקצרים כמו שיגלהו חזק הראותו למשיגים. כמו העטלף
 אשר אור יקרות לא ראתה עינו לחולשת כחו וחושו והוא בהכרח
 מצייר חזק ניצוץ השמש אחר היותו בורח ממנו. כמו שיציירהו
 הנשר ציור אמתי ברוב התקרב אליו להתענג בזיוו: (יז) ואם שני
 מיני

מגדנות אלעזר

המזכיר

בסיכלך. תהלים כ"ז ד': יקרב איש וכו'.
 ומלשון והיה בקרב איש לבשתחות לו שמואל
 ב' ט"ו ה': (טו) אור יקרות. וזכיר
 י"ד ו' ומלשון וכל יקר ראתה עיני איוב כ"ח
 י': כמו העטלף. עיין בעל עקרים פרק כ"ט
 ולמ"ד
 זכנה נחלקו בפלסופים צנצנא חס הוא עולם או מקרה דעת הרמב"ם במורה פ' כ"ז מח"א
 שכל הנמצאין הם אך מקרה וזה הוא טעמו כיון שכבר הי' מהות בדבר או האדם מציור
 ידיעה כש"כ ע"כ שילא מתחיל הפועל א"כ הנציאות והוא שילא מן הכח אל הפועל.
 הוא רק מקרה שקרה להדבר או להאדם הזה הנצרך והפלסופים סברו ש"מ יצירתו עני'
 עצמות לו שאל יקרה מקרה א"ל מה שיקרה להדבר אחר היותו נמצא בפועל. ולא יקרה
 מקרה מה שיקרה להדבר אשר עורו הוא כח' ואולם זאת לא יוכל לדעת שניכס שהיציאה מן הכח
 אל הפועל הוא כח אחר. וא"כ איפא לא יתאר כבורא עולם בעולם או במקרה כי המקרה הוא
 שקרה כח אחר להדבר אחריו כיותו. וכבורא עולם לא ישגור בדביו והשיגוי ולא נוספות בו
 אום דבר. והעולם ע"פ י"ח א"ג. ועיין בעל עקרים פ"א מנ"ב ובהג"ה שם וחבין וזה
 שחרחיק ממנו יתברך ע"פ י"ח א"ג. ועיין בעל עקרים פ"א מנ"ב ובהג"ה שם וחבין וזה
 סי' הנהמר חובת הלבבות כ"ל לריך שתבין מהם ריחוק וכו'. ר"ל שהרחיק ממנו כגשמות
 וכחכרונות והוא בדרך שלילה ר"ל שתאר את הבורא דרך שלילה כשתארכו בהם לריך שתבין
 השלילה שאינו שואר חלילה וכן כל השבחים והתוארים ומציא ראה מנהאמר
 אריסטוס השוללת וכו' ר"ל יותר טוב לשלל מבורא כחכרונות מנחייב אליו יתברך השבחים
 והתוארים מפני שכל מה שמחייב וכו'. ר"ל אם תחייבו ותהלל אותו בדרך חיוב אינו נמלט
 כי המה סהיא בעולם כדודו עולם או מקרה והבורא וכו' לא ישיגורו בעולם והמקרה אבל
 בדרך שלילה תסלק ממנו יתברך כל חכרונות ואתה חבין מאמר המליץ ובהשגות וכו' ר"ל
 כאשר ישיג ויבין האדם שיתאר הבורא אך דרך שלילה ילגש דקה וידע לבקר ולכלל אותך
 בסיכלך ולא בדרך חיוב. ובתבונת כרחקת ר"ל שצ"ח וירחק מאתך בגשמות וסבריו וכחילוק
 ודומיהן יקרב איש לבשתחות ולכתחין לפניך. ועיין בהסד הברכה בסקדמת רבינו שמואל אבן
 חנן לשמה פסקי הרמב"ם ז"ל: (טו) ואיך יעלם וכו'. סי' אין לומר הלילה שאיך נמצא
 ונעלם מציאותך. עם גודל ר"ל לפי ראותינו נפלאים מעשיך מפורסמים והנגלים לעין כל:
 ואף אם תגלית וכו'. ר"ל שיראה איש אותך בחייו העלמה לקצורינו ר"ל נעלם מאתנו זאת
 לקוצר דעתינו וחולש השגתנו לא בכל זאת וכו'. ומה שיסד הראותך מחיים לנו הוא ע"ד הזכר
 בקדש על פסוק כי לא יראני אדם וחי בחייה לא תמאין אבל בנתיחין תמאין ע"ש פרשת
 ויחי. כי חזק בהתרו ר"ל גודל וחזק ישבתך בהתרו יעיד עליו למקצרים ר"ל יעיד ויראה
 מציאותך לאש קוצרי השכל ומדע כמו שהוא נגלם למשיגים ר"ל להנביאים ולנולאכי עליון
 במשיגים אותו יותר ממעלהיו. וממליץ משל נמרך שהוא מפורסם ונמצא לנו כמו למלאכי
 עליון ואומר כמו העטלף אשר אור יקרות ואור גדול לא ראתה עינו לחולשה כחו וחושו
 ר"ל מפני חלש ראות עיניו לא יוכל להביט אל מאור הגדול. עכ"ז לא יכחיש בנציאת השמש
 ומצייר אותה וניצוצותיה בהכרח מפני היותו בורח מאור גדול השמש כו' שיצייר הנשר ציור
 אמיתי השמש ברוב וכו' ר"ל כשחזק חזק והמין מאור עיניו. ויקרב מאוד אל השמש ויביט
 בעין השמש ככה יליכסו העטלף בנכחו ממנו ועתה חבין שלכיר גדלו יתברך כמו שיכרכו
 במשגים אותו יתברך: (טו) ואם שני מיני וכו'.

מיני הציור אין ביניהם הדמות אתה ידעת מכל יודע וטעשיך מוכיחים כי חכם מכל חכם אתה. ועשית בחכמתך מלאכות בלי נערבות ונפלאות לא ישערו נוראות לא ידמו. המצאת בציור יצירתי מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי :

פרק יד

נמליץ בשפלת הגווים ונמנעלת הנפש וענין הרכבתם :

(6) אתה הרכבת אנוש מראש כנויה שפלה סבלה שכלה. הצוללת היא בתהומות נקמות ומארות : (3) ורוח יקרה יודעת בינינו מה טוב. אצולה מכבוד העולה היא למעלה והיתה למאורות. (ג) ה' האלקי בתבונות מלאכת מערכת חבנית יצורי. גדלת מאד נפלאים מעשיך בנפשי היודעת : (7) אתה עשית לנו את הנפש הזאת גנובת היכלי מלך שכונה באהלים עליונים. מתנודרת במורד שושנת

המזכיר

ולמ"ד ממאמר השני : (טז) המלאכת בציור יצירתי. ע"ד מאמר רבינו ז"ל. ומביא רש"י שמואל א' ב' ב' על פסוק אין צור כאלקינו. אין צייר כאלקינו הלא צור בתוך צורה : מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי פרשת וירא : (ח) אתה וכו'. ע"ד המקרא הרכבת אנוש לראשיתו תכלית ס' ו' יצ' ופי' חיתת הרכבת עפ"י א' : שכלה. ע"ש א"ח : כוללת. כמו לללו כעופרת שירת הים : מארת. כמו את המארת ואת המאונה פרשת חבא : (ב) אצולה מכבוד. כמו ואללתי מן הכוח פ' בהעלותך : העולה היא למעלה. קבלת ג' כ"א : ויחית למאורת. ע"ד וכו' למאורות פ' בראשית : (ג) ה' אלהים וכו'. ע"ד המקרא ה' אלקים גדלת מאוד תכלית ר"ס ק"ד : נפלאים מעשיך ונפשי היודעת. תכלית קל"ט י"ד : (ד) אתה עשית לנו וכו'. ירמיה ל"ח ט"ז : היכלי המלך. משלי ל' כ"ח : מתגוררת. כמו אשר אתי מתגורר עמם מ"א י"ז

מגדרות אלעזר

פי' אם יציר איש ציור או תמונה ובמקום אותו הצורה והתמונה יציר עוד צורה אחרת לא תראה ולא תדיר שים דמות מפני אלו הצורות. אבל אתה כבוד ידעת מכל יודע ועשית וכו'. בלי נערבות מלאכת כואת משום נבדל : נפלאות לא ישערו. פי' אין לשער נפלאותיך נוראות לא ידמו ר"ל אין דמיון לנוראותיך המלאכת בציור יצירתי עובר בנמי אמו הוא ציור בתוך ציור : מעשים אשר לא יעשו. ר"ל שאין נבדל יעשה אותם עשית עמדי ר"ל ביצירתי. פי' אחר ואם שני מיני הציור וכו' נמשך למעלה ור"ל שני מיני הציור הוא ציור העטלף וציור הנגד. ואין ביניהם בדמות ר"ל שני מיני הציור אינם דומים זה לזה שהנשר הוא במשיג והעטלף הבלי משיג עם כל זה העטלף מצייר מציאות השמש כי לא יתכן שכרת מדבר הנעדר. מלאהי בפרש יסן :

(א) אתה הרכבת אנוש מראש. פי' מהר"ל וז"ל ר"ל מראשית הכריאה דהיינו אדם הראשון הרכבת לבדך אבל הנבראים אח"כ הם בג' שותפין עכ"ל ועיין בזה מס' נדה דף לא ע"א מגוייט שפלה וכו' ע"ד וילך ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וכוא כנוי לשפלות הגוף : הכוללת הוא בתבונות. פי' מהר"ל וז"ל אחר מותו לקום ממנה אם עשהה הרע עכ"ל : (3) ורוח יקרה. פי' מהר"ל וז"ל עד הכה אחר ענין הגוף מעשה מנצל ענין הנפש ואמר ורוח הוא הנפש היודעת ומשגת השכלות שהם נקראו ידיעות הטובות אצולה מתחת כסא כבוד עכ"ל. וכוא ע"ד הפיוט בפסח בחלדו טוהר נשם מזובלך במוכך י"כ העולה היא למעלה ר"ל אחרי מות הגוף תשאיר הנפש ועולת למעלה בקיע השמים עפ"ד א"ב. ויהי שם למאורות כבתחלה וכבט אל עומק מליצת המנין בשפלת הגוף סיים נקמות ומאורות. ובעולת הנפש סיים ויחית למאורות : (ג) ה' אלקי וכו' גולג מאד. ר"ל גדולים מעשיך מאוד בהרכבת גופי וגם נפלאים מעשיך בנפשי ובנשמת היודעת השכלית כאשר כתבו אות ב' : (ד) אתה עשית וכו'. עיין מס' נדה דף הכ"ל גנובת היכלי מלך. פי' מהר"ל וז"ל ע"ד משל כאלו נגנבת משם כי היא לא תראה לרדת כמ"ש רז"ל ע"כ אתה נוצר. שכונה באהלים עליונים ר"ל ערס אשר הפח ה' אותה בנשם האדם

שושנת העמקים. אתה הקצית לשבת' מצע קצר בכמלי חשך משחור
תארים פגית הבית הכינות כסא לה משכן עלטה בצלעי ותעשה לה
רגבים רקב מחולקים בקו מסגרת טופח כביב ותכסה בחלאה. וקדרות
מצופים על חרס ותחמרה בהמר ובזפת :

פרק טו

יתבאר אכל הנפש על אשר הרדוס נטס ותתחם כשגנות המושכלות ומריבת הרוח והגויה
והשכר לסיגרים בלבותם. והעונש להמטיס עקלקלתם וידיעת הבזרא יתעלה בפרטי מעשינו
ונחשבתנו :

(ה) זאת כבודה בת מלך פנימה תזכור יקר משפחתה ובית אביה
ולא ידעה מי הביאה הלום. בשגנה רעיונה בעוז חביונה
ושגבה מחשבה במחצבה לא יחרידה העדר ובלה : (ג) ובכלה תעדת
כלי

מגדנות אלעזר

המוכיר

הייתה שוכנית בקרוע שמים ועתה מתגוררת
פירש בית דירחה במורד ושקיע בגוף העכור
וכיח כשוננה פי' פרת יפס המראה והתואר
הנעשה בעמק עכור. אלה הקצית וחלצת לה
דירחה לשבת בה מלע קצר פי' בנין קטן בכסלי
פי' מהרי"ל לשון כסלים הם הכליות וכארו"ל
כליות יעלוט עיין ברבות ס"א סע"א ח"כ
יתחייב שימלא שם כח מנחת הנפש עכ"ל חשך
משחור תאר אלו הכסלים בית דירחה : פגית
הבית : ר"ל בגוף : והכיות לה כסא במשכן
עלטה וחושך והוא כללי. פי' אלל כלעות
והוא כלל : ותעשה לה. פי' לזורר הכשמה
רגבים פי' הידים והרגלים ע"ש השפלות שאלחרי'
האדם הוא רקב. והוא שאמר מהחולקים בקר
כי הם בקו נצוים ופשוטים. ויש לפרשו ע"ד
המקרא בהמזכר ע"ש חלק ומדת יד ורגל זה
כמדת זה ואמר מהגרת טופח סביב רמו על
קצית האדם והוא אך כמדת טפח בערך' וע"ד
הנה טפחות נחת ימי תה"ל ל"ט כ"כ המפרש
הישן : ותכסה בחלאה פי' וסמא וכל זה בגנות
הגוף עכ"ל וקדרות מלוסם על חרס נראה חרס
פירוש שמש כמו האומר להרס ולא יורה איוב
ט' ז' ח"כ יהיה פירשו וקדרות הוא כנוי לגוף
העכור הוא אפוי ומכסה להשגמה הנגשלת לשמה :

י"ז כ' : שושנת העמקים. שיר כ"ס ח' :
הקצית. לשון וקצץ פזילים וכאן הוא לשון
חליצת בנין. או יש לפרשו לשון קלה כמו
צלה נקודה קטנה לעיל פרק י"ב אות י"ו והוא
בשפלות וקטנות גוף האדם : מלע קצר. עיין
ישעיה כ"ח כ' : בכסלי. כמו אשר על הכסלים
פ' ויקרא : השך משחור תארים. איכה ד' ח' :
פגית הבית. פ' חיי שרם עפי"ג ח"ו : הכיות
כסא לה. מלשון והכיותי את כסא מלכותו
ד"ה ח' כ"ב י' : עלגס. דוגמתו ועלגס היה
פרשת לך לך : רגבים' דוגמתו ותגבים ידבקו
איוב ל"ח ל"ח : רקב. והוא כרקב ובלה שם
ס"ס י"ג : מחולקים בקו. ע"ד וידו חלקת להם
בקו ישעיה ס"ס ל"ד : מסגרת טפח סביב. פ'
חרומה : קדרות. כמו שמש וירח קדרו יואל
ב' י' : מלוסם על חרס. משלי כ"ו כ"ג :
ותחמרה בהמר ובזפת. פרשת שעות :

(ה) זאת כבודה וכו' לשון הפסוק תהלים
מ"ה י"ד : בשגנה. כמו שגנו כהרב
לשונם תהלים ס"ד ד' : ושגבה. כמו אשר שגבה
מזמן פ' דברים : במחצבה. עפ"י ח"ד :
העדר. עפ"י ח"ג : כלה. כמו עז כלה פ'
וירא. והוא לשון כליון ע"ר איכה ס"ג :
(ב) וככלה תעדת כלים. ישעיה ס"ס ח"א :
לעזר

מלכי הנולדים היושבת פנימות בהדרים העליונים תזכר בזה העולם יקר משפחתה
וכו' ולא ידע מי הביא אותה הלום בעולם הזה : בשגנה רעיונה. פי' כשתלטש
וחשגון רעיונה וכו' ותזכר בעוז חביונה ר"ל מוקמה אשר היתה נחמה ונעמן בקרוע השמים :
ושגבה ויגברו מחשבותיה במחצבה ר"ל במקום אשר נחלצת : מנחם לא יחרידה וכו' : ר"ל העל
אלה לא יחרד לבבה. על רב נחת רוח שהיה לה ועתה יעזרו ויכלו : (ג) ובכלה תעדת כלי
יקר. פי' מל בש חבדי עדנים ושנים ובתחת וכו' מנעוטה שהיה לה לפנים בבית אביה. ועתה
תשבול אף ותמה ולעבוד א"ז האדמה הוא בגוף האדם הוא עפר מן האדמה. ותזכר כי נגרשת
מתוך מלכות בית אביה ללקח בשדה את העלים ולקח טרפה ומוזגה בועת אפה. ולהקח אשפה
וכו'. פי' מלפנים היתה מאויר ככוכב כשק וכלינה ועתה התקף אשפזות ולשבעו בחרפה
ביוני

בלי יקר. ובתתה על לב כי שולחה ממנוחה לאף וחמה. לעבוד את האדמה. וכי גורשה מהצר המלכות. ללקט בשדה ולבקש טרפה. בזעת אפה. ולחבק אשפה ככבי נשפה ולשבוע בחרפה בימי חורפה: (ג) תתעצב בטעצבה כי הבלימה אביה תהכס בצעיף אלמנותה ותתעלף מה זאת עשה אלהים לה להעתיק אהלה מזבולה לגור בין הנגרים אשר לא ידעה לשלח לעזאזל אילת דחוקים אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ אם צורה כברה ועושה הבעיסה וישת עפר להמה. ורגבים הפעימה לבעבור הרעימה הלא תבוש ותאלם זאביה ירק ירק בפניה הלא תכלם ובין בה ובה יהיה בשתה מבעתה והכרת טומאתה יחזיק בשוליה לאמר אם גונב גונבתי ממקום שלמות וכבוד וגם פה לא עשיתי מאומה. להשלים הסרוני הלא טוב לי עוד אמנה. עם אשר עדן לא היה: (ד) בכל כחי אעבוד

המזכיר

לעבוד את האדמה פירש' בראשית: ללקט בשדה. רות ב' ח': ולבקש טרפה. כמו טרף נתן ליריאו חכלים קי"א ס': בזעת אפה. ע"ד בזעת אפך תאכל לחם פ' בראשית: לחבק אשפה. כמו חנקו אשפתות איכה ד' ה': ככבי נשפה. איוב ג' ט': ישבע בחרפה. איכה ג' ל': בימי חורפה. איוב כ"ט ד': (ו) כי סכלינו אביו. ש"א כ' ל"ד: ותכס בצעיף ותתעלף. פ' וישב: להעתיק. כמו ויעתק מוש פ' לך לך: מזבולה. כמו בית זבול מ"א ח' י"ג: לשלח לעזאזל. פרשת אחרי: אילת דחוקים. נקרא כן ע"ש שרמיה זר עפ"י א' ח"י והבין: אשר לא נסתה וכו'. פ' תבא: אם צורה מכרה. ע"ד אם לא כי צורם מכרם שירת האזינו: וישת עפר להמה. ע"ד ועפר תאכל כל ימי הייך פרשת בראשית. ולשון הפייט הוא מוסף יו"כ וערס עפר לחמה: ורגבים. כמו מתקו לו רגבי נחל איוב כ"א ל"ג: בעבור הרעימה. ש"א ח"י: ואביה ירק וכו'. פרשת בהעלותך: מבעתה. כמו יבעתוהו כנרירי יום איוב ג' ד': והכרת טומאתה וכו'. ע"ד טומאתה בשוליה איכה א' ט': כי גונב גנבתי פ' וישב: וגם פה וכו'. ס': הלא טוב לי. פי' יותר טובה כמו סלא טוב עוללת אפרים שופטים ח' ב': אמנה. כמו וגם אמנה פ' וירא: אשר עדן לא היה. קבלת

מגדנות אלעזר

בימי חורפה וילדותיה והמפרש פירוש כשיגברו מחשבותי ותזכור ענינים ממוקם מהצבה כי אז לא יחרדו וימנעו דאגות העדר וכסליון ואז היתה ככלה תעדה כלים כמו הכלה אשר איש לא ידעה כן לא בא אליה כהומר ועיין כלי יקר הוא כנוי להשגת המושכלת ועתה נתתה על לבך וכו' ולבקש טרפה הוא ג"כ כנוי להשגת המושכל' אבל הוא בזעת אפה כי כהומר יטרדוהו תחכם בצעיף אלמנותה והוא הפוך מה שאמר וככלה תעדה כלי יקר ע"כ: (ג) תתעצב. ותדאג זאת כבודה הנ"ל על כי הבלימה וכו' ותכסה ראשה בצעיף אלמנותה ותתענף הוא לשון חולשות. לאמר מה זאת וכו' לעתק אהלה מזבול המרו'. ועתה בעס' דירתה לגור. וכו' ושלח לעזאזל הוא גוף האדם כנושל לעזאזל את כשמה כנושלת לאילת אכובים ודחוקים ועיין המזכיר. אשר לא נסתה וכו' פירוש הכשמה לא נסתה מעולם להצג כף רגלה עלי הארץ וזלת בשמי השמים ועתה צורה פי' בוראה מכור אותה לעס' ועושה ר"ל הכורא יתבדך אשר עשה וברא אותה ככעיסה: וישת וכו': ר"ל הגוף הוא עפר ותשבע ברוע מעשיו ורגבים פירש התיכת האדמה שם לה למטעמים לבעבור הרעימה פי' בעבור אותן כשפלות תתאונן ברעם וברעש. סלא על אלה בזיונותיה תבוש וכאלם לא יפתח פיו: ואביה וכו'. פי' תכלם

כאילו אביה ירק בפניה ובין כה וכה פי' בזכרה הכפרש שבין היותה כה ר"ל כאשר מלטים בשמים ובין כה פה בארץ כשהם מנעתה והכרת טומאתה פי' מהר"ל וז"ל. וכשתקי' טומאתה שנתמאה כחומר העבוד אשר מחזיק בשוליה אמרה גונב וכו' ור"ל שם לא יתאו לעמאת הכחא וגם פה וכו' ר"ל אף ששלח ה' אותי ששלח לא עשיתי חיי מאומה עיון להשלים חסרוני ר"ל אני לא עברתי פי' ה' להשלים חסרוני ופסג כחא' וזלת הגוף כמתאווה הוא חטא סלא טוב וכו' ר"ל יותר טוב כי לי אשר אם כייתי עם כשמות אשר עדן לא היו בעס' (ד) בכל כחי ואמני אעבוד את אלהי: ולא חלילה לעבוד את פיו אעלה אל בית אבי פירש

אעבוד את אלהי. אעלה אל בית אבי, בתמורות עשן ענן הקטורת. המורה לאפי מריחו. בכל יכלתי אדמה לעליון אוחזה במנסני ההנהגה. היורדת מכבדי רקיעו: (ה) ידעתי כי למחיה שלחני אלקים. ליושבי הארץ כי כולם פגרים מתים לא כי כונת החכמה להמיתני אבל להחיותם אף לא להשפיל כבודי כי אם להרבות ביקרם: (ו) ואם נשאתני רוח אלקים וישליכני באחת הגאיות עוד יעטרני רצון אחר שלוחי. ככחי אז כחי עתה לעמוד בהיכלו. הן עוד היום גדול בהשקע הדותי ביון מצולה יזל כטל סביב מחנותי כבוד אלקים מאיר עיני חשבותי. ואף כי שמו אותי בכור. שפעת אני רואה שפע שבע רצון ממלא כל גדותי: (ז) יספיק ברוחב שיעורו לעבור ממני לזולתי מהבהות השבנים אלי עד הרגילי גויתי גם הוא הקרוב אל ביתי במבסת

מגדנות אלעזר

המזכיר

מכירי ל כהשחלות עבודתו: בתמורות עשן וכו'. כנו לספעת אלקים וכל יכלתי וכחי אדמה לעליון ר"ל למדותיו ואלחו כנסני ובענסי הכנהגה היורדת מכבדי רקיעו פירש על ידי עיוני כהכנהגה היורדת מכבדי רקיעו. ור"ל כאשר תראה כהשמה מנהג טוב מאת כבדי הרקיע ככך חפלה לחזו בו ולהתאכז בו: (ה) מעתה ממליץ נחמה על אכל הכ"ל. ואומרת כהשמה ידעתי כי לנחמה את הגופות שלחני אלקים ליושבי הארץ כי זולתי כולם פגרים מתים. לא כי כונת חכמת הכורא להמיתני. אבל כונתו ית' להחיותה ר"ל אלו הגופות אף לא היתה כונתו ית' בזה שהורי אותי מטע כדי להשפיל כבודי כי לא כונתו להרבות ביקר האשים: (ו) ומכפיל הענין ואם נשא אותי רוחי אלהים וישלכני באחד הבורות והגאיות והוא גוף האדם עוד יעטרני רצון אחר ששלח אותי כאן. ככחי אז טרם שהורד כבודי על הארץ. כן כחי עתה לאחר שירדתי להשגת השלימות ולעמוד בהיכל ה' ולעבדו כן עוד היום גדול לקנות שלימות עם אשר השקע הדתני בגוף האדם הנמשל ליון מזולה פי' חומר עמוק ועכור יזל כעל שפעת אלהים סביב מחנותי וכבוד אלקי

קבלת ד' ג' עש"ר: (ד) בתמורות עשן. שיר ג' ו': ענן הקטורת. פ' אחרי: אדמה לעליון. ישעיה י"ד. ומלשון אחרתי אעלה נחמה אחזה כנסנינו שיר ז' ט': (ה) כי לנחמה שלחני אלקים ליושב הארץ. פ' ויגש: כלם פגרים מתים. ישעיה ל"ו ל"ו: (ו) ואם נשאתני וכו'. ע"ד פן נחמו רוח ה' וישליכנו באחד הכרים או באחת הגאיות כ"ב ב' ט"ו: יעטרני רצון. ע"ד כלנה רצון תעטרנו תכלים ס"ה: ככחי אז כחי עתה. יהושע י"ד י"א: לעמוד בהיכל הנוף. דניאל ח' ד': הן עוד היום גדול. פרשת ויאל: בשקע. עפי"ב ח"א: ביון מזולה. תכלים ס"ט ב': תול' כטל. שירת האזינו: כבוד אלקים וכו'. ע"ד וכו' יגיה חשבי ש"ב ד"ב כ"ט: כי שמו אותי בכור. פ' ויגש: שפעת אני רואה. מ"ב ט' י"ז. וע"ד ומשביע לכל חי רצון תכלים קמ"ה י"ו: ממלא כל גדותי. כמו וכירדן מלא על כל גדותיו יהושע ג' ט"ו: (ז) יספיק. הוא לשון די כמו במלאות ספקו איוב כ' כ"ב ע"ש רש"י: הקרב אל ביתו במבסת נפשות. פ' ב': כי אם חפץ בה. אסתר ב' ח'

מאיר עיני אף בזה העולם התחד. ואף כי שמו אותי בכור והוא גוף האדם שפעת אלקים אני רואה לרוב. ואשבע נטובו וממלא כל גדותי: (ז) דע שיש מן הפלוסופים אשר שמו מנין הנפשות שלשה והם נפש הולמות. ונפש המורגשת ונפש המושגות היא המעולה ומשפיעה להנפשות זולתיה. ויש קוראים להנפשות כחות ועיין בזה בפ' ח' משננה פרקי הרמב"ם ז"ל ובחשד אברהם שם. וזהו מה שכתב המליץ יספיק ברוחב שיעורו ר"ל כנפש המושגות אחרת ששפעת שאני רואה מספיקים לי מאוד ולעבור ממני להנפשות זולתי והם הכחות השכנים אלי ר"ל הנפשות הנזכרים עד ברוב השחלותי אני מרגיל גויתי וגופי כי גם הוא קרוב אל ביתי במבסת ובמנין נפשות לכל ישתמש במושגיהם ר"ל בדברים הנשמות או אם יתרוצו אל הכחות והגוף לעשות כל מלאכתם רצה לומר אף שהנפשות יכוונו לעמידת חיותם לעבודת הבורא חפץ בה שכל להעזור בהלכתה. ר"ל כנפש המושגות יתפן להעזור להכחות הכ"ל שילחיו במלאכתם לשמים ולכולם חלקתי איש לפי אכלו פי' כפי חפצו לקבל ממני וכנרדי הדור ר"ל בשכלי הנמשל לבושם הטוב התבטאו הנפשות וגם שמו אלו הנפשות הבושר בכליהם ר"ל באברי כגוף ויוס

במכת נפשות לבלתי השרמש במושגיהם או לעשות כל מלאכה כי אם חפץ בה השכל להעזר בהצלחה לבולס הלכתי מכבודי. איש לפי אכלו ובגרדי הודי התבשמו וגם שמו בכליהם: (ח) ויום התדרשלם בהתאמין לעזרתי כי יפתום אהבים מרהיבים ומחוגות תענוגות יתהלכו להתעלם בעצבי עשבי עדנים להשביע נפש בהמתם. ולרעות רוח המרהפת על שלהבת תאותם אחלק להם אמרים אמת לבלתי לכת אחרי מחרפי ולשוב מאחרי מחריבי אשר בחרו: (ט) לאמור מה לכם ריעי לבקש אחר רעתכם ולתור אחרי שונאיכם מגדוכים הניחו גביש וראמות לאויל' הידעת' כי לנו חכמו' רמות ואנהנו מחשים ממשול בחמדתם ומצאנו עון: (י) הנני בתוכם כגיזת צמר שוכבת בארץ צמאה. ברדת שכבת הטל באמת על הגיזה יהיה טל ועל הארץ יהי' חורב. אחר התגער רסיסיה על מקום מושבה תרשב גם

המזכיר

י': איש לפי אכלו. פרשת בא ופירשו כמו את אשר תמלא אכול יהזקאל ר"ס ג' ופי' רש"י עפ"י תרגום וקבלתא ע"ש: ובגרדי. הוא מין בושם כמו גרדי נהן ריחו שיר א' י"ב: שמו בכליהם. ירמיה מ' י' וז"ל הוא בקמ"ץ תחת השי"ן: (ח) התרשלם. כל ידיס תרפינה ישעיה י"ג ז' תרגומו וכל ידיס מתרשלין: כי יפתום. כמו וכי יפתח איש פ' משפטים: מרהיבים. כמו ירהבו הנער בזקן ישעיה ג' ה': ומחוגות. כמו יחיו וינועו חבליים ק"ז כ"ז ופי' רש"י לשון שבר ע"ש: להתעלם. פ' לשמח כמו נתעלסם בלשבים משלי ז' יח': בעצבים. לשון הרבס ארכס עזבוק פ' בראשית: המרהפת. פ' בראשית: שלהבת. כמו להבות שלהבת יהזקאל כ"א ג': מחריבים. כמו אני תרפתי ש"א י"ז י': מחריפי ומחריבי. כלשון נופל על לשון. עייך ישעיה ה' ז' בראשית: (ט) ולתור כמו ויתורו את ארץ ט' שלח לך אנשים: שונאיכם מגדוכים. ישעיה ס"ו ה': ראותם וגביש. איוב כ"ח י"ח ופירש"י אנשים טובות: בידעתם כי לנו רעות גלעד ולאנהנו מהשים. מ"א כ"ב ג'. וע"ד ולאנהנו מהשים וחכיו עד אור הבקר ומלאנו עון מ"ב ז' ט': (י) כגיזת צמר יכו'. שופטים ו' ל"ז ועיין שם פסוק ל"ט ופסוק מ' מקור מליה: ז': ברדת שכבת הטל. מלשון וברדת הטל פ' בהעלותך. שכבת הטל פרשת בשלח: אחר התגער. כמו חלני נערתו נחמיה ה' י"ג: רסיסיה. כמו רסיסי לילה שיר ה' ג'. תרגום של רביבים רסיסי עש"ר: תרשב. מלשון לחות כמו

מגדנות אלעזר

(ח) ויום התרשלם פי' מתרפס בהתאמן לעזרתי ר"ל אני עזר להם. וכנפשות וכגוף אינם מתאמנים לעבודת הבורא מתחת שיפתום אובכים כמרהיבים פי' בעלי בגאות. ומחוגות תענוגות יתהלכו פי' ובשכר התענוגים יתהלכו. להתעלם בעצבי עשבי עדנים ר"ל להתענג בעשבים ומעדנים אשר באמת הם עשבים וכאבים ולרעות רוח המרהפת על שלהבת תאותם פי' האובכים לרעות ולכתחבר את הרוח המתאכזב לתאות העוכ"ז והוא באמת רוח המרהפת על להבות ולשכבת אש של גהינם. אחלק להם ר"ל להנפשות והכחות הנ"ל אמרים אמרים שלא ילכו בעלת המחריבים אותם וישונו מדרכי המחריבים אותי: (ט) מאת האמרים האתמים אשר אחלקם לאחר להם. מה לכם הנפשות רעי ואחי שתבקשו אחרי תענוגי עוכ"ז והוא מבקש רעתכם. ולתור ולהפס אחר חמודותיו והם שונאים ומגדכים. כיחו גביש וראמות לאויל יש לפרשו כפשוטו לשון לוי שתינו גאבים וראמות והם חמודות מדומות כעולם הזה להאווילס והכסילים ואחס שתדלו בהשכלות. או יש לפרשו מה שתינו החכמות כמשל לגאבים וראמות לבלתי השתמ' בהם הוא להם לאוולת. וכמו שאמר אחר זה בידעתם כי לנו וכו'. ולאנהנו מהשים ומתעללים לבלתי משול בחמד' החכמה ומלאנו ע"ז עון: (י) אמרה הנפש עוד ע"ד משל סגני בתוכם ר"ל בין שארי הנפשות וכחות הגוף כנ"ל כלומר הנגזר והלאמר שוכבת בארץ יבשה ואמאח למים והנה ברדת שכבת הטל בבוקר. באמת על הגיזה יהיה טל ועל הארץ לא יהיה טל. וחס' חורב כנראשונה כי מעט הטל לא הרטב ותחלחל הארץ היבשה במקום מושבה תרשב גם הארץ מעט בתמידות שכינתה.

גם היא מעט בתמידות שבנותה. אבל בהיות חורב על הגזה עם רפיונה וספוגיותה איך על הארץ העיפה יהיה טל: (יא) וכן כל אשר תתישר דרכי וארוץ להתקשר בשפע. אמרתי אני בצלו אחי וגם אתם ייטב לכם בעבורי וחיתים בגללי כי היתה ברכת ה' בכל אשר יש לי ויברך אתכם לרגלי. אכן בנשותכם מעלי להתכסות באפר. תפארת העתים להתפלש באפר אופיר לעפר בעפרות זהב ונהפכתם אל הרודף והייתם לי לאויבים: (יב) מה נקל לכם להפסיק חוט החדש המשוך עלי כי במהרה ינתק לחלשתו. ומצאוני עוד המונעים ההכרחיים. היושבין ממולי ומבשול הזמן הסובבים בעיר העוטרים על חמודותי לתפושם והיה כל מחמד עיני ישימו בידם ולקחו ואבדתם מהרה אתם ראשונה המוטבעים בהפסד והיתה לי חברתכם למוקש להאבידני גם אני עמכם: וכי

בגדנות אלעזר

פי' כשחשכן ותחמד הלמר זמן רב הוא סיבה שתתנער רסיסה על הארץ אבל בהיות חורב על הגזה עם רפיונה וספוגיותה ר"ל הלמר היא כספוג ושערותיה רפויים ורכים ומוכנת היא לבלוט המים והלחות. ועם כל זה לא יהיה עליה מים בסיבה שלא ירד הטל. ואף על הארץ אשר היא עיפה ולמאסה למים מים רבים יהיה טל: (יא) וכן כל אשר תחשך ללכת בדרכי וארון אני להתקשר בשפע אלקי אני נפש המשכלת כל שדי אחיה וגם אתם הכחות ייטב לכם ה' בעבורי כאשר תרצו הארץ בטל הנהלע בגיהה הנ"ל וחיתים בגללי. וכי תאמרו מה נאכל עם התמדת עבודת הכורא. ע"ז אמר כי היתה וכו'. ויברך ה' אותך בשביל ביות רגלי אלך. אכן בנשותכם מעלי לבלתי לכת בדרכי ותאבד להתכסות באפר תפארת העתים ר"ל בתמודות והתפארת אשר ישנם בזמןך ונעתך ובאמת הם אפר ולהתפלש באפר אופיר ר"ל תאבד וכו' הטוב המובא ממקום אופיר והוא באמת אפר ולגנות אמר להתפלש ולהתגלגל באפר הזהב הכוא ולעפר בעפרות זהב סירש תאבד ללכת גופך בעפר וכוא בעפרות זהב פי' כזהב אשר מקומו בהרי עפר אם כש תעשו לא תלליחו עוד ונשפכתם אל שונאים כרודף אתכם הוא היצר הרע ועם זה תהיו לי לאויבים: (יב) מה נקל וכו' פי' למה יחשב לכם לדבר קל וקטן להפסיק חוט החדש המשוך עלי פי' להפסיק להנחק החסד והשפע שימשך לי מן הכסד

המזכיר

כמו רעוב הוא לפני השמש חיוב ח' י"ו: וספוגיותה. לשון המשנה ס"ה דאבות ספוג שהוא ספוג את הכל: ארץ העיפה. תהלים קמ"ג ו': (יא) בשפע. היא שפע אלקי והוא הכחמה והנבואה ועיין בעל עקרים פרק ו' מאמר א': אשר אמרנו בללו נחיה. איכה ד' כ': וגם אתם ייטב לכם בעבורי. ע"ד ולאברהם יהיטב בעבורי פ' לך: והייתם בגללי. ע"ד וחייה נפשי בגללך שם: כי היתה ברכת ה' בכל אשר יש לו פ' יושב: ויברך אותך לרגלי: פ' ויאל ע"ש רש"י: התפלשו בעפר. ירמיה ו' כ' ופ"ר: התגלגלי. וע"ר מיכה א' י"ד: אופיר. ע"ד הביאו זהב מאופיר ד"ה ב' ט' י': עפרות זהב. חיוב נ"ח ו': נכסף אל הכנדף. יהושע ח' כ': (יב) מה נקל. כמו ודעת לנכון נקל משלי י"ד ו': להפסיק. הוא לשון בפסיק רישא ולא ימות ס"פ הנוקח בהגש: חוט החדש. ע"ש חולשתו כמו וינתק מעל זרועותיו כחוט שופטים י"ו י"ב: המונעים ההכרחיים. ע"ש שכתות הגוף מונעים השכלות בהכרח ובטבע וטבעם להתאחז תאוות כגופות והגשמות: כיושבים ממולי. ע"ד והוא יושב ממולי פ' בלק: הסובבים בעיר. שיר ה' ו': העוטים וכו'. ע"ד ושאלו אלגו עוטים על דוד ואל אלגו: לתופסם. ש"א כ"ג כ"ו: והיה כל עממד ענין ישימו בידם ולקחו. מ"א כ' ו': ואבדתם מהרה. פ' עקב: כמוטבעי הכסד

השמים כי במהרה ינתק לחולשתו פי' וזלת מניעתכם ינתק החסד. במהרה לחולשתו. ר"ל זמנו חלש והוא מעט עלי הארץ כי מעט ורעים יניי האדם בתבל ומלאויו עוד המונעים אותי בהכרח ובעצב עיין המזכיר. וכס הנפשות והכחות הנ"ל היושבים ממולי. וזולתם מונעים אותי במשול הזמן הסובבים בעיירות ומקומות העוטים על חמודותי ר"ל על מעשי הטובים כחמדים לתפסם. ומכפל בדברים וכו' כל וכו' ואם כש יעשה תלילה ואחדתי מהרה אתם כחות הגוף המטבעים כהפסד רצא לומר טבעם הוא להתאחזות ולהכפסד והיתה לי נפש המשכלת הנכרכת

(יג) וכי יהפך לבבכם וקראתם לי לתשועת מאין אושיעכם המגרי תבונות אשר סכלתי או המיקבי גבורותי אשר שכלתי כי אם את הטוב לא נקבל מאת ה' אלהים גם לי גם לכם לא יהיה : (יד) מלכי ואלהי אלה דברי אמתך נפשי הדברית אשר יצרת לצחק בי לפניך בבל עת בהנהגת אודותי ותוכחת שבניה אשר נתת עמדי לעבוד עבודתה ולשמור משמרת : (טו) מה טובו אהליה כי תבחר מסחר העבודה והמדע כי תאהב וזה הפרישות והעיון שניהם מדרגות לכולם עלותה למעונה . וערוגת מטעה להשקות גן עדנה . אחר בלותה לחדש עדנה ומתובם לתשועה בשורה מוצאת ובתובם ה' זאת המלאכה וזה פריה להקימה מעפרהעד עלותה בשלום עליה . לא הרד תמיד אחריה

המזכיר

חברתכם ר"ל אשר אני מחובר איתכם למוקדי ולחבדני גם אני עמכם חלילה : (יג) וכי יבסך לבכם אחר חטאתכם חטא גדולה . וקראתם לי להושיע איתכם מאין אושיעכם המגרי תבונות אשר סכלתי . פי' מן רב תבונות שהי' לי כמלא גורן ואתם סכלתם אותם או מיקבי גבורתי אשר שכלתם פירש רב גבורות הי' לי כמלא יקב להסגבר איתכם על יריכם . ואתם שכלתם הגבורות ואבדתם כי אם את הטוב לא נקבל וכו' ר"ל את מעשי הטוב המשופע מאת ה' אלקים . גם לי גם לכם לא יהיה שכר מעשי הטוב : (יד) מלכי ואלקי אלה דברי אמתך ר"ל עד כאן דברי אמתך ומכאן והלאה ממליץ בעדה ואמתך היא נפש כמסכלת הדברית אל שכניס הכ"ל בהכנסת אודותיה פי' מהכ"ל כל דברי אמתך הם אודות הנהגתה ור"ל איך להתנהג עמה . ותוכחות שכניס . פי' ועד כאן דברתי תוכחות אל שכנות הנפש והם כמרגשת והלומות הכ"ל ושארי כחות כגוף אשר נתת עמדי שיעמדו עבודת הנפש ולשמור משמרתה : (טו) מה טובו אהליה כי תבחר לאהב האוילים ולשקוד על דלתיה הוה טוב מסחר כסף . ועבודת הכורא והמדע כי תאהב הוה טוב מוסד הפרישת מן עולם הזה ותענוגיו והעיון פי' לעיון העיון השכל ולחכיר גדולת הכורא יתעלה שניהם אלו ר"ל הפרשות והעיון . הם מדרגות לכולם לעלותה למעונה ר"ל ע"י הפרישות והעיון

מגדנות אלעזר

בהפסד . עפי"ב א"ד : (יג) וכי יבסך לבכם . כמו ויהפך לבב פרעה פרשת בשלח : מאין אושיעך המן הגורן או מן היקב מ"ב ו' כ"ז : אסכל ואסכל . עפי"א ח"ח : את הטוב נקבל מאת אלילים . איוב ב' י' : (יד) מלכי ואלהי . תהלים ה' ג' : דברי אמתך . ש"א כ"ס כ"ד : ה' יצרת ללחך ב' : תהלים ק"ד כ"ו : אודותיה . כמו על אודות בלד המים פ' וירא : אשר נתת עמדי . פ' בראשית : (טו) מה טובו אהליך . פ' בלק : ועל דרך טוב סהרה מסחר כסף . משלי ג' י"ד : הפרישות . עיון חובת כלבנות פ"ג וד' מדיני ספרישות : והעיון . כתב בשרשי' בפתיחה לבעל עקרים וז"ל שאריך לעיון בדברים עיונים דהיינו צדעת אמתות כגון מלאות ה' וכיוצא בזה מן הדברים הנחלים בשכל העיון לבד בלי שום פעל גופו עכ"ל וע"ש בענינים : מדרגות . דוגמתו ונפלו המדרגות יחזקאל ל"ח כ' : סלם . דוגמתו ונסה סולם מוצא ארלס פרשת וילא : ממוענה . כמו ממעון קדשין פרשת תבא : וערוגת מטעה וכו' ע"ד להשקות אותה מערוגת מטעה יחזקאל י"ז ו' . וע"ד ונכר ילא מעדן להשקות את כגן פ' בראשית : אחרי בלות וכו' . פרשת וירא : בשורה מואלת . ש"ב י"ח כ"ב : ובתובם ה' פ' קרח : וזה פריס . פ' שלח לך : להקימה מעפרה . ע"ד מקימי מעפר דל תהלים קי"ג ו' : עליה : כמו עליות השער ש"ב ר"ס י"ט

תעלה כשמה למעונה ולדירתה והוא תחת כסא הכבוד כמ"ש צפ' י"ד אות ב' אלוה מכבוד ע"ש וחס ערוגת מטעה ומים להשקות גן עדנה והוא כנוי לשפע אלקי ולעולם כהא . אחר בלותה לחדש עדנה פי' אחר שנפלת מן השמים עלי ארץ כמו נבול חבול פרשת יתרו שוב יתחדש לה עדן בגן עדן על ידי הפרשות והעיון . ומתובם לתשועה וכו' פי' מהכ"ל מחוץ אלה המדות תשועה ובשורה מואלת כי הוואה את שניהם צהרים בשורה כסוי כי ישיג תשועת נפשו באמצעות . ובתובם ה' פי' יתר שאת אלו שני המדות מוולתם הכ"ל הוה שימאל את דרך ה' באמצעות זאת המלאכה פירש ראוי להיות מלאכות באדם על הכרך וכוא המדות הכ"ל וזה פריס ושכר על פעולתו . וכוא להקימה מעפרה ר"ל מנוק באדם אשר הוה עפר מן האדמה עד עלותה למעלה בשלום נחדרים עליה . ולא תרד להתגלגל עוד בגוף . אחר עלותה בשלם בלי כללי

אחריה . ושב אל בית אביה בנעוריה : (טז) וכל חיימים אשר התחברה בת מלך אל הגוף הנגוף הלז מה רגשו רעיוניה כ"י גדל צערה כי חזק העדר ההסבמה ביניהם וינצו שניהם וירגנו באהליהם ואין מושיע להם . אוי לבית כי ישא עול מריבת איש ואשתו כל ימיהם מועימי האחד לרעהו שרשי רתמים ועומים ואסונים מענים איש אל רעהו קוצים מקיצים ושיכים מציקים וספור דבריהם בקול סירים מפצירים וחבלים מחבלים וראות פניהם כראות שמיר ושית מקו' יפה פרי זית . או אש אוכלת בפינות הבית : (יז) בן מריבת הרוח והגויה כל ימי היותם יחדיו במצודה זה יאהב הציד וזאת תשב אהלים זאת דבקה בה' מתקדשת מטומאת העולם אשר נתנו בלבה . וזה יגזור לבושת דרך כרמים . נבדל מצורו מצאתו מרהם כי גזיר אלהים יהיה מן הבטן . והוא בכבודות יתקלם יעשה לו בבהט ושש רצפה . וכיור רצפה . לשלח רשפה לבער הקודש מן הבית והיא עצובת רוח יוצאת לשאוב מים

מגדנות אלעזר

המוזכיר

לכלך חטא אך הוא שבה אל בית אביה כואף הקצ"ה כאשר היתה שמה בגיטו בנעוריה ר"ל קודם שהפח ה' אותה בגולם : (טז) וכל הימים אשר תחבר הנשמה אשר היא בת מלך המלכים אל הגוף וכו' מה רגשו ויסערו רעיוניה וכו' כי חזק וגדל בעדר והסחרון החכמה ביניהם ר"ל אינם מסכימים להשלם זה את זה וינצו שניהם וכו' אוי לגוף שנמשל לבית כי ישא כו' פי' מהרי"ל כחומר נמשל לאשה המקבלת והשכל לאיש המבצע כל ימי התחברותם מועימים ומכעסים הא' לרעהו . ושרשו רתמים כוא מין עץ קשה ועומים ואסונים אחד לרעהו ובכקולים מקלים בחייהם זה לזה וכשויים פי' כיתדות המכאויים מליקים ומזירים זה את זה . וספור דבריהם זה את זה כקול סירים יש לפרשו כמו סיר נפוח ירמיה א' י"ב וכוא כנוי לכעס גדול ואמין ועיין כמוזכיר . מפזירים זה בזה בדברים קשים וחבלים וכאבים מחבלים ומשהיתים זה את זה . מקום יפה פי' מקום הראוי להיות יפה כפרי זית כוא . כראות ר"ל כמראה שמיר ושית . או כמראות אש האוכלת בפינת הבית . ופראנסוש פירוש קולים מקליים שגם כערש אשר ישלב וילון זו ידמה לאחד מהם שכוף רכזו בקולים ויקלכו משנתו ע"כ : (יז) בן מריבת וכו' פי' מהרי"ל עולם הזה מכונה בשם מלודם זה הגוף אוהב ליר צפיו . מעדלות העולם . וזאת הנשמה חשב אהלי חורב . זאת הנשמה מתקדשת ומטהרת מכחמי טומאות העולם אשר נחתו לה אלו כחות הגוף . או יש לפרשו כאשר נחתו בלבה ע"ש טבטח נשמה לקדש ולטהר . וזה הגוף

י"ט : ושבה אל בית אביה בנעוריה פי' אמור : (טז) מה רגשו . כמו למד רגשו תהלים דס"ב : וינצו שניהם . ש"ב י"ד ו' : וירגנו באהליהם . תהלים ק"ו כ"ה : ואין מושיע לה . פי' תלז : כי ישא עול . אי"כ ג' : שרשי רתמים . איוב ל' ד' . ומהרי"ל כתב תילים ק"כ ושם נאמר גחלי רתמים : ועומים . כמו מה אעזש לא ועס פי' בלק : ואסונים . לשון ואש חסון יהיה פי' משפטים : מקלים . כמו קלתי בחיי פרשת חולדות : ושיכים . כמו לשיכים בעיניהם פרשת מסעי : כקול סירים . שיר ז' ו' ופירש"י עליו קולים : מפזירים . כמו ויפזר בם מלך פרשת וירא : חבלים . כמו חבלי שאלו כפויי ש"ב כ"ב ו' : מחבלים ידונתו מחבלים כרמים שיר ב' ט"ו : שמיר ושית . ישעיה ה' ו' והוא מיני קולים : בפינת הבית . איוב א' י"ט : (יז) כל ימי . ע"ד כל ימי היות דוד בנעוריה פי' כ"ב ד' : זה יאהב וכו' . ע"ד הנקב נמשל לעשו ואמר בו ויבי עשו איש יודע ליד והנשמה נמשלת לעקב הנאמר בו ויבי יעקב איש חס יושב אהלים ריש פרשת חולדות : וכוא מתקדשת מטומאתה . ש"ב י"א ד' : דרך כרמים איוב כ"ד י"ח : כי גזיר אלהים יהיה הנער מן הכטן . שופטים י"ג . ופירשו כמו אשר מרו מעלי יחזקאל י"ד ד' : וכוא מלכים יתקלם : חבוקה ה' י' עש"ר : בטה ושא . אסחר א' ו' : רלפה . כמו מרלפת אגנים מ"ב ט"ז י"ז : וזידו רלפה . ישעיה ו' ז' ופירש"י גחלים : רשפה . כמו רשפיה רשפי אש שיר ח' ו' : לנער הקודש . ע"ד צערחי הקדש מן הבית

ר"ס

ינזכר ויפרכש עלמו מהטהרו וקדושו ויפנה לבישת החטא' בסחר דרי הכרמים בלתי שזפתהו

מים טהורים מן המקדש לכבות את השריפה עד כי חזק עמלק בפעלה •
וטוב שבלה במחקרה שלם ישלם את הבערה : (יח) ולא יעצרנה
הגשם מהשקות בגש' נדבות הדסיה במצולה ולא ימרידוה דאגות
ושזגות והמון תוגית : (יס) בהגות לבו תבונות תציץ מחרכי מצוקי
חלדה תשגיה מחלונות קלונות זמנה צהר תעשה לגויה בעד האשנב
נשקפה כמו שהר לדעת ערכם ביצירות הטובה היא אם רעה בעיני
אדוניה: (כ) יעשה לה שלו' במרומיו תתעורר משנתה תלטיש אישונה
מארכות חורי עפר וכפים הקיפות תשלח עיני בחינתה מן החורים אשר
נתחבאה שם : (כא) והיה שכרה אשכרה ויקרה מקורה כפי מסכרה
ותגמלוה

המזכיר

ר"פ חנא : ועלכות רוח . ישעים כ"ד ו' : יולאת
לשא.ב מים . פ' חיי שרה . וע"ד כי מימיו
מן המקדש המה יחזקאל מ"ו י"ב : שלם ישלם
המבעיר את הבערה . פ' משפטים : (יח) ואל
יעלך הגשם . מ"א י"ח מ"ד : גשם נדבות .
תהלים ס"ח י' : יערידוה . פ' בערוך ויבללוה :
וכמון תוגות . פ' רב יגונות כמו מהמון רשעים
רבים תהלים ל"ז י"ו : תוגת . כמו תוגת אמו
משלי רכ"י : (יט) ונדבות לבי תבונות . תהלים
מ"ט ד' . ופירש"י מנחשות לבי תבונות כס
עכ"ל : תלין וכו' עפ"י אט"ז : משגית מחלונות
שם : חלדה . כמו כאינו כל יושבי חלד תהלים
מ"ט ב' : להר תעשה . פ' נח : בעד האשנב
נשקפה . יברור הכורר מאמר זה מאלו כתובים •
בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא בעד
האשנב . שופטים ב' כ"ח • בעד האשנב נשקפתי
משלי ז' ו' : הנשקפה כמו שחר . שיר' ו' :
לדעת ערכה . ע"ד לא ידע אנוש ערכה איוב
כ"ח י"ג : הטובה היא וכו' . מאמר זה מחובר
משני כ' וזבים : הטובה היא אם רעה . פ' שלח
לך : אם רעה בעיני אדוניה . פ' משפטים :
(כ) יעשה לה וכו' . מלשון עושה שלום במרומיו
איוב ר"ס כ"ה : תלטוש . כמו תער מלוטש
תהלים נ"ב ד' : אישיותה. לשון חושך כמו לאישון
לילם ואפלה משלי ז' ט' : מארכות . כמו
וארכות השמים נפתחו פ' נח : הורי עפר וכפים •
איוב ל' ו' ופירש"י כיפס תרגום של כלעים :
מן החורים אשר התחבאו שם . ש"א י"ד י"א :
(כא) אשכרה . פ' רש"י תלים ע"כ י' : אשכרה
דורון : ותגמלוה . כמו כי רעה גמולך פ' ויתר :
מעולה

מגדנות אלעזר

עין הרואה . ופיראנכוס פי' דרך כרמים למשוך
בשרו ביון . כי טיר ופרוש הוא מעבודת הכורא
מיום שילא מבטן אמו . וכוא בגוף בכבוד
התאוות מתקלם ומהלל יעשה לו וכו' ר"ל
מרכף אדמת היכליו בבטן ושם הוא מיני
אבנים טובות ובידו רלצה ונחלים לשלח רשפה
ולבנת אש לבצר כל דבר קדושה מן הבית והיא
השמה עלובת רוח ע"ז ויוולאת לשאוב וכו'
כוא כנוי להשכלית ולהשפעות וסגופים לבנת
את השרפה אשר שרף בגוף עד כי חזק עמלה
מרב הפעולות וטוב ואמין שכלם ברב חקירות
ותחבולה ותשלם את הבערה פי' מהר"ל לשון
ותשלם המלאכה : (יח) ולא יעלמה ויעלכנה
הגשם וכו' . פי' מהר"ל בגוף הגשמי מהשקת
גשם נדבות את הדסים כנוי להשפעת בעוד
שהיא בגוף האדם הנמשל ליון מלוה . ולא
יעריד ויעכב אותה שום דאגה ושאגות מלך
וכמון ורב תוגות ויגונות : (יט) נדבות
ובכחש לבו תבונות וכוא החורר והמלוה .
תלין ותבטיק השמה מחרכי וחלופי מצוקי חלדה
פי' מולך עולמה : ותשגית ותבטי מחלונות וכו'
לורר והלון תעשה השמה להגויה ובגוף • בעד
האשנב פירש"י ג"כ חלון תשקף כמו ככב השחר
השקף עלי הארץ : לדעת וכו' • הטובה היא
בעשות החורה והמלוה או אם רעה היא בעיני
אדוניה הקב"ה אם ימלאו במרומיו פי' בגוף
חלילה : (כ) יעשה לה שלו' במרומיו פי' בגוף
עושה שלום ונחת להנפש ברוממו לעבודת
במרומם ואז היא מתעורר בגוף משנת הבטלה
תלטיש אישיות פי' תבטיק השמה • מארכות
חורי וכו' • אשר מקיפים אותה וכוא בגוף אשר
כוא עפר מן האדמה ומתנגד וחזק נגד השמה

כתיבים וכס פלעים חזקים : ומכפיל בעיני תשלח עיני בחינתה ותבחין ותשקיף מן החורים
פירוש נקבים וסדקים אשר היא נתחבא שם בגוף ולשפלת בגוף יתאר בו אלו ככמים :
(כא) וסיה שדרס מאת הכורא • אשכרה ר"ל כפי תקרובת אשכר ודורן לפניו וכוא כפי
העבודה ומעשי הטוב . ויקר מקור חיים עו"כ כפי אשר מכרה וקנאה את החורר והמלוה :
מכולם

וחגמלוה ממולה כפי מפעלה : (כג) פעם מחיר כלב מעדני עילמה עדנה ועלמה נצחה אתנן הקדשה הסודרת ופעם סחרה ואתננה קודש לה' ופעם על כנפי שרפי שגיא כח אלהי העברים אל המנוח' ואל הנחלה תנשא פעם אשר יורשנה כמוש אלהי העורים אותה תירש : (כג) אתה יסדת בזבולך הדרים עליים ומכוניים מכוונים נכונים לאידה ולכבודה בישרה תביאנה בסוד קדושים עומדים ממעל בעוותה תכלנה מלמעלה הפקדת עליה בכסלתה מלאך אכזרי יצוה עוד משחיתים מחבלים אשר בעלותה : מרום הרים לתחתיות ירוצוה ויאמר שמטוה וישמטוה : (כד) ואיך אעשה בנפשי שקר להסגירה בידי אכזרים לא יחמולו ואם בידי הפקדת רוחך לשבת בצלי להיות אצלי בזרוע תנשא ובחקי תשכב ותהי לי לאשת געורים האבגוד באהבת כלולות האשכח ימיני להסירה

מגדנות אלעזר

וגמולה ממולה : פי' שברה מיון נגדה כפי פעלה נעבי' : (כב) פעם מחיר כלב מעדני עולמה ר"ל כל מעדנותיה הוא מחיר כלב כנוי לתאוות הגופות ומכפיל בדברים עדנה ועלמה נלחם ר"ל תחת חיים הנלחית היא תתעדן בתאוות הנשמות הנמשלים ללחנן הקדשה הסודרת מדרכים טעובים : ופעם סחרה וכו' : ר"ל כל עבודתיה לש"ש ומכפיל הענין ופעם על כנפי אלקי העברים אשר הם כנפים שרפים וכו' שגיא ורכ כח ומנשאה על כנפיו אל המנוחה ואל נחלת עדן : ועם אשר יורשנו כמוש הוא ע"ו ואלילים העוורים אשר עינים להם ולא יראו ירש אותה לננומה ולאבדה : אלקי העוורים : פירש מהר"ל אלקי האומות והם שדים חילוניים : (כג) אתה יסדת בזבולך חדרים עליים : ומכוונים פירש ג"כ חדרים : מכוונים : פי' בניים ככוונה ובהכלית : נכוים. פי' ערכם וכינסם ה' לאידה ר"ל לשבר ופורעניות וגם נכוים לכבודה כמו שיתבאר : בישרה מעשיה הציא הנשמה בסוד מלאכים הקדושים העומדים ממעל ברקיע השמים : אבל בעוותה את מעשיה תכלנה מלמעלה. ר"ל תכלה אותה מחדרים העליים ה"ל. ולא זאת שלא תנות בסוד קדושים אלא הפקדתה ומשללת עליה בכסלתה ר"ל כאשר תלחחון בכסלות ושטות בתאוות את מלאך אשר הוא חכור ולא יחמול והוא יצוה עליה עוד משחיתים ומחבלים אשר בעלותה וכו' : ר"ל אשר היא ראויה להיות מכונה בסוד קדושים ה"ל וכו' מרום הרים ברקיע השמים : ועתה בעוותה לתחתיות תכומות הגיהנם ירצה ויזרקוה. ויאמר המלאך אכזר ה"ל להמשחיתים שמטוה מהחדרי' העליים והם ישמעו לקונו וישמטו אותה והפרשן פי' ויאמר הקב"ה שמטוה ויהי כן שישמטוה עכ"ל : (כד) וא"כ איפה איך אעשה את נפשי וגשמתי שקר להסגיר אותה בידי אכזרים ומחבלים ה"ל אשר לא יחמלו עליה ואם בידי הפקדת רוחך היא הנשמה להיותה יושבת כללי וכו' האבגוד באהבת כללותיה פי' אהבת חופת חתן וכלה : או האשכח ימיני הוא תאר להנשם כמו שיש מעלה יחירה לימין על שמאל כך יש מעלה יחירה להנשם על הגוף כך פירש המפרש להסיר אותה מכיות גבירה בחדרים

המזכיר

ממולה : כמו יושב ממולי פ' בלק : (כב) לחנן זונה ומחיר כלב. פ' תל' : קדשה וזונה. הוא היא כמו איה בהקדשה פ' יושב : הסודרת : כמו סומיה היא וסודרת נושלי ז' י' : סחרה ולחננה קדש לה'. ישעיה ס"ס כ"ג : אלהי העברים. פ' שמות : פעם אשר יורשנה וכו'. מלשון הלא את אשר יורשך כמוש אלהיך אותו תירש. שופטים י"א נ"ד : (כג) אתה יסדת. תכלים פ"ט י"ב : זבול לך. מ"א ס' י"ג : ומכוים. כמו מכון לשבתך פ' בשלח : לאידה. כמו יום אידם שירת האזינו : בסוד קדושים. תכלים פ"ט ח' : עומדים ממעל. ישעיה ו' : בעוותה. כמו מעוות לא יוכל לתקון קללת א' ט"ו : תכלנה מלמעלה. פ' נח : בכסלתה. כמו בן כסיל משלי רס"י : מלאך אכזרי. שם י"ז י"א : אשר בעלותה וכו'. ע"ד אני עליתי מרום הרים מ"ב י"ט כ"ג : ויאמר שמטוה וישמטוה. שם ט' ל"ג : (כד) ואיך אעשה וכו'. מלשון אז עשיתי בנפשי שקר ש"ב י"ח י"ג : בידי אכזרים וכו'. כמו אכזרי הוא ולא ירחמו ירמיה ו' כ"ג : בידך אפקיד רוחי. תכלים ל"א ו' : לשבת כללי : כמו כללו חמדתי וישבתי שיר ב' ג' : ובחקי תשכב ותהי לי לכת ש"ב י"ב ב' : ואשת געורים ישעיה כ"ד ו' : אהבת כלולותיך. ירמיה רס"ב עש"ר : האשכח ימיני. מלשון תשכח ימיני

להסירה מגבירה לשלחה לחרפות: (כ) הנה מה טוב ומה נעים העלות יקרתה שמי השמים לכלכלה שמימהשפילי כבודה לעמק עכור להומה ולאבדה מה נכון השיבי מחמודיה קרואים אל על משימים בבסלי שנואים וגזופים טוב תתי אותה לך מתתי אותם לגזופים: (כו) אתה תראה ללכב ולעינים לא יונך רב אונים גבור בארץ ועובד אדמתו חדל לקטר בשמי שם ושמן טוב למלאב השמים לא ירמוך רמי הקומה קרואי שאול מקוצר רוח נגרשים מעדן מעבודה קשה: (כז) אתה תבחן מהשבות בלב איש להרע ולהטיב תשפטם סתרי. ומנגלהו לא התעלם ראה תראה בעוני גלחצים • עובדיך בלכותם ואם יושר ללבם לא יחפרסום

המוזכר

ימני תהלים קל"ז ה' : ויסירה מגבירה : מ"א ט"ו י"ג : (כ) הנה מה טוב ומה נעים • תהלים ר"ס קל"ג • שמי השמים לכלכלה מלשון הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך מ"א ח' כ"ז • וכלן פ'רשו כמו ויכלכל יוסף פ' ויחי : לעמק עכור • יבוסע ז' : לכוונם ולאבדם • אשכר ט' כ"ד : קרואים אל על • מלשון ואל על יקראו בושע י"א ז' : ברואים פ'רש כמו בעס קראתי ש"א ט' כ"ד • ולשלמה עבדך לא קרא מ"א א' י"ט • ובוא לשון קרואים אל התשחה לעלוי השמים ועיין ויאל ג' ה' וברש"י : בבסלי • לשון שטות : ומופס • הוא ענין נרה וחרס עיין ש"ע י"ד ס' של"ד סעי' י"ד : טוב תתי וכו' : פ' ויאל : (כו) אתה תראה ללבב • ע"ד המקרא כי האדם יראה לעינים וכו' יראה ללבב ש"א ט"ו ז' : לא יונך רב אונים : לשון אל הונו איש את אחיו פ' בשר לפירש מהכ"ל ויש לפ'רש רב אונים לשון כח וחיל כמו כחי וראשית אוני פ' ויחי : מרד אונים אחיך כח • ישעיה מ' כ"ו • וינשור לענין שלמותה לא יונך רב אונים עזמו שהוא רב אונים ומזגבר ונושל בילדו ובגופו הנמשל לארץ ויבהר הבוחר : גבור בארץ • פ' נח : עובד אדמה • פרשת בראשית : בשמי • לשון ואת כיוסם ואת השמן פרשת ויקהל : כשמן הטוב • תהלים קל"ג ב' • ועל דרך המקרא ירמיה מ"ד י"ה • ונן אז חדלי לקטר למלאכת השמים : לא ירמוך • כמו בא אחיך כמרמה פ' תולדות : רמי הקומה • ישעיה י' ל"ג : מקולר רוח ומעבודה קשה • פ' וזרח : נגרשים מעדן • ע"ד ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן פ' בראשית : (כז) אתה תבחן בלב איש וכו' • ע"ד ובוחן לבות וכליות חלקים לדיק תהלים ו' י' : ראה תראה בעני • ש"א

מגדרות אלעזר

בחדרים העלים ולשלחה לחרפות לתחתיות כ"ל : (כ) הנה מה טוב אשר אי מעלה בשמתי שמי השמים לכלכל ולשבו אותה שם מקורת רוח עוב"ב מהספיל כבודה לעמק עכור כו"ל הנכנס להומה ולאבדה שם : ומכפיל הענין מה נכון אשר אי משיב מחמד נשמתי אל המקום אשר נחלבת משם • והוא מ"ש קרואים אל על ר"ל שיבא היא נקראת אל עלוי השמים לכלכלה שם וכוא יותר נכון וטוב מאשר אי משיס אותה כמעשי כסיל ושטות למתבלים כשנואים ולגזופים הוא ענין חרס עיין המוזכר • ומשלש הענין טוב שאתן אותה לך לשמי השמים מלתתו אותה לעמק עכור וכוא לחרפות ולגדופים : (כו) מעתה נמליץ בידיעת סבורא בפרטי מעשינו ומהשגתינו ואומר אתה תראה וכו' ור"ל לא כמאר האדם יראה לעינים לבד אבל אתה תראה ללב כ"ש לעינים לא יונך רב אונים פ' מהכ"ל לא ירמס אותך אפי' המלא מרמה ואוגה לכוונת הבריות גבור בארץ פ' שמראה עזמו כללי יתאל וגובר בגופו ובתאוותיו כנמשל לארץ • ובאמת הוא עובד אדמתו וגופו למלא אורו בזה חיו ועיין המוזכר • וחדל עזמו ממלאכת עבודת סבורא הנמשל לקצורת בושם הטוב ולשמן הטוב לא ירמו אותך גופות בני אדם הנקראים רמי הקומה וקרואי שחול • וקולר וכו' פירש מהכ"ל מהות שקצרו שכלם נגרשים מנן עדן ומהות אשר עבדו עבודת קשות למלאות החות הגן : (כז) אתה תבחן וכו' • לברע ר"ל אם יחשב בלבבו להרע מעשיו ואם להטיב • וידעת מהפס סתרי כ"ש מנגלהו לא תתעלם ראה תראה בעיני ויגרות הכלהים מלחן כונן ועכ"ז לא ימנע לחיכם ועובדים אותך בלכותם : ואף אם יושר וכו' • אבל אתה ידעת מהשבת הטוב ותביר אנשי כוז ואנשי כלשון כנעני' ועוזבים הדלים והעניי ישראל •

ומחענים בלוס ומתפללים בבני גדול לכראות כללי הם הקידים ואוהים עיני האנשים לאנשי הרמאים האלו תקל קלקל מהשבתו • ומכלכל דברי פי' תבין ותכליל דבריו אם מרמה בלנכס

יתפרסם תביר כזבי מתלוצץ מרצץ עוזב דלים ומתענה בצום ובכי תקלל מקלקל כחשכנו מכלכל דבריו בל השפות שלום לשפתים נעות בלב רחוק תשנא מעול וחומץ גם כי ירבה תפלה : (כח) תבחון אנוש מועצותיו רקות נמרקות דקות ושדופות עשתנותיו נשברות ופרוסות פרסותיו פרוסות ומנבון פרושות ובמותר פרוצות ומצודתיו פרושות ובפיו פרושות השמים דרכי עצתם תגדור למען האביד' ונתיבות תשובתם תעות תסוב לבותם אחורנית ולא יושעו עיני האנשים ההם תנקר לא יעלו : (כס) מי יעלה לנו בתחילה אל הר ה' מקום אשר דבר המלך יששם ישבו בסאות למשפט ששם הכתרים גלויים והבל צפוי מי משלנו את מלך ישראל וסבב המצפה ועלה בית אל

מהור

מגדנות אלעזר

בלבדם כל תשפות שלום פירשו כל תשים שלום לשפתים נעות פירש מראה עלמם כאלו מתפללים לפניך ולבדם רחק מאמונתך תשנא איש עול ותמס פירוש חמסין וגזלן גם כי ירבה תפלה לפניך שתחמול לו : והפרשן כתב רמי קומה כמו רמה בים ר"ל משפילים קומם לכראות שם ענווים וכס בלמח קרואי שאלו מתלוצץ פירש חביב שמתלוצץ במה שכתב בתורה כל אלמנה ויתום לא תענון וסוף מלך בסתר ועוזב דלים מלהושיע לכם : (כח) אתה תבחון אנוש ועלותיו הכיקות מתבונס וממרקות . פי' מהכיר"ל נמאסות ולשון סאוף כוא עיין המזכיר . דקות ושדופות הוא כנוי לעלמו ומתשכחו החלושה עשתנותיו ומתשכחותיו הנשכרו' ופרוכ' פרוכותיו פי' מהכיר"ל ע"ד שאלמו רז"ל בחזיר שמראה טלפיו . ור"ל אם מראה עלמו לחסיד ושבע תועבת בלבו אתה תבחון לבותם : ומנבון פרשות פי' מהכיר"ל מתבונס הם נבדלות ובמותר פרולות יש לפרשו במותר מן החורה ואשרו רז"ל או אשר קתם התרו הם פורטים גדר רז"ל ומלודתיו פרשות לארוב לדם חנם וכפיו פרושים השמים ר"ל מתפלל בפרישית כסים ומכה כף אל כף ומתנועע בכל אבריו בדרך החסיד' ובלמח תועבות בלבו דרכי עתם הנ"ל בגדר רז"ל אתה ידעת גדר וגבול עתם למען יאבדו מתחת לארץ ונתיבות תשובתם תעוות רז"ל דרכים הרעים וסבובים עכמ"ז תעוות למען ילאו למולא דרך מועלותיהם : תסוב לבותם אחורנית ולא ישעו ויסנו עוד אל דרכי עתם או יש לפרשו אין מושיע לכם חף עם תחבולתם ורב כערמם עיני האנשים פי' מהכיר"ל עין סכלס הקב"ה מנקר אותם ומעוורם למען לא יראו דרך הישר ולמען לא יעלו לחדרים עליים אלא יורדו לשאול

המזכיר

ש"א ח' י"א : מתלוצץ . כמו ועתה אל תתלוצץ ישעיה כ"ח : כ"ב : מרץ . כמו וירעלו וירוללו את בני ישראל שופטים י' ח' . וע"ד המקרא כי רצץ עוב דלים איוב כ' י"ט : בלום ובכי : יואל ב' י"ב : מכלכל דבר . תכלים קי"ב ה' : תשפות שלום . ישעיה כ"ו י"ב . ופירש"י שימת שלום : שפתיה נעות . ש"א ח' י"ג . וע"ד יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדני ולבו רחק ממני ישעיה כ"ט י"ג מעול וחמץ תכלים ע"א ד' . ופירש"י כמו חומם וכן אשרו חמץ נגזל ישעיה ח' י"ו עכ"ל : גם כי תרבו תפלה . שם ח' ט"ו : (כח) מועלותיו . עפ"ה ח"ג : נמרקות . כמו ומורק וסוף פרשת ל' : דקות ושדופות . פ' מקץ : עשתנות . תכלים קמ"ו ד' . ופירש"י מנחשותיו : ופרוסות פרסותיו . מלשון מפרסת פרסה פ' שמיני וראה : פרוסות . לשון גלוי כמו ופרשו את השמלה פ' חלל : וכפיו פרושות השמים . מ"א ח' כ"ד : תגדור . עיין בחובת הלבבות ובפירש מרפא לנפש רפ"א משער היחוד פי' מלח גדר : למען האבדם . מ"ב י' י"ט : נתיבות תשובתם . כמו משבחותיך תוכיחך ירמיה ב' י"ט . וכן משובב ישראל שם ג' ח' : תסוב לבותם אחורנית . מלשון וחתה הסבות לכם אחורנית מ"א יח"ל לז' : ולא ישעו . לפירש הראשון במגדנות פירשו כמו וישעו ה' אל ככל פרשת בראשית : בעיני האנשים ההם תנקר לא נעלה . פ' קרח : (כט) מי יעלה לנו בתחלה . שופטים כ' י"ח : אשר דבר כנוך . אסתר ד' ג' . וכלן נקוד חירק תחת הדל"ת : שמה ישבו ככאות למשפט . תכלים קכ"ב ה' : והכל צפוי . ע"ד כל מקום עיני ה' צופות רעים וטוים משלי ט"ו ג' : מי משלנו את מלך ישראל מ"ב

מסע עכ"ל והפרשן כתב ונתיבות תשובת' וכו' כי מונע מהם דרכי התשובה ויסוג לבס אחור וכלתי ישובו כמאמר רז"ל כאומר אחטא ואשוב וכו' : (כט) אחרי שסיים בעושי הרע לא יעלו חסיד המליצה בתארי הדיק כראוי לעלות אל הר ה' ואומר מי יעלה וכו' דרך כראש לעלות וליצא ולבא

טהור הרעיונים נקי התשוקות אשכלות הכשרון על עוללות עלילותיו
שמה לנבח השואות ממריו מרדו ומכלכל אמירי אמריו וקושר על זמנו
עובד את אלהיו בכל סעיפי סעיפיו זה יבא אל ביתו לשרתו
במחיצתו לעבוד עבודתו ידיו מפרי עץ הדעת כפי אכלו לקטו ושלה
ידו גם אל עץ החיים בלב נשבר ונכלם ואכל וחי לעולם: (ל) גם אנכי
אשנן כליותי ואסיר טיח מפל מטהותי ודבר תוכחות אחבר אני טרם
אכלה לדבר אל לבי :

פרק טז

עמליך בטוב שמחלות כחורם וברע אשר ימלא בהעווב אוחה ומשל נמרץ בקישור הנפש עם
כגויה ומוסיף בדברי תוכחות עד סוף הספר ומתחיל לדבר אל לבו :

(א) **לבי לבי התורה והאדם חיבורם הוא נר אלהים בארץ התורה**
היא

המזכיר

מ"ב ו' י"א : הרעיונים . כמו וברעיון לבו
קבלת ב' כ"ב : התשוקות . כמו ואליך תשוקתו
פ' בראשית : אשכלות . כמו ואשכול ענבים פ'
שלה לך : עוללות . כמו עוללות אפרים סופטים
ח' ב' : השאות . כמו ומשואת רשעים כי תבא
משלי ג' כ"ה : ומכלכל וכו' . ע"ד יכלכל דבריו
במשפט תהלים קי"ב ה' : סעיפי סעיפיו . כמו
בסעיפים מחזיונות לילה איוב ד' י"ג : לפי
אכלו לקטו פ' בשלה : לב נשבר . תהלים נ"א
י"ט : ואכל וחי לעולם . פ' בראשית : (ל) אשנן
כליותי . מלשון וכליותי אשתונן תהלים ע"ג
כ"א עש"ר : טיח מפל . יחזקאל י"ג כמה
פעמים : אני טרם אכלה לדבר אל לבי . פ'
חיי טרם :

(א) **וגר אלקים . ש"א ג' ג' : התורה היא**
להב . ע"ד ותורה אור משלי ו' כ"ג :

משיב

קושר ותולה במעשיו הרעים שעשה בזמנו עובד את אלקיו בכל סעיפי סעיפיו. פי' בכל מחשבותיו
זה המהאר בשבחים ומדות הכל' וכו' : ידיו מפרי וכו' . כמו לנחת רוח עובד' כפי
אכלו ר"ל לפי אשר השיג שלמות בעובד' ילקט שכרו בעובד' ועיין לעיל אות ז' : ושלח ידו. הוא
ג"כ כמו לעונג עובד' : בלב וכו' . ור"ל על אשר היה לו לב נשבר בעובד' : ונכלם . לפני המקום
ב"ה לחטוא לפניו : ואכל וחי לעולם . ר"ל עובד' הוא חיים הנלחי : (ל) אחר שבורס טוב
עובד' ע"י מעשי הטוב אמר גם אנכי אשנן כליותי לעבודת הבורא ואסיר טיח מפל מטהותי .
פי' הטיט אשר חפל בי וטח עיני מראות דרך הישר אותו הטיט אסיר ממני ודברי תוכחות
ומוסר אחבר אני טרם אכלה ואסיים לדבר אל לבי והוא הפרקים שאחר זה בהתחלת לבי לבי .
והמפרש כתב קושר על זמנו כענין ויקשרו עליו עבדו מ"א ט"ז ט' . והוא מרידה שמרד ומאס
בזמן עולמו אך עובד את אלקיו וכו' . אני טרם אכלה לדבר את כל דברי אגרת אחבר דברי
תוכחות אל לבי ואקשט עממי תהילת כדאמרין פרק חזקת הבתים בתקוששו וקשו קשוק עממי
תחילה ואח"כ קשוק אחרים וי"מ טרם שיכלה ויפסיק בדבור ממני והוא יוס המות וכו' ע"ד
שאמר רז"ל באבות שוב יוס אחד לפני מיתקד עכ"ל המפרש :

(א) **לבי לבי וכו' . פי' כאשר יתחבר האדם ויהגה בתורת ה' ובהוראתו הוא נר אלקים**
בארץ פירש הוא עיני רוחני בקרב הארץ עיין פרק י"א אות ז' . וכפר הישר לר"ת ז"ל
בער כ' ד"ס והשש עשר לו יש לפרש בקרב הארץ נגוף האדם שנמשל לארץ ומפרש ואלו
כתורה

לבי

המזכיר

משיב : כמו ולא יגה שביד אשו איוב י"ח ה' :
 ביושבי בשמים : תהלים ר"ס קכ"ג : שואלת :
 כמו לשאוב מים פ' חיי שרה : וע"ש שהפתילה
 היא ספוגה : ושואלת השמן אשר בנר ותאחז
 באור : גיו פירשנו פעמים רבות גוף : פתילה .
 ט' : חוט שזור כמו פתיל תכלת סוף פ' שלח לך :
 נפתלת : כמו אין בהם נפזל ועקש מושלי ח'
 ח' : שמן וית זך . פ' תלזה : (ב) והלמדם :
 לשון התחכרות כמו ושני למידים על ידיה פ'
 היי שרה : ההנהגה . כמו מנגה נגדו תהלים
 י"ח י"ג : הכוללת . כמו מליץ מכלל יופי תהלים
 ט"ז ב' : ונבעו לך וכו' : ע"ד נבעו מלפניו
 עובדי' סאקו ו' . ופירש"י ע"ש התרגם לתגליין :
 אשר בהם תתפאר . ע"ד אשר כך תתפאר
 ישעיה מ"ט ג' : בכל אשר תאזה נפשי' פרשת
 ראה : (ג) כתב הדת . אסתר ד' ח' . ומקנה
 במליץ שם זה להחזיר בקדושה ע"ש מימינו אש
 דת פ' הברכה : מודד . כמו כעוף נידד ישעיה
 ט"ו ג' : במדבר כגדול והנורא . פרשת עקב :
 ומתיבה . עיין פט"ו אות כ"ח : ומעוותת .
 יע"ש אות כ"ג : רוח סערה וגשם שוטף :
 ע"ד ובקעתו רוח טערה נחתו וגשם שוטף
 ויחזקאל י"ג י"ג : משען ומשענה . ישעיה ר"ס
 ג' : יבי דרכו חושך וכו' . לשון כפאק תהלים
 ל"ה ו' : ובנה יושע איפה : כמו ובנה יודע
 איפה פ' תשא : (ד) דעו נא וראו . מ"א כ'
 ז' : חכדי כ"י ישעיה ס"ג ו' : מעשי ידי אדם .
 תהלים קל"ה ט' : עשן ויכוונך . פירת האינו :

הפסוק

44444444

(ס) לבי זכור בוראך הפקיד בידך רוח נדיבה כגד בארץ • נאנפת לביתך באורה בחקך נטתה ללון • ומדי היותה במאסר בבית אפל נושאת עיניה למקום אשר לקוהה משם מהשבתה משפלותה בגבהות רעיותיה הנצבת בראש פנה במקום קדוש והיא מתאבלת חמול עליה. ודבר על לבה כי אין זולתך לגאול: (ו) והיא אתך כמו הצפור הנלכדת קשורה בידי הפתי היונק תביט המון צפרים עפות מימינה ומשמאלה יעופפו בקניהם עם הלשת זה הצעיר אשר יעצור בה ולבה בקרבה המס ימס: (ז) ואם הפצת לבל תשלח יד בפקדון הכבוד ושב בביתך

מגדנות אלעזר

המזכיר

(ה) הסקיד בידך וכו' • ע"ד בידך אפקיד רוחי חבלים ל"א ו': רוח נדיבה • שם כ"א י"ד עפ"ט א"י: כגד בארץ וכו' • מלשון כגד בארץ ובאורה נטה ללון ירמיה י"ד ח': נאנפת אל ביתך • כמו ולון איש מאסר הביתה שופטים י"ע ט' ל"מ ד': היותה • כמו מדי עזובה ש"א ח"י: נבית האפל • כמו חשך חפ"ה פ' צא: אשר לקח מש"ס' נראשית: רעיותי • כמו אחותי רעיתי שיר ה' ב': לראש פנה • העלים קי"ח כ"ב • ופירשו כמו ויתלבו פות כל העם שופטים כ' ב' ופירש"י ע"פ ההרגוס ראשי כל עמא וכלם על קוטב אחד יסבו: המול עליה • כמו והתמול עליו פ' שמות: ודבר על לבה • ע"ד וידבר על לב הנערס פ' וישלח: כי אין זולתך לגאול • רות ד' ד': (ד) הפתי • כמו עד מתי פתאים תאכזבן פתי משלי א' כ"ב: ביונק • כמו יונק עס איש שיבה שירת האזינו: כמון • עפ"ה ח"ה: לפרים עפות • ישעיה ל"א ה': בקינים • לשון קן אפר פרשת חלל: לבד בקרבך וכו' • מלשון אשר לבו כלב הארים: כמס ימס • ש"ב י"ז: (ז) לבל תשלח וכו' • כמו אל לא שלח ידו פ' משפטים: בכבוד ושב בביתך ולמה תהגרס דרשה מ"ב י"ד

ויזנינו הסידר כ"ל לא האל יתברך עכ"ל: (ס) לבי זכור וכו' • רוח נדיבה היא הנשמה כגד בארץ נכרים ככה היא הנשמה בע"ז נאנפת אל גופך הנמשל לבית באורה אשר נאסר לבית ללון ומכיל דבור בחוקך וכו' ע"ד עה"ז אינו אלא כמלון אורחים עין המזכיר • ומדי ביותה פ' כל זמן ביותה בבית הסוכר החושך והאפל וכוא הגוף נושא עיניו וכו' ומכיל הדברים ליופי ולחוק המליכ מחשבה משפלת בגוף לגבוהת השמים אל שארי השמות הקדשים רעיותיה אשר מלכתם בין הראשים והגבוהים במקום קדש • וכוא ברקיע השמים עיין המזכיר וכוא מנאכלת בהביטת את רעיותיה במקום רום וקדש וכוא נאנפת וכמאנפת בגוף העבור לכן חמול עליה ודבר על לבה חמולין באורה ובמלות כי אין זולתך וכלתך לגאל אוהה מבאר שחת • והביב כתב כי אין זולתך לגאול אפשר שזה הכחם הכחיש פה הגלגול המסוכב מפי המקובלים באמנם כי הנפש שלא נשלמה חסוב לכתלש בגוף אחר ולא ידעו מתפלספים כי לא הניעו לזה ולכן אמר זה הכחם נכחשו זה כי אין זולתך לגאול עכ"ל ואפשר שלא הכחיש אך יסד לשון המקרא: (ו) וכוא הנשמה בקרבך כלפור כללדה נפח

ואחר לקחתו וקשרהו עם חוט צדי נער קטן שלא ימלט מיד ביונק כ"ל • וכנה ביותה כלפור נפה ולא ראה ולא שמע קול ולפנף בעל כפ בהתמדת בינים יתנחם במאלו אשר יזורו לו וחמתו שכה • ואולם ביותו קשור ביד הפתי ביונק ומביט המון ורב לפרים בעלי כפ סביבו מימינו ומשמאלו אשר יעופפו בקינים אל בניהם ומנוזותיהם אשר ככנו לכס עם הלשת זה הצעיר ר"ל נגד רחבת ידי בעל כפ זולתו רואה ומכחין פה נפשו ביד נער חלש ולעיר אשר יעצור ויעבד אותו וילעוף בקנו על אלה יגובותיהם לב האפור המס ימס כדוג' לפני האש: (ז) ואם הפצת לבל תשלח יד בנשמתך אשר היא מופקדת בידך כמ"ש לעיל אות ה' בוראך הפקיד בידך רוח נדיבה • עשה זאת אפוא בכבוד ושם בביתך בחורק תחת הכי"א כמו השמר בנגע לרעת פ' חלל לעבדה בעבודת הכבוד • ולשמרה מנחש ועון ב"מ: ולמה תהגרס • עלמך במזכות רעות • ומזכות השבונות רבים ר"ל כי תחדל לעבדה ולשמרה יגדל עליך השבונות חטא ועון רבים עד אין מחסר עין המזכיר • להגדיל תללות מעשים רב לומר יגדלו עונותיהם עבור אשר ילאו ויתעללו ידך מעשות הטוב ועלון ידך סי' ואודת אשר מאמת ונלאת לעמל ידך ולעבד אוהם במלאת עבדת כבוד • כתב במפרש ו"ל ושב בביתך כי ידוע שהתבודדת הוא מביא לידי כמה מעלות טובות כי אם תלך

בביתך לעבדה ולשמרה ולמה תתגרה ברע מבוכות מבוכות חשבוניות רבים להגדיל תלאות מעשים ועצבון ידיים; ה) ואתה רואה מלאכת בתי הנפש הזאת ארוכה ורחבה וימי שנותינו קצרים מהשיג ואלו חיינו אלף שנים פעמים לדחוק המבוקש. ומה גם עתה בהיות ימי שני חיי מגורינו מעט ורעים ולא השינו מדבר קטן ועד דבר גדול: (ס) שמעני אזני אלמדכם להועיל ראה לבי גם ראה הזמן סבל חבור עצבי הניחהו הסתפק ממראה עיניך בשיעור ההכרחי לעמידת החי אשר לא יעזבנו האדם וחי קום ברה לך וקח מזמרת הארץ מעט צרי לשמירת בריאות מעט דבש ללקיחת תענוג ואת היותר תחרים והיה למאכל לבהמות השדה ולבני האדם הדומי' לה: (י) ומה לך לרכלות רקב וסגולת עש. כלה המונם ושאונום חלום אחד הוא פתרונו עלות הגויה

מגדנות אלעזר

בחן יסיתך סחטאים כמשיילים לטייל ואחר כך ימסכוך לבית היין ועם הזונות על כן אשרי יושבי ביתך. ולמה תתגרה במבוכות חשבוניות רבים ר"ל בהרבות הקנינים המדומים וממון הרבה עד כאן לשונו: (ח) ואתה רואה מלאכת הגוף אשר הוא בית לנפש ארוכה ורחבה מאוד. וימי שנותינו וחמיתנו קצרים מאוד להשיג השלמות והוא לקיים כל המצוות ולאו כי ימי חיינו על הארץ אלפים שנים אשר מבוק' זה הוא דוחק גדל לא השגנו השלמות או יש לפדונו ולאו חיינו וכו'. לדוחק המבוקש ר"ל בדוחק להגיע המבוקש והוא השלמות ומה גם עתה ר"ל כ"ש עתה כהיות וכו' ולא השגנו וכו' מהשלמות: (ט) שמעני אזני חלומכם. התהבגת שיעיל אחתם להשלמות ראה לבי גם ראה פי' ראה לבי ועיין היטב שהזמן סבל חבור העצבים פי' התהבגות בממדות המדומות הסכלים והשטות אשר בזמן באמת הם עלצים ובאזנים ולכן כניחו לבדליהם ששתדלו להגיע: הסתפק ממראה עיניך. פי' יספיק לך מן הממדות אשר ראו עיניך שיעור ההבדלה לעמידת החי אשר וכו'. ר"ל תאבד הקניינים והממדות מעט להחיות ולבעמיד נפשך ונסך ביתך: וקום ברה וכו' וקח מזמרת הארץ. כיא כנוי להממדות המדומות מעט צרי לשמירת בריאות ר"ל שישמר נפשו לכיוון בריא לעבודת הבורא ומעט תקח להתענג ואת כיוותם מהממדות תהרהס והיה וכו' ולבני האדם כמתאווים להם כדומים לבהמות שדה: (י) מה לך לרכלות ולסתרות הקנינים אשר באמת הם רקב וסגולתו ואולגותו ידכאום לפני עש כלה המונם ושאונום בקמן וכו' אלף אס תאסף כמון רב. כהמות יס ישאון לסוף כלו המונם ושאונום. חלום אחד הוא ר"ל הכל ככלים הוא כחלום שאין בו ממם: פתרונו וכו'.

המזכיר

י: מבוכת. יש לפרשו כמו ורחל מבוכה על צניס ירמיה ל"א ט"ו. והוא לשון קול בדי. אז כמו אתה תהי' מבוכתם מיכה ז' ד'. ופירש'י לשון נבוכים כס בארץ פרשת בשלח. וכן יום מבוכה ומבוסה ומבוכה ישעיה כ"ב ה' ונראה שהראשון הוא לשון קול בדי. והשני לשון נבוכים סס: המבוכות רבים. רכלת סס"ז: תלאות. כמו את כל התלאה פ' יתרו: ועליון ידים. כמו בכל ענין יסיה מותר משלי י"ד כ"ג ופירש'י בכל יגיעת מלאכה יסיה ריווח: (ח) מלאכת וכו'. ע"ד המלאכה כדרכו ורחבה נחמ' ד' י"ג: ובתי הכסף. ישעיה ג' כ'. ועי"ג א"ו: וימי שנותינו. ע"ד ימי שנותינו שבעים שנה הכלים ל' י'. ולאו חיה אלף שנים פעמים. רכלת ו' ז': ומה גם עתה. מ"א י"ד י"ד: בהיות שני חיי וכו'. ע"ד ימר שני מגורי וכו'. מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא כשיגו וכו'. פ' יוגש: דבר קטן או גדול. שמואל א' כ"ב ט"ו: (ט) מלמדך להועיל. ישעיה מ"ח י"ז: חבור עלבי. השוע ד' י"ז: הסתפק. עפ"י א"ו: ממראה עיניך. ס' תבוא. קום ברה לך. ס' בלק: וקח מזמרת וכו'. פ' מקץ: ואת ביותר בהרמנו. ש"א ט"ו ט"ו: (י) רוכלת. עפ"י אי"ב: רקב ועש: עיין חיוב ס"ס י"ג: כגולת. פירש אולרות כמו יש לי כגולת זהב וכסף ד"ה א' כ"ט ג': כלה. כמו עשו כלה פ' וירא: המונם ושאונום. פתרון אחד לשניהם וכוא מורס על קבוץ עם רב. כמו היו המון עמים רבים כהמות יס יסמיון: ושאונום לשאונום מים כבירים ישאון ישעיה י"ז י"ב עפ"י א"ח: חלום אחד הוא. פ' מקץ: עלות כגויה. כמו בעלו ויעלו מעל משכן קרב

ושאונום. חלום אחד הוא ר"ל הכל ככלים הוא כחלום שאין בו ממם: פתרונו וכו'.

הגויה בלא עתה ורדת הרוח כרוה הבהמה אחרי מות לבי הלמא לשנאך ופשריה לערך: (יא) לבי זאת עצתי אם תאבה שמוע בעוד כפתך רעננה ואין עננה לככות שמשך ואתה בחור בטוב אשר כח כך לרוין אל המערכה קל באחד הצבאים להשיג ולהציל: (יב) ורבים מיישיני שנת עולם ותענוגות זמן יקיצו לטוב ריחך ואור ירחך ואתה למה תשבב ותדרם למה תתעצל רנצל עדים כצל ולהתנצל מעון העצל והבסלה: (יג) קום קרא לתבונת ותבואינה עד אשר לא יבואו ימי הרעה עד אשר לא יצאו גדודים חלוצי שיבה יהליפו כח גדול בענות הלוושה וימירו גבורה במורד לבב: (יד) והזמן אשר חברתו הכתה אותך יתיצב מנגד כמצחק עליך כנכול עליך. באבוד פעליך בבילוי נעליך

המזכיר

קרת ופירושו לשון סלוק: ורדת כרוח כרוח כהכמה. מקור מליצא זו קהלת ג' ע"ש: חלמא לשנאך ופשריה לערך. דניאל ד' י"ז. ופירש"י ערך שונאך כמו ויהי ערך ש"א כ"ח ט"ו: (יא) זאת עלתי. מלשון זאת כעלה היעולה ישעים י"ד כ"ו: אם תאלכו ושמעתם. שם א' י"ט: וכפתו לא רעננה. איוב ט"ו ל"ב ע"ש רש"י: ואין עננה וכו' ע"ד שמש בעין אכסנו וחזקאל ל"ב ז': ובחור בטוב. ישעים ז': ואשר כך לרון. ע"ד כי כך לרון גדוד חכלים י"ח ל': אל המערכה; ש"א י ז כ': קל כאחד הצבאים. מלשון ועשאל קל כרגליו כאחד הצבאים ש"ב ב' י"ח: (יב) ורבים וכו'. ע"ד המקרא ורבים מיישיני ארמת עפר יקילו. דניאל י"ב ב': ירחך. כמו השמש וכירה פ' וישב. למש השכב ותדרם. כמו וישב וירדם יונה א"ה: ולנלל. כמו וינללו את מזרים. וע"ד ויתנללו בני ישראל את עדים פ' תשא: וככסלה. לשון שעות כמו בן כסיל משלי ר"ס י': (יג) קום וכו'. ע"ד התבוננו וקראו לנוקנות ותבאנה ירמיה ט' ט"ז. עד אשר לא יבאו ימי כרעה. קהלת ר"ס י"ב: ילאו גדודים. מ"ב כ' ב': חלוצי שיבה. הואיל אשר הסיב המליצא לגדודים יסד חלוצי שיבה וכו' ע"ד חלוצי זבא פרשת מטות: יהליפו כח. ישעים ר"ס מ"א: ענות חלושה: פ' תשא: וימרו. כמו ולא ימיר פ' בחקתי: מורד בלכבס. שם: (ד) כסתה אותך כמו יסיתך אחיך פ' ראה. וע"ד ואחש חתיצב מנגד ש"ב י"א י"ג: כנכול עליך. מלשון ועלסו לא

מגדנות אלעזר

פ' כאשר תתמוד ותחזותך לכחמות המדומות ולא תפנה לבנך לאחרייתך יעלה ויסלק גוסף מן הארץ טרם ימי שנותיו וכו' שבעים שנה עת וזמן האדם בקרב התבל ורדת הכוח וכו' פ' ואף נשתחך תרד מטה ולא תעלה לגן עדן עיין המזכיר לבי חלמא וכו' אחר שממליך החלום הרע ופטרנו. אחר הלמא י"ח לשנאך ופשרים ר"ל הפתרון יכיה ג"כ לשנאך עיין המזכיר: (יא) לבי זאת עלתי לטוב לך אם תאבה לשמוע לי בעוד כפתך רעננה. ר"ל בימי הבחירת שהכחות רעין ככרוש ואין עננה וכו' ר"ל אין חולשה מונע אותך מעשות בטוב אשר מביא אותך להשגת השלמות כנמשל לאור השמש ואחש בחור הטוב ר"ל בימי בחירתך יש לאל ידך לבחור דרך הטוב ולעבוד עבודת האל יתברך ואשר כך וכו' פ' אז אתה קל כרגליך כזבי לרון אל מערכת מלחמה של תורה לשיגי בזה שלמותך ולהציל נפשך משאול תחתיות: (יב) ורבים מיישיני: פ' מהר"ל וזה לשונו בעשותך זה לא לעצמך לבד חועיל כי גם לאחרים אשר טרידים בתנומת הבלי עולם יתקנאו כך ויקלו לטוב רוחך המעשים טובים עכ"ל. ואור יאור ירחך. ע"ש שלא יעש תנומות במוקדם אור גדל בתנומת מוקדם אפל וימכה לקון משנתו כזרות האור לעינו וזכר מ"ש ורבים יקאו ויעוררו מתשנתם ומתנומתם לרב אורך כאור הירח אשר חבוק נגד עינם. ולמה תתעצל לנלל ולנער עדים כלל. פ' החומרים כעדיכם בעיניך ובאמת הם כלל עובר. ויש לך תועלת בהתנללת להנלל מעון כעלל וכסלה: (יג) קום

קרא לתבונת בימי בחירתך ותבואינה אליך עד אשר לא וכו'. ר"ל עת הזקנה ואולי אז תראה ברעתך אשר ימלא אותך. ומכפל הענין עד אשר לא וכו'. פ' גדוים שערות לבנות מרב זקנה ושיבה: יהלפו כח. פירוש הזקנה מחליף כחך כגדול ואנלך שיהי לך בימי הבחירות לענות ולעקת ווי ואוי אשר הוא לעקת החלשים וימירו גבורה שיהי לך בימי הבחירות למורד ופחד לבב: (יד) והזמן אשר חברתו כסתה אותך. פ' בימי בחירתך הסתה אותך הזמן לכבלי חמדות מדומות יתיצב עתה הזמן בזקנתך נגדך כמלחקה עליך על ששמעת לו כי פ' מבקש רעתך בהסתה אותך כנכול עליך ר"ל לעת הזקנה שיכלו ויבילו עלי ולמתי כמות נעורין: בלמוד

נעליך. בעפר שעליך ומוצק רעליך מכוס מעיליך ובלות מעוליך בכובד עולך. וכחש בך אחרי הייותו באמנה אתך: (טו) וסעפי סעיפים אשר שנאיך בהתנבנם על נעורי למכרם לאויביהם ואין חולה כהם על מחלתי: (טז) גם המה יהפך לבכם יכירו אשר הרעו והביטו אשר דקרו. לאמר מה זאת עשינו כי שלחנו הימי הראשונים מעבדנו והם היו טובים באלה לצאת ולבא ולעשות היל: (יז) וכי תחשוב אורך ימי בהרותיך כימי השמים לרוב וכי יש עדן עדנין להרע ולהטיב ותאהב זאת התקוה לחטוא היום ומחר תשוב. ויש אתך ממשלה לעזוב גם היום מרי שיחך ומעוית פעלך שקר אתה דובר כי הכל ימיד

מגדנות אלעזר

פעליך: פי' או אחרס כחותיך ואין עוד לאל ידך לפעול פעולת הטוב: בכלוי נעליך בעפר שעליך: פי' מכרי' ז"ל שלא תוכל ללכת ולבא כשהקן כמו בנעלים הכלויס מלך עפר בלכס שהקקן שם * כנ"ש במלכיס אס יספיק עפר שומרון לשעלים אשר בגלגל עיין המזכיר: ומוצק רעליך * פירש יר' לך כוס החרעלה מכוס מעליך פי' מהמת ששית בימי נעוריך כחות התאוות ומעלת בו מעל: ובלות מעילך בכובד עולך * פי' מהריל בגדיך יבנו מהעול הנכבד שיכיס לך בימי זקנך * ור"ל כובד עונות וכחש בך בזמן אחר היותו באמנה עמך בימי בהרותיך * ועתה יר' לך מאד: (טו) עוד מדבר אל לבו ואומר וסעיפי סעיפים * פי' כל המהשנות ועלת רעיון שלא אותך לבי בהתנבנם על נעורי * פי' עשו עולם לכריס על ימי נעורי ומכרו את ימי נעורי לאויביהם הוא תאוות בגופית: ואין חולס וכו' * פירוש מכל רעיון ומתשבת עלם אין אחד שיתלם ויכאז ויאר לו על מהגתי * והוא על רוע בהירותי ואין מיעץ רוחי לעזב: (טז) גם המס * ר"ל העונות רעיון יספך לבס בימי הזקנה: ויכירו אשר עשו הרע בימי הבהרות להסית לתאוות העולם והכניסו אשר דקרו * פי' אז יביטו ויבינו כחות כעלם כללו דקרו בגוף חרב פיפיות ויתגמלו ויתחרטו בעת הזקנה מנוולותיהם הרעם לאמר מה זאת וכו' * ר"ל ימי הנעורים היו טובים לעבודת האל יתברך * ושלחנו אותם להכל וריק. ומכפיל הענין וכס כימי הנעורים היו טובים מאלם ימי הזקנה ללכת ולבון ולעשות היל הוא כנוי לשלמות עוב"כ: (יז) וכי

המזכיר

לא יבול תכליס א' ג' : בכלוי נעליך. מלשון ונעלות בלות יהושע ה' : בעפר שעליך. מ"א כ' י' . וסירש"י לשועלים לשון מדרך קף רגל . וכן במשעול הכרמים ס' בלק : רעליך * כמו שהקטנו יין החרעלס תכליס ס' כ' . כוס החרעלה . ישעיס כ"א כ"ב . והוא משקע מרה וסס כמות האוטס את הלב : מעליך . כמו תמעול מעל ס' ויקרא : מעילך . לשון בגד הוא כמו ויחזק בכנף מעילו ש"א ט"ו כ"ז : עולך . לשון עול ברול ס' תבא : (טו) וסעיפי סעיפים : לשון מחשבת רעיון כמו בסעיפים מחיונות ל"ג חיוב ד' י"ג * ופי' רש"י בסעיפים במהשנות : בהתנבנם * כמו ויתגבר אליהם ס' מקן : למכרם לאויביהם . ע"ד וימכרם ביד אויביהם שופטים ב' י"ד : ואין חולס מכס עלי * ש"א כ"ב ח' : (טז) יספך לבס * כמו ויהפך לבב פרעה ס' בשלח : והביטו אלי את אשר דקרו . זכריה י"ב י' : מכ זאת . מעומר זה מורכב משני כתובים * מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדינו ס' בשלח . וע"ד אל ויהמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה קבלת ז' י' : ללכת ולבא . פי' וילך : ולעשות היל . ע"ד וישראל עושה חיל ס' בלק : (יז) כימי השמים לרוב ס' דברים : עדן ועדנין . ככובי השמים לרוב ס' דברים : עדן ועדנין . דיאל ז' כ"ב : החרקה . כמו ותכי לל תקוס חיוב כ' ט"ז : גם כיום מרי שחיי * שם כ"ג ב' : מעוות פעליך . כמו מעוות לא יוכל לתקון קבלת א' ט"ו : שקר אתה דובר . ירמיה ס"ס מ' : כי בכל ימין . ע"ד אך סכל כל אדם סלס תכליס

תחשב אורך ימי בהרותיך * פי' ימי נעוריך כימי וכו' וכי יש עדן ועדן פי' זמן וחיות רב להרע ולהיטב פי' תחשב בלבבך שני הבהרות רבים וארוכים הם מלוד ותוכל להרע וללכת אחרי התאוות ולהיטב ר"ל ולשוב בתשובה אחרי זאת : ותחשב על זה החרקה * ר"ל אשר תקוס ותחשב אורך ימי הבהרות לחטוא כיום וכו' ויש אחר וכו' * ר"ל גם כיום יש ללל ידך לעזוב עלות כמרים אשר יסיהו ויפסרו ויסחו אותך ולעזוב : מעוות פעליך שקר אתה דובר * באמרן שימין כימי השמים לרוב : אך הכל ימין עלי הארץ * וא"כ כל אשר סתתשל ותתכחל

ימך ערי ארץ וכל אשר תתירש על המוב מעשותו בדהותו למחרתו
תוסיף סרה • וכל אשר תאמר לבשאפנה אשנה תשנה באולת כי
מי יודע מהרתך התשיגנו • ואם יותר לנבל כל מאומה עד אור הבוקר :
(יח) ונמצאת מתאמץ ובוטה על עולם שאינו שלך • ראה תוחלת
התועלת והתשועה נכזבת לך לעולמים אם אינך במלט את
נפשיך הלילה :

פרק יז

יבאר אף אם יכסוף הכיסף להשגת הכחזה או לקנייני עולם כזה וכחורתיים עלולת השתדלה לא
ישגה • ובתחבולו יגיעות ישיגם ולחון השתדלת בהם • ולא ידפס שכפי חיוכ במערכת
יכלכל נפשו ומדבר אל לבו :

(ה) אך אמנם אחרי ראותיך לבי עם חוזק התשוקה וההשק שלמיות
הנפשיים הווה שוכב בחיק הזמן ללין בין שדי אוהביו גם
אתה לאחוז בזה וגם מזה לא תוכל : (ב) גשה נא אלי ואורך גדולות
ובצורות

המזכיר

ההלים ל"ט י"א : כל ימי הבלך • קבלת ט' ט' :
תתרגל.הזקן ידיים רפות ישעיה ל"ג ג' מתרגמין
ידיה מרושלין : תוספי סרה • ישעיה ח' כ' :
לכשאפנה אשנה • אבות פ"ב מ"ד : אם יותר
לנבל כל מאומה עד אור הבוקר • ש"א כ"ה
ל"ד : (יח) מתאמץ • פי' מתחזק כמו ולאוס
מלאוס יאמץ פ' תולדות : הוחלת • לשון חקוס
כזה כמו ויחל עוד שבעת ימים פ' נח • וע"ד
המקרא כן תוחלתי נכזה איוב ס"ס ל"ט : אם
חוק נמלט את נפשיך בליטשמואל ח' י"ט י"א :
(ה) התשוקה וההשק • פתרון אחד לשניהם
כמו ואלין תשוקה פ' בראשית :
שלמיות הנפשים • הוא היותו שלם ותמים
בעבודת הסכנות נפש השכלי : הוים שוכבים •
ישעיה כ"ו י' וע"ד משכנת חיקי מיכה ז' ס' :
ללין בין וכו' • ע"ד בין שדי ילין שיר ח' י"ג :
לאחוז בזה וכו' • ע"ד טוב אשר תאחז בזה וגם
מזה אל הנח ידך קבלת ז' י"ח : (ב) גשה נא :
פ'

מגדנות אלעזר

על מעשי הטוב בלתי עשות אותם היום והדחה
את המעשה הטוב למחר תוסף בזה עון וסרה
מאז דרכי הבזרה : וכל אשר וכו' • פי' תאמר
כאשר יפסד היום או מחרתו אשנה ואלמד
אשנה שתבנה מחר בשינת המוות עם אולת
ההשק כי מי וכו' ואפשר שתמות היום • ואם
יותר מאומה לאש נבל האומר כדברים הנ"ל
עד אור בוקר המחרת : (יח) נמלא את אהה
בוטח לשיב ממהרת אתה מתאמץ ובוטה על
עולם שאינו שלך כי אולי היום יבא יומך הנגר :
ראה תוחלת התועלת • פי' מה שאתה מקוה
לשוב לזמר שיועיל ויושיע לך מחטאתך שאתה
חוטא היום : נכזבת לך לעולמים • אם אינך
נמלט את נפשיך הלילה כי אולי לא תשיג חיך
אור הבוקר ולא תשיב בתשובה עוד לעולמים
אחרי מותך • ובספרן כתב נכזבת לך לעולמים
בשתי עולמות נעם"ז האומר אתה ואשוב
אין מבטיקן בידו לעשות תשובה ובהע"כ לא
תועיל התשובה כידוע : הלילה • פי' תביט
בעה"ז הנקרא לילה עכ"ל :

(א) אך אמנם אחרי ראיתי אותך לבי עם חוזק וכו' • פירש עם מה שתחלווה ותשקס נפשך
להשגת שלמיות הנפשים וכו' להשגת השכלות ולקנות שלמות ועם חוזק התשוקה
להשיגם : אהה כוחה ושוכב • פירש רש"י נרדס ושוכב בקרב : הזמן ללין בין וכו' • ר"ל בעת
שהשק נפשי לקיים התורה וכמציא תחלווה גם בעת ההיא לקנייני עולם"ה הנאבדים לך : גם
אתה לאחוז וכו' • פירש אם ככה תבחר דרכיך לאחוז בהשגת השכלות וגם לאחוז בשכלות
באותה העת לא תוכל להשיג מאומה מן השניהם • כי סא' ישחית זולתו פי' אחר עם חוזק
התשוקה וכו' פירש גברס עליך השק לשלמיות הנפשי עד כי מאסת בקנייני עולם"ה ותמודותיו
ואתה הוים ושוכב בחיק הזמן בלתי ללין בין שדי אוהביו גם אתה לאחוז וכו' • כהנ"ל ע"ד
טוב תורה עם דרך ארץ • כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בעלם שמעתי : ואולם פירש
כמרי"ל לא זכרתי כי מתנגד הוא כאן בפירשו לדברי כמליץ ז"ל וגם דבריו יסחור ותהפוכת
דבר ובפירשי' כנ"ל תסקל כל אבני המכשול מדרך פרק זה : (ב) גשה נא אלי ואורך ואלמדך
גדולת

ובצורו' להשיג חפציו אלה : (ג) גם הם תחלת אמרי ופתח דברי' היות רע ומר עלי המעשה הזה להתפתות ללחש הנחש המנחש אשר ידעתה עותתו מיום היותו . ולהתעורר מנעירת אתונך אשר בחנת סבלותה להתהלך בחוץ על משענתם הומה לנעימי הימים צמא למי חמודותם ככל המון רעיו הממלאים את הארץ לקרא מלחים וחובלים מעמיקים מחזיקים תורין וחבלים להריץ מאה כפינות בים נושאות זהב וכל הון עתק ולשים נוגשים ושרי מפס על ששים כרכים ביבשה כי מה בצע בהמון חמודות ושעשועי' הבל המה מעשה תעתועי' : (ד) אבל אחרי אשר למצוא חפץ להשיג איל ולהוסיף עליו ותלוי

ראש

מגדנות אלעזר

גדולת וכלות . פירש רש"י בלורות השמורים בלבי ע"ש ור"ל אלמדך הסתהגות השמורים בלבי אשר בזו . חשיג חפציו אלה . ר"ל כשגות השכלות . וכשתם הקנינים כמדומים : (ג) גם הם וכו' . ר"ל דברי חפצות המבארים בסמוך הם תחילת אמרי . ופתחת דברי : וכן הם מפתח ספרי היות רע וכו' . המעשה הם וכו' שחתפתה ללחש וכו' . סי' אשר ילחש באזניך כד"ש וכו' וכו' כיצד ברע ומנחש . ומעון לך שתלית בדרכיו אשר ידעת וכו' . ר"ל מיום שגבראח הנחש תתכלה להמיתו בספיות מעוותת' לאדם וחוש : ולהתעורר מנעירת חתוך . פירוש מהר"ל לשון חמור נוער ידוע שהחומר נמשל לחמור עכ"ל ור"ל שחתעורר ותשמע לעצת כחות הגופות אשר ינערו ויגידו לך וכבר בחנת סבלות עצת הכיח להתהלך בחוץ על משענתם . סי' מהר"ל משענת הנחש והחומר ככ"ל . כומים האנשים האלו השומעים לעצת הכ"ל לנעימי הימים . וכו' לתאוות בגופות הנשמות : למא למי וכו' . הוא ג"כ כנוי לחמודות עכ"ל : ככל המון רב רעיו הממלאים את הארץ . סי' גופם בחמודות עכ"ל : ולקראו מלחים וחובלים הם מנכגי הספינה מעמקים הספינה בים מכובד משאות סחורות הכל : מחזקים תורן וחבלים . הם כלי הספינה ומכשירי שירולו מהר : מאה כפונות בים וכו' . ולהשים נוגשים וכו' . סי' מהר"ל וז"ל ולהשים נוגשים ושומרים גבויס מסים על ששים ערים שבתו לך ביבשה עכ"ל לכן זאת עצתי אל תשמע לעצת הכיח המכרים לפתות

המזכיר

פ' תולדות . וע"ד אשכולך ואורך בדרך זו תלך חכמים ל"ב ח' : ואגידה לך גדולת וכלות . ירמיה ל"ג ג' : (ג) ופתח אמרי . כמו מפתח ספרי משלי ח' ו' : כי רע ומר . ירמיה ב' י"ט : להסתחות . כמו וכי יפתח פ' משפטים : ללחש הנחש כמנחש . כמו אל יסוך הנחש בלא לחש קבלת י"א : כמנחש . כמו מעון ומנחש פ' משפטים : חמור נוער . לשון כש"ס ברכות ג' ע"א . ולשון המקרא נערו כגורי אריות ירמיה כ"א ל"ח . ופירש"י לשון חמור נוער : בחנת . כמו בזאת חבנתו פ' מקד : והתהלך בחוץ על משענתו פ' משפטים : הומה . כמו יסמו ככלב חכמים נ"ט : מלחים וחובלים . כמו כל חופשי משוט מלחים כל חבלי הים יחזקאל כ"ז כ"ט : תורן . כמו לעשות תורן עליך שם פסוק ח' עש"ב : וחבלים . לשון כש"ס בראש חבל משלי כ"ג ל"ז : ופירש"י חבל תורן הספינה : ספיות . כמו אל ירכתי הספינה יונה א' ה' : נושאות זכב' מ"א י' כ"ב : סון עהק . משלי ח' י"ח : נוגשים . כמו והנוגשים אלים פ' שמות : שרי מסים ששים כרכים . הם עיירות גדולות כמו כרכים המוקפים חומה מגילה ב' : ערים גדולות וכלות מתרגמין קריין רבדיין וכריבין ערך : בהמון חמודות . פירש רב חמודות : ושעשועי' . כמו תנחומין ישעשעו נפשי חכמים ז"ל י"ט : בכל כמה מעשי תעתועים . ירמיה י' ט"ו ושם כ"א י"ח : (ד) למא דברי חפץ : סוף קבלת . להשיג איל . כמו כגבר אין איל חכמים פ"ח ב' : ותלוי . לשון גבזה הוא כמו ונכחה העיר על תלה

אותך כהבליהם : כי מה בצע בהמון חמודות העולם ושעשועיו : אשר בלאתם הם ככל ומעשי תעתועים : (ד) כתב מהר"ל הם דברי הנפש אבל אחרי וכו' . עוד זה מרע בחירתך ובחירת המון רעיו ככ"ל אשר ירדו להחמודות כמדומות אבל אחר מעשה בטוב אשר בו תמלא חפץ . וחשיג איל וכן ותוסיף עליו . סי' העלם מעלה מעלה בעשותך בטוב : ותלוי ראש . סי' מהר"ל כתנשאות בראש עם לא חמלת עלי לעשותם : וכו' כדרכי ובסעודתי לעם וראש אודת כרישול והרפיון מעשי בטוב אשר רוייתני והשבעתי ומרורות קנאות שכנת השבעתי סי' עם מרירות עלנחמך שקנאה והתאוס נפשו לשכוב ולרדום . בדרך העללים

ראש לא חמלת תת בברותי ראש הרישול אשר רותני ומררות קנאות שכבת השבעתני : (ה) לכה שמעה בקולי איעצך הפלג השקידה על הלימוד ועל בקשת התועלת והזדרז על כל מה שתשלם על קנינו בצדק וגם אחר יגיעה נסכלת כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה לא ימנעך ממך חולש רעיון ועצלות ידים : (ו) ופקח עיניך כי רבים חללי היאוש ועצלות ידים אשר הפיל מחללי הגזירה החרותה אשר היא נחמת הפתאים : (ז) במח לבי אחרי תכלית הכמחון בבוראך בעוד החריצות ותשועת העצה כי במ יבורך נבר • וכי יבורך אלהים את האדם ישלח עזרו במעשהו ואת כל אשר הוא עושה ה' מצליח יכול אפילו יושב ובטל תלמוד לומר בבל אשר תעשה : (ח) ואל ישיאך הרפיון והעצרה שיש לזמן גזרות רשומות כל השתדלות עמהם שקר כי זאת עצת נפתלי לכב כל ידעו בנפשותם : (ט) השיב להם טוב טעם

מגדנות אלעזר

בזה כשבעתני : (ה) לך שמע בקולי איעצך איך שתשיג שיהיה הכל הפלג השקידה על תלמוד התורה והכמחנה ועל בקשת התועלת ר"ל הפלג השקידה על כל קנייני תועלת נפשך וכוא כשלת הענין ומכריזי פירש ועל בקשת התועלת לנפך והזדרז נמה, שתהיה שליט לקנותו שיכיה בלדק עכ"ל • ור"ל שתעסוק בקנייני העולם וכמשה ומתן באומנם • וגם אחר יגיע נסכלת וכוא יגיעות קנייני עוה"ז כל אשר וכו' לא ימנע ממך וכו' • סי' אס יפתו אותך הרעיונים העללים והסעפים הכרפים לאמור אל תיגע נפשך אל תאכס ולא תשמע להם : (ו) ומוסיף לזכר על לב העללים עד סוף הפרק ואומר ופקח עיניך וכו' • סי' יותר עניים וחללים נפלו בצולם מחמת עללותם ומחמת הכחשם לעסוק עוד במשה ומתן באומנם שודאי לא ילחמו ולא יסדו • יותר הם עניים כאלו מחללי הגזרה החרושה מאת מערכת השמים אשר היא נחמות הסתאים ר"ל בזה ינחמו על עללותם ובטול זמנה באמרם כאשר נגזר בשמים ככה יתקיים : (ז) אומנם בעת לבי וכו' בעוד חרלות כחותיך כעוורים ובעוד תשועות העלם כחושך וכוא בימי כההרות כי בה יבורך גבר ר"ל כנעחון וכמעשך והעלה יברך לגבר בעושר וכי יברך וכו' במעשהו שיעמל נפשו ואת כל אשר הוא וכו' אודות בעהונו בבוראו יכול אפילו יושב ובטל ויבטח בבוראו ילחצו זולת עזב ועמל מעשה תלמוד לומר בכל אשר תעשה ילליהך ולא בביטל ימיך : (ח) ואל ישיא ויסיתך אותך כרסיון והעללה וכו' • סי' כאשר נגזר ונרשם ונכתב לך מנזך כל ימי זמנך ככה יקום • וכל השתדלות עמהם שקר • ר"ל יגיעות והשתדלותך בענייני פרנסתך כוא לחינם ולשקר כי בה הזאת עלות נפתל הריא אמרים בטוב טעם ודעת לסאיר להם

המזכיר

חלם ירמיה ל' י"ח : הר גבוה וחלול • יחזקאל י"ז כ"ב : לא חמלת איכה ב' כ"א : תת • כמו תת כחה פרשת בראשית : בברותי ראש • תהלים ס"ח כ"ב • ופי' רש"י בברותי בסעודתי ראש מרש עכ"ל : הרישול עפ"י א"ח : רותני לשון שובע כמו כוסי רוייה תהלים כ"ג כ' : קנאות • כל לשון קנא הוא כהתגברת תאוותיו אל חסלו וקנאו נפשו להשיגו : שכתוב • כוא דרך העללים כמו שאמר המלך הכחם מעצ שנות מעט תנומות מעט חבוך ידים לשכב • משלי ס"ב כ"ד • ואמר שם כ"ו מ"ז הדלת תסוב על אורה והעלל על מחשו : (ה) שמע בקולי איעצך • סי' יתרו : השקידה • לשון מכירת כמו שקדו ושמרו עזרא ח' כ"ט • והזדרז למכר לשלחם מן הארץ • בל תרגמו למזרח ערך : כל אשר תמלא ידך לעשות בכחך עשה • קהלת ט' יו"ד : רעיון • כמו רעיון רוח שם א' י"ז : (ו) פקח עיניך • כמו ויפקח כנער את עיניו מ"ב ד' ל"ה כי רבים מלי' כי רבים חללים הפיל משלי ז' כ"ו • ומכנה כח העניים לחלל והרג ע"ד עני חשוב כחם : כגזרה החרושה • סי' כגזרה ככתובה כמו חרות על הלוות ס' תשא : סתאים • כמו עד מתי סתאים תאכסון פתי משלי א' כ"ב : (ז) בטח לבי וכו' • ע"ד בטח אל כי בכל לך משלי ג' ס' : כחירות • פירוש בערך לשון כח וחקיק : כי כס וכו' • ע"ד כי כן יבורך גבר תהלים קכ"ח ד' : ישלח עזרך • תהלים כ' ז' : ואת כל אשר כוא עושב ה' מללית פרשת וישב • יברך ס' בכל אשר תעשה פרשת ראש : (ח) ואל ישיאך • כמו ואל ישיא לכם חזקיהו ישעיה ל"ו י"ד : רשומות • כמו הרשום בכתב דיחל י' כ"א : עלת נפתלי • ע"ד ועלת נפתלים נמהרס איוב ס' י"ג : (ט) טוב טעם ודעת

לכב כוא וכל ידעו בנפשותם : (ט) השיב להם

מעם ודעת להאיר להם פני מצפוני מחשבי זמנם ולסקר לעיניה' נתיבות עולמם והם נשארם באפלת המקרים והתמורות המגיעות בעור ימשש נגד השמש מוכים בסנורים הפתיות לואים למצוא פתחי התשובה המושמת נגד פניהם והיא רחוקה הרחק מאוד מאדם שבמותם: (י) ועתה כאשר צר להם וראותם תכלית הבלה והאבדון יתרעמו מזמנם ואל עליונ' ינופפו יד לזכות עצת' הנבערה לאמר נקיים אנחנו מה לעשות ואלהים גור מה לעשות עוד בחיל ובבה ובעצת שכל ולא עשינו: (יא) אך שקר התהללות הגבור ביום רעה ושוא תשועות אדם ביום עברה. מפי עליון תצא הרעות אך לשקר שמרנו המעותד הכרחי ואין לאל ידינו לדחותו הגזירה אמת ואנחנו בדאים: (יב) זאת בוודאי הבת העניה שאין ראוי להמול עליה לרוב סבלותה אחר שהצנינים בצדיה והשיבים בעיניה ובל ידעה מה: (יג) מה יתאונן אדם חי מדבר בעל היים להתקרב בהם למועילו. ולתת משומר

מגדנות אלעזר

המזכיר

פני וכו'. ר"ל דכריך יאיר להם לפון וחשך זמנם ולסקר ולהסיר לעיניהם כל אגני המכסול אשר נתיבית עולמם וחס ר"ל סבת עלוים אס לא ישמעו לק ישרו כחפלת במקרים הדעים אשר יקרו להם ותמורות רעות שונות אשר יגיע להם. כעור וסומא אשר ימשש הנה וסנה נגד השמש ולא ימצא מחוץ חפלו ככה הם מוכים בסנורים הפתיות וילאו למלא פתחי התשובה ר"ל דרך הטוב באופן שיסבו מעלת העללה אל דרך הטוב המושם נגד פניהם. וכיא רחוקה ר"ל פתחי התשובה כח"ל רחוק מאוד מאדם עלל שכמות כח הכיא: (י) ועתה כאשר נר לכעללי' כח"ל ורחיטת תכלית הכלה ואבדן נפשו מלחץ הזמן. יתרעמו על זמנם ורעה ואל מערכות העליונים ינופפו יד ר"ל מהדברים על מדותיו יתברך. ולזכות עתם הנבערה מחכמה לאמר נקיים אנחנו ואין בנו השא על עלולותינו. מה לעשות שום תהבולה ופעולה ואלקים גור דלות וכרעות: מה לעשות עוד וכו'. ר"ל כיון שאלקים גור גזרות עניותנו הוא כאלו עשינו כל הפעולות ותחבולות בחיל ובכח ובעלת שכל אך לא יועיל לנו: (יא) עוד זאת דברי כת המדברים העללים אך שקר התהללות הגבור ביום שימצאם הרעם. ושוא תשועות אדם ביום עור כי יפגענו יום עבר וזר: ככה שוא פעולותינו והתחבולותינו מפני שמפי העליון יאל כרע לנו כהוא אמר ולא יעשה: אך לשקר וכו'.

פי' אשר נשמר מנוק הוא לשקר ולחנם כי את אשר יבוא עלינו לעתיד הוא מוכרע מאת הכורא ואין לאל ידינו לדחותו מהר"ל. הגורם מאת הכורא אמת ותחקיים ואנחנו עם יגיעותינו ותחבולותינו כשארנו בדאים ולשקר וחנם: (יב) זאת בוודאי הכח הענים שאין ראוי וכו'. אחרי שהלנינים פי' אחרי שמדוי דלות וכרעות המכאבים כקוים נגד עיניהם וחס לא ידעו ולא יבין להשתדל וליגע נפשו למלא עקף לנפשו: (יג) מה יתאונן אדם חי מדבר בעל היים להתקרב בהם למועילו. ולתת משומר

ודעת: תכלים ק"ט ס"ו: להאיר להם ר"ס בשלה: מלפני: לשון טמון הוא כמו ותלפניו שלשה ירחים פ' שמוות: מחשבי: לשון חושך: ולסקר. עפ"ב ח"ג: אפלת: כמו חשך אפלים פ' בא: המקרים: כמו שמקרה ח' יקרה את כלל קהלת ב' י: והתמורות. הוא ג"כ ענין מקרה אשר יחליף וימיר לו משוב לרע עפ"ב ח"ג: כעור ימשש פ' תבא: נגד השמש: שמואל ב' י"ב י"ב: מוכים בסנורים. מלשון סבו בסנורים מקטן ועד גדול: וילאו למלא הפתח: פ' וירא: ונגד פניהם. ישעיה כ' כ"א: וכיא רחוקה וכו'. ע"ד הרחק מאד מאדם העיר. יכושע ג' ט"ו: (י) הכלה. כמו כלה ונחלס ישעיה כ"ח כ"ב: והאבדון. כמו באבדן מולדתי אסתר ח' ו': יתרעמו. כמו עליו בשמים ירעם ש"א ב' יו"ד: בחיל ובכח. פתרון אחד לשניהם כמו איש חיל בכח ד"ה ח' כ"ו: (יא) אך לשקר. כמו חכן לשקר ירמיה ג' כ': התהללות הגבור. שס ט' נ"ב: ושוא תשועת אדם. תכלים ס' י"ג וק"ח י"ג. מפי עליון לא תלא ברעות וטוב. איכה ג': אך לשקר שמרתי. ש"א כ"ה כ"א: הכרחי. עפ"ב ח"ד: ואין לאל ידינו. נחמיה ס' ה': בדאים: לשון שקר הוא כמו כי מלבך אתה בדאים נחמיה ו' ח': (יב) שהלנינים וכו'. מלשון לשיכים בעיניהם וללנינים בלדיכס פ' מסעי: (יג) מה יתאונן

משומר מזויקיו . ובעל שכל להוסיף בו עלילות ותחבולות בתקון ודחיית המועיל והמזיק מהם על פגעים כי ידבקו בפעל ידיו לבלתי ירצה במלכתו להתהדר : (יד) והיא לא תצלח אחרי אשר בכוונתו גזל סגולת חייוהו להכביד בנטל עצלות קלות הנועה ואחרי אשר כי יתו הפסיד דעתו וברצונו סכל את ידיו . לבעבור הדיח עליו בשתי יד . את הרעה : (טו) על כן לבי לא תכפיקך הנחת המעשים אל הזמן מבלי תקון עצתך וטובה העצה גם היא הכל בזולת עוצם הזריזות על הוצאות הפועל והבור שניהם בנתבי הנבואה נקרא רוח עצה וגבורה : (טז) והנה שכל העצל ככנפי הנמלה ובאבוקה ביד העור . שניהם להוסיף מעמם לבעלה לא לעזר ולא להועיל : (יז) ודע נא וראה כי כאשר אתה בן אדם נתנך אלהים עליון על כל מוצאות הבחירות ובי תראה

המזכיר

יתאון אדם חי . איכס ג' : עלילות . לשון פעולה כמו בגידו בעמים עלילותיו : ותחבולות . דוגמתו ונכון תחבולות יקם משלי א' ה' : כי ידבקו . כמו פן ידבקו פרשת וירא : (יד) והיא לא תלח . פ' שלח לך : בנטל . הוא לשון כובד משא כמו כובד אכן ונטל כחול משלי כ"ג : תנועות . לשון נע ונד פדשת בראשית : שכל חת ידיו . פ' ויחי : לנעבור בידיו כו' . מלשון המקרא והדיח עליו את הרעה ש"ב ט"ו י"ד : (טו) לא יספיק . פירשו לא יבא די לך כמו אם יספיק עפר שומרון מ"א כ' י' : גם הוא הכל . קהלת ר"ס ב' : בזולת . כמו זולתי כנב פ' דברים : הזריות ע"ה . הפועל ע"ה א"ר : (טז) הנמלה . כמו הנמלים עס לא עז משלי ל' כ"ה : מעמם . הוא לשון משא כמו ויעמם אש על המורו פ' מקץ : לא לעזר ולא להועיל . ישעיה ל' ה' : (יז) דעו נא וראה . מ"א כ' י"ז : ואתם בן אדם . יתחזק כ' : ונתן ה' עליון על כל גויי הארץ . פ' תהא : מוצאות . הוא

מגדנות אלעזר

לו מדרגות אלו יותר משאר בעל חיים מכריז' להתקרב בהם למועילי ר"ל באלו המעלות ישתדל בתחבולת שיועיל לו להחיות נפשו ונפש ביתו . וכ"ש לתת נשומר מזויקיו פי' שישמור מאוד ככל כחו שלא יפגשו שום סיוק לא כמאמדם לעיל אות י"א ח' לשקר שמרנו . ומכפיל בדבור לחזקו ובעל שכל ראוי להוסיף בחכמתו עלילות ופעולת החבולת לטרפו ולשאר לזכיו . בתקון ודחיית המועיל וכמזיק מהם פירוש יראה בחכמתו לתקן התחבולת או הפעולה שיועיל לו לפגעתו . ויראה שידחה כל המזיק לו מזהם על פגעים כי ידבקו בפועל ידיו ר"ל כאשר יפגשו פגע רע שיוק את מעשו ופועל ידיו לבלתי ירצה במלכתו ר"ל שלא יעלה לראון ולחועלת מלאת ופעולת ידיו חך לקלקל ולתתה הרס ראוי לאדם חי ומדבר ובעל שכל שידחה אותה הפעל שיוק לו מלכתו . (יד) והיא . ר"ל כת הדין לא תלח : אחרי פי' מפני אשר בכוונתו גזל סגולת חייתו ע' מכריז' גזל אשר הסגולה אשר לו מזה חיותו ר"ל בעל חי עכ"ל : להכביר

בנטל עלילות קלות תנועתו . פי' מכביר על עצמו נטל ומשא העלילות ובאמת הוא קל כאחד הכלאים לסתות ולבקש הכלית פגעתו . ואחרי אשר כרתו פי' רוע בהורג העלילות הפסיד דעתו ר"ל הסגולה הטובה והיא השכל והדעת שחננו בצורה . ויש גורסין ונדעתו הפסיד דעתו והוא ע"ד חכם עלל בעיניו משבעה משיבי טעם משלי כ"ו ט"ז : וברצונו . וכוונתו סכל את ידיו לנעבור בידיו וכו' : (טו) על כן . ר"ל על הדברים הכל לא יספיק לך בתנות כמנעם ופעולת המלכה אל הזמן ר"ל שלא תאמר שיש לזמן גזרות רשומות כמ"ש א"ז ועל זאת המחשבה תניה כל המנעם וכל המלכה . ולא תתקן לך שום ענה להחיות נפשו אצל חפוש תחבולת וענה וסוד זריו במלכתך כי לא תועיל בענה וגם היא זולת הזריות אל הזולות מזה אל הפועל עיין המזכיר פי' הכח והפועל : והבור שניהם . ר"ל טוב העלם עם הזריות נקרא בנתבי הנבואה וכו' ביטעים ר"ס י"א רוח עצה וגבורה : (טז) ואולם שכל העלל . שהוא ענה שכל לבד זולת הזריות הוא דומה להנמלה שיש לה כנפים וכו' וירא פחותה והלכה וקטנה וגם לא ידעם לחזק הברותיה לעופף . וכן באבוקה שהוא ביד העור להאיר לו הדרך שיהיה אלו לא יועילו ולא יעזרו מאומה אך מוסיפים מעמם ומשא לנעליהם ככה שכל העלל דומה ומשל להם : (יז) ודע נא וראה כי וכו' . ר"ל חף זאת ביטור פחותה ואך בן אדם ר"ס *אמר *דס *מגדס עס כל זה נתן ה' אותך ע' כל מוצאות הבחירות ר"ל בידך להחזיר

תראה שמיד נבהו ממך ותביט כנכים נשגבי' כי רמו לא תדמה ולא תחשוב היות רצונך תחת משפטיהם אשר גבלו ראשונים לך לבדך נתנה הארץ אין להם בתובה ממשלה וההכרח בכל מה שיש לך התלות גמור בבחירה: (יט) כי תבחר ותקרב דרכים נערכים ומסוללים שקולים במספר שקולים לכל. הלא אצלת לך ברכות בחשבון מחשבותיך וטוב אונם כי למעשיך יש זכרון ומן האלהים ידעת ספורות: (יט) וכי תבצור ברמי זממך ועלילותיך תעולל באיש נדהם ובמו שיודמן לא בבחירה ולא בהשכל ואת אשר ישים המקרה בפך אוהו תדבר ובו תדבק ראה הובשת היום את פני ההולכים בקרב לשלול שלל למלא חדרים. ופחו המחירות ריקם השיבני: (כ) כי בוחר

מגדנות אלעזר

הטוב לך וסרע לך: וכי תראה וכו'. לא תדמה ותחשוב היות רצונך תחת משפטיהם פי' אשר אחת בעל רצון ובעל בחירה הוא כפי אשר ישפוטו הם רצו לומר הגלגלים והיו מ"ש אשר גבלו הראשונים שהגלגלים הם ראשונה בגופות עיין פי' י"ח אות ח'. וכן נקרא הגלגלים השמים כמ"ש הרמב"ם ז"ל הלכות יסודי סתורה ריש פרק ג' הגלגלים הם נקראים שמים. לא יעלה כאלו הדברים על לבך אך לך לבדך נתנה בארץ ע"ש והארץ נתן לבני אדם עיין פי' א אות י"א: אין להם. ר"ל להגלגלים בחוץ הארץ ממשלה והכרח וכו' ר"ל צמה שיתלס בבחירתך עיין במוזכר: (יט) כי תקרב ותבחר לך דרכים נערכים. ר"ל תערוך לך דרכיך במחשבה ובעצם: ומסוללים. הוא ג"כ דרך ונתיב: שקולים במספר. ר"ל תשקול את דרכי מעשיך במספר ובמדה במחשבתך: שקולים לכל. יש לפרשו ג"כ לשון מדה הוא כמו וכל בשליש עפר ארץ ישעיה מ' י"ב ופי' רש"י וכל ומדד ור"ל תשקול לך במדה את דרכיך אשר תלך בו לפרנס עצמך. או יש לפרשו כפשוטו שקולים לכל ר"ל לכל ידי אדניו מושקל הוא בשעלך בלא אם כה תעשה אצלת לך ברכה בחשבון מחשבתך ר"ל עם מחשבת רעיון אצלת לך ברכה: ועם טוב אונם. ר"ל גם אצלת לך ברכה עם מה ששקלת לך דרכיך במאוזני השכל ועצת רעיון. כי למעשיך יש זכרון. פי' אם תשגן רעיוןך ותזכור במחשבתך את הדרך אשר תלך בו בטוב הוא

המוזכר

הוא מלשון למות תולדות תהלים ס"ח כ"א ופירש"י תולדות דרכים: שמקיס גבהו ממך. יאזוב ל"ה כ': וראש ראש הכנבים כי רמו. שם כ"ב י"ב: לא תדמה. כמו אשר דמיתי פי' יונסעי: להם לבדם נתכס בארץ. איוז ט"ו י"ט. והכרח. עפ"כ א"ד: התלות. נופל על לשון בחירה תולה לנאן ולנאן ויסתם בדרך אשר יבחר וע"ר כושע יא"ז: (יח) נערכים. כמו מונחות ערכתי פי' בלק: ומסוללים. כמו יכיה שם מסולל ודרך ישעיה ל"ה ח': שקולים לכל. ע"ד במספר במשקל לכל עורא ח' ל"ד: יהלא אצלת לי ברכה. פרשת תולדות: וטוב אונם. כמו ואזן וחקר סוף קהלת: כי לא ידעתי ספורות. תהלים ע"א ט"ו עש"ר: (יט) כי תבצור ברמיך. פי' תלא: וזממך. לשון כאשר זמם פי' שושעים: ועלילותיך תעולל. כמו ועולל למו כאשר עוללת לי איכס א' כ"ב: באיש נדהם. ירמיה י"ד ט': כמו שיודמן. פירוש כמו שיקרה: ואת אשר וכו' מלשון ואת אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר פי' בלק: וכו' תדבק פי' עקב: הובשת היום את פני כל עבדיך. ש"ב י"ט ו'. וע"ד ופניך הולכים בקרב ש"ב י"ז י"א: לשלול שלל. ישעיה י' ו': ופחו המכרות. פתרון אחד לשניהם. כמו פחו במים פי' ויחי: ריקם השיבני. רות א' כ"א: (כ) כי בוחר אתה לבן ישי לבשתך ש"א כ' ל' וע"ד

אם רעה אז מן אלקים ידעת ספורת כסף וזהב וזולת מהשפעות וכו' ישן מלאכי כנוסח ומסוללים שקולים במספר במשקל לכל ופירש המפרש ז"ל ובלכתך במסוללים ונתיבת שקולים לכל במאוזני השכל עכ"ל: (יט) אונם כי תבצור ברמי וזממך ומחשבותיך ועלילותיך תעולל פי' פעולותיך תפעול באיש נדהם הוא איש אשר סר מעליו רוחו: וזמו שיודמן. ויקרה לך: לא בבחירה וכו'. ומכפיל הדבור: ואת אשר ישים וכו'. אם כה נעשה פעולותיך ותבחר דרכיך: ראה הובשת היום. אחת העלל כאשר יבשו ההולכים בקרב ובמלחמה: לשלול שלל וכו'. ופחו המכרות ריקם השיבני ככה את העלל המדמה למלא חדרים ופועל פעולה. מכרות זולת עצת רעיון ומחשבה. (כ) מאמר זה עד סוף הפרק הוא דברי כנש החיזי סתמאות לגשמות תולדות בגופות המדברת לגווית עיין בחוברת הלבבות שער עבודת אלקים פרק ה' ד"ה ויאמר

בוחר אתה במענישי לבשתך וגם להרפתי . ומהריסי ומחריבי ממך
וממני יצאו ומה אחשוב עוד גזירות עירין על יבשת הבצלת שרוני כי
בתרדמות עצלותי חלום חלמתי ואין לאלהים פתרוני' עלינו תלונותינו
לא עלה :

פרק יח

מדבר אל לנו שיתאלו להתאבק בעפר רגלי ת"ח וישתה מימיהם : ויאמן בלמונותיהם ובלמונות
י"ג עיקרים המבוארים בזה הפרק :

לבי לבי לך אל חבמים ותאו למטעמותם . היה שביליהם .
כונס כנר וכנס תשא את שמותם זאת עשה עשה
דדי מחמודיהם וכודותם . רצונם יכעיסך לקנא בעצמותם
וכעם ירצך לעבוד עבודתם קח נא ברבה עלי קללותם . ושמה לבי
כעל כל הון בנערותם . כי תוצאת תשועה יפוצו לך ממעינורם . ועל
שרשי האמת יעמוד לבך בנקלי שיהותם . לבי ראשית כל דרכיך :
תאמין

המזכיר

וע"ד כי לבושת וגם להרפס ישעיש ל' כ' :
מסריכך ומחריבך ממך יאלו . שם מ"ט י"ז :
בגזרות עירין . דיאל ד' י"ד : חללת השרון .
שיר ר"ס ב' : כי בתרדמות עללותו . ע"ד עללה
תפיל תרדמה משלי י"ט ט"ו : חלום חלמתי .
פ' מקץ : הלא לאלקים פתרוניס . פ' וישב : לא
עלינו תלונותיהם כי על ס' . פ' בשלח : ותאלו .
כמו ולא תתאוה פרשת ואתחנן : מטעמותם .
כמו מטעמים פ' תולדות : היה שביליהם .
לפירש ראשון הוא כמו ושבילך במים רבים
ההלים ע"ז כ' ולפירוש השני הוא כמו אמור נא
שבולת שופטים י"ב ו' : אל תשפטני שבולת מים :
ההלים ס"ט ט"ז . וזה יאות יותר לשון הכתוב
הסמוך לו כנס כנר מי כנס שם ל' ג' ז' וכנס
תשא את . כמו ונשא גם לגויס מחוק ישעיש
ס' כ"ו עש"ר : עשו דדי בתולים . יתקאל כ"ג :
עלי קללתה . מלשון עלי קללתך בני פרשת
הולדות : שמח לבי . תהלים ט"ז ט' . וע"ד
ששתי כעל כל כון שם קי"ט י"ד : בנערותם .
כמו ויגער בו פ' וישב : יגער ה' כך השטן
וכו' . זכריה ג' ב' : תולאות . עפי"ב א"ד .
וכן ממנו תולאות חיים משלי ד' כ"ד וע"ד
יפול' מעיינותיך חוזה שם ס' ט"ז : סיחחם .
כמו ומגיד לאדם מה שיחו עמוס ס' ט"ז : סיכס

מגדנות אלעזר

לנפש . ובמרפא לנפש שם : כי בוחר אתה
בעללותך במענישי לבשתך . פי' מהרי"ל מה
שמעיש ומזיק לי וכוא לבשתך וגם להרפתי :
ומהריס ומחריבי וכו' . ופירשו ממני על שגבר
עלי עללותיך ולא כבשתי ונלחתי אותך בתאוותי .
וממך מסיבת עללותך או מרב מסירתך וזאת
רעיון לבב וא"כ מה אחשוב שבגזירות הנהלים
עירין יבשת הבצלת שרוני . הוא ורד ופרח נאח
והוא תואר לקנייני . עוב"ז הלא ממך וממני
יאלו יבשות נפשותינו כהנ"ל : כי בתרדמות
ובתנומת עללותי חלום חלמתי . ר"ל כל ימי
העל כאיש חולם חלום ולא ידע בנפשו ולא
יאמין בחייתו : ואין לאלקים פתרוניס . ר"ל
מערכות השמים לא יפתרו תלונותך ויכלכלו
אותך אפס עמל מעשה ותחבולה ועלינו תלונותינו
על מניעותינו כהנ"ל : ולא על ה' . ועיין חובת
הלבבות פ"ד משער הכניחו . ומהרי"ל פי' ממך
וממני יאלו ממני מסיבות בייתי רודף אחר
הממון וממך בעשותך במהירות ומה להשוב
שגזירת עירין גזרו על הכרוני ודלותי : עלינו
תלונותינו וכו' . ויפלא מאד תלונות כדלות על
כנסם בגלל אשר רודפת אחר הננון אדרבה
יתעשר בגללה :

פרק יח לבי לך אל החכמים ותאלו ותחמוד
למטעמותים . והוא עמי עומק

התורה וכודותיה וללמוד הדרכ אשר תלך בו
לעבודת בוראך . והיה שביליהם ודרכיהם אשר יורוך כונס כנר . ר"ל תקבצם יחד בלבבך וע"ד
המקרא יסד כנס כנר . או יש לפירש שבילת מימיהם אשר נגרים מפיהם והוא תואר להורס
הקדושה כנס אותם יחד כנר אחד ב"ן המזכיר . וכנס תשא את שמותם פירש תשא את החכמים
ותרומם כנס הגבוה והנכבד בכל נפשך ובכל מאורך כ"ש שח"ו לא תבזה התורה ולומדיה כי
ענש יענש כאיש ההוא בזה ובזה . זאת עשה והוא שתעשה דדי מחמודיהם וכודותם פירש
כאשר הם נחמדים ומלאים בתורה ובמלאכה ככה שתהיה גם אתה וע"ד המקרא דדיס יורוך בכל

(ה) תאמין שיש על כל יש כי שהוא כבתו וסוף כל הכבות אחת אשר לא תשתנה הוא הנמצא שאין גבול לשלמותו ולא תקיף על חלק מצער ממנו ידיעת כל בעלי שכל: (ג) ותאמין שאיננו הגוף. ולא בה מכחותינו מתערב או בלתי מתערב: (ג) ושהוא אחד לא אחדות הכמה: אבל נמנע הרבוי והחלוקה בו מכל צד ושתארי החיוב. מנועים ממנו

מדרך

מגדנות אלעזר

המזכיר

עח משלי ה' י"ט יסד דדי נחמודיכס פ"א עשה דדי וכו' ראה לומר ממחמודיכס וסודותס תעשה לך דדים וחתיק מחיקות ממחמודיכס ראוים יכעסוך פי' אשר בחרו נפסס וירלו סלה והוא הסורה והכחמה זה יכעיס אותך ר"ל תגבור קנאתך בהם עד שתכעס מרב הקנאה והסתווה אל המדות אשר בעלמותה ר"ל בהם כמו שיקנאה אים את רעבו בעשרו ומקנאו ומכעיס עליו תמיד: וכעסס ירנך וכו'. פי' אים יכעיסו עליך ויסרו אותך גס זה ירנך ותקבל תוכחתס לעבוד עבודתס והוא עבודת הבורא יתעלה. ואף אים יקללו אותך חקה עם כל זה ברכה. ועלי אמר המליץ יהי קללהס אשר יקללו אותך ושמה לבי וכו'. פי' אף יגערו וילעקו בקול ועף עליך עם כל זה תשמח כעל כל הון: כי

חולאות פי' דרכי ישועות יסולו לך נומעיותס: ועל שרשי וכו'. יעמוד לך כסח אף מן שיהס קלס שיגידו לך לכן דק בלשונס ואל תמכר להשיב על דבריהס וח"ו שלא תלעג להס פן תכסה ח"ו בעון הגדול הזה ובכל זאת לא שב אף ה' ועוד ידו נטוים להכנס מלאים אשר דבר סרה על עמו: (ה) בבאן בחר המליץ ז"ל כי"ג עקרים קראס כרמנ"ס ז"ל יסודות ומביאס בפי' הסמניות מסכת סנהדרין במשנה כל ישראל יש להס חלק ע"ה"ב. ובכל עקרים בפי' ג' מח"א מביאס בסדרן אשר שס לו הרמנ"ס ז"ל. והמליץ ז"ל לא כתבס כאן בסדר הרמנ"ס ז"ל. ואלי אוסיך הכס בהמזכיר בכל עיקר ועיקר איה מקומו ביסודות הרמנ"ס ז"ל. וגס אסמך לו המקרא מתורתיו הקדושה שנובאו הרמנ"ס לסמן יסודותיו. לבי ראשית כל דרכך תאמין שיש על כל יש מי שהוא סבתו וסוף כל הסבות אחת. כתב מהרי"ל מלת יש ענינו נמצא להאמן שיש נמצא על כל הנמצאים עכ"ל והוא הבורא יתברך הוא נמצא וממלא כל הנמצאים מדומס ולמח ובעלי חיים ובעל מדבר וסשמים וכל נבאס וכל אשר אתה רואה ותשכיל הוא עשאס ובראס: והוא סיבתו וסוף וכו'. עד"נ סיבת הכסא להובילו מן העץ סבתו הקרובה הוא אומן הנגר וכליו ובעץ חומרו וסבת ועילת האומן אביו ואמו וארבע יסודות וגסס החמשי והוא הגלגל. ומלאכי עליון הגבוה מעל גבוה עשר מעלות כמ"ס אות ח' בעזר האל ועילת כל אחת מסעילת וססבות ה"ל הוא בורא הכל יתעלה וכן הוא יתעלה סיבת ועילת העץ וכו' מ"ס שיש נמצא בורא מי שהוא סבתו וסוף כל סיבת אחת. ובכלל עיקר זה שתאמין אשר לא ישתנה הבורא יתעלה בשום שינוי כאשר ישתנו הנמצאים וזלחו: ולא תקיף וכו'. פי' מהרי"ל וז"ל ולא תקיף ידיעת כל בעל שכל אפילו על חלק מצער ממנו וכו' שאלו כח השכל האנושי לשער אפילו מקלת ומעט וזעיר ממהותו יתברך כי לא יתאר הבורא בחלקים שונים וכי תשיג אפס קצרו תשיג אמתתו מוס שאין יוכל להשיג מדריגה העליונה במעלת המלאכים ע"ה"ג: (ב) תאמין שאינו גוף. פי' מהרי"ל כח מתערב הוא חוס השמש שאינו גוף אבל הוא כח מתערב בגוף השמש. ובלתי מתערב הוא שכל האדם שהוא כח בגוף אדם אבל אינו מתערב עמו עכ"ל ויש להמשל מתערב ובלתי מתערב לעס ומקרה בלתי מתערב הוא עצמיו וכחו הוא עצמיו לא מקרה שקרה לו ולזאת יכוונס בלתי מתערב. וכח מתערב הוא מקרה שנחדש לו מדבר עצמיו וכו' עצמו אין כח זה בהחדש לו עיין פרק י"ג אות ט"ו וחבין וכל זה לדין להרחיק מהבורא יתעלה: (ג) תאמין שהבורא ברוך הוא אחד הוא לא אחדות הכמה ר"ל לא כלאחד האדם או וזלחו שלא יתאמת עליו שס אחד מפני שחלק לכמה חלקים ופרקים ואכריס

מדרך שיהיו נוכפים עליו או חלקים שונים טמנו : (ד) ושיש לו ידיעה בפרטינו : (ה) לגבול ולהוכיח במשפט ובחסר שהם שני חלקי הנהגת דרכם : (ו) ושהוא הנצחי אשר לא סר מהיות : (ז) ושאליו לבדו יאתה העבודה והתפילה . ושכל מה שזולתו נברא וניוחדש ובלתי וראוי שיעבוד : (ח) ושיש במציאות מלאכי עליון גבוה מעל גבוה וקדושים המה מראשית דרכם ודבר אין להם עם עגן וערפל הם המה אשר

ה'

המזביר

כ' אחד : (ד) הוא עיקר כרביעי יסדכו כרמב"ם ז"ל ביסוד העשירי ומורה עליו ככתובים גדול העלם ורצ העלילה אשר עינין פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעללין ירמיהו ל"ב י"ט : ויורא כ' כי רבה רעות האדם בדרך וכו' . ונאמר זעקת סדום ועמורה כי רבה ע"כ"ל : (כ) הוא עיקר החמישי הלכו הרמב"ם ביסוד האחד עשר ויורא עליו הכתוב ועתה אם תשא חצאתם ואם אין מחני נא והשיב לו הש"י מי אשר חטא לי אמחנו מספרי ראיה שידע בעובד והחוטא לתת שכר לזה ועונש לזה ע"כ"ל : (ו) הרמב"ם ז"ל לא כתב הנהגות ביסודותיו . והוא מסתעף ממנה שכתב ביסוד הרביעי וז"ל הקדמות והוא שלאמין כי זה האחד האמור הוא קדמון שבהלכות וכו' . ומורה עליו מה שנאמר מעונש אלקי קדם עכ"ל . ונבואר כל שאין לו תחלה אין לו תכלה . וכן המליץ ז"ל לא כתב בעיקריו בקדמות וכו' . מסתעף מעיקר הששי הזה שהוא כנלתי ואין לו תכלה וא"כ אין לו תחלה : (ז) זהו עיקר השביעי יסדכו הרמב"ם ז"ל ביסוד החמישי וז"ל שהוא יתבדק ראוי לעבדו ולגדלו ולעשות מצותיו ושלל יעשו זה למי שהוא תחתיו במצוות מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות ומה שסורבב מזה וכו' . וכן אין ראוי לעבדם להיותם אמצעים לקרבת אליו . אלא אליו בלבד יכונו במחשבות וינותו כל מה שזולתו וזכו ביסוד החמישי שהזכיר על עבודה זרה ורוב חסוד מוכרות עליו עכ"ל : (כ) גבוה מעל גבוה . קהלת ה' ז' : ודבר אין להם עם אדם . שופטים י"ח

מגדנות אלעזר

זאכרים אצל המקום ב"ה נמנע הכבדו והחלוקה בו מכל ד' : ושחזרי החיוב וכו' . בארנו זה בפרק י"ג אות י' ד שכלילות אמהות בו יתב' וכל המחייבות כוונת עליו ית' ע"ש וחבין ואם יתאר כבורא דרך חיוב עד"מ חכם גבור יודע צריך שתאמין כי כחכמה והגבורה והידע לא יוספו עליו חלילה כדרך שאדם היום לפון מהממה זו ומהר נוכפות עליו כשתחזק הכרתו . וכן הגבורה שיתחזק אדם יום יום עד שלשים אצל הבורא יתבדק עלמחו הוא ידעתו וגבורתו וחכמתו . וחכמתו הוא עלמחו וגבורתו כמ"ש בפ' י"ג כרבה פעמים . וזכו מ"ש חלקים שונים ממנו ר"ל שהאמין שהוא וחכמתו וגבורתו וידעתו וזולתם מן האחרים הוא א' ולא שידעתו או חכמתו הוא חלק מיוחד אשר ניתוסף עליו חלילה וכל זה מסתעף מעיקר ג' שהוא אחד : (ד) ויש לו ידיעה בפרטנו . פירש ידע בפרטי האושים מעשיהם . והחבולותיהם ומחשבת רעיוניהם כ"ש בכתובים עיין פ"ט אות י' : (ה) פירש שיאמין בשכר ועונש וכוא מ"ש לגמול הטוב לעושה הטוב ולהוכיח במשפט ביסורים בעוה"ז ובבא לעושי כרעשיהם שמי וכו' ר"ל אלו שני המדות להיטיב להשירים בלבנות . ולהעניש המוקים עקלקלותם . הוא שני חלקי אשר יתנגד בהם השופט החכם : (ו) ותאמין שהוא כנלתי אשר לא סר מהיות . פי' מהר"ל היותו לא נעדר סן בעבר ובהווה ובעתיד עכ"ל : (ז) ושאליו לבדו ית' יאתה העבודה והתפילה : וכל מה שזולתו ית' הן מן המלאכים ונבלי השמים הוא נברא ומיוחדש מאתו ית' ובלתי ראוי שיעבוד איש ויתפלל אליהם : (ח) ושיש במציאות וכו' כתב מהר"ל וז"ל לפי שרצה לדבר בעיקר השמיני שהוא חסוד . והחורה לא נתנה רק ע"י נביא . והנביא לא ינבא כ"א בשפע שופע עליו מאת השכ' (ר"ל מאל' המלאכים הנקראים שכלם הנבדלים כמו שיתבאר בסמוך בעיקר זה) לכן ערס ידבר בעיקר שהוא קיים ראשונה האמונה במציאות המלאכים . ומעתה נבוא אל באור דברי המליץ והוא בהקדמת דברי הרמב"ם ז"ל בלכות יסודי החורה הלבב כ' וז"ל כל אחד מהמלאכים למטה ממעלתו של חברו . והוא מצוי מכה . זה למעלה מזה . והכל נמצאים מכהו של הקב"ם וטובו . וזה שרמז שלמה בחכמתו ואמר כי גבוה מעל גבוה שומר עכ"ל . וקדושים המה מראשית דרכם ר"ל מיום שבראם הבורא יתעלה קדושים כמה לא סרו מעבודתם אלא תמיד יהנו לדקות ה' מבלי שפה מבלי סיות לאות ועמל כמ"ש בפ' י"ב : ודבר אין להם וכו' . פי' מהר"ל שם נעדרו הגשמות שהגשמות הם כעין וערפל שהוא נוסך למאפיל מראות

י"ח

אור

ה' קורא לשבת אחריו ראשונה במלכות • ימשיכו הקיום לראשוני הגופות ונכבדיהם ושיש מהן מלאך מליין בשפל מדרגותם שמהו בוראו הונן שכלנו תחת שמי ה' • המציאות וההשלמה וההשאר ושהיצרה האנושית מבחר כל המשתנים בעצמם אבל כל נצחי באישו יוהר נכבד כמנו וכי זרע ישראל עדת ה' צאן מרעיחו מבחר האנוש וסגולת האדם היתה מפני זה ההנהגה והעיון במעשיהם יותר הזקה ומיוחדת • ובחמלת ה' עליהם ואבות אבותיה ניתחדו בתורתו הקדושה

מגדרות אלעזר

אור כעיוני : הן המס וכו' • ע"מ מ"ש כרמז"ס ז"ל שם פרק ג' סוף הלכה ט' וז"ל ודעת הכוכבים וכנגלים מעוטה מדעת המלאכים וגדולה מדעת בני אדם ועיין פרק י"ב אות ט"ו ותבין • וזכו מ"ש הן המס אשר קרא לשבת אחריו ר"ל שאין למעלה גרמיה השמים הכמוכה למעלות הש"י אלא מעלות המלאכים • וזכו מ"ש ראשונה במלכות ימשכו הקיים לראשונה בגופות פירש המלאכים הם מקיימים הנגלים הנקראים ראשונה בגופות כמו שיתבאר בסמוך בס"ד וע"ד מה שהבאנו לעיל דברי כרמז"ס ז"ל כל כ"ל למטה ממעלתו של חברו וכו' מלוי מכחו ר"ל מכה במעלה שלמעלה ממנו וכבר בארנו שמעלות המלאכים גדלה

המזכיר

י"ח ז' : לשבת אחריו וכו' • מלשון כיוצאים ראשונה במלכות אסתר א' י"ד עפ"י א"ט : יש מלאך מליץ אחד • איוב ל"ג כ"ג • ואפשר שז"ד פסוק זה יסד בלשון יחיד : מההת שמי כ' • איכם ס"ס ג' : זרע ישראל • תכלים כ"ב כ"ד : עדת ה' • פ' פנחס : צאן מרעיחו • חק' ג' • ושלש אלה תואר לאומה בישראל : בהמלת ה' עליו • פרשת ויכא • וכו' עיקר השמיני שכתירה היא מן השמים יסדו כרמז"ס ז"ל גם הוא ביסוד השמיני • וכמכחו על פסוק ויאמר משה בואת חדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים כאלו כי נא מלני • וזכו בעיקר השמיני וכל אשר מבחר במליץ זולתו באות זה הוא מבחטף מעיקר

ממעלות הנגלים נמא' הם מלוי וקיומם מכה במלאכים • וכנגלים נקראים ראשונה בגופות ונכבדיהם הוא ג"כ מצואר עם מה שכתבנו שמעלות הנגלים הוא גדולה מדעת בני אדם ולזה נקראו ראשונה בגופות ונכבדים הם ממעלה האדם • ועוד מ"ש כרמז"ס ז"ל בספר סמורה פ' ע"ב מחלק א' וז"ל וכמו שבגוף אדם חברים ראשים ואברים שמתח יד הראשים לריבים בעמדתם לכבדת אבר כראש אשר יבאם כן כבעולם בכללו חלקים ראשים כהוא כגשם החמשי וכמקף עכ"ל ע"ש וכ"כ במפרש לראשונה בגופות שהנגלים הם גשם החמשי כידוע ועוד כי בראשית ברא חלקים לת פשמים (עיין פ' י"ב א' ט"ז) ונכבדיהם שהם נכבדים מכל הגופות שביחמר עליהם ועל השפלים הם הגשם יביה בשתוף השם לחד לא שגשמיים ענין אחד שהם גשם חמשי שאינם בסוג הד' יסודות עכ"ל : ושיש מהם וכו' • לבנין זה אקדים דברי כרמז"ס ז"ל הלכות יסודי הכורה פרק ב' הלכה ז' • וז"ל שני שמות המלאכים על שם מעלתם הוא • ולפיכך נקראים היות בקדש וכן למעלה מן הכל • ואופנים ואחללים • וחשמלים • ושרפים • ומלאכים • ואלקים • ובני אלקים • וכרובים • ואישים • כל אלו עשרות שנקראו בהן המלאכים על שם עשרה מעלות שלהן • ומעלה שאין למעלה ממנה אלא מעלת האל ברוך הוא מעלת האור • נקרא חיות ולפיכך נאמר בנבואה שכן תחת כבוד הכבוד • ומעלה עשירית (ר"ל מעלה הכהן מעשר מעלות הנ"ל) הוא מעלת האור • שנקראת אישים • וכן המלאכים המדברים עם בניאויים ונראים להם ומראה בנבואה ולפיכך נקראים אישים שמעלתם קרובה ממעלת דעת בני אדם עכ"ל דרי לך שהשפל ממעלת עשר הנ"ל הוא החון שכל לאדם לא אשר למעלה ממנו • ומ"ש במליץ ז"ל בלשון יחיד מלאך מליץ אפשר לומר שהוא נמשך אחר דעת הכמי המהקר ומצואר דעהם כבעל עיקרים פרק י"ב ממאמר השני שמכפר המלאכים הם חך עשרה כמספר הנגלים שהם תשעה או עשרה ע"ש דרי לך שמעלת אישים אינו לפי שיטתם ז"ל אלא איש אחד והוא החון שכלנו ר"ל לכל יצירה אנושי בכל החבל אשר תחת שמי ה' • המציאות והשלמה ובהשאר פ' מכריז"ל שמהו סבורא חון שכלנו תחת השמים בג' דברים הא' שנתן לנו המציאות הוא נותן כה אשר בנו לקבל כמושכלת • השני היותו מוציא שכלנו מכה לפועל וזה אמרו כהשלמה ור"ל השפעות שכלות עד כיניעו להשלים שלמותו כפי מה שאפשר כג' הנצחיות והקיים וזה שכתב ובהשאר ר"ל השארת כנסת עכ"ל ולא זכיתי להבינו ואולם האגתי דברו אולי יבין אותו זולתי ולי נראה לפרש

הקדושה : (ס) אשר לא תשתנה : (י) דת נתנה מאביר הרועים :
(יא) אשר הוא אדון כל הנביאים אשר מעולם עוד בארץ נבחרת
רהבת ידים מקור כל השלמת אמת ומדומה עוד בחבמות אמתיות
ובושכלות

המזכיר

מעיקר זה : (ט) הוא עיקר הטי"ת יסדכו
הרמב"ם ז"ל ביסוד התשיעי ומורה עליו ככתוב
לא תוסיף עליו ולא תגרעו ממנו : (י) אביר
הרועים . ש"א כ"א ה' . והוא עיקר העשירי
כללו הרמב"ם ז"ל ביסוד השמיני שזכרנו
במגלות ע"ש . ומורה עליו ג"כ הפסוק בואת
תדעון וכו' : (יא) בדרך נבחרת רחבת ידים .
ע"ד ובדרך כנה רחבת ידים פ' וישלח : מקור
כל . עיין פ"ד אות ח' : ומדומה . עיין פ"ט
אות ו' : אשר הוא אדון כל הנביאים . הוא
עיקר י"א מביאו הרמב"ם ביסוד השביעי . וז"ל
נבואת משה רבינו ע"ה נבדלת מנבואות כל
הנביאים בארבע דברים : הראשון כי איזו נביא
שביח לא דבר לו הש"י אלא ע"י אמצעי . ומשה
בלא אמצעי שאמר פה אל פה אדבר בו . ובענין
השני כי כל נביא לא תבוא לו כנבואה אלא
כשכח יסן כמו שאמר במקומות בחלום סליס
בחזיון ליגה . ורבים מענין זה . או ביום אחר
שהפול הרמז על האדם בענין שבהבטלו ממנו
כל הרגשותיו ונשאר מחשבתו פנויה כענין
חלום . וענין זה נקרא מהזה ומראה ועליו
נאמר במראות הלקים . ומשה יבוא אליו הדבור
ביום והוא עמד בין שני הכרובים כמו שיעודו
הש"י ונעודתי לך סה . ואמר הש"י אם יביח
נביאכם וגו' . לא כן עבדי משה פה אל פה
אדבר בו וגו' . הענין שגיש כי כנביא כשהבוא
אליו הנבואה אע"פ שהוא במראה ועל ידי מלאך
יהלשו כחותיו ויתקלקל בעניינו ויגיע לו מורה
גדול מאוד כמעט שהלא רוחו ממנו כמו שאמר
בדניאל כשדבר גבריאל עמו במראה אחר ולא
נשאר בו כח והודי נהסך עלי למחיה . ולא
עזרתי כח . ואומר ואני הייתי נרדם על סני
ופני ארצה . ואומר במראה נכסכם עלי לירי .
ומשה ע"ה לא היה כן הכל יבוא אליו הדבור
ולא ישיגוהו רחם ורעדו בשום פנים. כמו שאמר
ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר
איש אל רעהו . כלומר כמו שלא יאירע לאדם
הרדה מדבור הדבור כן היה הוא משה ע"ה לא
היה חרד מן הדבור . ואע"פ שהוא היה פנים
בפנים וזה לחוק דבקתו בשכל כמו שזכרנו .
ובענין הרביעי כי כל הנביאים לא תבוא עליהם
רח הנבואה כרונם אלא כרנון הש"י . שהרי
עמוד הנביא ימים או שנים לא תבוא לו הנבואה
ויבקש

מגדרות אלעזר

דברי המליץ כאן עם מ"ש בחובות הלכדות פ"ד
משער כנעחון ד"ה ובפי' החלק הרביעי וז"ל כל
מעשה לא יתכן לאדם כי אם בבקבן שלשה
דברים כאחד כבהירה בלבו ומנפנו (פי' אותו)
המעשה מעולם לא ידעם ועתה נתעורר עליה
וידע (הואה) . והב' ככונס וההכמה לעשות
מה שגבר בו (פי' שישכים בדעתו לפעול אותה)
המעשה שנתעורר אליו) . והשלישי שישתדל
לגמור המעשה באצרו הנראים ויציאם אל גדר
המעשה עכ"ל . ויש לפרש באלה הדברים דברי
המליץ המליאות ר"ל המלאך החונן השכל ממציא
אליו הפעולה השכלית אשר מעולם לא ידעם
ויעורר אותו אליה . והשלמה ר"ל גם נוכחים
להשלים המעשה הוא ברעיוני . והשאר ר"ל
מוציאו אל גדר המעשה באצרו שחקים הפעולה
הביא ותשאר לו כי סרס הולא מנח רעיון
מחשבתו אל פועל ידיו אין מה שיסחיר לו ויקיים
לו . ועיין בפרק ט"ז אות ב' ויריה לך מאוד :
ותאמין שכינורם האנושיה ר"ל האדם הוא מבהר
כל כושחנים בעצמם ר"ל מכל הנבראים בזכ
העולם אשר ישתנו לזמן : אבל כל נאחו באישו .
פי' הגלגלים והכוכבים ואבאי השמים כמה
נאחיים באיש ר"ל לא יעדר איש מכס וכ"ש שהם
קיימים ונאחים בזמן אבל האנש איש לא יכונה
בשם נאחי באיש כי יעדר וילכד * צפת כמות
ואולם קיים ונאחי בזמן הוא שאם יעדך הא'
יקום : זולתו התקין ככה לנח זה מת וזה נולד
שלא יאבד המין האנושי . יותר נכבד מענין ר"ל
מיציר האדם . ותאמין כי זרע עדת ישראל וכו'
הוא מתמר מכל עו"ג והוא סגולת האדם ר"ל
נכבד על פני האדמה . היותה מסני זה ר"ל
מסיבת היותם מתמר האנוש ההכנסה והעיוני
במעשיהם וכו' ר"ל בתוכה בהם סבורה והשגיח
עליהם בעין רחמיו . ומיוחדת ר"ל היא האומה
אשר יחידה בהכנתה ועיוניה אשר יתכנס ועיין
בה סבורה כמוה . ובהמלת ה' עליהם וכו' ר"ל
להם לבדם נתיחדה הסודות ולא לעו"ג : (ט) אשר
לא תשתנה . פי' מהר"ל אין להוסיף על תורת
משה וממנה אין לגרוע : (י) דת נתנה מאביר
הרועים . פי' להאמין שהתורה דת אשר נתנה לנו
ע"י מרע"ה ע"ה אשר היא אביר הרועים .
בתב מהר"ל הוא ענין הנבואה שכיון שהתורה
נתנה ע"י נביא א"כ החאמת הנבואה עכ"ל .
ואפשר שאין זוגות המליץ כאן להתאמת הנבואה
לך כוונתו להאמין שמה קבל התורה וכמ"ש

ומושכלות נקיות בעבורם יקרא להם בראשונה עם נכון וחכם. ושאחרי זאת בהבדיל מעבה ענני עוונותיהם בין האור האלהי ובינם כמעט נדעך עליהם קצת מבהירות ההשגחה להעזב אל המקרים המרים המאחרים. והיתה ארצם לשמה ולחרפה וחלשה בהם ידיעות אמיתות התורה וסתריה. והכתרה חכמם ובינתם • ויחזק עליהם העונש עד שמאסו וישנאו פזוריהם בארצות הגוים אשר נעתקו שם : (יב) ושאחרי כן במה שיבא מהזמן תשובנה ההמודות הסגולות כלם אל עצמותם הקדומה ישיב המלכות ותצמח החכמה ותחזק ההשגחה ויאורו עיני הלבבות בהדרי הסתרים התוריים • בשוב ה' את שבות

עמו

מגדנות אלעזר

הוא בעיקר י"א שאחר זה: (יז) לכהמין שמרע"ה ע"ה הוא ארון כל הכהנים אשר מעולם : עוד בארץ נבחרת וכו'. זה קאי על מ"ש לעיל בעיקר ה' ובהמלת ה' עליהם וכו' ועוד נתיחדו ישראל שהנים הנקס ב"ה לכהנים לארץ ישראל אשר היא ארץ הנבחרת ומקור כל שלמות אמתה כאמנם ז"ל לוירי דארץ ישראל מהכים • ומדומה • פי' גם מקום מקור המדות הנמדומות היא גליל ארץ ישראל שנאמר ארץ זאת חלב ודבש : עוד בחכמת אמתיות וכו' • פי' עוד נתאחדו האדם הישראלי בחכמות אמתות וע"י בתורם ישיגו כל החכמות הנ"ל מפי' מהר"ל : בעבורם ר"ל בעבור החכמות יקרא להם בראשונה ר"ל קודם כהנ"ל בתי מקדשינו עם נבון וחכם ונקובי ראשית הגוים עיין עמוס ו' : אבל אחרי זאת בהבדיל מעצם ענני עוונותיהם ר"ל בעוונות הנמשלים לעין המשחיר תאר כנשמה הוא בהבדל והמשך בין אור חלקי הוא שפעת החכמה וזיה : כמעט נדעך מעצם וכו' • פירש השגחות הקב"ה בהכרח והמביקה נדעך וסדר מהם • והפירש הישן פי' כמעט נדעך ר"ל מעט וזעיר כהם סרה בהירות בהשגחה ע"ר ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאבדתם וכו' ע"כ : יסרה ההשגחה הוא סבה לעזוב אותם אל המקרים וכו' : והלשנה בהם וכו' • פי' על ידי שעני עוונותיהם גברו ויכזרו מעיינות בינתם ולא ישיגו אמתות הסודות וסודותיהם הנסתרות : והסתתרו חכמתם וכו' • ולא די שגלו בגלות המר אלא גויי הארץ מואסים ומגולים לוואנו וישנאו כו' רינו בארצות הגוים וכו' • והפירש כתב וז"ל ויחזק עליהם העונש מהסם יתגרר עד שפזרו ישראל מאסו ושנאו בחכמה כאשר בעינינו רואים ובאזינו שמענו כי רבים שנאו דעת עכ"ל : (יב) ותאמין שאח"כ כמעט שיבא ויגיע אלינו בזמן ביאות משיח גואל כלם ויבא שמונה כהנ"ל בעיקר י"א כלם אל עצמותם הקדומה פי' לזיתתם

המזכיר

ויבקש מן הכורא כש"י שיודיע לו הדבר בנבואה ויעמוד עד שינבא לו אחר ימים או אחר חדשים או שלא יודיעו בשום פנים • וכבר היה מהם כהות שהיו מכינים עלמם ומזכירי מחשבותם כמו שעשה אלישע כמו שכתב ועתה קחו לי מנגן ובאה לו הנבואה ואינו מן הכהנתי שינבא בעת שיכונן לוח • ומשה רבינו ע"ה בכל עת שירצה אומר עמדו ואשמע מה יאמר ה' לכם • ונאמר דבר אל הכהן החיך ואל יבא בכל עת אל הקודש אמרו רז"ל הכהן בכל יבוא ואין משה בכל יבוא : עם נבון וחכם יפרשת והאחזק : מעבי עני • כמו צבב הענן פ' יתרו : נדעך • כמו בחזמו נדעכו מנקומם איוב ו' י"ז : המרים המאחרים • פ' נשא : לשמה ולהרפה • ירמיה מ"ט י"ג : והסתתרה חכמתם וכו' • ע"ד המקרא ואבדה חכמות הכמיו ובינת נב"ו תסתתר ישיע' כ"ט י"ד • וע"ד המקרא כהן ימים באים נאום ה' אלקים ובשלחתי רעב בארץ לא רעב לגלם ולא למא למים כי אם לשנוע לה דברי ה' ונעו מים עד ים ומלפון ועד מזרח יאטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו עמוס ה' י"א וי"ב • ופירש' שחפסוק מהם רוח הקודש • ועיקר זה הוא שמה הוא ארון כל הכהנים • וכל מה שממליך וזולתו הוא אך סעיפים מסתעפים ממנו : (יב) בשום ה' את שבת עמו • תהלים ס"ו י"ד • וכוא עיקר י"ב ויכוד י"ב ב"סודות הכהנים ז"ל • וכתב שם וז"ל ושיאמין שהיה לבנוניה יתרון ומעלה וכבוד על כל כהנאים שהיו מעולם כפי מה שנבאו עליו כל הכהנים משה רבינו ע"ה עד מלאכי ע"ה ומי שהסתפק בו או נתמעט אללו מעלתו כופר בתורה שיעד בו בתורה בפירוט בפרשת בלעם ובפרשת ואחא נאבים • ובכלל יכוד זה שאין מלך לישראל אלא מבית דוד ומזרע שלמה בלבד • וכל החולק על המשפחה הזאת כפר בשם כש"י ובדברי נביאיו עכ"ל

וכוא ששוכנה בהמודות הסגוליות הנ"ל בעיקר י"א כלם אל עצמותם הקדומה פי' לזיתתם

עמו ועיינינו תחזנה : (יג) ותכלית כל הטובות הזמניות חיות מתי ישראל בגוויתם ונפשותם הראשונות להראות בהם את מעשה ה' כי נורא הוא • סוף דבר תשמאל לבי או תימין תאמין בכל מה שהאמין בו אחרון הגאונים בזמן ראשם בחשביות הרב המורה הגדול הרמב"ם זצ"ל אשר אין ערוך אליו בכל חכמי ישראל אחר חתימת התלמוד בזאת אני בוטח אשר בכל חדרי החכמה והתורה • את ה' אלהיך תירא :

המזכיר

עכ"ל : (יג) מתי ישראל • ישעים מ"א י"ד : את מעשה ה' כי נורא הוא • ס' תשא : את ה' אלוקיך תירא • ס' ואתחנן • וס' עקב • וכו' עיקר י"ג ויסוד י"ג וכתב שם ז"ל היסוד השלשה עשר תחית המחס כבר בארנסו עכ"ל • וכו' בכתחלת פירושו כמשה כל ישראל ע"ש באריכות • המליץ ז"ל פתח שמים לרום וכו' • אובד החקות וכו' • וביים את ה' אלוקיך תירא לכזהיר על החקירה זולת איש כמושרש באמונת ה' ואת ה' אלוקיך ירא פן ישחית חלילה ואמונתו כאשר האריך כזה בספר כישר לרבינו חס ז"ל :

בגדרות אלעזר

ולחקסם כאשר בתחילה ישוב מלכות בית דוד ותלמיח בהכמס הנכתרות כנ"ל ותחזק השגחת סבורא עלינו כס"ל וסב יאורו עיני הלבבות בחדרי התורה אשר נכתרה היה עד הזמן הסיא • וכל הנ"ל יבוא כסב ה' את שבות עמו • ועיינו תחזנה המליץ ז"ל מדרך נפשו שיזכר לראות נחמות גאולתינו : (יג) ותכלית כל הטובות מה שיבוא בזמן ביאות הגואל הוא להאמין שיחיו מתי ישראל בגוויתם ונפשותם הראשונות ר"ל בגוף ובנשמה שכיו להם טרם מיתתם : לכראות בהם וכו' • בזאת אני בוטח ר"ל שלי האמין בכל מה שבאמין בו הרמב"ם

ז"ל • אשר בכל חדרי החכמה והתורה : את ה' אלוקיך תירא : פי' אתה המעיין כשתעמיק בחדרי החכמות ובחדרי התורה את ה' אלוקיך תירא עיין המזכיר והמפרש כתב ז"ל • תשמאל לבי או תימין ר"ל הן שיהיה לך דעות לודקת או דעות כוזבת עכ"פ תאמין וכו' וכתב חביב או שירא לומר ע"ד מה שדרשו רז"ל בתנחומא ואפסה על ימין מבנות ישמעאל או על שמאל מבנות לוט וירא תשמאל לקרות בספרי הכמות חכמי ישמעאל או כנה שהברו חכמי העכו"ם עכ"ז תאמין וכו' ע"כ ראשם בחשבות ר"ל עם היות שקדמי אליו בגאונים וכו' באחרון עכ"ז בנעלה הוא ראשון כי לפי מה שבידיו מהספרים שחבר ביא ושחברו בגאונים נראה מהם שהוא היה שלם מהם בהכמות • המורה כמראה לנו בדרך הישר ועוד שהוא כמחבר ספר מורה הנבוכים • אחר חתימת התלמוד שהתחילו בגאונים שזכר (ר"ל אז אחר חתימת התלמוד כההיל דור בגאונים) עם היות שרבין סבוראי קדמו אל בגאונים אחר התלמוד אמנם קלט מהם מזכרו דברים בתלמוד כמו שזכר בספר הליכות עולם ולכן הם כאלו היו קודם חתימת התלמוד בזאת אני בוטח כתב חביב שאם תאמין במה שבאמין הוא ז"ל אשר בכל חדרי וכו' את ה' אלוקיך תירא שהרי הוא ז"ל ה' ירא את ה' מאוד ע"כ • ואפשר לפרש בזאת אני בוטח הוא עיין בפני עצמו ור"ל בזאת שאם ה' אלוקיך תירא חנני בטוח כמ"ש רז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו וכו' עכ"ל המפרש שגדפס בשנת י"למ"ח • ובשרי עלי יכאוב וגם נפשי תשתוחה על שלא ה' אחי כפי' כהנאד בעת שחברנו פירושינו לנו • כי דאיתו כל מה שקדמו לנו מאמרי המליץ ז"ל ביהר שאת ויהר עז • ולכן זמני מעט איתי להעתיקו שנית ולשום עיוני עליו • אולם זה ינחמני מעטבוגי אשר יקרו בקר לי טרם שבאני כפר הלו לעצב אדפוס ובהפוי עיייתי בו וכו' כל הדבר בקשה קטנה לעיני על הגליון לזכות בו את הרבים • וגם עשרתי בו בקשת כמחבר כי איננו בנגלה כלל • דע הקורא המשכיל כל דבר יקר אשר הבאתי בשם ממרי"ל מאלותיו בפירושים אשר זכרנום בספר הלו בכתבם וכלשונם העתיקם ממרי"ל וס' ברהמין יהיונו מיומנים : וינחמנו כפלים • ויבגלו בגואל ירושלים • אמין כן יבי רלון :

תם ונשדם באמר בחינות עולם : בעזר האל הבורא העולם :

בחינות עולם חלק א'

בקשת הנמ"ץ להמליץ כמחבר • אמריה אמרי נועם ונצר :

(ה) **מרום** מראשון מקום מקדשינו • כמציא מצואים מאין מחולל
מישמרו מרומו מאפס : (ב) מעמיד מהברת מערכות
מבהילות מתוהו מוחלט מתאר מבלי כוה מחוגה : (ג) מזלות מכוונות
מקבילות מציב מראשיתו מעגלים מסוככים • מערכה מול מערכה :
(ד) מקשר מבימה מעדנות מושכות מכסיל מפתח מונה מספר משרתים
מכתירים

הפלא

הפירוש הלזה שמו נעלם לזאת קראתי
שמו חפלאי זכותו יגן עלינו • ובא לציון
גואלינו :

חלק א (ה) מרום מראשון • פירוש הפראנסיה
שירלה שהוא ית' סבה עליונה וגבוה
מעל גבוה • גם הוא ראשון ר"ל קדמון שאין
לו התחלה וצמיח כלל : מקום מקדשינו • לפי
שהמקדש הוא המקומם בעולם ר"ל קיום בעולם
לכן אמר שהוא ית' סבת קיומו של המקדש
והתחדשותו במהרה בימינו ע"כ והרד"ק פי'
צירמיה י"ז • מרום השמים ואמר הנביא
שכמו שהשמים מעידים על מציאותו ועל
כבודו שכל מניע יש לו מונע וזו מראשון כן
מקום מקדשינו מעיד ומורה על עולם מציאותו
שהשכינ' אורו וכבודו בו ע"כ וביאר עתה שכל
זה יאמן אליו במה שהוא ית' נמנע מציאות
מאין ור"ל שהוא ית' נמנע מציאות כולם מן
כאין הגמור ונמנע הוא לשון כוח זה : שכתבנו

צברכת יולר אור וכוונתו מחדש בכל יום מעשה בראשית • ומתחיל בברואים כעליונים ואמר
מחולל לשון וחחולל ארץ • משמרת מרומו מאפס ר"ל מלאכי מרום כדאמרינן פ"ק דברכות ג'
משמורת הוי הילה וכו' • ופרכיה פ' על הכוכבים שהם שומרים ועושים מלאכתו יתברך
שנאמר בן יחד ככבי בוקר גם אפשר שירמו אל הגלגלים בעושים מלאכת המלך יתברך
באלמנעות תנועתם כל היום וכל הילה תמיד ע"כ : (ב) מעמיד • לשון הוי כדפי' לעיל • ולכן
מחברת מערכת הכוכבים שחיבורם מחייב בעלות ושינויים בעולם השפל כמבואר בחלק ו' ולכן
אמר מערכת ע"ד שהב' ע"ד כפ"ד : (ג) מכוונת • מקבילות לא שיכיה הנולות מוכנים בשמים
בלתי סדר וז"ש שיתאר מחוגות ע"ד שפי' בפ"ג מה"א ובפרנסים פ' מחוגות חגורת
כמולות אשר תמלא בגלגל הכ' ע"כ • מליב מראשית • הכריזה שתי חנועות עיגולות
סובבים מערכת מול מערכת האחת מנוצח למערב והשנית ממערב למזרח : (ד) וצירמיה
יתב' נוקש מול הנקרא כימה ומונע המעדיים הנמשכי' ממונו ומה שימשוך מכסיל • שנהפך ענינו
כימה הוא פותח וכו' ימנעו מעדיי כימה מונע מספר לכוכבים • מכתירים יראה כי כוכבים
ישמו כתר מלכות בראשו של מלך מלכי המלכים הקב"ה ר"ל שיכירו כבוד מלכותו ולזה נאם
הם מלקטים מפניו מושאת וארוחת תמיד והוא רמו אל מה שיושפע אליהם ממונו ית' • והנה
אחר שביאר עולם המלאכים ועולם הגלגלים עם הכוכבים ונולות אמר שאל"כ מסדר היסודות
כד' מדריגות משתלשלים זה למעלה מזה כעודע ומסדר הוא לשון כוח כדפי' לעיל : מבדיל
מים ממים • כמו שנאמר ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע ובין המים אשר מתחת לרקיע •
ופירוש הפראנסיה בכלל כמ"ש בהם החביב בפ"ג מה"א ע"ש • ונראה שהזכיר ענין המים
יותר משאר היסודות כי ראה לבאר ענין הגשמים שהכתוב מגדיל ענינם בלמנע עושה
גדולות עד אין חקר כמותן מעל על פני חולות וכמ"ש בעל חובת הלבבות בפ"ה משער הכנין

המזכיר

מפורש מזכיר מבקשת מחבר
מפתח מבטא מלותיו מ'
מדבר :

חלק א (ה) מרום מראשון מקום מקדשינו
צירמיה י"ז י"ב : מחולל • ענינו יצירה
כמו תחולל גשם משלי כ"ס כ"ג : (ב) מערכות •
הם הגלגלים על שם שעורכים שולחן לעולם
השפל כן כתב מוכר"ר נתן מואמישט : מבהילות
פי' מבטיקות עפי' אי"ד ופי"ג א"ב • ומכ"ז
הכ"ל דחק עלנו חס : מתאר מבלי וכו' • ע"ד
ובמחוגה יתארו ישיעיה מ"ד י"ג : (ג) מקבילות
כמו מקבילות הלולאות : מערכת לקראת מערכת
ש"א י"ז כ"א : (ד) התקשר מעדנות כימה או
מושכות כסיל תפוח • איוב ל"ח ל"א : מונה
מספר משרתיו • ע"ד מונע מספר לכוכבים :
(ה) מפניו משאות • ענין פרשת נקץ • ועפי"ב
א"ו : מדרגות משתלשלות • עפי"ח א"ח :
מבדיל

מבתירים מלקט' מפניו משאות : (ה) מסדר מוסרותיו מדריגות
משתלשלות מבדיל מים ממים : (ו) מרתיה מסיר מצולה הוריד מטרות
מעוזו משקה מוצק מעליותיו : (ז) מלאה מחקר מחשב מרוממותו •
מהליש מבט מצצו מגברו : (ח) מתואר משוללות מקצר מבטא מליצים
מעומק מהלליו מסתתר מלב מהובמים מנאותו מושג מחסדיו
מודע מדרכיו :

חק ב

מדר (ה) מלכי מלכים. מי מקדושים מתקרב מסביבית מקומך מבוא
מדורך מנושק . מקום מהנשא כמקומות מגבילים . מדור
מתעלה ממדורות מקיפים . מעריצך מאורות מתאימות : (ג) מרכבת
משנה משרתך מזרות מזוהרים מצירים משלך . מתנועעים מתשוקה.
מסיבתם

הפלאי

המזכיר

מבדיל מים ממים עיין פ' בראשית : (ו) ירמיה
כסיר מצולה • איוב מ"א כ"ב : וגשם מטרות
עוזו • שם ל"ו' : מולך הוא מרכז הארץ .
עיין איוב ל"ה ל"ח ופי' משקה הארץ : מעליות
השמים • עיין תהלים ק"ד ג' : (ז) מליץ . ענינו
הבטת כמו מליץ מן הכרכים שיר ז' ט' :
(ח) מתואר משוללות . עפי"ג אי"ד : מבטא
כמו יבטא האדם פ' ויקרא • מודיע מדרכיו :
ע"ס פ"ג :

חק ב

(ה) מי מקדושים • איוב רס"ה :
מדורך . פירוש דירס ומדור
כמו מדור בלתי תהלים פ"ד י"א : מגבילים .
ענינו סוף ותכלית כמו הול גבול לים ירמיה כ'
כ"ב : מתאימות . שיר ו' ו' : (ג) מרכבת
המשנה . פרשת מקץ : מזרות • פי' מזלות
עפי"ב אי"ל : משלך . פי' דמיון כמו משלי עפר
איוב י"ג י"ב עפי"ג : מתנועעי' מתשוקה .
פי'

יכין בדרך חיוב לומר שהוא חכם שהוא יודע שזה אמנם יתחייב רבוי צעזענותו אבל הדבור יכיה
סכל בשלילה שאינו סכל שאינו בלתי יודע וכיוצא באלו : מוקצר כל מבטא . ודיבר המליצים
כולם יחד אם יכללו אותם ית' יהיו בכל קצר מפני עומק מהלליו ית' וז"ש בכתוב לו דומים
תהלה : מכתתר ונעלם מלכותו החכמים מרוב גאווה . וכל השגתינו בו הוא מרוב הסדיו .
וידעיהו בו הוא מדרכיו כמ"ס בפ"ב מנח"מ :

(ה) אחר שהתבאר שהוא ממוציא כל וערומם על כל שמה יתאמת שהוא מנה מלכי המלכים
וא"כ מי הוא זה אפי' מהקדושים שיסיו מתקרב אליך ויראה לבוא אל מדורך לנשק
משכך . ע"ד בן בקדושו וגו' : מקום מתנשא וכו' . יראה שהמקום שייחס אל הש"י הוא נשא
מאוד משאר נקומות שמקיפים ומגבילים המתקוממים בנחבו אבל מקומו ית' איננו מגבילו
אבל מה שנקרא מקום בשחוק השם לבד וכן מה שאמר מדור אל הש"י הוא ג"כ נחלס משאר
מדורות שמקיפים הדריס בהם ולא נקרא מדור אלא בשחוק השם לבד : (ג) מעריץ • ר"ל
המלאכים שנאמר אל נערך בסוד קדושים הם מאורות ומוחלמים הם יחד כמו וקרא זה אל
זה דמתרגמין ומקבלים דין מדין והם יחד מרכבת המשנה שם תחת כסא הכבוד מרכבה
עליונה . ופרנסים כחז שיש לפרש על הגלגלים וזכו מרכבת המשנה שהמלאכים מרכבה ראשונה
וקרא מאורות שהגלגל הוא בעבור הכוכב והם מתאימות בשווי אין ביניהם דבר ע"כ : משתתף .
סס

מסיבתם מתערבים מוצאים משתנים: (ג) מהלכם באכף מחצבים מפורדים מתנגדים ממסך מקצתם מתרכב. מתחדשים מקרבתם מתכונת מיושרת. משיב מאורך מקדם. מקור מושפע מנגהך מהפשט: (ד) משם מתפרד מחנה מדעים מופלאים. מזוקק מציאותם. מושכלים מנפשם מוסבלים מבלתם. מכוסים ממראה. מופשטים מגוה. מתעלסים מזיוך מבלי מסך: (ה) מתובם משבת מעין מזכך מאופל. מיוסדים מאדמה. מלביש מהדרו מורכבים מוכנים מקבלים מעשיהו. מלאכתו מלאכה מיוקרת מיוחדת מזג משיביל מהוק' מתמונת מרום מובהר מיתר מזוגי ממה מרוחו מגורה מזימה מושלחת מקומרת מור

הפלאי

הס של'ס חכ"ל: מורות. י"ב מזלות כולם מזהירים ומאירים ממשתלך ומתנועעים תמיד מכה בתשוקה לקבל השגה ושפע מאתו ית' ומסיבת תנועותיהם יחדש עירב הנמלאים וישתנו כמ"ש בפ"ג נח"ו וע"י מהלכם תתאסף הנחשך ונפרד ותתפרד ותתנגד מלמסוך ולעירב מקלחם ולהתרכב יחד ובקרבתם אל המקום אשר יהיו שם תהיו תכונה ומוג ישר כמו במקום אשר תתקרב השמש ימתקו הפירות וינחם הדגן והחירוש וכיוצא בו. ופראנסיס פי' מסבות אלו בגרמנים יחדש עירב הנמלאים ונמשחים והם הד' יסודות אשר הם משתנים זה מזה באיכות ולורחם: (ג) ומהלכם וכו'. ר"ל שכל יסוד כזה

המזכיר

פי' סבוה הגלגל הוא בתשוקה ותשקת עפי"ב אות י"ב: (ג) מתערבים ממסך עיניים כלול. כמו ויתערבו בגוים תהלים ק"ו ל"ה: משכב יינה. משלי רס"ט: מתכונת. עפ"ב אות י': שביב אשו. איוב י"ח ה': מנגיך. כמו מנוגה נגדו תהלים י"ח י"ג: מתשפט. כמו ויפשטו על הגמלים איוב רס"א: (ד) משם יסדר. פרשת בראשית: מתחז מדעם. הם עולם המלאכים להיות מדע שלהם כוללת יותר ממדע כל הנמלאים. ר"ל הנ"ל: (ה) מיוסדים מאדמה. ע"ד אשר נעפר יסודם איוב ד' י"ט: מורכבים. עפי"א י"ו: מוג. ע"ש: מחוקה מתמונות מרום

כאלו הוא נחלק לחלקים כי בכל יסוד כחות מתנגדות וז"ש נחלבים מפורדים מתנגדים הכחות יפעלו קלחם בקלחם ובתרכבתם יתחדש מזה איכה מתדמה בכולו והוא במזג וז"ש ממסך מקלח מתרכב ואמר שמהלכי בגרמנים מאסף את החלקים המפורדים בכל יסוד המתנגדים שע"י זה יתהווה מוג המתרכב מקלחם: מתחדשות וכו'. יראה שאפי' שימאלו בזה הכרכב איכות מתנגדות ופסכיות על כל זה יתחדש מקרבתם תכונה ומוג ישר עד כאן: משיב וכו'. ר"ל משיב מאורו יתברך נשפע מקדם מקור ר"ל עולם המלאכים שהם קודם לכל אשר תתחייבם: (ד) וכפל לשון ואמר מאור מוגה הש"י מתפשט נשם ומתפרש מחנה אלקים שהם שכלים נבדלים ז"ש מדעים מופלאים וחס מציאות פשוט בלתי מורכב כלל והם משכלים את עצמם ואשר לנפש מהם לא ישיכלו בהם וזהו לפי שבעל גשם עיניו לא יוכלו לראות כי אם בעל גשם א"כ הם מוכסים ממראה שהרי המלאכים הם מופשטים מגוס לשון גויה ור"ל גוף וגשם ועוד אמר כי לפי שהם כן לכן יתעלבו בזה שהם משיגים מזיו יתב' בלי מסך המבדיל ומונע אותם מלהשיג כענין האדם שלחיותו חומרי ימנע מלהשיג נבדל תכלית השגה. עוד פירש הפראנסיס יראה בזה כי אין השגתם בו יתברך ע"י אמצעי אבל הם בעצמותם ישיגו מה ששיגו וזהו יותר נכון ע"כ: (ה) ועסה מדבר במציאות הנפשות האנושיות ואמר מתוך אלו המלאכים משבת מעין יראה מלאך אחד אחרון אחרון תביב אלינו והוא נקרא שכל הפועל. עוד פי' הפראנסיס או ירמו אל מקום הנכבד הנמלא תחת כבא הכבוד אשר שם מציאות הנפשות מיוס אשר ברא אותם אלקים מוסכם בכוונות רז"ל במקומות רבים ונפרט בננס' חגיגה פרק אין דורשין ערכות שבו רוחות ונשמות של לדיקים ע"כ ויהיה איך שיהיה אמר מאותו מעיין יודרך ויאיר מתוך האופל את המיוסד מאדמה הוא הגוף וכנה באור הנשפע ר"ל בזה הנשמה בלשון הכות' נר ה' נשמת אדם ואמר שלבוש ההדור והאור כזה יקבלו המורכבים והנמלאים לקבל מעשיהו ור"ל האדם שהוא מוכן לקבל הנשמות ולא זולת מן המורכבים ולכן מלאכתו של זה המעין הוא מלאכה יקרה לפי שלא יפעל כי אם באדם ביוחד וז"ש מיוחדת מוג ולורה למשכיל לבדו שהוא האדם והמשכיל ר"ל האדם הוא נחקק מתמונת מרום ר"ל שהתמונות אשר בשמים ממעל הם יתרו גופו ויתקנו כענין מאמר הפעמי האדם יולידו האדם והשמש כמ"ש

מור מכתעפת מטהר מקדש: (ו) מפארת מכבודו מתוקן מהומר מצוייר
מנה מתיפה מגאונה. מצמידה מתקשט: (ז) מה' מגורה משכלת
מחפשית מכתרינו מצפונינו מבוררת. מפרסמת מהצבה. מגדת
מולדתה מרימה מכשול מדרך מלמדת מקלט כמוקשי מות:
סליק חלק ב

חלק ג

מי (ה) מלל מפלאותיך מלפינו מבהמות מחבמינו כמעופף מדריכנו
מסלול מסוקל משומר ממזיקין: (ב) מנחילנו מצות מצומדות
מבלות מכחישים מהיות מזוהרים מחבמות מעבטי מעגל: (ג) מצותיך
מחסה

המזכיר

מרוס. עפ"ג א"ז: משתעפת. ע"י מחשפט
כעק כמו כסעיס' פורי' ישעיה י"ז ו'.
(ו) מתוקן מחומר. עפ"ח א"ד: מלמדים ענינו
חבור כמו רוכבים למדים מ"ב כ"ה: מהקשט.
ענינו יסוי כמו קושט אמרי אחת משלי כ"ב כ"א:
(ז) מה' מגורה וכו'. ע"ד נר חלקים נשמת
אדם: חופש כל חדרי צנן. שם כ' כ"ז:
מפרסנות מחלבה. עפ"ט א"י: מגדת מולדתה.
אסתר ב' כ': הרימו מכשול מדרך. ישעיה
נ"ו י"ד: מוקלט. ענינו הלה כמו עדי המקלט
ס' מעסי. וע"ד תורת חכם מקור חיים לסור
ממוקשי מות משלי י"ג י"ד:

חלק ג (ה) מי מלל. ס' וירא וע"ד מי
ימלל מגדת כ' תהלים ר"ס ק"ו:
מלפינו וכו'. ע"ד מלפינו מבהמות הארץ: ומעוף
השמים יחכמו. איוב ל"ה י"א וס' מלפינו
מלמדנו: מדרכינו. עפ"ב א"ח: (ב) מלומדות.
עפ"ב: מזהירים. ענינו מבהקים כמו כוהר
הרקיע דניאל י"ב ג'. מחבקות. ענינו הכאה
כמו במטה יהבט ישעיה כ"ח כ"ז: מעבטי.
ענינו עקשים כמו ולא יעבטון אורחותם ואל
כ'

הפלאי

צפ"א מח"ו אלל לא יפעלוהו בלורתו כי הגרמני'
הם בעלי חומר וכל בעלי חומר אינו יכול כי
אם על ענין החומר לבד וכנה זה האדם הוא
המובחר ביותר על שאר מורכבי מטב והתחיל
לבאר עניני הנפש שאמר מרוחו של זה המעין
תשתלח הנפש אשר היא מנורת מנימה לשון
מחשבה ועיון וכפל ואמר שמעיהרת מקדש המעין
תסתעף מקוטרות מור ר"ל הנפש הנזכר ונראה
שמנורת מומה הוא רמז אל שכל היולאני כמו
המנורה המוכנה לקבל האור כן השכל היולאני
מוכן לקבל המושכלת ואחר כך יקנה הנפש
העיונית השכלים וזהו מקוטרות מור שגודף ריחו
למרחוק כהשגת כתובאר בחלק ראשון ברוחב
חקירות ככונן: (ו) וכנפש הזאת מכבודו של
המעין הנזכר מפארת האדם המתוקן מחומר
זעם היותו מלור מגוס לשון גויס וגוף. עכ"ז
תחיפה מגאון הנפש הזאת ומתקשטת מלמדידיס
וקישוט אשר ע"י הנפש וירלה כי מלדה ימלא
מאותו כבוד האלהי על האדם השלם וכוסף
זאמר שאם יבין האדם לקראת חלקיו יזכה
לנשמה כנחזה מהש"י: (ז) וזהו שאמר מה'
מנורה משכלת ע"ד שאמרו ויפח כ' באפיו נשמת
חיים ואז"ל כל הנופח מעלמותיו הוא נופח ויהי'

ומצברת הכפונים אשר בנו ולאמר מפרסנות מחלבה ע"ד שהתבאר בתחלת האגרת באומרו
אוכב התחקות על שרשי מחלבה וכו' ע"ש וכפל ואמר מגדת מולדתה. ופראנס פי' נה' מנורה
וכו' יראה כי בואת הפעולה הנמצאת אל הנפש נשפט על שהוא דבר חלקים וכו' וכן מפרסמת
בזה שנהלבה מכא הכבוד ע"כ וא"ע שהנפש הזאת תדריך האדם בדרך ישר ונרימה מכשול
הדרך ומלמדת האדם לנוס אל עיר מקלטו להגלל ממוקשי מות ע"כ:

חלק ג (ה) מי ימלל מפלאותיך כי הלא תלמידיו תבונה ודעת מבהמות הארץ וחכמה מעוף
השמים כמאמרו ז"ל למדנו לניעות מנגמל וכו' וד"א מתרגמל וע"י זה מדריכנו במסלול
דרך הסוסוקל ומשומר ממזיקים וכפרנסים פי' מדרכינו וכו' על התורה: (ב) מנחילנו מצות מלומדות
כי הלחות שמים היו מכוונות כמו שדרשו ז"ל על שתי ידים ופראנסים פי' שכבר תכלול אחת
מהמצוות כללים רבים באמור אחת דבר אלהים שמים זו שמענו ע"כ. והמצוות האלה הם מבלות
המכחישים אותם כמו שאז"ל בפ' חלק האומר אין הורס מן השמים וכו' אפי' רמז אחת וכו' אין
גו חלק לעולם הבא וכס מחיות ומקיימות המזהרים בהם. והם מחבטוס לשון כי תחבטו זיתך
וירלה שמ"ס ומענינים המעבטים ומעוותים אורחותם: (ג) ואמר עוד מלומדת הם למחסה ולמסתור
לכנבינים

מחסה מבניהם. מכתור מנוקים מעון מהמורת מורד. מעות מישור מדוכא נפשעים מוכן מלפנים מטבה. טעול מעקל טסילות מוריש מקהלו מדוי מצרים. משלחת מלאכים מחבלים: (ד) מבורך מבנים מאושר מוגבר מדרשים מקימם מאהבה מוצל מאש מלהטת: (ה) משנן מלידה מקובלת מסיני משרת משה מבחיריו מה כותק מדבש מנעימך. מנופת מתנותיך. מה מר מלענה מרורותיך: (ו) משפטך מאוני משפט מדת מלאכת מחשבת משקל מדברים משורת מפעלים. מהלכי מפלם: (ז) מוסרך מסעד מטיבי מצעד משקיט מרוצת מנעיסים מנבה מוקדי מלעיב מגורש מעדן מקול מלחשים:

משפטיך

הפלאי

למבנינים אותם ומנוקים מעון כי אם חוטאים נפשות מה הועלת בהבנתם מהמורת לשון מקרא וחבלים ק"מ ופי' הכד"ק שוחות עמוקים ויראה שהמלות מכינים מדרון ומורד אל המעיות כישר וכפל ואמר המדוכה ומנוגע מפושעים הלא מוכן אליו נעבה מלפנים הוא מלאך המות והכרחאפיס פי' הגדיס ע"כ וכפל עוד ואמר כי האיש המעול ומעקל מסילות אלו המלות מוריש לכל קבלו מדוי מלרים ב"מ כענין שנאמר פוקד עון אבות על בנים וגו' וזו מוריש דכיינו ירושה וגו' כ משלח בהם מלאכי הבלה ב"מ: (ד) אמר עוד שהדורש המלות יבורך בבנים ויאמר בין שאר הגברים ואם מקיימם מאכבה יצילנו מדינו של גיהנם: (ה) והשון לשון ושננתם וכלומר מלידה ר"ל מילדותם ובחירתם הנה הוא יקרא משרת משה מבחוריו כי התורם נקראת תורת משה ואמר מה מתוך מדבש נעימותיך ויותר מנופת לשון נופת לופים מנחנך שהתורה היא מתנה למשה מסיני ואמר מה מר יותר מלענה מרורות הע נשים המגיעים לאדם המורד כך: (ו) ומשפטיך הם על כל היושר כאלו ישקול במאזני דק ואמר כי המשפט הוא על מדות מלאכת מחשבת יראה מה שאמרו רז"ל כי הרהורי קשי' מעבירה וגם המשפט שוקל הדברים שמדבר האדם אם הוא כהוגן ע"ד שאמרו רז"ל מגיד לאדם מה שיחו אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו. משורת מפעלים ושוקל בפלם מהלכי האדם: (ז) ואמר מוסריך

המזכיר

ז' : (ג) מנוקים מעון. עיין פרשת נשא : מהמורת - פירש רד"ק תכלים ק"ח שוחות עמוקות : מדוכא מענותינו. ישעיה נ"ג ס' : מוכן מלפנים מנבה - ע"ד הכינו לבניו מנבה שם י"ד כ"א : מעקל מסילות - פתרונו אורחות עקלקלות שופאים ה' ו' : מדוי מלרים - פי' עקב : משלחת מלאכי רעים - תכלים ע"ח מ"ט: (ד) מבורך מבנים מאושר - ע"ד ברוך מבנים אשר ס' הכרכה : מוצל מאש מלהטת - ע"ד אוד מוצל מאש זכרים ג' ב' : ועמוס ד' י"א. כאוד מוצל משריפה : מלהטת - ענינו שריפה כמו נפשי כגחלים תלכט' איוב מ"א י"ו : (ה) משרת משה מבחוריו - פי' בהעלותך : מה מתוך מדבש. שופטים י"ד י"ח : נופת - ענינו מחוק כמו ונסם שבעה חבוס נוסף משלי כ"ו ז' : מרש כלענש'ס ס' ד' : (ו) מאוני משפט - שם ע"ז י"א : מלאכות מחשבת - פרשת ויקהל : משורות - כמו במשקל ובמשורה פי' קדושים : פלם - ענינו מאזנים כמו פלם מעגל רגליך משלי ד' כ"ו : (ז) מטיבי לעד - משלי ל' כ"ט : משקיט - כמו והארץ שקטה יבושע י"א כ"ג : מנבה מוקדי - כמו חוקד לא תנבה פרשת לו : מלעיב - ענינו חרפה ובוז כמו ויהיו מלעיבים במלאכי האלקים ובחזים דבריו ד"ה ב' ל"ו ט"ו : מגורש מעדן - עיין פרק ט"ו אות כ"א : לקול מלחשים - תכלים נ"ח ו' :

מתחמאות

לשון במדה ובמשורה זר"ל שמודד מפעלי האדם הם מסעד ומטיבים נולעדי הגבר כי נולד שיגיע לאדם מוסר אכזרי על חטאיו ימנע מלהחטיא ותשקוט מרואי המנעיבים לפניו ומנבה אם כמקוד ר"ל אם היכ"ר הכוער בלב המלעיב לשון ויטי מלעיבים במלאכי אלקים. המגורש מוג'ע מקול מלהשים יראה שמגורש עלמו מלשונות לקול מלחשים לשון ונכון להם עוד כתב הפרחנסיס גם אפשר שיראה והוא יותר נכון כי אמר כאן משפטיך אין הילון בו עונשים כאשר פירשתי אבל הדינים התוריי' אשר ישפטו בהם האנשים ע"פ דיינים ואמר שאלו המשפטים הם ישרים כאלו שקולים במאזני דק והוא לפי שם מדות מלאכת מחשבת ר"ל שם נמדדו במחשבתו ית' אשר הוא כמדה הראשונה לכל המדות והוא שחור ואמר משקל מדיברים וכו' יראה כי מחשבתו ית' משקל ופלם כל הדברים ומדת כל המפעלים ופלם כל מהלכים יראה כי כשנראה לידע מפעל או מהלך מה הוא אם הוא

חלק ד

מלכי (א) משפטיך מהמאות מעורר משומם. מניעי מתעצל. מקיצי מתים מאשמנים. מנעורי מריתי מאמרם. מזהקתי מבהבם מחדרי משכיתם: (ב) טסכתי מסך משוכה. מעין מתגבר מאנתי משוך מנהרותם מר מדלי: (ג) טטרדות משואות מחצוני מקול מכאובים מחצצים מבין משאבים משבר מעיני: (ד) מועף מקרים מכריחי טגוח. משבתי מרגוע. מרטוני מנעורי. מצאתי משוהר מפרך מעבדי. מאמציא ממולם מין מסוער מגורן:

מצאתי

המוזכר

הפלא

חלק ד (א) מחמאות - תהלים נ"ה כ"ב: באשמני - כנחיים - ישעיה כ"ט י'. ופירש"י מהשכים: מריתי - כמו מרה מרתי איכה א' כ': בחדרי משכיתו. יחזקאל ח' י"ב. ע"ר ישעיה ב' ט"ו: (ב) מסכתי מסך. ענינו עירב ומוג כמו מסכה וינה משלי רס"ט: משוכה. ענינו משוגע כמו וינה שוכה ישעיה נ"ז י"ז: מר מדלי. ישעיה מ' ט"ו. ופירש"י טיפה מרה המוספות בשולי הדלי. המפורשים דחקו כאן בפ' מאמר זה ולי נראה פשוטו מאנהי למשך מנהרי מעיין המתגבר תאר לשפעת התורה והחכמה והוא סיבות מרת נפשי כמר מדלי: (ג) משואות - ענינו חושך כמו הפלגה למשואות תהלים נ"ג י"ח ומ"ט הפלאי בשם הפראנס הוא בש"א ה' כ"א ופי' הכד"ק וישאם וישרפים וכת"י ואקדינון עכ"ל: מקול מחללים בין משאבים - שופטים ה' י"א. ופי' ר' נתן מחמת קול הטרדות הכל אשר הם עושים חליצה בין הקירות השכל אשר ישאבון מי החכמה עכ"ל: (ד) מועף. ענינו כעס וקלף כמו זעף מלך משלי י"ט י"ב: משבתי - פי' משברי כמו אתה תשבחם תהלים פ"ט י': מרגוע. ענינו מנוחה כמו מלאו מרגוע לנפשכם ירמיה ו' ט"ז: מרטוני. כמו ומרט ראש: ושחר. ענינו חרות והפשי מעבדות והוא לשון הכושבה גיטין ת"ז פ"ד. ורכ"ז גורם משהוד וכתב כמו ושותד בחיק משלי כ"א ודוהק גדול הוא: מפרך מעבדי. כמו אשר עבדו בהם כפרך פ' שמות: ממולם. כמו אל מול פני האהל פ' תרומה: כמין יסוער מגורן - השוע י"ג ג':

משגיחי

במלאות באדם מתהילת היצירה בהיותו כבטן אמו ע"ד הן בעון חוללתי ע"כ: (ד) וכפל עוד ואמר מועף המקרים וכל אלו הם המצריחים מן המנוחה והשלימות ויראה שימנעו מהשגתם ומשבחים מרגועים לשון כשוא גליו אתה תשבחם: והמקרים ממרקים האדם מנעוריו עד שאינו יוכל ללאות הפשי מעבדות סרך חומר הכחות המעבידים אותו. ואחרי שאמר שסיבת החטא הדיב מלאו אמר שהסיבות המאמנים האדם אל השלימות הם קלות ומעט כמו מון שלפני הערות רוח שנגורן שהיא קלה מאוד גם הרוח ישאם אחד הנה ואחד הנה ולא יביא שהים יחד ע"כ: ירכע

טוב לו ישר נלך אל משפטי התורה כי הם המדע גם כמשקל והמשורה לשאר הדברים כולם ע"כ: **חלק ד** (א) מלכי ואלהי משפטיך הם הלקים מדגש ותמאה ולכך מנעורים האיש הנשומם ומנוכל גם הם ינעו האיש המתעלל לפעול פועל ה' וגם הם יקונו הנחיים. ע"ד שארז"ל כרשעים בחיכם קרוים מתים וענין אשמנים הוא נגזרת שמש ויראה קבר וכוא מקרא בישיע נ"ט באשמנים כנחיים. והנה מלדק עליו הדין ואמר שמנעוריו הם מנמרה מאמרי המשפטים והמלאות ומנהקתי מכתבם מחדרי משכיתם ר"ל שהיו במלאות בעיני כאלו אינם כהובים על לוחת אבן כי משכית דלפת אבן: (ב) עוד אמר מנכתי מסך עירב ומוג המשוכה עם החטא לשון וילך שובב בדרך לבו עד שגעשה כנענין המתגבר ומאנתי למשך מנהרי המלאות אפי' טיפה אחת מדלי כך פי' הפראנסיס ונולת מר קאת דחוק לפרשו על המלאות ונראה שמ"ש מעין מתגבר איננו. נמשך לנעלה אבל משך כנ"ל כך הוא מעין מתגבר מאנתי ור"ל מעין כנול: מאנתי לקחת מסר רק משכתי מר מדלי מנהרות המסוכס והמוג המוכר: (ג) והנה בהתודות והודו לאל על פשעיו ואמר התנאלות שאין אדם בלחץ אשר לא יחטא בעבור המרדות משואות לשון שואה והמהון ינוחץ האדם מוכס בלבו ורצה לומר נמי מקרים שהם מפסידים האדם עד ינוס לנה וחס כחה. והפראנסיס פירש שרצה לומר מטרדות החומר בהתלהבות הנערות והקטע ופירש משואות לשון וישאם דוד ואנשיו ות"י ואקדינון. גם התאוות הגופניות גורמים לו החטא וז"ש מקול מחללים. ואמר מבין משאבים מנכיר רגזו אל התאוות

משניתי (ה) מצאתי מרחם . מהרתי מצוא מציאות מכאיבות
 מגורי מסכות מששתי מעונותי . מה מצאתי מעלה
 מהודרת . מנוחתי מעלפת מנוד : (ג) מסגרות מעילי מוסכות משבצות
 מרפש . מנוטרת כנאה מצננת מקיפי . מרורת מטעמי מבצרי מהרקות
 משושי מעצבה . מחולי מספד מר . מגרעות מלואי . מכל מעברי
 מהומה . משיסות מצעי . מכוכות מראשותי . מרגלותי מחשך :
 (ג) מורשי מתאוננים מלינים מזמני . מברחי מהסתפח משכנות
 מובטחים . כתנכרי מנידי מנזרו מכירי מנודה . מועילי ממושך מורט
 מריבי משוח משמן : (ד) מעודי מעדו מתני מאויי משוכים ממושבה
 מחלתי

הפלאי

חקק ה (ה) ירלס אחס השי' הלא תשגית
 בפרטות וא"כ תשגית כי וידעת
 כי בלאתי מרחם מלאוי רעות ורבות מכאיבות
 מסבבים לי מגור וירמו כזם מקרי בזמן שהם
 חוך מאדם או ירמו מקרי הטבע וז"ש מלאתי
 מרחם והואיל ואחל לידה ענין בזמן התחיל
 לבאר שאין ראוי שימשך האדם אל חגרת הזמן
 ואמר אם הייתי ממש כל העונות והרגעים
 אשר בזמן שהם בב'ת לא הייתי מואל כולם
 מעל מהודרת ויפס כי כל עובותיו כלי' ואובדים
 כי אפי' המנוחה אשר תמלא לפעמים לאדם היא
 מעולפת ומעורבת מנע וכד . (ב) ואמר עוד
 כי מן הזמן ומשך לאדם העניות ויכיה מסגרת
 המעיל אשר לו שהיה ראוי שיכיו משבצות זכב
 כס משבצים רפש וטיט וכמלפפ שתחבוש ותקיף
 את ראשו היא מעוטרת מארה וקללה ב"ת ולשון
 מעוטרת הוא מלשון ושאל ואנשיו עוברים וגו'
 גם כמטעמים וכמאכלים הם מרים כלענה .
 וספליג עוד ואמר שימלא לפעמים קשה יוס עד
 שהדברים הטעושים מהפסד כמו המגלגל החזק
 יאבד ויפסד וז"ש מנצרי מהרקות . ואמר עוד
 שהטובות שמלך בגוף הם בלתי שלמות כמו
 טובות שמלך השכלי כי הכס אם יפזז ויכרכר
 במחול אפשר שתשבר רגלו וחס'י אחרית שמה
 חוגס ועלז ותשוב המחול למספד מר . ואמר
 עוד אף אם יכיה ביתו מלא כל טוב מכרה
 יגרע ויתסר ומכל לך ועבר יהיו מהומות
 ומשיסות יהיו מלעי . ותחת מראשותיו יהיו

המזכיר

חקק ה (ה) משגיתי . תאר להקב"ה כמו
 ממכון שבתו השנית וכו'
 חבלים ל"ג י"ד . מרחם ילאתי . יכמיה כ'
 י"ח : מהרתי . פי' רנ"ו מנע לאתי מרחם
 אחי מהרה מלאתי מלאות מכאיבות הלב .
 ואפשר שהוא מלשון חדר הורתי שיר ג' ד' :
 מששתי . ענינו חיפוש וע"ד כי מששתי את כל
 כלי מה מלאה פ' ואלא : מעולפות . ענינו העדר
 ההרגשות כמו וכן השמש על ראש יונה ויתעלף
 סוף יונה : (ג) רפש . ענינו טיט כמו רפש
 וטיט ישעיה ל"ז כ' . ע"פ ח"ת : מנצרי
 מהרקות . כמו והרסתי כל מבצריך מיכה ה' י'
 מספד מר . יתוקאל כ"ו ל"א : מגרעות . מ"א
 ו' : מעברי . ענינו מכל לך כמו משני
 עכריהם פ' תשא : משיסות . כמו לבן ולמשיסה
 מ"ב כ"א י"ד : מלעי . כמו חיללת ילוע פ'
 זיחי : (ג) מורשי . ענינו רעיונו כמו מורשי
 לבני איוב י"ז י"א : כמתאוננים פ' בהעלותך :
 מהסתפח . ענינו מלהתמזג כמו מהסתפח
 בנחלת ה' ש"א כ"ו י"ט : משכנות מבטחים .
 ישעיה ל"ב י"ח : מנזרו . פי' שריו כמו
 ממריך בארבה נחום ג' י"ז : מכירי . ענינו
 גואל וקרוכ כמו ימי מכירך ברוך רות ב' י"ט :
 מנודה . ישעיה ח' כ"ב : ממושך וממורט .
 ישעיה י"ח : (ד) מעודי . כמו מעודי עד
 היום כזה פ' ויחי : מעדי מתני . ע"ד ומתניהם
 תמיד המעד תהלים ס"ט כ"ד : מלאויי משוכים
 וכו'

מכוכות ותחת מרגלותיו יהיו מחשך והענין ע"ד שגאמר כל משכבו הפסתי : (ג) והנה
 מורשי לבני מאוננים ומקוננים ומלוננים על מקרי בזמן כי הם סיבת בריחת האדם מהסתפח
 במשכנות מבטחים הוא השלימות הנלוי אשר בבוא שמה ישכון לבטח והזכיר עוד מנעות בזמן
 ואמר שהמתנכרים אליו והם שואים ומנודים כנה הוא מנשאם ושימם שריו ומנזריו כמ"ש
 כס"א מ"ד ואמר הוא מכירי ומיודעי הוא ונדחה מבזמן וכן הרולה לכוועיל לי יהיו ממושך
 וממורט מהזמן ואשר יריב לי ממשיכוו הזמן וימליכיו : (ד) ואמר מעודי ירלס מעודי
 מעדו מתני כ"ל ימלאו הרעות בלדס שבו ישתנו תלות בלדס ולא יכיה שום עת קיים

בחלתי : (ה) מסרני מגורה מכוסות מדאיבות טרורה מבפנים מרה
נאחור . מקצה מזה מעי מפלה . מקצה מזה מהומת מות : (ו) מנתק
מיהרי מהזק מברחי מכלכל מבלי מגודלי משבלי . מקבץ מפרידי .
מעצם מנידי מכביח מברחי : (ז) מבהינת מעבדיו מאכתי . מנהג
משוגעים מנהגו . מסעלת מבשרו . כתרשל מתשועת מהזיקי משענתו
מתיאש מקויו מתראה משהדל . מסוכן מעצה . מסכן . מתרפה מאויבו
מבקש מותו מה מותרו מכבול מצוקותיו : (ח) מה מנתי מחלדי
מנעיקי מתן משחיתים מהר מאות בונים משכורתי מהליף . מה
מזויפות משקלותיו מיודעיו מעונגי משמגין מתי מכפר . מזוריו
ממות

המזכיר

וכו' . ע"ד תהלת מנושכה מתלה לב משלי
י"ג י"ב : (ה) מסרני מגורה . ער"פ י"ב .
ורכ"ז כתב שענינו הן כנו וחן היתו כמנור
אורגים ש"א י"ו עכ"ל . והענין לא יעיד עליו .
ולא יאמנו דבריו : אמנה מגורה . הוא תאר
לשפעת העושר כפי ענין הנליץ כאן . וכאשר
ממליץ ריש פי"ב . וכן פי' הפלאי . ועוד
מנור לא שם הכן הוא אך ציור למדת אורן
הכן . ועוד מנורכ בפי"א אין פותר אותו בכל
חנ"ך לנונר אורגים : מכוסות מדאיבות .
הוא תואר לגביעי המגורה הי"ל : מדאיבות .
פי' יגונות כמו ודאבון נפש פי' תבא : מעי
מפלה . ישעיה ר"ס י"ז ופירש"י מעי לשון שפלות :
מהומת מות . ש"א ה' י"א . ע"ס ת"ח :
(ו) מנתק מיהרי . ע"ד וכל מיתרי נחקו ירמיה
י' כ' . והם חבלים המהבדים האהל להיוחו
אחד . ור"כ פי' מיתרי הס גידים ועורקים והוא
מלשון ויתרת בכבד פי' ויקרא אולם אין לאהל
גידין וטרפשא עיין ירמיה ס' : מכלכל . פי'
מפרנס כמו ויכלכל יוסף : משבלי . כמו לא
תהיה נשכלה פי' משפטים עפ"י אות ח' . לא
כר"כ : (ז) מנהג משוגעים מנהגו . ע"ד
והמנהג כמנהג יהוא בן נמשי כי בשגעון ינהג
מ"ב ט' כ' : מבשרך לא תחעלם . ישעיה כ"ח
ז' : מתרשל . עפ"י א"ח : מתראה וכו' . יש
לפרשו מראה עצמו להיטב . והאמת השגדלותו
מסוכן מאוד הוא ועלותו דלים מחזונה ואפס
הס וז"ש המפרש מוסכן השני כמו ילד מסכן
קהל ד' י"ג : ויבקש המותו . פרשם שמוה :
(ח) מנתי . ענינו מהנהגו כמו מנהג אהת אפיס
ש"א א' ה' : מחלד . עפ"י א' ל"ד : מעניקי
כמו העניק חעיק פי' ראה : מאות מונים ע"ד
ותחלף את משכורתי עשרת מונים פרשם ויאל
מיודעיו . ענינו אורב כמו ומודע לבינה חקרא
משלי ז' ד' : מתי מספר . פי' וישלח : מזוריו
סירש"י

הפלאי

עם תלואה רהת וע"כ כיון שהשתנה תלואה
הראשונה לאחרת תהיה הראשונה נמשכת
ובלתי מושגת לשון תהלת ממושכה מחלת לב
או מחלתי הוא לשון כל המחלה אשר שמת
וגו' ויראה כי זאת המחלה אשר באדם היא
נמשכת ומתמדת כל ימי חי האדם : (כ) ואמר
עוד אם ימסור הזמן ביד האדם' מנורת זכב כלה
יראה עושר הרבה יהיה הגביעים אשר במגורה
כוסת מדאיבות כי השבע חינו מניח לו לישן
וכאשר אבד העושר ההוא ימצא לו מנורה
מבפנים ומרה מאחור ומקלה אחד מעי מפלה
ומקלה השנית מהומת מות וכל זה משל לרוב
היגון והאנחה המתחדשות באפילות כמנוון :
(ו) ואמר עוד כי בזמן ינתק מתרי האדם
התקועים במקום נאמן ומהזיק ידי אחרים
המתריבים אותו וזן ומכלכל ונותן להם למכילים
אותו וישלכ הבנים אשר כבר גדל כמ"ש רז"ל
אינו דומ' אלנו של בהור וכו' ויקרא מפרידי אדם
ויחזק ויעלס מגדי האדם ר"ל כמרחיקים אותו
ממנחתו ויבטיח מתריבו שלא יפחדו מלהכריבו :
(ז) ועל כן כשהנחתי כל עבודת הזמן ומעשיו
הרעים מואסתו כי ראותי והנה מנהגו כמנהג
המשוגעים שמתעלם משאר בשרו המתקרב אליו
וכן מתרשל מלהושיע את הרוצה להחזיק
במשענתו ולהשען תמיד עליו ומתואם יהבושיע
למקוים לישועתו ומראה עצמו כאלו הוא נדער
מעל ותבונה ודעת . ומסכן השני לשון עיות
ואח"כ מתרפה ובלתי מחזיק בהלוי המבקש
לכיתו : (ח) ואם כן מה תועלת ומותרת יש
לי לכבול מלוקות ולרות הזמן ומה הוא המנה
אשר קבלתי מחלדי פירו' זמני . ואם יעניקי
מנור ומתן בנה למחר יאבדו וישחיתו ונאל
פעמים יהליף משכרתו יראה כי ישכיר אותו
ויאבד מנמו עד מואה פעמים וכמה מניפות
משקלת בזמן יראה מה שיסקול ועניק האדם
מזה תראה שמיודעי ואורבי הזמן שיענגם
במשמנוו הם מתי מספר יראה מעשים אלה

ממות משמים מרובים מארבה מאוד . מאוד מחושקו משיגים
מ חנמה מכבוד מעט : כלק חלק ה

חלק ו

מנהיגי (ה) . מבטן כשגב מתרושש . מאשפות מרים מרודים
ממצולות משה מתהום מעמסות מערש מחלים : (ג) מרוד
מתפלל משולל משובה מתודה ממעמקים מצפצף מארץ מתענה .
משליך מדי מחמדים . מפשיט מלבושי משי מכלול מהלצות . מתבסה
מהלצאות : (ג) משחת מאיש מראהו מרוע מעלליו . מכתריו מחשבים .
מגולוהו מעשקים . מחשבו מבוע מקולקל מעשיו מקור מושחת . מבית
מבחין מצפה מרמה . מוטעים מהלכיו מנתיב מגזעו מטעם . מחטיו
משיאו משרשו מוצאו . משפילי משרתו כפילי משובחו ממנו
מוצאם : (ד) מקלי מוריו מתגאה . מחבר מהתלות . ממשל משלים
מלונו

הפלאי

הם מרובים מארבע אלל חלית אוהבו וחושקי
שיגיו מקלונם . ומעט מעט ישינו מהחמה
וכבוד .

(ה) מנהיגי מבטן ירלה . אלל הש"י המנהיג
אותי מבטן אחי הוא משגב
ומחזיק המתרושש ומאשפות ירים אביון וכיבוד
במצולות משה לשון כי מן המים משיחיו
ורלה ויולאו מתהום גם יולא ממנו כרעות
הנעמסים עליו והשורה על ערש דוי מולא
החללים מערשו . (ו) "ש רכ"ז משה נמשך גם
למטה ע"ש) : (ג) והמורד ירלה עליו ומחפלו
ונשלל מכל טובות כחומרי ומחודדה ממעמיק
ע"ד מנעמקים קראחין וגו' ומלפך מארץ
מרום עונשנותו ומתענה בלום ובכי ומדו
בד החמודים ישלך גם יפשיט מלבושי החמי
ומכלולו הנחללות אשר במקומה יתבסס
במהלצות של קיים : (ג) אלל האיש אשר
כפך זה שמררכו משחת מרוע מעלליו ומכתריו
הם במחשך ומגולוהו הם ממעשקים ור"ל שהוא
רע מבית ומבחון ומחשבותיו הוא מעין מקולקל
ומעשיו הם ממקור הכשח ומבית וכי' ואמר
הסבכות המטעים מהלכי האדם מנתיב היושר
מטעי הסבכות הם מגזע האדם עלמנו כחיותיו
הגשמיים הם הסבכות וכפל ואמר מוליא מחטיו
ומסיתיו משרש האדם עלמנו ילאו וכפל ואמר
שמוילא המספילים את שרריו ומפילים סכסו
הם ממנו : (ד) והתחיל לכסר קלת דרכי
האדם כרעים ואמר שהוא מזלול כרבותיו לרוב
גאותו

המזכיר

פירש"י כהשע הי"ג לשון חולי : משתימות :
כמו וישטום עשו פ' חלדות : כארבה לרוב .
שופטים ו' י"ב : מתכמה מכבוד מעט . ע"ד
יקר מהחמה מכבוד סבלות מעט קהלת רס"י :
חלק ו (ה) מנהיגי מבטן . תאר להקב"ה ע"ש
שהוא מנהיג בראי מעלה ומטה
מיום הוסדם . וע"ד כי מרחמם ינהגם ישעיה
מ"ט י' : מתרושש . פ"ר רש כמו מתרושש והון
רכ משלי י"ג ז' . ד"ר מאשפות ירים אביון :
משה . פ"ר מולא כמו ימשי נמים רבים חללים
י"ח : מעמסות . עפ"א אות ט' : (ג) משולל .
ענינו העדר כמו ותהיה האמת נעדרת : וסר
מרע משחולל . ישעיה כ"ט ט"ו וע"ש רש"י מ"א
ו' : מתודה מנעמקים . ע"ד מנעמקים
קראחין חללים ר"ס ק"ל : מלפך מארץ . פ"ר
דבורו בנחת וע"ד ומעפר אחרתן תלפך ישעיה
כ"ט ד' : מדי . ענינו שמה כמו מדו בד
פרשת לו : מלבושי משי . כמו ואבשך משי
יתקאל ט"ז י' : מכלול מחללות . פ"ר כחונת
הכוללת כל היופי כמו לבושי מכלול שם ל"ח
ד' : המחללות . ישעיה ג' כ"ב פירש"י ע"פ
תרגום כחוניא עפ"א א"ח : (ג) משחת מאיש
מראהו . שם נ"ב י"ד : רוע מעלליך . פרשת
חבוא : מעשקים . כמו בלע מעשקות ישעיה
ל"ג ט"ו : מבוע . ענינו מעין כמו מבוע מים
שם מ"ט י' : מקולקל . עפ"ט א"ז : מקור
משחת . משלי כ"ה כ"ו : מבית ומבחון תלפכו
פ' תרומה : מנתיב . כמו ובמים עזים נתיבה
ישעיה מ"ג ט"ז : מגזעו . ענינו שורש כמו
כל שורש בארץ גזעם שם מ' כ"ד : משיחיו .
ותהי המסרה על שכמו ישעיה ט' ה' : מפילי
ה' : ממנו מולאם . עיין פ"ד א"ך : (ד) מהללות . שם ל' י' : ממשיך משלים .
יתקאל

כמו הנחש השואני פ' בראשית : משרתו . כמו
משובחו . כמו כסר משובחו והיה לבשר שם ה'
(ד) מהללות . שם ל' י' : ממשיך משלים .
יתקאל

מלונו מערת מנאפים מרביץ מרצחים מרעה מדיחים . מלאה מדינתו מריבים מאכלות מתלעותיו : (ה) מחשבתו מראה מלוטשת . מראה מומי מזולתו מקבלת . מראה מנוחלת מלקבל מומיו מהכיר מחסרונו מתעלם : (ו) מקום מצבת מצה מי מריבה מנסך . מים מרים מאוררים . מחבק משפתי מספחת . מהתענג מרוך מואם מעדני מלך מוציא מחתה מאוצרותיו : (ז) מביע . מבאיש סמתקי מוסר . מולידיו משוד . מכל מלמדיו מתחשב גשכיל . מיסריו משקף מקשה מצור מצחו . מביט מפלת מישרים מתיצב מנגד . מציץ מדקרות מרעים מהרה מושיעים . מחיר

המזכיר

יחזקאל כ"א ה' : מאכלות . פירוש סכינים וחלפים : מתלעותיו . פי' שניו ולה"כ הוא משלי י"ד ומאכלות מתלעותיו לאכול עניים : (ה) מלוטשת . כמו תער מלוטש חכלים נ"ב ד' : מקבלת ומלקבל . פי' נוכח כמו מקבילות הלולאות . המפרש קלר כאן כלשונו ור"ג שלח ידו ומחק תיבת מנוחלת ושם תחתיו מנוחלת . ולא ידעתי תועלתו בו ע"ש דוחקו כל השומע יחזק לזה . ומך ערכי נראה פי' המאמר על דרך הפשטות : מראה . בל"א שפיגל כמו מראות הנוצאות פי' ויקבל . יראה בו לורת העומד לעומתו כשהמראה לטושה ומדומה אמנם אם יתלבן המראה על הנחלים וישרפו לחמה אז מראה עוורת היא ולא יראה בה מאומה . וזה פי' המאמר מחשבת הרשע כמראה מלוטשת אשר יראה בה תמונת העומד לעומתה ככה מחשבת הרשע יביטו מומי ועבדות כל אדם זולתו אשר מלקבלו ונגדו . אבל הוא כמראה מנוחלות ר"ל מלובן בנחלים ה"ל מלקבל מומיו פי' נגד מומיו ור"ל אינו רואה מומי עצמו . וז"ש ולהכיר חסרונו מתעלם : (ו) מזה . ענינו ריב כמו לריב ומזה ישעיה כ"ח ד' : מי מריבה . פי' חקת : מים מרים מאוררים . עיין פרשת נשא : מחבק משפתי . פי' המפרש עד"ה חבקו אשפתות איכה ד' ה' . ולא נראה לרנ"ז לדעתו שלא נמצא אשפתות חסר א' והוא נמצא בנחמיה

הפלאי

גאוחו מפני שאינו יודע האמת הנה הוא יחצר דברי החלי' וממשיל משלים וביטו הוא מערת מנאפים ומרביץ למרצחים ומרעה למדיחי' וממלא כל המדינה ריבות ומדנים ומדבר דברים כמדקירות הרב וז"ש מאכלות מתלעותיו : (ה) מהשבתו הוא כמראה בבירה להמראות בה כן מהשבתו מקבלת וזוכרת מומי כל אדם מזולתו וז"ל מראה שהוא לשון עינוף ויראה כי לקבל מומי עצמו ככה מהשבתו מכוערת בגלות כי מתעלם להכיר חסרונו : (ו) ואמר עוד במקום ריב ומלך במלכה עומדת לעד ומתערב מי מריבה במרים כלע"ה ולפעמים יחבק אשפתו הספחות והבכרות מפני שהתענג מאד והנהיג טבעו רך וענוג מאד עד שמואס אפילו במעדי מלך שהם נעימו לכלום ולכן במעט בהתנגדות יקבל הנתיקים כ"מ : (ז) וספר עוד מנגות האדם הרשע וכזוכיו מות יביע יבאיש מוסרים מתוקים וגו'ל וסודד אפי' אביו ואמו וחושב בדעתו שהוא משכיל יותר מכל מלמדיו ולכן משקף המיסרים אותו מלשון וישקף שמואל את אגג ויקשכו ויעזו את מלכו יותר מזור ההלמיש . וכשיביט ויראה במפלת איש חס וישר יתיצב מנגד ובלתי משתדל להיילם אבל כשיזין ויראו שידקרו ויכירו הרשעים מהרס הלך ילך ליושיעם ויתן ג"כ מלשם שבו ואחלמהו ביוקר לא כוול ואמר למשור מכותיו נומנו

ג' י"ג עד שער השפות ע"ש רש"י . ולואת פי' משפתי לשון בין המשפטים ולא מלינו שכנו מחבק . ויש לפרשו משפתי ענינו לשון . כמו שפת כל הארץ פי' נח וע"ד המספר לשון הרע נגעים באים עליו מס' ערכין ט"ו ע"ב . ובמכהו שם על פסוק מלשני בסתר וכו' ע"ש ח"כ תיבת משפתי הוא ממש העתק תיבת מלשני וזה פי' המאמר אורב מלשני המבאים שאת וספחת : מהתענג ומרוך . פי' תבוא : מעדי מלך . פי' ויחי : מוציא מזיחה וכו' . ע"ד מוציא רוח מאוצרותיו תהלים קל"ה ז' : (ז) ע"ד יבאיש יביע שמן רוקח . קבלת ר"ס י' . פי' שמואל באוצרותיו ענעביעות ע"ש רש"י : משדד מולדיו . ע"ד משדד אב משלי י"ט כ"ו : מכל מלמדי השכלתי . ההלם קי"ט ל"ט : משקף . ענינו בקוע כמו וישקף שמואל ט"א ט"ו ל"ג : מקשה מזור מלכו . ע"ד כשמיר חזק מזור כחתי מלחך יחזקאל ג' ט' : מתיצב מנגד . ע"ש ט"ו או' ד' : מליץ . ענינו הבטה כמו מליץ מן החרכים שיר ב' ו' : מדקרת הרב . משלי י"ב י"ה : כחיר . ענינו הלף כמו אחמה לך כסף מזיר זה מ"א כ"ס

מחיר מאהלמות מלשמים מיוקר. משך מהלומות מפנינים: (ח) מישע מלך מואב משיח' מושל מקשיב משאת מדוחים מרס מרסנא ממוכן מרעיו. מגנבי מנון. מלומדי מלחמה. משניה מחלוניו. מציץ מחרביו. מפרשי מכמורת נפזר: (ט) מתחבד מכובד משא מתלאות מקטב מרירי. מורדף מפגעים מתרכך מתנקה משגיאות מעוותיו מרקן. מדאג' מדבר: (י) מוכרותיו מפותחי' משתגע ממנוחה מפסם מריאי מריו: (יא) מתנבא מלבן. מבזה מחזה מתנבאיו מוכיהיו מצעק ממסגר מציריו מעי מעי. מנהלי משמים מאבילי מפרי מצוקותי. משביעי מחסם מכרותי מושב מרחבי מנוחה מגבל מנורת מורא מפרק מפליג משנה מבראשונה: (יב) מתדמה מבכירה מצירה מחלחל' מחבליה. מקללת מאבנים משכבי

מזדוג

הפלאי

ממנו ולרפאותו ישלם מפנינים: (ה) ואמר עוד מרעות האדם שימליך עליו למלך רשע כמו מישע וכו' ומושל המקלג' למשאת שוא ומדוחי' ורעיו ואהביו הם רשעים כמו מרס וכו' ומגנבי ממון ומלומדי מלחמה ירחא מהלוניו וישמח ויתענג בראותו אותם ויילץ ויביט מתרכיו ללוחה הפורשים ממנו ומלודר נפשות בני אדם: (ט) ואמר עוד שליש חסיד מסור ומכער מן העולם מפני עונו וכיכר מושא ותלאות שמים עליו שכם רעה כקצב מרירי וירדוף בפגעים עיניו מה שהוא מתחילה גם כן רשע ועתה שב בתשובה ומתרכך ומתנקה מהשגאות ומתקן מעוותיו מאלגס מדבר ירלס מדברי השי' והנה כל זה עושה ברשע לחצוי' ארץ: (י) אלל מפתח מוסרתיו לבלתי ולכד בה ברשע כמוהו המשתגע מרוב מנוחתו ומוסף פשע על חטאיו וי"ש מריאי מריו הוא מפסם וכחב הפראיסים או ירלס והוא הכבון כשהרשע רואה מתחיל לשוב ומתרכך ומתנקה וכו' כדפירש ידאג מאוד מהו הדבר ולסבה זו יפתח מוכרותיו ויתבצל ממלאכתו אלל יתשגע ממנוחה ורוב השמחה כשיראש שלא ישוב אלל יוסף על חטאיו פשע וזה מפסם וכו' עד כאן: (יא) ואמר עוד שינבא מלכו רלס לומר שיחשיב כי כל מחשבותיו הם נביאות ומבזה כל חזיונות הנביאים המוכיחים אותו על מעשיו הרעים והנה כשינבא עליו לרס ילעק אלל אלקיו מתוך מסגרו ירלס הברות הסגורים בעדו ויאמר מעי מעי אתה המנהיל ומנהיג אותי ממרוס שמיך מאבילי מפרי מעשי שקייתי מליק ומילר לאנשי' ומשביעי אותי בחסות וגול מוכרתי וכל זה יאמר בפיו אלל לבו רחוק כי כשישיב למרחבי ממנוחה יגבל פיו למנוחת המורא שהיתה ומנוחה מואירה על מנחם הוא מפרק אותה ומפליג דבריו. ככל מבראשונה או מהגבל ירלס עושה נלה רלס לומר חטאים וכן מפליג משנה ירלס על חטאיו: (יב) והנה זה האיש דומה לאדם מבכירה שהיה מסוכנת ביותר כשהיה יושבת על המסגר מתחלחל

המזכיר

נ"א: מואלמות מלשמים. מיני אבנים טובות הם כמו לשם שבו ואחלמה פרשת תלוא: מהלומות. עיניו מלקות כמו ופיו למלהומות יקרא משלי י"ח ו'. וכחב הר"נ שהוא לשון סכתוב ומשך חכמה מפנינים איוב כ"ח: (ח) מישע מלך מואב. מ"ב ג"ד. וכחב הר"נ ופרט למישע להיות תחילתו בנ"ס: מושל מקשיב וכו'. ע"ד מושל מקשיב על דבר שקר משלי כ"ט י"ב: משא שוא ומדוחים. איכה ב' י"ד: מרס מרסנא ממוכן. אסתר א' י"ד: מגנבי. ע' ירמיה כ"ג ל': מלומדי מלחמה. פיר ג' ח': משגית מן ההלונות מליץ מן החרכים. סס ב' ט': מוכמורת. ישעיה י"ט ח' ועיני רשע: (ט) וכובד מושא. ישעיה ל' כ"ז: קטב מרירי. עפ"כ א' כ"ט: מתנקה משגאות. עיין חללים י"ט י"ג: מעוות מתקן. עיין קהלת א' ט': מדאגס מדבר. יהושע נ"ב נ"ד: מוכרותיו מפותחים. ע"ד פתחת למוסרי חללים קי"ו ט"ז: משתגע. עמ"א כ"א ט"ו: מריאי. עיניו כבש כמו שור ומריא ש"ב ו' י"ג: (יא) מתנבא מלכו. עיין ירמיה י"ד: ליריו. עיניו כאב כמו ליריס וחללים ישעיה י"ג ח': מעי מעי. ירמיה ד' כ': מנהילי. פירש מנהיג כמו גאלת נהלת ס' בשלח: מכורתי. עיניו כלי זין וע"ד כלי חמס מכורתיים פ' וחי עש"ר: מפרק הרים. מ"א י"ט י"א: (יב) לרס מבכירה. ירמיה סס"ד ופירש"י כאשה המבכרת תחילת לידתה: מתחלחלת. כמו ותחלחל אסתר ד"ד: מנהבלי. הוא חבלי לידה כמו בערס יבוא הבל לה ישעיה סו"ז: מאבנים. כמו ורליתן על האבנים ס' שמות:

מסכן

ראשו ירלס שהיה ירא אלקים ומורה על פשעיו עתה הוא מפרק אותה ומפליג דבריו. ככל מבראשונה או מהגבל ירלס עושה נלה רלס לומר חטאים וכן מפליג משנה ירלס על חטאיו: (יב) והנה זה האיש דומה לאדם מבכירה שהיה מסוכנת ביותר כשהיה יושבת על המסגר מתחלחל

מודג . מהרתה מתנחמת מעמלה מאהביה מנשקת :

חלק ז

בזרחם (ה) טקימי מעפר מסכן . מציל מעונה מחזק ממנו מחה מעוות מתרחין מטומאתו מתעצב מקדומות מתרעם מנפשו . משפטין מצדיק מחטא מרדו . מתאבל מודה מעליו מבקש מהילתך : (ג) מחבייש מהביא מענהו משבגותיך מנחה . משחאה מתריש מתאחר כתנפל משתחווה מקחוק :

חלק ח

בזרבנו (ה) מצודותינו . מחיצי מקנאים משגבינו . מגדודי מתקומם כפלטני מלשון מגדף . מתי מועד מבשר בשמיע מושעות . מבבש במשלות טקצה מועד מועדים מהצית מועד : (ג) מתי מועד מתנוסס

המזכיר

חלק ז (ה) מסכן . ענינו דל וע"ד מקיס מעפר דל תהלים קי"ג ז' : מעונה וכו' . ע"ד מציל עני מחזק ממנו שם ל"ה יו"ד : מתרחץ וכו' . ע"ד מתקדש מטומאתה ש"ב ב' י"א ד' : לזק משפטין . תהלים קי"ט ע"ה : מעליו . כמו המעול מעל ס' ויקרא : (ב) מעניחו . ענינו הפילתו כמו ויענו כבודות והלל עזרא ג' י"א : משחאה מתריש . עי"א א"ה וכשתחוויתם מרחוק ס' משפטין :

חלק ח (ה) מצודותינו . ענינו עז כמו סלני ומלודתי תהלים י"ח : מגדודי . ענינו מחנה כמו ארדוף אחרי בגדוד ש"א ל' ח' : מתקומם : פירוש שונא כמו ובתקומתך אתקוטע תהלים קי"ט כ"א : מגדף : כמו מקול מחרף ומגדף שם מ"ד י"ז : מתי : ענינו אימתי כמו מתי תקום משניתוך משלי ו' ט' : מבשר משמיע . כחוס ב"א : מקלס מועד וכו' . ע"ד כי למועד מועדים והי' סוף דניאל : לבתנוסס

על עומתו מתבייש מלהביא אל כמנחה את מענה בקשה כמחילה אל משכנותיך ולכן מרוב ענותותו משחאה ירלה משתומם ומתריש ומתאחר מלהתפלל לפני כס"י ומשתחווה מרחוק ירלה חף כי כס"י קרוב לכל קוראיו ומקומו כל כעולם אבל אמרו מרחוק הוא בערך שזה כאיש מתבושש מלהתקרב וכפלאטיוס פירש שישב לזמן רחוק שעשה העונות וע"כ :

חלק ח (ה) מלכינו ירלה מואחר שהוא מלכנו ומתנאף הולך להושיע לעבדיו וע"כ הוא מלכנו מצודותינו על דרך הכתוב חסדי ומלודתי משגיב ומפלטי וינודס הוא מגדל הזק וזכו מהיו ירלה כאילו יקבל התיים אשר יורו בני התקנאים אותנו והוא משגיב ומחזק אותנו ויגדודי הקמים עלינו ומפלטינו מיד אויבינו המגדפים ומתדפסים אותנו . ואחר שאלה הם קלס דרכי אל יתברך והסדו עמנו הכי מתי יבוא הזמן שיבוא אלינו ויבשרנו וישמענו ההשועה שהס"י יבין כובש כל המושלה שאל' כי לה' המלוכה ומושל בגוים שגבר באבא עליו דניאל סי"ב עד מתי קן הכנאות וגו' כי למועד מועדים והי' : (ג) וכפל אמר מתי תבוא כעת שתקן ליכאך נס לבתנוסס עד שמרוב שמחתם יתבקעו הכתובים מקולות הנאות וכרגשת המענעים והמלטים .

מתנוכם מבקע מגדלים מהמיות מנענעים מרגשת מצלתיים . מדוע מקדש ממלכה מקום מקנה . משכן מחוקק מושב מתלוצצים . מנגנים מנגינתם משנאים . מנצחים מזמר מנוצחים . מהללים מחוללים . מחזיקי מנגינים מגופותם מנוה : (ג) מדוע מכמני מחמדים מושלכים . מרגליות משתפכות . מוצאות מגנוז ממוני מפז . מוקדשי מדורות מנוולי מנבלים . משפחות מכהניך מטלאות מזבחותיך מרמס מנאצים : (ד) משמרי משמרתך מאוכפי משומר . משחריר מגודפי מאין מנחם . מבקריך מדקרים מאין מתים . מבתם מכוער מזורם מגלעד : (ה) מתעתע משתעשע מיחלך משתומם . מתאוה מחנק מעצמותיו מגיעים מסענו מרחקים . מזרח בפורדים מכמרות מאפרינו . מערב מתוחים מיתרי מסנרינו

הפלאי

כי מדוע בית מקדשיו נתן למקום מקנס ומרעב ללאן ומשכן שביה נחקק כרוב לזרים ועתה ישבו בו המלולאים בנו ולשון הפראנסיס ירלה כי ארמון המלך אשר ימלא אלא המחוקק חמיד עד כאן וכלוים שכיו שם מנגנים על הדוקן עתה נגינתם היא נגינת שונאים ע"ד על ערבים בתוכה חליו כינורותיו וכו' ואמר עוד כלוים שבים מנלחים שכוא אחד משירי דוד ועתה הם מנלחים מהאויבים או ירלה המלחים הם . עתה מנלחים שלא יאמרו וזו גם כן אמרו שאותם שבים מחללים על החליל עתה הם כאילו היו חללים פסולים מלעבוד עבודתם או ירלה מחוללים ובעלים מעבודתם ואמר עוד אותם שבים כבר מחזיקים מניין זכב אשר לשלמה עתה הם חללים כאילו גופם בטל וזכו מנפחם מנוה ירלה גופם מבלי כיות גוב לשון גוף : (ג) ומדוע מכמני אולרות כהמודות מושלכים וכו' ולמה בוליוא מגניז את מטמוני זהב ופז שביה מוקדשים בבית ה' והמדורות שבים בהם אלו אולרות שם כאויבים עושים כל נבלה והכהנים שכיו ראויים ללבוש בגדי כבוד ועתה מטפחותיהם הם מטולאות ואמר עוד על מזבחותיך ירמכו מנלחי כש" : (ד) וא"ע אותם שכיו שומרים בנ"כ כהא דתקן בשלש מקומות עשרה כהנים שומרים בנ"כ הם מאספי משמר כלשון ויאסף אותם אל משמר ואשר היו עומדים לפני עולת השחר ככה דתקן לפני עולת השחר כהני בית אל כי יורדים וכו' נתנו לגדופים ואין מי שינחמם וככל ואמר מבקריך ירלה שביה משימי בקר ה'.

המזכיר

(ב) להפסודם חללים ס' ה' : מנענים חללים . מיני כלי זמר הם עש"ב ל"ה : תחל לו' יעשיה כ"ח כ"ב : מנגנים מנגינות . כמו יפה קול ומיטב נגן יחזקאל ל"ג ל"ב : מנלחים מנזמר . לשון למנלח מנזמר : מחללים בחלילים . מ"א ח' מ' ומיני כלי זמר הם : מחזיקי מנגינים . לשון חופשי מנגן ירמיה מ"ו ט' : (ג) מכמני . עיין פ"ה ח' ה' : מרגליות משתפכות . ע"ד תשפסכה חבני קדש איכה רס"ד : מטמני . ענינו אולר כמו וכמטמונים תשפסכה . משלי ב' ד' : למדורות . ענינו מדור וחזרים עת"ב : מטפחות . ענינו בגדים כמו וכמטפחות : והמטפחות יעשיה ג' ל"ב : מטולאות : כמו ונעלות בלות ומטולאות יחושע ט' ה' : (ד) משחריר . תואר לישראל כמו אלי אתה אשחריר חללים ס"ג ב' : אין לה מנחם . איכה רס"א : מבקריך . תואר לישראל : מדקרי . כמו וידקר את שניהם פרשת צלק : אין בו מתים . יעשיה ח' ו' : מזורם . ענינו רפואה כמו אין דן דינק למזר רפואה אין לך ירמיה ל' י"ג . ועיין פי"ב אות כ' וחבין : (ה) כמתעתע . פ' תולדות : משתעשע . ענינו שמתה כמו ישעשוע נפשי חללים ל"ד י"ט : מחילך . תואר לישראל : מהאוב מחנק וכו' . על דרך וחכמה מחנק נפשי מות מעלמותי איוב ז' ט"ז : ומסמורת . ענינו יחדות כמו במסמורת ובמקבת ירמיה י' ד' : מחוחים . פי' פירושם כמו וימתחם כהכל יעשיה מ' כ"ב : מיתרי . ענינו חבלים כמו שבעה יתירים לחים שופטים ט"ז

מדוקרים וכו' נדבר רפואתה אפילו מגלעד שונמם הרופאים שנאמר האין לרי בגלעד וגומר ירמ' : (ה) ואמר עוד כאויב שהוא מתעתע בעיני האלקים הוא משתעשע ומשחק כרוב שמחה . וכמחל חמיד אליך משתומם ומתאוה שיחנק על עצמותיו ע"ד עלי סורגנו כל כיוס וגו' וכאשר גליו מארצנו הגיע מסענו לארץ רחוקה למזרח מופרדים אהנו ושם אנו במסמורת הקועים במאסרים גם בלילות המעריב מתוחים מתרים וחבלים לסגור אותה

מסגרינו : (ו) מעורר מחרף מזהלותיו מתאניות מקוננותינו . מתמרור
מכביותינו מרקד מגדלות . מרקחיו מגדיל מצחנתינו : (ז) מפוז מפאר
מיראים מכבידו מגורותינו . מכרכר מקול מפיצים מקרקרי מכצרותינו .
מצין מקלות בסבה מקלסיד משכית מעובדיך . מאבד מנוס מנהם :

חלק ט

מלכינו (א) מחוללינו כלט מעתירך מצפיד מארובות מארביהם .
משוך מצפונינו . מלאך מליץ מעורר מבגין מבוהלינו :
(ב) מסיר מועקה ממתנינו . מתק משפתינו . מחיינו מיומים . מי
מנוחות מנהלינו . מרים מאנג מלבינו . מנשא מלכותינו :

סליק בקשות המי"מן : בעזרת האד הנאמן :

המזכיר

ט"ז : (ו) מזהלתינו . ענינו שמחה כמו להלם
ובמחה אסתח ח' ט"ו : מתאניות . ענינו חבל
כמו תאניה ואניה ישעיה ר"ס כ"ט : מרקד .
ענינו מהול כמו והמלך דוד מרקד ומשהק ד"ס
ח' ט"ו כ"ט : מרקחיו . ענינו מטעמי כושם
כמו רוקה מרקתה מעשה רוקה פרשת חשא :
מנחמתינו . עיי' פ"א ח"ח : (ז) מפוז ומכרכר .
עיי' פ"ט ח"ג : מיראים . פי' המפחדים ויתנו
מורך בלבבינו : מפייס - ענינו חן כמו מפיץ
ותרב משלי כ"ב י"ח : מקרקרי . ענינו כשתחה
כמו מקרקר קיר ישעיה כ"ב ה' : מנחמתינו .
עיי' פ"ט ח"א : מליצי מקלות . עיי' פ' וילא .
יש לפרש מהכה לשון אדרת ושכרם כמו ומסכה
לרב ישעיה כ"ח כ' . ור"ל שרי האומ' כמושלים
בנו מליצים עלינו מקלות להכאות אותם :
מקלסיד . תואר לישראל : מאבד וכו' . ע"ד
ואבד מנוס מן הרושים ירמיה כ"ה ל"ה :

חלק ט (א) מלכינו מחוללינו . תואר
להקב"ה ע"ש שהוא ברא כל
כמו תחולל ארץ ומלאה תהלים ל' ב' :
מעתירך . תואר לישראל כמו ויעתר יתק :
מאפיך . תואר לישראל ע"ש שמאפיס לישועתו
יתברך . כמו והמסה אשר אמר יק' ה' פ'
וילא : מארבות . ענינו חלון ע"ש שישקפו
בעדו על שני החצות : מארביהם . פי' השקפותם
כמו וארכ לו פ' שופטים : מלאך מליץ חוב
חוב ל"ג כ"ג עפי"ח ח"ח : מבוהלו . ענינו
מכרות כמו מבוהלים ודחוסים אסתח י"ד :
(ב) מועקה ממתנינו . תהלים ס"ו י"א . תרגום
של מזק מעוק : מתג - ענינו רסן וע"ד מתני
בשפתין ישעיה ל"ז כ"ט : יחיינו מיומים :
כושע ו' ב' . ע"ש רש"י שפי' על ב' בתי
מקדשים : מי מנוחות יוכלינו . תהלים כ'
ב' ע"ש רש"י שפירש לטוב עולם ככא
ירם מאנג מליז ומנשא מלכותו : סליק :

הפלא

כ"ס : (ו) ובאויב כמהרף אותנו
הוא מעורר להלם וריכז לביצה כאנינת שאנו
מקוננים ולביצה מרירות כביותנו הוא מרקד
בהוף וכינור וגדולות המרקחת והכשמים
שמגדיל ומרבה להריח הוא מפני באשת ואחנת
ביכודי ולשון הכפראכיש ירצה כי הוא מתכבד
בקלנו ובחשארנו עד שהוא מגדיל שמו רוקה
ומגדלות מרקחו בבאשת ואחנת פעולותינו ע"כ :
(ז) ויסוז ויכרכר כשישמע שמאריס המאליים
וממכרים להכביד יותר עולינו ויראיתנו .
ומכרכר ומרקד בשמעו קול המפלים שסכ כלי
מלחמה לשון מפן ומרכ וגו' משלי כ"ה אשר
בהם הורסים קירות מבצרינו ומקרקרים לשון
מקרא ישעיה ס"ו כ"ב . מליץ מקלות ויסך . נסך
ירצה שיעשה פעולה אחרת כאילו לא יחשוב
לעשות און וכו' יעמיד מקלות להכות מקלסיד
ולשכיתם מלעבד ק' . לאבד מנהם כמו הם :
חלק ט (א) מלכנו בוראנו מלט המעתירים
ומתפללים ולפיס ומביטים מארבות
ומחרי אשכים שיוכזו לארוב משם ומשוך כל
עלינו טוב הלפון הוא המלאך המליץ טוב בעדינו
וירצה אלינו שיב ליות מלאך גם דרז"ל שהוא
מנהם ועליו נאמר כי מלאך ה' נבאות הוא
מלאכי ב' ובפראכיש פי' לפי שהוא שלוח
אלינו במלות הש"י ע"כ שיעורר ויכנה הבין
שאנחנו מבוהלים ודחוסים מחרבינו (ב) וזה
המליץ יסיר ממתנינו כל מועקה וזקה ויסיר
מתג ורסן שעל שפתינו שאנחנו בגלות כרחל
נאלמה וכאלם לא יפתח פיו . והלא אחת כבר
בחייתנו מיומים ירצה מפני גלות כמדד"ל על
פסוק יחיינו מיומים הושע ו' ע"כ עתה ג"כ על
מי מנוחות ינהלינו . מרים וכו' כמו שהודה
צלעם ואמר וירם מאנג מלכו ומנשא מלכותו :

ירם מאנג מליז ומנשא מלכותו : ס' נלק : תמו דברי החלק ובקשת כמי"מן : סליק :

מהולל מברואי מעלה . משוכח מיצורי מטה . מאימתך מרעידים
 מלאכך מקדשך מבלי משיגים מקום משכנותיך . מיראתך מתמוגגים
 מזרות ככפרים מעשיך . מחסדיך מביעים מקהלות מי מנה . מעמוסים
 מבטן . מתאווים מדותיך . מלוגדי משפטך . מי מבלעדיך מורה מסלול
 מישור . מלמד מדעה מהפשיה ממטמונים . מרוח מוקדש מרחפת
 מטה . מואצלת מהשפעותיך . ממקורך מושגים מושכלות משאבי
 מימך . מי מזולתך מאכילני מגילת מאמר מליץ . מעומד מעמי
 מגדנות . מזכיר מקורות מבטא מליצותיו . מוחל . מנע מבשול
 מעבדיך מצער מזבוב מקוצץ מכנפיו . מחי מכתבו מפשעי מרדו
 מתחנן ממעמקים מול מרום מושבך . מפיר מחשבות מערימים
 משביעים ממועצותיהם . מחי מתנים מתקוממינו מצפים מרודינו
 מפלתינו . מקוה מספר מרובע . מה מלילה מה מליל . משמיענו
 משנה מאורות מבוקר . ממליך מלכים . מהרה מלוך מלכותך מבון
 מקדשך :

